W. Somerset Maugham

Julia

Editura Eminescu

W. SOMERSET MAUGHAM

Julia

168

Traducere de Andrei Bantoş

EDITURA EMINESCU
1979

Cuprins

CAPITOLUL I

CÂND SE DESCHISE UŞA, MICHAEL Gosselyn ridică ochii. Intră Julia.

— A, tu eşti! Stai numai un minut. Tocmai semnam nişte scrisori.

— Nicio grabă. Am intrat doar să văd ce locuri au fost trimise familiei Dennorant. Ce face tânărul ăla acolo?

Cu instinctul actriţei versate, de a potrivi gestul după cuvânt[1], dintr-o mişcare a căpşorului ei drăgălaş arătă spre încăperea prin care tocmai trecuse.

— E contabilul. Mi l-a trimis firma Lawrence şi Humphreys. Lucrează aici de trei zile.

— Pare cam tinerel.

— E funcţionar calificat. S-ar părea că-şi cunoaşte meseria. Zice că e uluit de felul cum ne ţinem noi socotelile. Mi-a mărturisit că nu s-a aşteptat câtuşi de puţin ca un teatru să fie condus în felul acesta, ca o afacere comercială, pe de altă parte, cică unele din firmele din City îşi ţin registrele de conturi într-un hal făr-de hal, de îmbătrâneşti numai uitându-te la ele.

Julia zâmbi, zăbovind cu ochii asupra chipului frumos şi încântat de sine al soţului ei:

— S-ar zice că e plin de tact tânărul ăsta.

— Astăzi termină treaba. Mă gândeam să-l luăm cu noi şi să-l invităm la prânz. Ştii, e un adevărat gentleman.

— Şi ţi se pare un motiv suficient pentru a-l pofti la masă?

Michael păru să nu bage de seamă vaga ironie a tonului pe

---

[1] Aluzie la poveţele date de Hamlet actorilor (Actul III, Scena II).

care spusese ea aceste vorbe.

— Nu-l invit dacă nu vrei. Mă gândeam însă că pentru el ar fi o ocazie rară. Are o mare admirație pentru tine. A fost la spectacol de trei ori până acum. Arde de nerăbdare să-ți fie prezentat.

Michael apăsă pe buton şi într-o clipă intră secretara.

— Uite scrisorile, Margery. Pe cine trebuie să primesc azi după-amiază?

Julia ascultă destul de neatentă lista pe care i-o citi Margery lui Michael şi între timp se uită prin cameră, deşi o cunoştea prea bine. Era într-adevăr o încăpere foarte potrivită pentru biroul directorului unui teatru de prima mână. Pereții fuseseră căptuşiți cu panel (destul de scump), de un decorator înzestrat cu mult gust. Pe pereți erau atârnate gravuri după decoruri sau scene pictate de Zoffany şi De Wilde. Fotoliile erau mari şi comode. Michael şedea într-un scaun stil Chippendale sculptat frumos – de fapt o copie făcută de o firmă bine cunoscută după modelul original –, iar masa lui, în acelaşi, stil, – picioare cu labe şi gheare –, era extrem de solidă. Pe ea era aranjată într-o ramă de argint masiv o fotografie de-a Juliei, având ca pandant poza lui Roger, băiatul lor. Între ele se afla o splendidă călimară de argint, pe c-are i-o dăruise chiar ea la o aniversare, iar îndărătul ei o mapă de marochin roşu, cu multe încrustații aurii, în care-şi ținea hârtiile, pentru cazul când ar fi vrut să scrie o scrisoare particulară. Hârtiile aveau tipărită adresa – Teatrul Siddons – iar plicurile purtau emblema lui – un cap de mistreț cu motto-ul *Nemo me impune lacessit*[2] un buchet de lalele galbene, aşezate într-un vas de argint – pe care-l primise pentru câştigarea de trei ori consecutiv a competiției de golf rezervată oamenilor de teatru – dovedea atenția cu care-l înconjura Margery. Julia se uită meditativ la ea. În ciuda părului ei oxigenat şi tuns scurt, precum şi a buzelor rujate violent, avea totuşi acea înfățişare neutră ce-o caracterizează pe secretara perfectă.

---

[2] Nimeni nu mă poate răni fără a fi pedepsit. (lat.).

Michael o ținea de cinci ani în serviciul lui. Într-un timp atât de îndelungat cu siguranță că ajunsese să-l cunoască perfect. Julia se întrebă dacă ar fi posibil ca fata să se dovedească a fi atât de proastă încât să fie îndrăgostită de el.

Dar Michael se ridică de pe scaun:

— Şi acum, dragă, sunt la dispoziția ta.

Margery îi dădu pălăria cu boruri înguste şi le deschise uşa. Trecând prin biroul alăturat, tânărul pe care-l observase Julia întoarse capul şi se ridică în picioare.

— Aş vrea să te recomand domnişoarei Lambert, zise Michael, şi apoi cu aerul unui ambasador care prezintă pe un ataşat din subordinea lui suveranului țării unde e acreditat, adăugă: Draga mea. Iată-l pe domnul care a avut amabilitatea să pună nițică ordine în haosul conturilor noastre.

Tânărul se făcu roşu ca sfecla. Zâmbi puțin cam înțepenit ca răspuns la surâsul cald şi amabil ai Juliei. Când îi strânse mâna cu căldură, aceasta simți palma tânărului teribil de transpirată. Zăpăceala lui era de-a dreptul înduioşătoare. Cam aşa trebuie să fi fost comportarea şi simțămintele oamenilor când erau prezentați celebrei Sarah Siddons[3]. Julia se gândi că n-a fost prea amabilă cu Michael când acesta i-a propus să-l invite pe băiat la masă. Îl scrută cu o privire francă. Ochii ei erau mari, aproape negri şi străluceau stele în ei. Asta nu reprezenta niciun efort pentru ea. Era un gest la fel de instinctiv ca şi cel cu care alungi o musculiță care te bâzâie, şi nu-i venea deloc greu nici acum să sugereze o tandrețe vag prietenoasă, vag amuzată.

— Oare cum te-am putea convinge să vii să mănânci cu noi un cotlet de berbec? După aceea te aduce Michael înapoi cu maşina.

Tânărul roşi din nou şi mărul lui Adam i se agită vizibil pe gâtul subțire.

— Sunteți deosebit de amabilă, zise el şi se uită îngrijorat

---

[3] Una din cele mai mari actrițe britanice (1755—1831), celebră mai ales prin interpretarea unor roluri shakespeariene.

la hainele cu care era îmbrăcat. Numai că arăt ca un cerşetor.

— Lasă că de îndată ce ajungem la noi, te poţi spăla şi peria.

Maşina îi aştepta la intrarea actorilor – o limuzină lungă, neagră, cu ornamente cromate, cu tapiseria de piele argintie şi cu emblema lui Michael imprimată ca un blazon discret pe toate portierele. Julia se urcă.

— Vino să şezi lângă mine. Michael conduce.

Locuiau în Piaţa Stanhope, şi când ajunseră acasă Julia îi spuse majordomului să-l conducă pe tânăr la baie, după care se duse în salon. Când veni Michael lângă ea tocmai îşi făcea buzele.

— I-am spus să vină încoace când e gata.

— A, apropo, cum îl cheamă?

— Habar n-am.

— Scumpule, dar trebuie neapărat să ştim. Am să-l rog să se iscălească în cartea noastră de oaspeţi.

— Dă-l încolo, că nu e o persoană chiar aşa de importantă. (Michael nu-i invita decât pe oaspeţii cei mai distinşi s-o semneze.) N-o să-l mai vedem în viaţa noastră.

În clipa aceea îşi făcu apariţia tânărul. În automobil, Julia îşi dăduse toată osteneala ca să-l facă să se simtă la largul lui, dar nu-i putuse înfrânge timiditatea. Cocteilurile erau pregătite şi Michael umplu paharele. Julia îşi luă o ţigară şi tânărul dădu să i-o aprindă, dar îi tremura mâna atât de tare încât se temu că n-o să izbutească să apropie chibritul de ţigară, aşa că îl apucă de mână şi i-o ţinu locului.

„Bietul mieluşel! gândi ea. Probabil că asta este cea mai minunată clipă a vieţii lui. Ce încântat o să fie când o să le povestească alor săi. Probabil că acolo, la firma lui, o să ajungă un mic erou."

Julia nu vorbea niciodată la fel cu ea însăşi şi cu alţii; în sinea ei folosea o limbă foarte colorată. Inspiră cu nesaţ primul fum de ţigară. Dacă stai să te gândeşti, e de-a dreptul minunat să ştii că simplul fapt că a luat masa cu ea şi a vorbit cu ea trei sferturi de oră îl poate face pe un om să pară

plin de importanță în cercul său mic şi amărât.

Tânărul se strădui să spună şi el ceva:

— Vai, ce uimitoare e camera asta!

Julia îi adresă fulgerător zâmbetul ei cel mai plăcut, ridicând uşor sprâncenele frumoase – acelaşi surâs pe care probabil i-l remarcase el adeseori pe scenă.

— Îmi pare bine că-ți place. Avea o voce joasă cu o vagă undă de răguşeală. S-ar fi zis că remarca tânărului îi luase o piatră de pe inimă. Adăugă: Familia noastră socoteşte că Michael are un gust de-a dreptul desăvârşit.

Michael aruncă şi el o privire încântată de jur împrejur:

— Nu atâta gust cât o amplă şi îndelungată experiență, întotdeauna desenez singur decorurile pentru piesele noastre. Fireşte, am pe cineva care face salahoria, dar ideile sunt numai ale mele.

Se mutaseră în casa aceea doar de doi ani şi Michael ştia, după cum ştia şi Julia, că – plecând într-un turneu – o lăsaseră pe mâna unui decorator foarte scump care acceptase să le-o aranjeze până în cele mai mici amănunte – la prețul de cost şi fără niciun onorar – în schimbul slujbei pe care i-o promisesem la teatru, de îndată ce se vor întoarce. Dar ce rost ar fi avut să-i împărtăşească asemenea amănunte plictisitoare unui tânăr pe care nu ştiau nici măcar cum îl cheamă? Casa era mobilată cu mult bun gust, un amestec întru totul judicios de antic şi modern – şi Michael avea dreptate când spunea că oricine poate vedea de la o poştă că e o casă de gentleman. Julia însă insistase să-şi aranjeze dormitorul după gustul ei şi întrucât în casa veche din Regent's Park unde stătuseră de la sfârşitul războiului avea exact dormitorul care-i plăcuse, îl strămutase cu totul. Patul şi toaleta erau capitonate cu mătase roz, şezlongul şi fotoliul cu bleu, ca în tablourile lui Nattier; deasupra patului erau nişte mici heruvimi bucălați şi poleiți care susțineau o lampă cu abajur trandafiriu; tot nişte mici heruvimi bucălați şi poleiți roiau de jur împrejurul oglinzii de la toaletă. Pe mesele de lemn de satin se aflau fotografii cu dedicație, în rame luxoase: actori, actrițe şi membri ai familiei regale.

Decoratorul ridicase din sprâncene cu un aer de superioritate dispreţuitoare, dar de fapt era singura cameră în care Julia se simţea cu adevărat acasă la ea. Îşi scria corespondenţa la un secreter de lemn de satin, aşezată într-un jilţ poleit, ca al lui Hamlet.

Majordomul îi anunţă că masa e servită, şi coborâră în sufragerie.

— Michael şi cu mine nu prea suntem mâncăcioşi; sper totuşi, domnule, că vei avea cu ce să te saturi.

De fapt aveau peşte fript, cotlete la grătar şi spanac, iar ca desert, compot. Era un meniu destinat să potolească foamea nu să te îngraşe. Avertizată de Margery că au un musafir la masă, bucătăreasa făcuse în grabă şi nişte cartofi prăjiţi. Miroseau îmbietor şi păreau foarte crocanţi. Nu gustă din ei decât tânărul. Julia se uită cu tristeţe la ei înainte de a refuza cu un gest din cap. Michael îi privi o clipă cu gravitate, de parcă n-ar fi ştiut exact ce sunt, şi apoi, tresărind uşor, ca şi cum s-ar fi trezit dintr-o reverie, spuse: „Nu, mulţumesc.” Şedeau în jurul unei mese ca de trapeză, Julia şi Michael aşezaţi fiecare la câte un capăt, pe scaune grandioase, în stil italian, şi tânărul, la mijloc, pe un scaun în ton cu încăperea respectivă, dar teribil de incomod. Julia îl surprinse uitându-se spre bufet şi se aplecă înainte, cu zâmbetul ei cuceritor.

— Cu ce-ţi pot fi de folos?

Băiatul roşi până în vârful urechilor:

— Dacă nu vă supăraţi, aş putea căpăta o felie de pâine?

— Sigur!

Julia îi aruncă majordomului o privire plină de subînţeles. Acesta tocmai îi turna lui Michael un pahar de vin alb sec, şi imediat după aceea părăsi sufrageria.

— Michael şi cu mine nu mâncăm niciodată pâine, dar, oricum, Jevons s-a prostit de tot dacă nu s-a gândit că dumneata ai putea să doreşti şi aşa ceva.

— Fireşte că pâinea e doar o chestie de deprindere, zise Michael. E formidabil cât de repede te poţi dezbăra de acest obicei, de îndată ce te hotărăşti s-o faci.

— Dar bietul mieluşel e slab de tot, Michael.

— Eu unul nu mănânc pâine nu pentru că m-aş teme să nu mă îngraş, ci pentru că nu-i văd rostul. La urma urmei, făcând atâta mişcare, îmi pot permite să mănânc tot ce poftesc.

Într-adevăr, pentru un bărbat de cincizeci şi doi de ani, Michael avea o siluetă foarte frumoasă. Când era tânăr, cu părul castaniu, abundent şi buclat, cu o piele splendidă şi cu ochi mari de culoarea mării, cu nasul drept şi urechile mici, fusese cel mai chipeş actor de pe scena britanică. Singurul lucru care-i strica puțin frumusețea era gura cu buze foarte subțiri. Avea exact un metru optzeci şi o ținută foarte elegantă. Tocmai frumusețea lui atât de evidentă îl călăuzise către scenă – în loc să fi urmat cariera militară ca şi tatăl său. Acum părul lui castaniu era grizonat şi de aceea îl purta tuns mult mai scurt; i se lățise puțin fața şi tenul i se zbârcise; nu mai arăta înfloritor, de frăgezimea piersicii, şi era mult mai intens colorat. Dar, cu ochii lui splendizi şi cu silueta subțire, era încă un bărbat foarte arătos. Din timpul celor cinci ani de război, adoptase o ținută militărească, încât, dacă n-ai fi ştiut cine e (greu de conceput, căci, dintr-un motiv sau altul, fotografiile lui apăreau mereu în revistele şi ziarele ilustrate), l-ai fi putut lua drept un ofițer superior.

Se lăuda că are exact aceeaşi greutate ca şi în tinerețe şi, de ani şi ani de zile, indiferent de starea vremii, se scula în fiecare dimineață la ora opt, îşi punea şortul şi un pulover şi dădea ocol parcului Regent în pas alergător.

— Domnişoară Lambert, secretara mi-a spus azi-dimineață că aveți repetiție, deschise tânărul discuția. Asta înseamnă că pregătiți o altă premieră?

— Aş, de unde! răspunse Michael. Jucăm mereu cu sălile pline.

— Lui Michael i s-a părut că spectacolul s-a cam degradat, aşa că a cerut o repetiție.

— Şi bine am făcut. Am constatat că s-au strecurat în spectacol nişte replici şi gesturi de prisos şi că în general

actorii şi-au luat cam multe libertăţi faţă de text. Eu unul ţin morţiş să se spună numai şi numai replicile autorului, deşi numai Dumnezeu ştie cât de slabe sunt dialogurile scrise de autorii din ziua de azi.

— Dacă ţi-ar face plăcere să vii să ne vezi piesa, sunt sigură că Michael va fi bucuros să-ţi dea nişte locuri, zise Julia cu multă graţie.

— O, mi-ar face mare plăcere s-o mai văd o dată, răspunse entuziasmat tânărul. Am fost deja de trei ori la spectacol.

— Nu mai spune, strigă surprinsă Julia, deşi îşi amintea perfect că Michael îi spusese acelaşi lucru. Bineînţeles, e o piesuliţă bunişoară, ne-am făcut treaba cu ea, dar mă mir ca cineva să ţină s-o vadă de trei ori.

— De fapt nici nu veneam pentru piesă ci pentru dumneavoastră.

„Ei, în sfârşit, i-am smuls totuşi vorbele astea”, gândi Julia, şi apoi vorbi cu glas tare:

— Când citeam piesa, Michael avea mari îndoieli în privinţa ei. Nu prea-i plăcea rolul meu. Ştii, nu e chiar pentru o actriţă de talia mea. Eu însă m-am gândit că aş putea să scot ceva din el. Bineînţeles însă că la repetiţii a trebuit să mai retezăm din replicile celeilalte actriţe.

— N-aş zice că am rescris chiar piesa, zise Michael, dar tot ce-ţi pot spune este că, în spectacol, textul e cu totul altfel decât piesa pe care ne-a prezentat-o dramaturgul.

— Sunteţi de-a dreptul minunată în rol. Zise tânărul.

(„Are oarecare farmec”.)

— Mă bucură că ţi-am plăcut.

— Dacă-i faci Juliei complimente, sunt convins că la plecare o să-ţi dea o fotografie.

— Chiar o să-mi daţi?

Roşi din nou şi ochii albaştri îi scânteiară. („Zău că e drăguţ!”) Nu era prea chipeş, dar avea o faţă deschisă, de om sincer, şi sfiala lui nu era deloc dezagreabilă. Avea părul creţ, şaten deschis, dar şi-l cam linsese şi Julia se gândi că i-ar sta mult mai bine dacă în loc să se străduiască să-l netezească cu briliantină, l-ar lăsa mai răsfirat. Avea un ten

proaspăt, piele fină şi dinții regulați, nu prea mari. Observă mulțumită că are hainele bine croite şi că le poartă cu destulă eleganță. În general avea o înfățişare curățică şi plăcută.

— Bănuiesc că până acum n-ai mai fost în culisele unui teatru? întrebă ea.

— Niciodată. Tocmai de aceea eram atât de dornic să prind angajamentul ăsta. Nici nu vă puteți închipui cât e de palpitant pentru mine.

Michael şi Julia îi zâmbiră cu bunăvoință. Admirația tânărului îi făcea să se simtă mai importanți decât erau în realitate.

— Niciodată nu îngădui persoanelor străine să asiste la repetiții, zise Michael, dar întrucât dumneata eşti contabilul nostru, aproape că eşti din teatru, şi n-aş avea nimic împotrivă să fac o excepție în favoarea dumitale dacă te-ar amuza să vii să ne vezi.

— Ar fi grozav de amabil din partea dumneavoastră, în viața mea n-am asistat la o repetiție. O să jucați şi în piesa viitoare?

— A, nu prea cred. Nici nu țin prea mult să mai joc. Mi se pare aproape cu neputință să-mi găsesc un rol potrivit. Ştii, la vârsta mea nu mai poți face uşor pe amorezul şi am impresia că dramaturgii nu mai crează personaje ca pe vremuri. Roluri de *raisonneur,* cum zic francezii. Ştii la ce mă refer; duci, miniştri, avocați eminenți care spun lucruri inteligente şi spumoase şi care-i învârt pe toți pe degete. Nu prea înțeleg ce s-a întâmplat cu autorii noştri. Parcă nici·n-ar mai fi în stare să scrie replicile ca altădată. Din coadă de câine, sită de mătase: asta aşteaptă astăzi lumea de la noi actorii. Şi parcă ne bucurăm de recunoştință? Adică vreau să spun din partea autorilor dramatici! Ai rămâne uluit dacă ți-aş spune ce pretenții materiale au tupeul să ridice unii dintre ei.

— Şi totuşi nu e mai puțin adevărat că nu ne putem dispensa de ei, zâmbi Julia. Dacă piesa e proastă din capul locului, n-o poate salva nici cea mai bună interpretare

actoricească.

— Asta pentru că, de fapt, pe spectatori nu-i interesează teatrul. În epoca de glorie a scenei englezeşti, oamenii nu se duceau să vadă piese ci actori. Nici nu-i interesa în ce piesă joacă Kemble[4] şi Doamna Siddons. Publicul se ducea să-i vadă pe ei. Şi chiar şi în zilele noastre, – deşi nu neg faptul că dacă piesa e proastă ai călcat cu stângul – susțin că atunci când spectacolul e bun, publicul vine pentru actori şi nu pentru piesă.

— Cred că nimeni nu te-ar putea contrazice.

— O actriță ca Julia n-are nevoie de nimic altceva decât de un vehicol. Dacă-i oferi asta, restul face singură.

Julia îl învălui pe tânăr într-un zâmbet fermecător, deşi puțin dezaprobator:

— Să nu cumva să-l iei prea în serios pe soțul meu. Mă tem că e părtinitor când e vorba de mine.

— În afară de cazul că tânărul nostru musafir ar fi complet nepriceput, ştie prea bine că tu poți face absolut orice în materie de actorie.

— A, asta este doar ideea pe care şi-au băgat-o în cap oamenii pentru că eu am mare grijă să nu-mi aleg decât ceea ce pot duce la bun sfârşit.

Deodată Michael se uită la ceas:

— Tinere, mă tem că de îndată ce-ți termini cafeaua va trebui să plecăm.

Băiatul dădu pe gât restul cafelei şi Julia se ridică de la masă.

— N-o să uitați de fotografia aceea?

— Trebuie să aibă Michael vreo câteva în vizuina lui. Vino, dacă vrei, cu mine, să alegem una.

Îl duse într-o încăpere destul de spațioasă din spatele sufrageriei. Deşi era socotită salonaşul particular al lui Michael („Omul vrea să aibă şi el o odaie în care să poată sta singur să-şi fumeze pipa”) camera era folosită mai ales ca

---

[4] Numele unei familii de actori care au ilustrat scena britanică din 1750 până în 1900, în special Roger (1721-1802), tatăl Sarei Siddons

garderobă când aveau musafiri. Pe biroul aristocratic, din lemn de mahon, erau aşezate fotografii cu dedicaţie ale regelui George al V-lea şi ale reginei Mary. Deasupra căminului era o copie veche după portretul lui Kemble în rolul lui Hamlet, pictat de Lawrence[5]. Pe o măsuţă zăcea un teanc de piese în manuscris. De jur împrejurul pereţilor, dulapuri transformate în biblioteci. De pe unul din rafturi Julia scoase un teanc de fotografii recente de-ale ei şi-i înmână una tânărului.

— Asta e bunişoară.

— E splendidă.

— Atunci înseamnă că arăt aici mai bine decât credeam.

— Nu-i adevărat. Vă seamănă perfect.

Julia îi zâmbi altfel, puţin şmechereşte; flutură o clipă din pleoape, apoi, făcând ochii mari, îl privi o vreme cu expresia aceea dulce pe care oamenii o etichetau drept „privirea ei catifelată”. N-avea niciun motiv s-o arboreze, nu urmărea niciun scop. O făcu – dacă nu mecanic – din dorinţa instinctivă de a plăcea. Băiatul era atât de tânăr, atât de sfios, părea să aibă o fire foarte plăcută şi, cum n-avea să-l mai revadă, dorea să fie mulţumit şi răsplătit; voia ca băiatul să-şi amintească scena ca pe unul din momentele glorioase ale vieţii lui. Se uită iar la fotografie. Îi făcea plăcere să creadă că într-adevăr arătă aşa. Fotograful o aranjase astfel încât, cu un efort din partea ei, să-i pună cât mai mult în valoare calităţile. Avea nasul puţin cam gros, dar cu ajutorul luminilor izbutise să-l facă să arate extrem de delicat; nici cea mai mică încreţitură nu strica netezimea pielii, şi ochii ei frumoşi aveau o privire învăluitoare, în care pur şi simplu te topeai.

— Bine. Atunci ţi-o dau pe asta. Ştii că nu sunt o frumuseţe, nu sunt nici măcar o femeie foarte drăguţă! Coquelin[6] zicea întotdeauna că am la *beaute du diable*[7]. Ştii

---

[5] Sir Thomas Lawrence (1761—1830) mare portretist englez.

[6] Benoit Constant Coquelin aîné (1841-1901) cel mai celebru dintr-o famile de actori francezi.

[7] Frumuseţea diavolului *(fr.)*.

franţuzeşte, nu?

— Nu cine ştie ce, dar destul ca să înțeleg asta.

— Hai să-ți scriu o dedicație.

Se aşeză la birou şi cu scrisul ei dezinvolt şi cursiv aşternu cuvintele: „Cu multă simpatie, Julia Lambert”.

CAPITOLUL II

DUPĂ PLECAREA CELOR DOI bărbaţi, Julia se mai uită prin vraful de fotografii înainte de a le pune la loc.

„Pentru o femeie de patruzeci şi şase de ani nu e chiar aşa de rău”, zâmbi ea în sinea ei. Îmi seamănă foarte bine, asta nu se poate nega. Se uită prin odaie în căutarea unei oglinzi, dar nu era niciuna. „Să-i ia dracu’ pe decoratorii ăştia. Bietul Michael, nici nu e de mirare că nu foloseşte niciodată camera asta. Bineînțeles că n-am fost niciodată fotogenică”.

Simți un impuls să se mai uite la fotografiile ei de altădată. Michael era un bărbat ordonat, cu spirit metodic, de om de afaceri şi ținea fotografiile ei în cutii mari de carton, datate cu grijă şi aranjate în ordine cronologică. Ale lui le ținea în alte cutii de carton de pe acelaşi raft.

— Dacă vine cineva şi zice că vrea să scrie povestea carierelor noastre găseşte tot materialul pregătit la îndemână, zicea el.

Cu acelaşi țel lăudabil în minte pusese secretara să-i aranjeze toate tăieturile din presă încă de la începutul carierei lor şi să i le lipească într-o serie de albume de proporții mari.

Avea deci fotografii de-ale Juliei încă din copilărie, fotografii de domnişoară, fotografii de debutantă, fotografii de la începutul căsătoriei cu Michael, apoi şi cu Roger, băiatul lor, în leagăn. Erau fotografiați şi toți trei laolaltă, Michael cu o alură virilă şi arătând incredibil de frumos, ea –

toată numai tandrețe – privindu-şi băiatul cu sentimente materne, şi Roger, copilaşul cu părul creț; fotografia se bucurase de un enorm succes. Toate revistele ilustrate îi acordaseră o pagină întreagă iar ei o folosiseră şi prin programele de teatru. Redusă la formatul de carte poştală ilustrată, una din fotografii se vânduse ani de zile şi prin provincie. Mare supărare că, de când plecase la Colegiul de la Eton, Roger nu mai acceptase să se fotografieze cu ea. Tare ciudat din partea lui că nu voia să apară prin ziare.

— Oamenii o să creadă că eşti strâmb sau mai ştiu eu cum, îi zicea ea. Şi nu eşti deloc urât. Ar trebui să mergi şi tu o dată la o premieră să vezi lumea bună, să vezi cum se înghesuie în fața fotografilor miniştri şi judecători şi mai ştiu eu cine. Se prea poate să susțină ei cu tărie că nu le place publicitatea, dar ar merita să-i observi cum pozează ori de câte ori li se pare că-i priveşte un fotograf.

Numai că băiatul era tare încăpățânat.

Julia dădu peste o fotografie de-a ei în rolul lui Beatrice din *Mult zgomot pentru nimic.* Era singurul personaj shakespearian pe care-l jucase în toată cariera ei. Ştia că nu-i vin bine costumele de epocă; nu înțelesese niciodată motivul, de vreme ce toaletele moderne nu stăteau pe nimeni mai bine decât pe ea. Şi le făcea la Paris – atât cele pentru scenă, cât şi cele pentru viața particulară – şi croitoresele spuneau că nimeni nu le-a adus o clientelă mai rentabilă decât ea. Avea o siluetă agreabilă, lucru recunoscut de toată lumea. Pentru o femeie era destul de înaltă şi avea picioare lungi. Păcat că n-avusese niciodată ocazia să joace rolul Rosalindei din *Cum vă place,* pentru că ar fi arătat grozav în haine băiețeşti; fireşte că acum era prea târziu, şi la urma urmei poate fusese mai bine că n-a riscat. Deşi, dacă stai să te gândeşti, cu strălucirea ei, cu aerul uşor şmecheresc şi cu simțul extraordinar al comediei, ar fi fost de-a dreptul perfectă. De fapt criticilor nu le prea plăcuse jocul ei în Beatrice. Să le ia naiba de versuri albe. Glasul ei, glasul ei amplu şi de tonalitate joasă, cu uşoara răguşeală de mare efect – care-ți rupea pur şi simplu inima într-un pasaj

înduioşător sau dădea sare şi piper unei replici comice – părea nefiresc în roluri pur vorbite. Şi pe urmă mai era şi felul ei de a rosti cuvintele: le articula atât de distinct încât chiar şi fără să-şi ridice glasul se putea uşor face auzită până şi-n ultimul rând de sus de la galerie; lumea zicea că în gura ei versurile sunau a proză, în realitate – după cum presupunea ea – era o actriță de factură mult prea modernă.

Michael începuse cu Shakespeare. Asta înainte de a-l cunoaşte ea. Jucase în Romeo, când studia la Cambridge, şi venind la Londra, după un an de învățătură la o academie dramatică, Benson îl angajase. Făcuse un turneu prin toată țara şi jucase o sumedenie de roluri. Însă îşi dăduse seama că n-o să ajungă nicăieri jucând numai Shakespeare şi, dacă voia să fie june-prim, trebuia să câştige experiență în piesele moderne. Un oarecare James Langton conducea un teatru cu repertoriu variat, la Middlepool şi reuşise să atragă atenția publicului; după ce stătuse trei ani la Benson, când compania acestuia se ducea la Middlepool cu ocazia obişnuitei vizite anuale, Michael. Îi scrisese lui Langton şi-l rugase să-l primească. Jimmie Langton – un bărbat rubicond, dacă nu chiar gras, şi chel, de vreo patruzeci şi cinci de ani, cu înfățişarea unui burghez prosper din tablourile lui Rubens – avea o adevărată pasiune pentru teatru. Era excentric, arogant, exuberant, vanitos şi fermecător. Îi plăcea să joace, dar fizicul îl condamna la un repertoriu foarte restrâns – marele lui noroc de altfel, căci era prost actor. Nu izbutea să-şi țină în frâu neastâmpărul şi entuziasmul pompos şi toate rolurile pe care le interpreta – măcar că le studia cu multă grijă şi medita profund la ele – căpătau o nuanță grotescă. Lăbărța gesturile, exagera intonația frazei. Cu totul altfel conducea însă repetițiile: nu permitea nici cea mai mică artificialitate. Avea o ureche perfectă şi cu toate că nu era în stare să reproducă personal intonația corespunzătoare, nu lăsa pe nimeni să strecoare nici cea mai mică notă falsă.

— Nu trebuie să fiți naturali, le spunea el actorilor. Scena nu e locul potrivit pentru asta. Scena e un loc al iluziilor. În

schimb, trebuie să *păreți* a fi cât mai naturali.

Făcea un adevărat şmotru cu trupa. Repetau în fiecare dimineață de la zece până la două, când îi trimitea pe actori acasă să-şi învețe rolurile şi să se odihnească până la spectacolul de seară. Îi teroriza, țipa la ei, îi batjocorea, îi plătea foarte prost. Dar dacă izbuteau să joace bine o scenă înduioşătoare, plângea ca un copil şi, când rosteau o replică amuzantă aşa cum voia el, râdea de se zguduia sala. Țopăia pe scenă când era încântat, dar dacă se supăra trântea jos textul şi-l călca în picioare, plângând de furie. Toată trupa râdea de el şi-l înjura, şi totuşi fiecare făcea tot ce-i stătea în putință ca să-i fie pe plac. Stârnea la actori instinctul de ocrotire, aşa că toți simțeau că trebuie să-şi dea osteneala să nu-l dezamăgească. Măcar că-i mâna din urmă ca pe nişte robi şi n-aveau o clipă de răgaz, măcar că trupurile lor abia mai rezistau, simțeau un fel de mulțumire teribilă să se supună pretențiilor lui scandaloase. Când îi scutura mâna unui vechi membru al companiei, plătit cu şapte lire pe săptămână şi-i spunea „Pe legea mea, băiete, eşti fantastic”, bătrânul actoraş avea impresia că a devenit celebrul Charles Kean[8].

Întâmplarea a făcut ca atunci când Michael s-a prezentat la audiența pe care o solicitase, Jimmie Langton să aibă nevoie de un tânăr pentru un rol principal. Îşi închipuise el de ce-i ceruse Michael audiența, şi tocmai de aceea se dusese în seara anterioară să-l vadă jucând. Nu i se păruse prea bun în rolul lui Mercutio din *Romeo şi Julieta,* dar când tânărul intră în birou îl ului cu frumusețea sa. Îmbrăcat cu o haină maro şi cu pantaloni gri de flanel, chiar şi fără machiaj arăta atât de chipeş încât ți se tăia respirația. Avea o manieră degajată şi vorbea ca un adevărat gentleman. În timp ce Michael îi explica scopul vizitei, Jimmie Langton îl observa cu ochi necruțători. Dacă ar fi ştiut cât de cât să

---

[8] Actor englez de faimă internațională (1811-1868), fiul marelui tragedian Edmund Kean, vestit ca interpret al unor roluri shakespeariene

joace, cu înfăţişarea pe care o avea, tânărul putea să ajungă departe.

— Te-am văzut aseară în Mercutio, îi zise el. Cum ţi se pare că joci?

— Mizerabil.

— Asta-i şi părerea mea. Câţi ani ai? '

— Douăzeci şi cinci.

— Bănuiesc că ţi s-a spus că arăţi bine, nu?

— Păi tocmai de asta am şi făcut teatru! Altfel mă făceam ofiţer ca tata.

— Să fiu al naibii, băiete, dacă aveam eu mutra ta, ce actor ajungeam!

Rezultatul întrevederii a fost că Michael a obţinut un angajament. A rămas doi ani la Middlepool. Curând şi-a dobândit popularitate printre actori. Simpatic şi binevoitor, era în stare să se dea peste cap ca să facă un serviciu oricui. Frumuseţea lui a creat o adevărată senzaţie la Middlepool şi fetele aşteptau cu ceasurile pe la intrarea actorilor ca să-l vadă. Îi scriau bileţele de amor şi-i trimiteau flori. El primea toate aceste omagii ca pe un lucru pe deplin firesc, dar nu le lăsa să-i sucească minţile. Ţinea morţiş să facă ceva în viaţă şi părea absolut hotărât să nu se bage în nicio poveste care să-l lege de mâini şi de picioare şi să-l încurce în carieră.

Tocmai frumuseţea l-a salvat, căci Jimmie Langton a ajuns aproape imediat la concluzia că – în ciuda perseverenţei şi a dorinţei sale de a străluci – n-o să ajungă niciodată altceva decât un actor cuminte. Avea o voce puţin cam subţire, gata să se piţigăiască strident în momentele de mare tensiune. Efectul în asemenea cazuri era mai degrabă isteric decât pasionat. Însă cea mai gravă lipsă a lui ca june prim era faptul că nu ştia să fie convingător ca îndrăgostit: mergea binişor în dialogurile obişnuite şi-şi spunea cu destulă vervă rolurile, dar când era momentul să-şi declare sau să-şi manifeste pasiunea, parcă-l reţinea ceva. Se simţea stânjenit – lucru de care îşi dădea seama oricine.

— Fir-ai tu să fii, n-o mai ţine pe fata aia de parcă ar fi un sac cu cartofi! îi strigă Jimmie Langton. O săruţi de parcă

te-ai teme de curent. Înțelege, dom'le, că eşti îndrăgostit de ea. Ce naiba? Trebuie să simți c-o iubeşti, închipuie-ți şi dumneata că ți se topesc până şi oasele de dragoste pentru ea. Şi dacă ar fi să se stârnească un cutremur în clipa următoare, să se caşte pământul şi să te înghită, nici să nu-ți pese. Fiindcă eşti mort după ea, ce naiba!

Dar degeaba. În ciuda frumuseții sale, a grației şi degajării, Michael rămânea un îndrăgostit glacial. Ceea ce însă n-a împiedicat-o pe Julia să se îndrăgostească nebuneşte de el. Pentru că tocmai atunci s-au cunoscut, când a intrat Michael în trupa lui Langton.

Propria ei carieră fusese de-a dreptul unică prin lipsa oricăror dificultăți sau poticneli. Se născuse în insula Jersey, unde tatăl ei, localnic de fapt, avea un post de medic veterinar. Sora mamei ei era măritată cu un franțuz care făcea negoț de cărbuni şi stătea la Saint Malo. Julia fusese trimisă să locuiască acolo şi să urmeze liceul din localitate. Acum vorbea franceza ca o adevărată franțuzoaică. Era actriță înnăscută şi încă din copilărie ştia bine că toată lumea a menit-o pentru scenă. Mătuşa ei·, madam Falloux, era în relații cu o actriță în vârstă care fusese societară a Comediei Franceze şi care se retrăsese la Saint Malo ca să trăiască din pensioara ce i-o oferise unul din iubiții ei când se despărțiseră după mulți ani de concubinaj foarte fidel. Când Julia era doar o copilă de doisprezece ani, actrița aceasta era deja o grăsană gălăgioasă, trecută de şaizeci de ani, însă plină încă de vitalitate şi îndrăgostită de mâncare mai mult decât de orice altceva. Râdea cu poftă şi zgomotos ca un bărbat şi vorbea cu un glas profund şi puternic. Ea îi dăduse Juliei primele lecții de actorie. O inițiase în toate tainele artei pe care le deprinsese la Conservator şi îi vorbea de Reichenberg[9] care jucase roluri de ingenuă până la şaptezeci de ani, de Sarah Bernhardt[10] şi glasul ei de aur, de

---

[9] Suzanne-Angelique Charlotte Reichenberg (1853-1924), celebră actriță franceză care a strălucit în roluri clasice şi romantice.
[10] Sarah Bernhardt (1844-1923) stea a Comediei Franceze

Mounet-Sully[11] şi aerul lui maiestuos, şi de cel mai mare actor din toţi, Coquelin. Îi recitase marile tirade din Corneille şi Racine, aşa cum învăţase ea să le spună la Conservatorul Regal, deprinzând-o şi pe Julia să le rostească la fel. Era o adevărată încântare s-o auzi recitind cu vocea ei de copil replicile acelea languroase şi pasionate ale Fedrei, subliniind ritmul alexandrinilor şi rotunjind vocalele într-o manieră artificială care rămâne totuşi minunat de dramatică. Jane Taitbout· trebuie să fi fost întotdeauna o actriţă de mare efect, dar a învăţat-o pe Julia să pună accentul pe dicţie, să rostească fiecare vorbă cât mai distinct, a învăţat-o cum să meargă şi cum să se ţină, să nu-i fie frică de propriul ei glas şi a reuşit să transforme într-un lucru conştient acel minunat simţ al oportunităţii şi sincronizării pe care Julia îl avea din instinct şi care ulterior a devenit una din cele mai mari calităţi ale ei.

„Nu crea niciodată o pauză fără motiv, tuna profesoara, trântind cu pumnul în masa la care era aşezată, dar dacă o faci, prelungeşte-o cât poţi”.

Când, la şaisprezece ani, s-a dus la Academia Regală de Artă Dramatică din Gower Street, Julia ştia deja mai tot ceea ce se putea învăţa acolo. Trebui doar să se dezbare de câteva artificii, care se demodaseră între timp şi, pe de altă parte, să deprindă un stil mai firesc în conversaţie. Dar izbuti să câştige toate premiile pentru care putea concura şi, când termină şcoala, franceza ei de bună calitate o ajută să obţină aproape imediat un rol de subretă franceză chiar într-un teatru londonez. O vreme se părea că buna stăpânire a limbii o s-o facă să se specializeze în roluri care necesitau un accent străin, căci după aceea a fost angajată să joace o chelnăriţă austriacă. Jimmie Langton a descoperit-o abia peste doi ani. Era în turneu cu o melodramă care avusese succes la Londra şi juca rolul unei aventuriere, o italiancă ale cărei maşinaţii ajungeau în cele din urmă să fie demascate. Julia făcea eforturi încununate de prea puţin

[11] Jean (Mounet-) Sully (1841-1916), mare tragedian francez.

succes de a întruchipa o femeie de patruzeci de ani. Întrucât actrița principală – o blondă cam coaptă – juca rolul unei fetişcane, spectacolul friza neverosimilul. Jimmie tocmai petrecea o scurtă vacanță, urmărind diverse spectacole în fiecare oraş în care ajungea. La sfârşitul piesei în care juca Julia, s-a dus în cabina ei. Fiind destul de bine cunoscut în lumea teatrului, complimentele lui au măgulit-o foarte mult şi, când a invitat-o să ia prânzul cu el a doua zi, ea a acceptat cu plăcere.

Nici nu se aşezaseră bine la masă, că el a şi intrat în subiect.

— N-am dormit toată noaptea gândindu-mă la dumneata.

— Mă luați cam repede. Îmi faceți propuneri cinstite sau necinstite?

El nici nu băgă în seamă riposta ei uşuratecă:

— De douăzeci şi cinci de ani joc jocul ăsta. Am fost băiat de serviciu, maşinist, director de scenă, actor, agent de reclamă, ba, fir-aşi-al dracului, am fost chiar şi critic. Trăiesc în inima teatrului de când am ieşit de pe băncile gimnaziului, şi ceea ce n-oi fi ştiind încă despre actorie nici nu merită să fie ştiut. Te consider genială.

— Drăguț din partea dumneavoastră.

— Taci din gură. Lasă conversația pe seama mea. Ai tot ce-ți trebuie. Înălțimea potrivită, silueta agreabilă, fața de cauciuc.

— Ăsta-i un compliment?

— Chiar mai mult decât atât. Ăsta e genul de față care-i trebuie unei actrițe. Fața care poate arăta oricum – chiar şi frumoasă la nevoie –, fața care poate exterioriza orice gând care-ți trece prin minte. Aşa era Eleonora Duse. Aseară, chiar dacă nu te prea gândeai la ceea ce faci, din când în când cuvintele pe care le rosteai ți se citeau pe față.

— Rolul e absolut mizerabil. Cum puteam să-i acord atenție? Dumneavoastră ați auzit ce replici trebuia să rostesc?

— Numai actorii pot fi mizerabili, nu şi rolurile. Dumneata ai o voce minunată, dintr-aia care poate sfâşia inima

publicului, – deşi ce-ai putea face în comedie nu ştiu. Dar oricum, sunt gata să risc.

— Ce vreți să spuneți?

— Te apropii de perfecțiune în ceea ce priveşte ritmul şi sincronizarea. Asta nu se poate să fi învățat la conservator, cu asta te naşii doar. De altfel, aşa e şi mult mai bine. Ei, şi acum, să trecem şi la amănunte. M-am interesat de dumneata. Se pare că vorbeşti franceza ca o adevărata franțuzoaică şi tocmai de aceea te distribuie doar în roluri de persoane care stâlcesc engleza. Aşa n-o să ajungi prea departe, înțelegi, nu?

— Alte roluri nu mi se dau.

— Şi te vei mulțumi să joci la infinit dintr-astea? O să rugineşti şi o să te anchilozezi în ele şi publicul n-o să te mai accepte în altceva. N-ai să ajungi niciodată protagonistă. Maximum douăzeci de lire pe săptămână şi irosirea, unui mare talent.

— Totdeauna am crezut că într-o bună zi o să mi se dea şansa unui rol adevărat.

— Când? Poate doar dacă ai aştepta zece ani, sau chiar mai mult. Ce vârstă ai?

— Douăzeci de ani.

— Cât câştigi?

— Cincisprezece lire pe săptămână.

— Minți. Câştigi douăsprezece şi de fapt meriți mai puțin. Trebuie să înveți de toate. Gesticulația dumitale e îngrozitor de banală. Habar n-ai de faptul că fiecare gest trebuie să însemne ceva. Habar n-ai cum să faci publicul să te privească încă înainte de a deschide gura. Te machiezi prea tare. Când ai o față ca a dumitale, cu cât foloseşti mai puțin fard cu atât mai bine. N-ai vrea să ajungi vedetă?

— Mai încape vorbă?

— Vino la mine şi te fac cea mai mare artistă din Anglia. Înveți uşor rolurile? La vârsta dumitale ar trebui să ai memorie bună şi promptă.

— Cred că pot învăța cuvintele oricărui rol în patruzeci şi opt de ore.

— Ai nevoie doar de experiență, şi de mine – ca producător. Vino la mine şi-ți ofer posibilitatea să joci douăzeci de roluri pe an. Ibsen, Shaw, Granville-Barker[12], Südermann[13], Hankin[14], Galsworthy. Dumneata beneficiezi de un adevărat magnetism personal, dar după cât se pare nu te pricepi absolut deloc să-l foloseşti. (Chicoti). Pe legea mea, dacă te-ai pricepe, babornița aia te-ar fi scos din piesa în care joci înainte de a fi apucat să deschizi gura. Actorul trebuie să apuce spectatorii de gât şi să le zică: „Mă câinilor, fiți atenți la mine!” Trebuie să-i domini. Dacă n-ai darul ăsta. nu ți-l poate da nimeni, dar dacă-l ai poți fi învățată să-l foloseşti. Ascultă-mă pe mine, dumneata ai stofă de mare artistă. În viața mea n-am fost mai sigur de un lucru cum sunt de chestia asta.

— Ştiu cu că am nevoie de experiență. Bineînțeles că ar trebui să mă mai gândesc. N-aş avea nimic împotrivă să mă angajez la dumneavoastră o stagiune.

— Du-te naibii! Cum îți închipui că pot face o artistă din dumneata într-o singură stagiune? Adică ce-ți închipui c-o să mă apuc să muncesc pe brânci ca să te fac să dai câteva spectacole onorabile şi p-ormă să te las să pleci ca să joci un rol de doi gologani jumate la Londra într-o piesă bulevardieră? Drept ce fel de fraier mă iei? Îți dau un contract pe trei ani. Cu un salariu de opt lire pe săptămână şi o să trebuiască să trudeşti ca un cal de povară.

— Opt lire pe săptămână e un salariu absurd. Nu-l pot accepta.

— Ba da, ai să poți. Atâta meriți şi atâta ai să iei.

Julia era pe scenă de trei ani şi învățase o mulțime de lucruri. În afară de asta, Jane Taitbout care nu avea o morală prea strictă, îi dăduse, o mulțime de informații utile.

— Şi aveți cumva impresia, aşa, în paranteză, că tot în

[12] Harley Granville-Baker (1877-1946) actor, regizor, critic şi dramaturg, a ilustrat fără strălucire „piesa bine construită” în perioada eduardiană.
[13] Hermann Südermann (1857-1928) dramaturg şi romancier german.
[14] Edward Charles Hankin (1869-1909) dramaturg englez caracterizat prin pesimism.

prețul ăsta o să mă şi culc cu dumneavoastră?

— Dumnezeule mare, dar ce-ți închipui că am eu timp să mă culc cu actrițele din trupa mea? Zău fetițo, am lucruri mult mai importante de făcut! Şi ai să afli că după ce-ai să repeți vreo patru-cinci ore şi ai să joci seara un rol pe gustul meu, în afară de două-trei spectacole la matineu, n-ai să mai ai cine ştie·ce poftă să faci dragoste cu nimeni. Când ai să te duci să te culci n-ai să ai chef de altceva decât să dormi.

În privința asta însă Jimmie Langton se înşela.

CAPITOLUL III

CUCERITĂ DE ENTUZIASMUL ŞI exuberanța lui fantastică, Julia îi acceptă oferta. El o lansă în roluri modeste în care, sub îndrumarea lui, jucă aşa cum nu mai jucase niciodată; Atrase asupra ei atenția criticilor, îi măguli făcându-i să creadă că au descoperit în ea o actriță remarcabilă şi le permise să sugereze chiar ei că ar trebui să apară în fața publicului în rolul Magdei[15]. A avut un succes grozav şi apoi Langton a pus-o să joace pe rând în Nora din *Casa păpuşilor*, pe Ana din *Om şi supraom*[16] şi pe Hedda Gabler[17]. Orăşenii din Middlepool au fost încântați să descopere că au printre ei o actriță cu care se pot făli, mai bună decât orice vedetă londoneză, aşa că se înghesuiau s-o vadă jucând în piese la care până atunci se duceau numai din patriotism local. Numele ei era menționat din când în când şi prin ziarele londoneze şi o serie de protectori entuziaşti ai artei dramatice luau drumul până la Middlepool ca s-o vadă. Se întorceau încântați, cu gura plină de laude, drept care şi vreo doi-trei directori de teatre din Londra şi-au trimis reprezentanții ca să le dea raportul despre ea. Relatările au fost cam îndoielnice. Fata juca foarte bine în Shaw şi Ibsen, dar cum avea să apară într-o piesă banală? Directorii de teatre avuseseră şi experiențe tragice. Angajaseră câte un actor pe baza vreunei realizări

[15] Din piesa *Patria* de H. Südermann, cunoscută în lumea anglo-saxonă prin numele eroinei.
[16] De G. B. Shaw.
[17] Din piesa omonimă a lui Henrik Ibsen (1828—1906).

remarcabile într-una din piesele astea ciudate, şi pe urmă descoperiseră că în oricare alt soi de piesă nu făcea mai multe parale ca unul de duzină.

Când a intrat Michael în trupă, Julia juca deja de un an la Middlepool. Jimmie Langton l-a distribuit în Marchbanks din *Candida.* Era alegerea fericită pe care ar fi aşteptat-o oricine de la el, căci în rolul respectiv, marea frumuseţe a lui Michael era un atu, iar lipsa lui de căldură nu reprezenta un dezavantaj.

Julia se întinse după prima cutie de carton în care erau ţinute pozele lui Michael. Se aşezase comod pe podea. Trecu repede peste primele fotografii, căutând-o pe aceea făcută cu ocazia venirii lui la Middlepool; dar când ajunse la ea îi dădu un junghi în inimă. O clipă îi veni să plângă. Se purtase după obiceiul lui dintotdeauna. Rolul Candidei era jucat de o femeie mai în vârstă – o actriţă solidă, distribuită de obicei în roluri de mamă, de mătuşi nemăritate. Ori în roluri de compoziţie, iar Julia care n-avea nimic altceva de făcut decât să joace opt spectacole pe săptămână, asista la repetiţii. Michael îi căzu cu tronc de la prima vedere. În viaţa ei nu văzuse un tânăr mai frumos şi începu să-l urmărească fără cruţare. La timpul potrivit, Jimmie montă *Strigoii* lui Ibsen, înfruntând severitatea onorabilului orăşel şi Michael jucă rolul băiatului, iar ea pe cel al Reginei. Se ascultau reciproc la repetiţii, iar apoi prânzeau foarte modest, împreună, pentru ca să poată vorbi despre roluri. Curând deveniră inseparabili. Julia nu se arăta mai deloc rezervată: îl flata înfiorător pe Michael. Frumuseţea nu-l făcea să fie prea infatuat – se ştia chipeş şi accepta complimentele nu chiar cu indiferenţă, dar aşa cum ar fi putut primi laudele aduse unei vechi case frumoase aparţinând de generaţii întregi familiei lui. Se ştia prea bine că e una din cele mai reprezentative clădiri ale perioadei respective, erai mândru de ea şi aveai grijă de ea. Dar ea pur şi simplu exista, şi, a o avea, era un lucru la fel de firesc ca şi aerul pe care-l respiri. Era isteţ şi ambiţios. Ştia că în momentul acela înfăţişarea lui fizică îi era principalul atu, dar tot atât de bine ştia că n-o

să țină o viață, drept care era absolut hotărât să ajungă mare actor, aşa încât să se mai poată bizui şi pe altceva în afară de fizicul lui. Voia să învețe cât mai multe de la Jimmie Langton. Iar apoi să plece la Londra.

— Dacă-mi joc bine cartea, pot găsi eu vreo babă care să mă finanțeze ca să pot lua conducerea vreunui teatru. Omul trebuie să fie propriul său stăpân. Numai aşa ai şanse să strângi o avere.

Juliei nu-i trebui multă vreme până să descopere că lui nu-i place să cheltuiască şi tocmai de aceea ori de câte ori mâncau împreună sau duminicile când plecau în vreo excursie, avea grijă să-şi plătească partea din cheltuieli. O făcea fără supărare. Îi părea bine că el numără fiecare gologan şi – întrucât ea era mai cheltuitoare din fire şi mereu rămânea în urmă cu plata chiriei – îl admira pentru că nu putea suferi să aibă datorii şi chiar şi cu salariul infim pe care-l primea izbutea totuşi să pună ceva la ciorap săptămână de săptămână. Ținea morțiş să aibă oarecare bani puşi de-o parte pentru ca atunci când va merge la Londra să nu fie obligat să accepte primul rol ce i se oferea, ci să-şi poată permite să-l aştepte pe cel care să-l consacre. Taică-său n-avea mai niciun venit în afară de pensie, aşa că făcuse sacrificii pentru a-l putea trimite la Cambridge. Neplăcându-i ideea unei cariere actoriceşti, insistase ca băiatul să facă universitatea:

— Dacă vrei să te faci actor, mă tem că nu te pot opri. Dar oricum, mort-copt, trebuie neapărat să primeşti o educație de gentleman.

Julia află cu multă încântare că tatăl lui Michael a fost colonel, era impresionată când îl auzea vorbind de un strămoş care-şi irosise averea la jocuri de noroc în timpul regenței[18] şi-i plăcea inelul cu sigiliu al lui Michael, cu capul de mistreț şi deviza *Nemo me impune lacessit.*

— Îmi închipui că eşti mai mândru de familia ta decât de

[18] 1811-1820, regența prințului moştenitor George, datorită alienației mintale, a regelui George III.

înfăţişarea de zeu elen, îi spuse ea cu tandreţe.

— Oricine poate arăta bine, dar nu toată lumea se poate lăuda cu o familie cumsecade, răspunse el cu un zâmbet dulce. Ca să fiu sincer, îmi pare bine că tata e un gentleman.

Julia îşi luă inima în dinţi:

— Tata e medic veterinar.

O frântură de secundă Michael înţepeni, dar îşi reveni imediat şi râse:

— A, fireşte că n-are nicio importanţă ce e tatăl unuia sau altuia. De multe ori l-am auzit pe tata vorbind de veterinarul regimentului. Fireşte că avea grad de ofiţer. De fapt tăticu zicea că era un om grozav.

Îi părea bine că şi Michael a studiat la Cambridge. Făcuse parte din echipa de canotaj a Colegiului său şi la un moment dat se vorbise chiar de selecţionarea lui în echipa oraşului universitar.

— Mi-ar fi plăcut să cuceresc o medalie, Mi-ar fi servit şi pe scenă. Ştii, e o reclamă admirabilă.

Juliei i-ar fi fost greu să spună dacă el şi-a dat seama că-l iubeşte. Nu-i făcea niciodată curte, accepta cu plăcere societatea ei şi când erau în lume n-o părăsea nicio clipă. Uneori mai erau invitaţi pe la petreceri duminica – un prânz bun sau o cină rece dar somptuoasă – iar lui Michael i se părea firesc să se ducă şi să se întoarcă împreună. O săruta când o lăsa în faţa casei, dar cu acelaşi aer cu care ar fi putut-o săruta şi pe actriţa cam trecută cu care jucase în *Candida.* Era prietenos, amabil şi jovial, dar se vedea supărător de clar că ea nu reprezenta pentru el altceva decât un camarad. Şi totuşi Julia ştia bine că nu e îndrăgostit de altcineva. Bileţelele de amor pe care i le scriau femeile i le citea râzând Juliei, iar când primea flori i le dădea imediat ei.

— Măi, cretine mai sunt şi astea! zicea. Ce naiba-şi închipuie ele că obţin în felul ăsta?

— Mde, nu mi se pare deosebit de greu să-mi închipui, răspundea Julia sec.

Cu toate că ştia cu câtă uşurinţă primeşte el toate aceste atenţii, nu-i venea deloc uşor să-şi stăpânească furia şi

gelozia.

— Ar trebui să fiu un dobitoc fără pereche ca să mă încurc cu vreo femeie aici la Middlepool. Şi de fapt, majoritatea sunt şcolăriţe necoapte. Până mă dezmeticesc de-a binelea m-am şi trezit cu nu ştiu ce tată furios care vine şi-mi zice că acuma trebuie să-i iau fiica de nevastă.

Încercase ea să afle dacă în timp ce juca în trupa lui Benson avusese ceva aventuri cu femei. Auzi că vreo două dintre fete deveniseră cam insistente, dar lui i se păruse o mare greşeală să se încurce cu actriţele cu care juca. Din chestii dintr-astea nu putea ieşi nimic bun, cel mult vreun pocinog.

— Şi, pe urmă, ştii cum se bârfeşte într-o trupă teatrală. Până a doua zi la apusul soarelui ştie toată lumea. Şi pe urmă când începi o poveste dintr-asta, nici nu ştii în ce te bagi. Eu n-aveam chef să risc.

Când voia să se distreze, aştepta până ajungeau mai aproape de Londra şi atunci se repezea până acolo şi agăţa vreo fâşneaţă de pe la restaurantul Globe. Bineînţeles că asta costa ceva bani, şi chiar mai mult decât merita, dacă stai să te gândeşti. Pe urmă mai juca şi cricket împreună cu Benson, şi golf când avea ocazia, dar asta îi putea slăbi vederea.

Julia trânti o minciună gogonată:

— Jimmie zice întruna că aş fi o actriţă mult mai bună dacă aş avea o legătură amoroasă.

— Să nu-l crezi. E un porc bătrân. Probabil se gândea la el. Vreau să spun că dacă judecăm aşa ar însemna că aş juca şi eu mult mai bine rolul lui Marchbanks dacă aş scrie versuri.

Atât de mult vorbeau unul cu altul încât era inevitabil ca ea să afle în cele din urmă şi părerile lui despre căsătorie:

— Mie mi se pare că un actor trebuie să fie absolut idiot ca să se însoare de tânăr. Sunt nenumărate cazuri în care asta a distrus pur şi simplu cariera unuia sau altuia. În special dacă ia o actriţă. El ajunge vedetă iar ea îi atârnă ca un pietroi de gât. Ea se ţine gaie să joace cu el şi dacă se mai

nimereşte să fie şi conducător al trupei sau director, ceva, trebuie să-i dea ei rolurile principale, iar dacă îndrăzneşte să angajeze pe alta, ies nişte scene înfiorătoare. Şi bineînţeles că pentru o actriţă e nebunie curată. Există întotdeauna riscul să rămână însărcinată şi să fie obligată să refuze un angajament straşnic. Iese din raza vizuală a publicului pe luni şi luni de zile, şi ştii doar cum e publicul: dacă nu te vede zi de zi, uită complet de existenţa ta.

Căsătoria? Ce-i pasă ei de căsătorie? I se topea inima numai cât se uita în ochii lui profunzi şi prietenoşi, şi o treceau fiori de încântare când îi cerceta părul roşcovan, strălucitor, apoape arămiu. Orice i-ar fi cerut i-ar fi dat bucuroasă. Numai că gândul acesta nu trecea niciodată prin capul lui splendid.

„Nu încape îndoială că mă place, îşi zice ea. Mă place mult mai mult decât pe oricare alta, chiar mă admiră, numai că nu par să-l atrag din punctul ăsta de vedere”.

Făcea tot ce putea ca să-l seducă, în afară doar de încercarea de a i se strecura în pat, şi de fapt şi de la asta se abţinea mai mult pentru că nu se ivea prilejul. Începuse chiar să se teamă că o să ajungă să se cunoască prea bine ca să mai pară vreodată posibil să schimbe genul de relaţii dintre ei; îşi făcea reproşuri amare că nu împinsese lucrurile până la punctul culminant încă din momentul când s-au cunoscut. Acum avea pentru ea o afecţiune prea sinceră ca să mai ajungă amantul ei. Descoperi când e ziua lui de naştere şi-i dădu o tabacheră de aur, ştiind că e lucrul pe care şi-l doreşte cel mai tare. O costă mult mai mult decât şi-ar fi putut permite în mod normal şi el îi reproşă zâmbind risipa exagerată. Nici prin cap nu-i trecea lui că ei îi făcea o bucurie vecină cu extazul, să-şi cheltuiască banii pentru el. Când veni ziua ei, el îi dădu şase perechi de ciorapi de mătase. Ea observă unediat că nu sunt de prima calitate: bietul de el, fusese incapabil să se hotărască să se ridice la o cheltuială mai mare, dar ea se dovedi atât de înduioşată de faptul că i-a dat ceva încât nu-şi putu stăpâni lacrimile.

— Vai ce emotivă eşti, micuţo! zise el, fiind de fapt

încântat la vederea ochilor ei înlăcrimați.

Firea lui econoamă i se părea ei o adevărată calitate, chiar fermecătoare. Era incapabil să azvârle banii în dreapta şi-n stânga. Nu era chiar meschin, dar nici mărinimos. De vreo două ori, pe la restaurante, ei i se păruse că a dat bacşiş cam mic, dar el nici n-o băgă în seamă când încercă să-i reproşeze. Nu le dădea chelnerilor decât zece la sută, şi când n-avea bani schimbați ca să calculeze exact, cerea restul.

— „Să nu iei. Nici să dai cu împrumut”, îl cita el pe Polonius[19].

Dacă vreun artist din trupă, aflat la ananghie, încerca să-i ceară bani cu împrumut era zadarnic. Însă el refuza în mod atât de deschis, cu o sinceritate atât de cuceritoare, încât nu jignea pe nimeni:

— Dragul meu, ți-aş împrumute cu plăcere o liră, dar sunt fără o lețcaie. Nici nu ştiu cu ce o să-mi plătesc chiria la sfârşitul săptămânii.

Câteva luni la rând Michael fu atât de ocupat de propriile lui roluri încât nici nu băgă de seamă ce actriță bună era Julia. Fireşte că citea criticile – toate laudative la adresa ei, dar le citea numai pe deasupra, fără să le acorde vreo atenție, până când ajungea la pasajele referitoare la el. Era încântat când întrunea aprobarea criticilor, iar comentariile nefavorabile nu-l întristau·. Era prea modest ca să se supere de vreo critică.

— Presupun că am jucat mizerabil, zicea el cu candoare.

Trăsătura lui cea mai atrăgătoare era jovialitatea, îndura cu un calm desăvârşit insultele lui Jimmie Langton. La sfârşitul unei repetiții îndelungate, când toate spiritele erau ațâțate·la culme, el rămânea senin. Era imposibil să te cerți cu el. Într-o zi, şedea într-unul din primele fotolii urmărind repetițiile unei piese în care nu juca. Se încheia cu o scenă viguroasă şi emoționantă în care Julia avea prilejul de a-şi demonstra toată gama talentului. În timp ce făceau

[19] Povețele date fiului său Laert, *Hamlet* (Actul I, Scena 3 – trad. L. Levițchi şi Dan Duțescu).

pregătirile pentru actul următor, Julia coborî din culise şi se aşeză lângă Michael. Nici nu se uită la ea, rămânând cu ochii ațințiți drept înainte. Julia îl privi cu uimire: nu era deloc în firea lui să-i refuze un zâmbet şi un cuvânt prietenos. Apoi observă că el stă cu dinții încleştați ca să nu-i tremure falca şi că abia se ține să nu izbucnească în lacrimi.

— Ce-i cu tine, scumpule?

— Lasă-mă, nu-mi vorbi. Afurisită mică ce eşti, m-ai făcut să plâng.

— Îngeraşule!

Îi dădură şi ei lacrimile, şiroindu-i pe față. Era încântată, măgulită la culme.

— Fir-ar să fie! suspină el. Nu mă pot stăpâni.

Îi scoase batista din buzunar şi-şi şterse ochii.

(„Îl iubesc, îl iubesc, îl iubesc".)

Îşi suflă nasul, apoi spuse:

— Abia acum mă simt un pic mai bine. Dar pe cuvântul meu că m-ai zdruncinat teribil.

— E o scenă bunişoară, nu?

— Dă-o dracului de scenă, că nu de ea e vorba ci de tine! Mi-ai sfâşiat inima. Au dreptate criticii, mânca-i-ar moartea, eşti o actriță adevărată, în privința asta nu încape nici cea mai mică îndoială.

— Abia acum ți-ai dat seama?

— Ştiam eu că te descurci bine, dar niciodată nu mi-am dat seama cât eşti de grozavă. Ne faci pe toți ăştilalți să părem nişte lemne. Ai să fii o stea. Nimic nu te poate împiedica să ajungi vedetă.

— Ei, atunci tu o să-mi fii partener.

— Da, că parcă am şi şanse, cu producătorii ăia de la Londra!

Julia avu o inspirație:

— Atunci trebuie să fii tu producător iar eu să-ți fiu protagonistă.

Nu răspunse. De felul lui nu gândea prea repede şi avea totdeauna nevoie de nițel timp până când să se pătrundă de o idee. Într-un târziu zâmbi:

— Ştii că nu e o idee chiar aşa de rea?

O discutară la dejun. Julia susţinu mai toată conversaţia, iar el o ascultă cu un interes crescând.

— Fireşte că singura cale de a obţine în permanenţă roluri ca lumea este să-ţi conduci propriul tău teatru, zise el. Asta o ştiu prea bine.

Singura problemă o constituiau banii. Discutară despre suma minimă necesară pentru a se putea lansa. După părerea lui Michael nu puteau începe fără cinci mii de lire. Dar de unde, doamne iartă-mă, erau să scoată o asemenea sumă? Fireşte că unii dintre industriaşii ăştia din Middlepool se scăldau în gologani, dar nu te prea puteai aştepta ca vreunul din ei să scoată cinci mii de lire pentru a lansa o pereche de actori tineri care deocamdată se bucurau doar de o faimă locală. Şi pe urmă toate gândurile lor erau la Londra.

— O să trebuiască să-ţi găseşti o babă bogată, glumi Julia.

Nici ea nu credea decât jumătate din tot ceea ce spusese, dar se entuziasmase discutând un plan care avea s-o aducă într-o relaţie apropiată şi constantă cu Michael. El în schimb era absolut serios, de data asta:

— Eu unul nu prea am impresia că putem spera să avem succes la Londra decât dacă am fi deja bine cunoscuţi. Cred că ce ar trebui să facem ar fi să colaborăm mai întâi, vreme de vreo trei-patru ani, cu alţi directori de teatru. Avantajul ar fi că am mai avea timp să citim nişte piese. Ar fi o adevărată nebunie să ne lansăm în conducerea unui teatru fără să dispunem de cel puţin trei piese, din care una să fie trăsnet.

— Fireşte că dacă am face asta ar trebui să avem grijă să jucăm mereu împreună pentru ca publicul să se deprindă să vadă cele două nume pe acelaşi afiş.

— Nu ştiu dacă ăsta e lucrul cel mai important. Cel mai mult contează să avem roluri bune, de efect. În mintea mea nu stăruie nici cea mai mică îndoială că ar fi mult mai uşor să găsim oameni care să ne finanţeze dacă mai întâi ne stabilim cât de cât o reputaţie la Londra.

CAPITOLUL IV

SE APROPIA PAŞTELE, ŞI JIMMIE Langton îşi închidea întotdeauna teatrul în săptămâna patimilor, Julia nu prea ştia ce să facă în această mică vacanţă: nu părea să merite efortul de a se duce până în insula Jersey. Spre surprinderea ei, într-o dimineaţă, primi o scrisoare de la doamna Gosselyn, mama lui Michael, prin care îi spunea că atât domnul colonel, cât şi ea personal, ar fi încântaţi dacă Julia ar accepta să vină împreună cu Michael pentru a petrece săptămâna respectivă la Cheltenham. Când îi arătă scrisoarea lui Michael, acesta radie de fericire:

— Eu am rugat-o să te invite. M-am gândit că e mai politicos decât dacă te-aş lua pur şi simplu cu mine.

— Eşti teribil de drăguţ. Bineînţeles că îmi face o plăcere deosebită să vin.

Îi bătea cumplit inima de emoţie. Perspectiva de a petrece o săptămână întreagă în preajma lui Michael îi lua pur şi simplu minţile. Ca şi altădată, firea lui bună îl determinase să-i sară în ajutor când îşi dăduse seama că e în încurcătură. Totuşi Julia simţi că el ar mai vrea să-i spună ceva, ceva care-i stă pe suflet ca o povară.

— Ce ai, dragă? întrebă ea.

Michael râse uşor stânjenit:

— Mde, draga mea, ştii, taică-meu e un tip cam demodat şi nu te poţi aştepta de la el să înţeleagă anumite chestii. Fireşte că eu nu vreau să-l mint sau alte treburi dintr-astea, dar tare mă tem că i s-ar părea puţin ciudată dacă ar afla că taică-tu a fost veterinar. Când i-am scris şi am întrebat dacă

te-aş putea aduce cu mine, i-am zis că a fost doctor.

— O, nu face nimic!

Julia descoperi în domnul colonel o persoană mult mai puțin înspăimântătoare decât se aşteptase ea. Era subțirel şi cam pirpiriu de statură, cu fața zbârcită şi părul alb, tuns foarte scurt. Trăsăturile lui, deşi îmbătrânite, aveau o oarecare distincție. Îți aminteau oarecum de efigia de pe o monedă veche, care a fost prea mult timp în circulație. Era politicos dar rezervat. Nu era nici țâfnos, nici tiranic, aşa cum credea Julia că trebuie să fie coloneii, bazându-se pe experiența din teatru. Îi venea chiar greu să şi-l închipuie dând ordine tunătoare cu glasul acela curtenitor şi puțin cam rece. De fapt se pensionase cu un grad onorific, după o carieră total lipsită de distincție, şi de mulți ani se mulțumea să-şi lucreze grădina şi să joace bridge la club. Citea ziarul Times, se ducea duminica la biserică şi-şi însoțea nevasta la ceaiurile la care era poftită. Doamna Gosselyn era o bătrânică masivă, mult mai înaltă decât soțul ei, ceea ce o făcea să-ți lase mereu impresia că se străduieşte să pară mai puțin corpolentă. Mai stăruiau pe fața ei câteva urme de frumusețe, aşa că în sinea ta îți spuneai că în tinerețe trebuie să fi fost foarte atrăgătoare. Se pieptăna cu cărare la mijloc şi cu coc la spate. Trăsăturile ei clasice şi statura o făceau să pară impunătoare la prima întâlnire, dar Julia îşi dădu repede seama că de fapt e foarte timidă. Avea gesturi țepene şi uşor stângace. Se îmbrăca foarte complicat, cu un fel de bogăție demodată a podoabelor care nu-i venea bine deloc. Julia fiind total degajată şi lipsită de orice stânjeneală, găsea atitudinea doamnei Gosselyn de-a dreptul înduioşătoare. De fapt doamna mai vârstnică nu cunoscuse niciodată vreo actriță, aşa că nu prea ştia cum să rezolve situația deosebită în care se afla acum. Casa lor nu era lipsită de orice măreție – o vilişoară de tipul locuințelor ieftine, împărțind cu cea din spatele ei o grădină cu gard viu de laur; cum stătuseră câțiva ani în India, decoraseră interiorul cu tăvi mari de alamă, boluri şi vase de alamă, broderii indiene şi măsuțe indiene minuțios sculptate. Erau

mărfuri ieftine luate de pe la bazaruri şi nu mai conteneai întrebându-te cum de şi-a închipuit cineva că merită să le cari tocmai de acolo până în Anglia.

Julia gândea cu repeziciune. Aşa că nu-i trebui decât foarte puţin timp ca să descopere că atât colonelul – în ciuda atitudinii lui rezervate –, cât şi doamna Gosselyn – în ciuda sfiiciunii ei – o analizează şi o cântăresc tot timpul. Deodată îi trecu prin minte gândul că Michael a adus-o acolo ca să o supună inspecţiei critice a părinţilor. Dar de ce? Nu exista decât un singur motiv plauzibil şi când îi dădu prin gând, îi zvâcni inima de emoţie. Înţelese că Michael ţine grozav ca ea să facă impresie bună. Iar ea simţi instinctiv că trebuie să ascundă actriţa din ea şi fără cea mai mică sforţare, fără premeditare, pur şi simplu pentru că-şi dădea seama că asta le-ar face plăcere, jucă rolul fetiţei ingenue, simple şi modeste, care a dus o viaţă tihnită la ţară. Se plimba prin grădină cu colonelul şi asculta cu un aer inteligent când el îi vorbea despre mazăre şi sparanghel; o ajuta pe doamna Gosselyn să îngrijească florile şi ştergea praful, de pe bibelourile care înţesau salonul. Îi vorbi despre Michael. Îi spuse doamnei Gosselyn cât de inteligentă este interpretarea lui actoricească, şi de câtă popularitate se bucură, şi-i lăudă înfăţişarea. Observă că doamna Gosselyn e foarte mândră de băiatul ei şi o sclipire a intuiţiei îi arătă ce mare plăcere i-ar face doamnei în cazul când – cu maximă delicateţe, de parcă i-ar fi scăpat fără voie o mare taină a inimii ei – i-ar da să înţeleagă că e îndrăgostită lulea de el.

— Bineînţeles că noi tragem nădejde că o să se descurce bine, zise doamna Gosselyn. Ştii, nu prea ne-a încântat ideea lui de a se apuca de teatru: înţelegi, şi familia mea, ca şi a soţului, e alcătuită mai ales din militari, din tată-n fiu – dar ce să faci dacă el era atât de hotărât pentru asta?

— Da, fireşte că înţeleg ce vreţi să spuneţi.

— Ştiu eu că acum asta nu mai contează chiar aşa de mult ca pe vremuri, când eram eu domnişoară, dar oricum, e născut într-o familie de gentlemeni.

— Da, doamnă, dar să ştiţi că în zilele noastre sunt mulţi

actori din lumea bună. Nu mai e ea pe timpuri.

— Da, îmi închipui că lucrurile s-au mai schimbat, îmi pare grozav de bine că te-a adus aici. Ştii, la început am avut oarecari emoţii. Mă temeam să nu fii o persoană artificială şi... un pic cam zgomotoasă. Dar aşa cum eşti, nici n-are lumea de unde să-şi dea seama că eşti actriţă.

(„Cred şi eu! Nu mă străduiesc eu de patruzeci şi opt de ore să întruchipez din creştet până-n tălpi pe fecioara satului?”)

Colonelul începu să mai glumească cu ea şi uneori o mai ciupea, în joacă, de vârful urechii.

— Vai, domnule colonel, dar vă rog să nu-mi faceţi curte! strigă ea aruncându-i o privire încântător de şmecheră cu coada ochilor. Să nu vă închipuiţi că puteţi să vă jucaţi cu mine prea slobod, pur şi simplu pentru că sunt actriţă.

— George, George! zâmbea doamna Gosselyn, apoi îi spunea Juliei: întotdeauna i-a plăcut grozav să flirteze.

(„Doamne, Doamne, ăştia o să mă înghită cu haine cu tot!”)

Doamna Gosselyn îi vorbea despre India, despre senzaţia ciudată de a fi înconjurată de servitori de culoare, despre societatea plăcută în care se învârtea – numai militari britanici şi civili indieni – dar oricum, nicăieri nu e mai bine ca acasă, aşa că a fost o adevărată bucurie când s-au întors în Anglia.

Michael şi cu Julia urmau să plece de la familia Gosselyn a doua zi de Paşti, pentru că seara aveau spectacol. Duminică, după cină, colonelul Gosselyn declară că se retrage în birou să scrie nişte scrisori; peste două minute doamna Gosselyn anunţă că trebuie să se ducă să-i spună ceva bucătăresei. De cum fură lăsaţi singuri, Michael, sprijinit de cămin, îşi aprinse o ţigară.’

— Mă tem că viaţa de aici a fost tare monotonă. Sper că nu te-ai plictisit prea tare.

— A fost divin!

— I-ai cucerit pur şi simplu pe-ai mei. S-au îndrăgostit de tine.

„Dumnezeule, dar m-am şi străduit din răsputeri”, gândi Julia, însă cu glas tare nu făcu decât să se mire:

— De unde ştii?

— O, îmi dau eu seama. Taică-meu mi-a spus că eşti o adevărată lady, că n-ai nimic de actriță în tine. Iar mama zice că eşti teribil de simțitoare.

Julia îşi plecă ochii în jos, de parcă generozitatea acestor complimente ar fi copleşit-o cu totul. Michael se apropie şi rămase în picioare în fața ei. Prin mintea Juliei fulgeră gândul că arată ca un tânăr valet chipeş care se roagă, să fie angajat. Părea ciudat de stânjenit şi emoționat. Iar ei îi bătea inima să-i spargă pieptul.

— Draga mea Julia, vrei să fii nevasta mea?

Toată săptămână se întrebase neîncetat dacă Michael o s-o ceară sau nu de nevastă, şi iată, acum că în sfârşit o făcuse, ea se zăpăcise de tot.

— Michael!

— Nu imediat, nu asta vreau să spun. Dar de îndată ce punem piciorul pe prima treaptă. Ştiu că pe scenă eşti mult mai tare decât mine, mă faci pur şi simplu să dispar, dar de înțeles ne înțelegem straşnic şi când o să intrăm în conducerea unui teatru cred că o să formăm o echipă tare. Şi ştii tu prea bine cât de mult îmi placi. Adică vreau să spun că niciuna din femeile pe care le-am cunoscut nu-ți ajunge nici la degetul cel mic.

(„Complet cretin, ce naiba îi vine să spună toate prostiile astea? Nu ştie că abia aştept să mă mărit cu el? De ce naiba nu mă sărută? Să mă sărute, să mă sărute! Oare aş avea curajul să-i spun că sunt pur şi simplu moartă după el?”)

— Michael, ce frumos eşti! Cine ar putea refuza să se mărite cu tine?

— Scumpo!

(„Cred că ar trebui să mă scol în picioare. Altfel n-o să prea ştie cum să se aşeze. Dumnezeule, e scena aia pe care l-a pus Jimmie s-o repete de nu ştiu câte ori!”)

Se ridică şi-şi apropie fața de a lui. El o luă în brațe şi o sărută pe buze.

— Trebuie să-i spun mamei! Şi, lăsând-o din braţe, se repezi la uşă: Mamă, mamă!

Într-o clipă reveni în cameră colonelul şi apoi doamna Gosselyn. Pe chipul lor se citea satisfacţia împlinirii aşteptărilor.

(„Doamne iartă-mă, chestia a fost montată”.)

— Mamă! Tată! Ne-am logodit.

Doamna Gosselyn începu să plângă. Se apropie de Julia cu mersul ei stângaci şi bălăbănit; o cuprinse cu braţele şi o sărută printre suspine. Colonelul îi zgâlţâi mâna băiatului într-un stil foarte bărbătesc şi smulgând-o pe Julia din îmbrăţişarea soţiei sale, o sărută şi el. Era profund mişcat. Toată emoţia aceasta avu un efect puternic asupra Juliei care, deşi zâmbea fericită, era cu obrajii în lacrimi. Michael privea cu oarecare compătimire scena aceasta înduioşătoare.-

— Ce ziceţi, deschidem o sticlă de şampanie să sărbătorim evenimentul? Am impresia că mama şi cu Julia sunt tulburate la culme.

— Mde, aşa sunt doamnele, Domnul să ni le ţină sănătoase! reluă colonelul când se umpleau cupele.

CAPITOLUL V

ACUM JULIA ÎŞI PRIVEA FOTOgrafia în rochie de mireasă.

— Dumnezeule, cum puteam să arăt!

Se hotărâseră să păstreze taina logodnei lor şi Julia n-o dezvălui decât lui Jimmie Langton, la vreo două-trei colege şi garderobierei. Le puse să jure că nu vor spune nimănui şi pur şi simplu nu izbuti să înțeleagă cum peste mai puțin de patruzeci şi opt de ore tot teatrul părea să fie la curent. Julia era în al nouălea cer. Îl iubea pe Michael cu mai multă pasiune ca oricând şi s-ar fi căsătorit cu el atunci, pe loc, numai că înțelepciunea lui ținea lucrurile în frâu. În momentul acela nu erau decât o pereche de actori de provincie şi dacă ar fi pornit la cucerirea Londrei ca tineri căsătoriți şi-ar fi periclitat şansele. Julia îi dădu să înțeleagă cum se pricepu mai bine – şi cum nu se poate mai clar – că e întru totul dispusă să trăiască cu el, dar el refuză. Era un om prea corect ca să profite de ea.

— „Nu te-aş putea-ndrăgi atât, iubito, de n-aş iubi mai mult onoarea”, cită el.[20]

Era sigur că altfel ar regreta amarnic după căsătorie că au trăit marital înainte de ceremonie. Julia se mândrea cu moralitatea lui Michael. Era un îndrăgostit tandru şi afectuos, dar foarte curând avu aerul că ia totul ca pe ceva bine stabilit: maniera lui de a o trata, prietenoasă dar prea

[20] Citat din poezia „Lucastei, înainte de a mă duce la război” de Richard Lovelace (1618—1658).

degajată, te-ar fi făcut să crezi că sunt căsătoriți de ani şi ani de zile. În schimb, se dovedea destul de binevoitor, permițându-i Juliei să-l adore. Îi plăcea la nebunie să se ghemuiască la pieptul lui, în timp ce el o ținea pe după talie; îşi lipea obrazul de al lui şi se simțea în paradis când izbutea să-şi lipească gura nerăbdătoare de buzele lui cam subțiri. Deşi când şedeau astfel unul lângă altul, el prefera să vorbească despre rolurile pe care le studiau sau să facă planuri de viitor, ea era în culmea fericirii. Nu se mai sătura să-i laude frumusețea. Era o bucurie divină să-i poată spune cât de perfect e nasul lui, cât de atrăgător e părul lui roşcat şi cârlionțat, să simtă cum el o strânge un pic mai tare şi cum privirea lui capătă un plus de tandrețe.

— Scumpo, ai să mă faci teribil de încrezut.

— Ar fi o prostie să ne prefacem că nu ştii ce splendoare de bărbat eşti!

Aşa gândea Julia şi o spunea pentru că-i plăcea s-o spună, dar şi pentru că ştia că lui îi place s-o audă. O privea cu afecțiune şi admirație, se simțea în apele lui alături de ea, avea încredere în ea, dar nu-i mai puțin adevărat că Julia ştia perfect că nu e îndrăgostit de ea. Se consola cu gândul că o iubeşte exact atât cât e el în stare să iubească, precum şi cu speranța că după ce se vor căsători, când vor dormi în acelaşi pat, pasiunea ei o să stârnească şi în el o patimă la fel de mare. Între timp ea îşi punea la bătaie tot tactul şi toată stăpânirea de sine de care era în stare. Ştia că nu-i dă mâna să-l plictisească. Ştia că nu trebuie să-i dea nicio clipă senzația că reprezintă o povară sau o răspundere în plus pentru el. Îi permitea s-o părăsească pentru a juca golf sau pentru a lua masa cu o cunoştință întâmplătoare, şi nu-l lăsa să întrezărească nici măcar o clipă ideea că ar fi jignită.

Şi având o mică intuiție a faptului că succesul ei ca actriță îi va adânci lui sentimentele pentru ea, muncea ca un câine pentru a juca bine.

Cam la vreun an după logodna lor veni la Middlepool, în căutare de talente tinere, un producător american care auzise de trupa lui Jimmie Langton. Fu fascinat de Michael.

Îi trimise un bilet, invitându-l la hotelul lui în după-amiaza următoare. Cu respirația tăiată de emoție, Michael îi arătă Juliei invitația: asta nu putea să însemne decât că-i oferă un rol. Juliei i se strânse inima, dar se prefăcu la fel de emoționată ca şi el şi a doua zi îl însoți la hotel. Urma să aştepte în hol până când vorbeşte Michael cu magnatul teatrului.

— Urează-mi noroc, îi şopti el, şi o părăsi pentru a urca în lift. E aproape prea frumos ca să fie adevărat.

Julia rămase în fotoliul confortabil de piele, dorind din răsputeri ca omul de teatru american să-i ofere lui Michael un rol pe care acesta să-l refuze sau un salariu umilitor de mic. Sau măcar să-i dea lui Michael să citească un rol pe care-l avea în vedere, iar Michael să ajungă la concluzia că nu e demn de el. Dar când îl văzu pe Michael apropiindu-se de ea peste o jumătate de oră, cu ochii strălucitori şi cu pasul săltăreț, îşi dădu seama că a nimerii în plin. O clipă Julia se temu că o să-i vină rău sau că o să leşine şi chiar când izbuti să-şi aducă pe buze un zâmbet fericit şi încântat, îşi simți muşchii țepeni, paralizați.

— E în regulă. Zice că e un rol fantastic, un rol de băiat de nouăsprezece ani. Vreo opt sau zece săptămâni la New York şi apoi turnee. Contract sigur pe patruzeci de săptămâni cu John Drew[21]. Două sute cincizeci de dolari pe săptămână.

— Vai, iubitule, e splendind pentru tine!

Era mai mult decât limpede că Michael se grăbise să accepte. Nici măcar nu-i trecuse prin cap gândul de a refuza.

„Şi eu... eu – se gândi ea – chiar dacă mi-ar oferi o mie de dolari pe săptămână n-aş fi plecat în cazul când ar fi însemnat să mă despart de Michael."

O cuprinse o deznădejde neagră. Dar nu era nimic de făcut. Trebuia să se prefacă la fel de încântată ca şi el. Era prea emoționat ca să stea locului, aşa că o scoase la plimbare pe strada aglomerată.

---

[21] John Drew (1853-1927) membru marcant al unei familii de actori irlandezi care s-au afirmat mai ales în America.

— E o şansă nemaipomenită. Fireşte că viața e scumpă în America, dar ar trebui să izbutesc să mă descurc cu maximum cincizeci de dolari pe săptămână. Lumea zice că americanii sunt grozav de ospitalieri şi că o să fiu de multe ori invitat la masă. Nu văd de ce n-aş putea să economisesc opt mii de dolari în astea patruzeci de săptămâni şi opt mii de dolari înseamnă o mie şase sute de lire.

(„Nu mă iubeşte. Nu-i pasă de mine nici cât negru sub unghie. Nu pot să-l sufăr. Îmi vine să-l omor! Să-l ia dracu' pe producătorul ăla american!")

— Şi dacă mă mai angajează şi în anul următor o să-mi plătească trei sute de dolari pe săptămână. Asta înseamnă că în doi ani scot cam vreo patru mii de lire. Aproape cât ne trebuie ca să ne lansăm propria noastră trupă.

— Încă un an! O clipă, Julia îşi pierdu stăpânirea şi glasul i se înecă de lacrimi. Vrei să spui că ai să lipseşti doi ani?

— A, bineînțeles că am să mă întorc vara viitoare. Îmi plătesc ei drumul înapoi şi aş merge să stau la părinți ca să nu cheltuiesc niciun ban.

— Nu ştiu cum am să suport o despărțire atât de lungă.

Rosti vorbele pe un ton lejer, aşa că avu un aer politicos, deşi oarecum prea degajat.

— Ei lasă, putem să ne distrăm straşnic împreună vara şi ştii şi tu că un an, mă rog, maximum doi, trec cât ai bate din palme.

Michael o pornise la întâmplare, dar, fără ca el să observe, Julia îl purtase în direcția dorită de ea, şi acum se aflau în fața teatrului. Julia se opri:

— Ne vedem mai târziu. Trebuie să intru o clipă să vorbesc cu Jimmie.

Michael făcu o mutră tristă:

— Doar n-o să mă părăseşti tocmai acum! Trebuie neapărat să vorbesc cu cineva. Mă gândeam să mergem să luăm o gustare împreună înainte de spectacol.

— Îmi pare foarte rău. Jimmie mă aşteaptă, şi ştii cum e el.

Michael o privi cu obişnuitul lui zâmbet dulce şi

binevoitor:

— Bine, atunci du-te. N-am să-ți port pică pentru că ți s-a întâmplat o dată să mă dezamăgeşti.

Michael plecă mai departe iar Julia intră pe uşa actorilor. Jimmie Langton îşi instalase un mic apartament chiar sub acoperiş, în care se intra pe la balcon. Julia sună şi îi deschise chiar el. Fu surprins, dar încântat s-o vadă:

— Hei, Julia! Poftim înăuntru.

Trecu pe lângă el fără să scoată un cuvânt şi de îndată ce ajunseră în odaia lui de şedere – murdară, într-o dezordine cumplită, cu texte de piese, cărți, hârtii, zăcând pe podea împreună cu resturile prânzului său frugal lăsate pe o tavă de lângă birou – Julia se întoarse şi-l înfruntă. Avea dinții încleştați şi ochii înnegurați:

— Diavol împielițat!

Cu o mişcare rapidă se apropie de el, şi – înşfăcându-l cu amândouă mâinile de gulerul cămăşii – începu să-l zgâlțâie. El se luptă să scape, dar femeia se dovedi violentă şi viguroasă.

— Încetează! Termină odată!

— Diavol împielițat! Porcule! Ticălos ordinar!

Langton îşi luă avânt şi îi trase o palmă zdravănă.

Instinctiv, Julia îi dădu drumul şi-şi duse mâna la falcă, pentru că o durea cumplit. Izbucni în lacrimi.

— Brută! Eşti o bestie dacă poți să dai într-o femeie.

— Ți-ai făcut-o cu mâna ta, fetițo. Nu ştiai că dacă mă loveşte o femeie, plătesc cu aceeaşi monedă?

— Dar eu nu te-am lovit.

— În schimb erai gata să mă sugrumi.

— Asta şi meritai! Dumnezeule, îmi vine să te omor!

— Acum stai jos, puişor, şi-am să-ți dau o picătură de scotch ca să-ți vii în fire şi pe urmă poți să-mi spui şi mie despre ce e vorba.

Julia căută din ochi un fotoliu sau un scaun pe care ar fi putut să se lase ca lumea.

— Dumnezeule, dar ce cocină mai e şi asta! De ce naiba nu chemi o femeie să-ți facă puțină curățenie?

Cu un gest mânios mătură cărțile de pe un fotoliu, aruncându-le pe jos, apoi se trânti în el şi începu să plângă de-a binelea. Langton îi turnă o porție bună de whisky, adăugă un pic de sifon şi o sili să-l bea.

— Ei, pentru ce-ai jucat scena asta din *Tosca?*

— Michael pleacă în America.

— Serios?

Julia se smuci ca să arunce brațul pe care şi-l lăsase el pe umărul ei.

— Cum ai putut să faci una ca asta? Cum ai îndrăznit?

— Dar n-am niciun amestec!

— Minți! Probabil vrei să spui că nici n-ai avut habar de prezența la Middlepool a împuțitului ăluia de american. Bineînțeles că e lucrătura ta! Ai făcut-o anume ca să ne desparți!

— A, scumpo, mă nedreptățeşti. De fapt, pot să-ți mărturisesc fără nicio reținere că i-am spus că n-are decât să ia pe cine vrea din trupa mea, cu excepția lui Michael Gosselyn.

Julia nu observă licărul ce se aprinse în ochii lui Jimmie când îi spunea asta, dar dacă ar fi sesizat-o s-ar fi întrebat de ce are o înfățişare atât de satisfăcută, de parcă ar fi montat o farsă foarte inteligentă.

— Chiar şi pe mine? întrebă ea.

— Ştiam că nu e în căutare de actrițe. Au ăia destule americance de-ale lor. Ce le trebuie lor sunt nişte bărbați care ştiu să poarte ca lumea o haină şi care nu scuipă pe parchetul din salon.

— Vai, Jimmie, te rog nu-l lăsa pe Michael să plece. Mor numai când mă gândesc la asta.

— Dar cum l-aş putea împiedica? Contractul îi expiră la sfârşitul stagiunii. E o şansă extraordinară pentru el.

— Bine, dar eu îl iubesc! îl vreau. Dacă îşi găseşte alta în America? Dacă se îndrăgosteşte de el vreo americancă putredă de bogată?

— Eu ziceam că dacă nu te iubeşte destul, poate ar fi mai bine să scapi de el.

Remarca avu darul de a ațâța din nou furia Juliei:

— Eunuc prăpădit şi ramolit ce eşti, parcă ai tu habar ce-i aia dragoste?

— Ah femeile, femeile! oftă Jimmie. Dacă încerci să te culci cu ele, îți zic că eşti porc bătrân, şi dacă nu încerci, te fac eunuc şi ramolit!

— N-ai înțeles nimic. Michael e atât de frumos încât o să pice femeile în jurul lui ca popicele şi bietul mieluşel e atât de sensibil la linguşiri. În doi ani se poate întâmpla orice.

— Dar care-i chestia cu doi ani?

— Dacă o să aibă succes, o să mai rămână un an acolo.

— O, nu-ți face griji pentru aşa ceva! Îți garantez eu că la sfârşitul stagiunii se întoarce şi încă definitiv. Producătorul ăla l-a văzut numai în *Candida.* E singurul rol în care se descurcă aproape onorabil. Ascultă-mă pe mine, n-o să treacă mult până când au să descopere că le-am vândut o bombă fără focos. N-o să facă nicio brânză acolo.

— Da' ce, tu te pricepi la actorie?

— Oho, şi încă cum!

— Îmi vine să-ți scot ochii.

— Te previn că dacă mai încerci o dată să te atingi de mine n-am să-ți dau numai o pălmuță, am să-ți trag una în falcă de n-ai să mai poți mânca o săptămână.

— Ai fi în stare! Şi mai ai pretenția că eşti gentleman?

— Aiurea, nici măcar când sunt beat!

Julia chicoti şi Jimmie simți că a trecut toiul crizei.

— Acum ştii şi tu la fel de bine ca şi mine că pe scenă îl eclipsezi total. Ascultă-mă ce-ți spun, tu ai să ajungi cea mai mare actriță de la madam Kendal[22] încoace. Ce-ți trebuie ție să te legi de mâini şi de picioare; un bărbat care o să fie întotdeauna doar o piatră de moară de gâtul tău? Vrei să conduci o trupă; el o să vrea să-ți fie partener. Dar n-o să facă niciodată nici cât o ceapă degerată, draga mea.

— E bărbat bine. Îl pot pune în valoare.

— Ai o părere destul de bună despre tine însăți, nu-i aşa?

[22] Madge Kendal (1849—1935) stea a scenei britanice.

Dar te înşeli cumplit. Dacă vrei să izbuteşti în viață nu-ți poți permite să faci pereche cu un june prim de mâna a doua sau a treia.

— Puțin îmi pasă. Prefer să mă ratez şi să fiu măritată cu el decât să am succes şi să fiu măritată cu altul.

— Eşti fată mare?

Julia chicoti iar:

— Nu prea văd în ce măsură te priveşte, dar realitatea este că sunt.

— Aşa mă gândeam şi eu. Ei bine, în afară de cazul când ții prea mult la chestia asta, eu ți-aş zice să te duci să stai două săptămâni cu el la Paris după ce închidem stagiunea. Ce spui? El n-o să plece în America înainte de august. Poate în felul ăsta te lecuieşti de el.

— Aş, n-o să vrea. Nu e genul ăla de bărbat. Întâmplător e un getleman înnăscut.

— Dar până şi înalta societate contribuie la reproducerea speciei.

— Mă tem că nu înțelegi, zise semeață Julia.

— Sunt convins că nici tu nu înțelegi.

Julia nu catadicsi să-i răspundă. De fapt era groaznic de nefericită:

— Dar eu îți spun că pur şi simplu nu pot trăi fără el. Ce mă fac eu singură cât o să lipsească el?

— Rămâi la mine în trupă. Îți ofer un contract pe încă un an. Am o mulțime de roluri noi pe care sunt dispus să ți le încredințez şi mi-am pus ochii şi pe un tânăr care mi se pare o adevărată descoperire. Ai să te miri singură când ai să vezi cât de uşor·e atunci când joci alături de un băiat care efectiv îți oferă ceva. Iar eu îți dau douăsprezece lire pe săptămână.

Julia se apropie de el şi-l privi scrutător în ochi.

— Ai pus la cale toată povestea asta ca să mă faci să mai rămân un an în trupă? Mi-ai sfâşiat inima şi mi-ai distrus viața numai ca să mă ții în teatrul tău prăpădit?

— Îți dau cuvântul meu de onoare că n-am făcut nimic. Îmi placi. Aş zice chiar că te admir. Şi în ultimii doi ani afacerile ne-au mers mult mai bine ca oricând. Totuşi, să fiu

al dracului dacă ți-aş juca eu o festă murdară în genul ăsta.

— Mincinosule! Minți ca un porc.

— Îți jur că ăsta e adevărul curat.

— Atunci dovedeşte-o! strigă ea cu vehemență.

— Cum pot să ți-o dovedesc? Ştii bine că de fapt sunt un om cumsecade.

— Dă-mi cincisprezece lire pe săptămână şi te cred.

— Cincisprezece? Doar ştii cum ne merg încasările. De unde să-ți dau? Mă rog, îți dau. Dar înseamnă că alea trei lire le scot din buzunarul propriu.

— Uite, de-aia nu mai pot eu!

CAPITOLUL VI

DUPĂ DOUĂ SAPTAMÂNI DE REPEtiții, Michael fu scos din rolul pentru care fusese angajat şi vreo trei-patru săptămâni fu lăsat să se învârtă de pomană până când îi putură găsi altceva. La timpul potrivit debută într-o piesă care nu se jucă decât o lună la New York. Trimisă în turneu, cam lâncezi şi, nefiind rentabilă, fu retrasă. După o altă perioadă de aşteptare i se încredința un rol într-o piesă de epocă; frumusețea lui uluitoare era pusă în valoare în atare măsură încât jocul său lipsit de strălucire aproape nu era băgat în seamă. Aşa îşi încheie stagiunea. Nici nu se vorbi măcar de reînnoirea contractului. De fapt, directorul care-l angajase se dovedi destul de caustic în comentariile sale.

— Phil, aş da nu ştiu ce să mă răzbun pe tipul ăla Langton, mare porc, zău aşa! Ştia el prea bine ce face când mi-a vândut butucul ăsta.

Julia îi scria neîncetat lui Michael – pagini şi iar pagini de amor şi de bârfe – pe când el îi răspundea doar o dată pe săptămână – exact patru pagini acoperite cu un scris dar şi îngrijit. Întotdeauna încheia trimițându-i „toată dragostea lui” şi semnând „al tău, cu afecțiune”, dar conținutul scrisorii era în mod invariabil mai mult informativ decât pasionat. Şi totuşi ea îi aştepta scrisorile, chinuită de nerăbdare şi le recitea de nu ştiu câte ori cu toate că Michael îi scria cu destul optimism, spunând destul de puțin despre teatru, afară doar de faptul că declara rolurile ce i se încredințau „împuțite”, iar piesele în care i se cerea să joace

„sub orice nivel”, în lumea teatrului veştile se răspândesc destul de repede şi Julia ştia că n-a făcut mare lucru în America.

— Se prea poate să fiu un monstru, dar îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru asta! gândea ea.

Când Michael o anunță pe ce dată se va îmbarca pentru Europa, Julia abia îşi mai stăpâni bucuria. Îi rugă pe Jimmie să-i aranjeze programul în aşa fel încât să se poată duce să-l întâmpine la Liverpool:

— Dacă întârzie vaporul va trebui probabil să rămân şi peste noapte acolo, îi spuse ea lui Jimmie.

Acesta zâmbi ironic:

— Probabil îți închipui că pe fondul emoționant al reîntoarcerii în țară ai putea să faci să meargă şi trebuşoara aia, nu?

— Eşti mic la suflet ca şi la trup!

— Lasă bancurile, scumpo! Sfatul meu este să-l îmbeți un pic şi pe urmă să te încui într-o cameră cu el şi să-i spui că nu-i dai drumul de acolo până nu te necinsteşte.

O însoți la gară. Când Julia se urcă în tren, îi luă mâna şi i-o mângâie:

— Eşti emoționată, scumpo?

— Vai, Jimmie dragă, sunt nebună de fericire şi bolnavă de spaimă şi nerăbdare!

— Ei, îți urez noroc. Şi nu uita nicio clipă că nu e nici la degetul tău mic. Tu eşti tânără şi frumoasă, şi cea mai mare actriță din Anglia.

Când porni trenul din gară, Jimmie se duse la bufet şi bău un whisky cu sifon.

— Dumnezeule, proşti sunt muritorii ăştia! oftă el.

Dar Julia se sculă în picioare în compartimentul gol şi se privi în oglindă.

„Gura prea mare, fața prea rotundă, nasul prea cărnos. Slavă Domnului că am ochi luminoşi şi picioare frumoase. Chiar foarte frumoase. Mă întreb dacă nu cumva sunt machiată prea tare? Lui nu-i place fardul în afara scenei. Fără ruj arăt ca dracul. Genele sunt perfecte. Fir-ar să fie, de

fapt nu arăt chiar aşa de rău!”

Nefiind sigură până în ultima clipă dacă Jimmie o să-i permită să plece, Julia n-avusese posibilitatea de a-l anunța pe Michael că vine să-l întâmpine. Fu surprins şi sincer încântat s-o vadă. Ochii lui frumoşi radiară de bucurie.

— Eşti mai frumos ca oricând!

— Haide, haide, nu fi prostuță! râse el, strângându-i brațul cu afecțiune. Nu trebuie să te întorci decât după cină, nu-i aşa?

— Nu trebuie să mă întorc decât mâine. Am luat două camere la Hotel Adelphi, aşa că putem sta de vorbă pe-ndelete.

— E cam luxos, nu?

— Ei lasă că doar nu te întorci în fiecare zi din America. Dă-o naibii de cheltuială.

— Micuța risipitoare! Nu ştiam exact când o să debarcăm, aşa că le-am spus la ai mei că o să le telegrafiez când mă duc la Cheltenham. Acum am să-i anunț că ajung abia mâine.

Când sosiră la hotel, Michael veni în camera Juliei, la sugestia ei, ca să poată sta de vorbă în linişte. Ea se aşeză pe genunchii lui, îi puse brațele pe după gât şi-şi lipi obrazul de-al lui.

— Ce bine e să fii iar acasă! oftă ea.

— Mie îmi spui? răspunse el, fără să-şi dea seama că ea se referă la prilejul de a-i sta în brațe şi nu la sosirea lui.

— Tot mă mai placi?

— Cam!

Îl sărută cu pasiune

— O, nici nu-ți poți închipui ce dor mi-a fost de tine!

— Un eşec total în America. Nu ți-am spus în scrisori pentru că m-am temut să nu te îngrijorez. Le-am făcut impresie foarte proastă.

— Michael! strigă ea ca şi cum i-ar fi fost imposibil să-l creadă.

— Realitatea este că, după părerea mea, sunt prea britanic. Nu mă mai vor şi la anul. Mi s-a părut mie că aşa stau lucrurile, dar, ca chestie, i-am întrebat dacă o să-şi

folosească dreptul de opțiune şi mi-au spus că nu, în niciun caz.

Julia nu zise nimic. Îşi luă un aer profund mâhnit, dar în adâncul inimii, exulta.

— Acuma să ştii că, cinstit vorbind, puțin îmi pasă. Nu mi-a plăcut America. Îți ia ochii, bineînțeles, asta nu se poate nega, însă nu poți face altceva decât să strângi din dinți şi să înduri. Vai, dacă ai şti cu ce oameni eşti nevoit să ai de-a face! Păi în comparație cu unii dintr-ăia, Jimmie Langton este gentlemanul gentlemanilor. Cred că ar fi trebuit să-i refuz chiar dacă ar fi dorit ei să mai stau.

Cu toate că se prefăcea destul de bine că nu-i pasă, Julia îl simțea profund umilit. Probabil trebuise să suporte neplăceri de tot felul. Îi părea groaznic de rău că fusese nefericit, dar, vai, ce uşurare era pentru ea!

— Şi acuma ce-ai să faci? întrebă ea calm.

— Păi am să stau o vreme acasă la părinți să mă gândese ce am de făcut. Pe urmă am să mă duc la Londra să văd daca-mi pot găsi un rol.

Julia ştia că n-are rost să-i propună să se întoarcă la Middlepool. Jimmie Langton n-avea să-l primească.

— Oare m-ai refuza dacă ți-aş propune sa vii cu mine?

Juliei nu-i veni să-şi creadă urechilor:

— Eu? Scumpule, cu tine sunt gata să merg până la capătul lumii, ştii, bine!

— Contractul tău expiră la sfârşitul stagiunii şi dacă vrei să reuşeşti în teatru trebuie să încerci să dai lovitura la Londra. În America am economisit fiecare gologan – toți îmi ziceau scârțanul, dar eu îi lăsam să vorbească – aşa că am adus cu mine cam vreo o mie două sute – o mie cinci sute de lire.

— Michael, dar cum ai izbutit?

— Ştii, n-am prea cheltuit, zâmbi el fericit. Bineînțeles că nu e destul ca să lansezi o trupă, dar e destul ca să ne căsătorim, vreau să spun că am avea o mică rezervă, cât de cât, în cazul când nu găsim imediat roluri sau şomăm câteva luni.

Juliei îi trebuiră vreo câteva secunde până să înțeleagă ce vrea să spună:

— Adică tu zici să ne căsătorim chiar acum?

— Bineînțeles că e un risc, dat fiind că n-avem nimic în perspectivă, dar omul mai trebuie să şi rişte din când în când.

Julia îi cuprinse capul cu amândouă mâinile şi-l sărută apăsat pe gură. Apoi scoase un oftat:

— Iubitule, eşti minunat, şi eşti frumos ca un zeu elen, dar eşti cel mai mare zevzec pe care l-am cunoscut vreodată.

În seara aceea se duseră la un spectacol, iar la supeu băură şampanie ca să-şi sărbătorească revederea şi să toasteze pentru viitorul lor. Când Michael o conduse până la uşă, ea îi întinse obrazul s-o sărute.

— Vrei să-ți spun noapte bună pe coridor? Intru o clipă la tine.

— Mai bine nu, scumpule, zise ea cu o demnitate calmă.

Se simți ca o domnişoară de neam mare, obligată să păstreze şi să respecte toate tradițiile unei familii vechi şi aristocratice; puritatea ei era un mărgăritar de mare preț; de asemenea, simțea că face o impresie extraordinar de bună: fireşte că el era un adevărat gentleman şi deci – fir-ar să fie! – se cuvenea să se poarte şi ea ca o adevărată lady. Era atât de încântată de felul cum îşi jucase rolul. Încât, de îndată ce intră în camera ei şi încuie uşa făcând destul de mult zgomot, începu să se plimbe țanțoş da colo până colo, făcând reverențe grațioase, în dreapta şi în stânga, suitei ei umile. Îşi întinse mâna albă ca un crin să i-o sărute majordomul împovărat de ani (când era copilă el o legănase adeseori pe genunchi), iar când el îşi apăsă buzele palide pe pielea ei fină, ea simți o picătură fierbinte. Era o lacrimă.

CAPITOLUL VII

PRIMUL LOR AN DE MARIAJ AR FI fost de-a dreptul furtunos dacă Michael nu s-ar fi dovedit atât de placid. Era nevoie de toată agitația obținerii unui rol sau a pregătirii unei premiere, de veselia unei petreceri la care să fi băut mai multe cupe de şampanie, pentru a-i abate mintea sa practică spre dragoste. Niciun fel de linguşeli, de momeli nu-l puteau ispiti când avea vreun angajament sau o treabă a doua zi, pentru care trebuia să-şi păstreze mintea limpede sau o partidă de golf pentru care trebuia să aibă ochiul cât mai ager. Julia îi făcea nişte scene înfiorătoare. Era geloasă pe prietenii lui de la Clubul actorilor, geloasă pe jocurile care îl îndepărtau de ea, geloasă pe prânzurile cu bărbați la care se ducea sub pretext că trebuie să cultive relații utile pentru el. Ceea ce o scotea cel mai tare din sărite era tocmai faptul că după ce ea se înfierbânta din ce în ce mai tare până când izbucnea în lacrimi, el şedea acolo perfect calm, cu brațele încrucişate şi cu un zâmbet afabil pe fața lui frumoasă, de parcă ea s-ar fi făcut pur şi simplu ridicolă.

— Nu cumva îți închipui că umblu cu limba scoasă după vreo altă femeie?

— De unde să ştiu? E mai mult decât evident că de mine nu-ți pasă nici cât negru sub unghie.

— Ştii bine că pentru mine eşti singura femeie care contează.

— Dumnezeule!

— Nu înțeleg ce mai vrei?

— Vreau dragoste! Am crezut că m-am măritat cu cel mai

frumos bărbat din Anglia şi când colo constat că am luat un manechin de la croitor.

— Nu fi proastă. Sunt pur şi simplu tipul englezului obişnuit şi nu un flaşnetar italian.

Julia măsura agitată camera în lung şi-n lat. Aveau un mic apartament în cartierul Buckingham şi nu dispuneau de prea mult spaţiu, dar ea se străduia să facă faţă. De data asta înălţă braţele spre cer:

— Parcă aş fi cocoşată şi chioambă. Parcă aş avea cincizeci de ani. Chiar atât de puţin atrăgătoare îţi par? E mai mult decât umilitor să trebuiască să cerşeşti dragostea. E o înjosire cumplită!

— Uite, acum ai făcut o mişcare frumoasă, dragă. Parcă aruncai mingea la cricket. Să n-o uiţi.

Îl privi cu dispreţ: ’

— Numai la asta eşti în stare să te gândeşti! Mie mi se frânge inima şi tu te apuci să vorbeşti despre un gest pe care l-am făcut cu totul întâmplător.

Dar după expresia feţii ei, Michael înţelese că ea a înregistrat-o în memorie şi ştia bine că de îndată ce se va ivi prilejul, va folosi mişcarea respectivă cu foarte mult efect scenic.

— La urma urmei dragostea nu este chiar totul. Sigur, e bună şi ea, la timpul potrivit şi la locul potrivit. Ne-am distrat grozav în luna de miere – că de-aia-i lună de miere – dar acum trebuie să ne apucăm iar de treabă.

Avuseseră noroc cu carul. Izbutiseră să obţină împreună roluri destul de bune într-o piesă care înregistrase succes. Julia avea o scenă dramatică de mare efect cu care întotdeauna cucerea publicul, iar frumuseţea uluitoare a lui Michael făcuse senzaţie. Cu elanul său de gentleman dublat de bonomie degajată, Michael reuşise să obţină pentru amândoi o publicitate bunişoară şi fotografiile lor apăruseră prin ziarele şi magazinele ilustrate. Fură invitaţi la numeroase petreceri şi, în ciuda meschinăriei lui, Michael nu şovăise să cheltuiască banii pentru a fi şi el culant cu cei care i-ar fi putut fi de folos. Julia era impresionată de

generozitatea pe care o manifesta în asemenea ocazii. Un actor care conducea un teatru îi oferi Juliei rolul principal în următoarea sa piesă şi cu toate că n-avea rol şi pentru Michael în ea, iar Julia insista să refuze. Soțul ei n-o lăsă: spuse că nu-şi pot permite să lase sentimentele să le încurce afacerile. În cele din urmă găsi şi el un rol într-o piesă de epocă.

Când izbucni războiul, jucau amândoi. Spre mândria dar şi spaima cumplită a Juliei, Michael se înrol[imediat. Însă, cu ajutorul tatălui său – fost camarad de arme cu un personaj important de la Ministerul de război – obținu foarte curând tresele de ofițer. Când plecă în Franța, Julia regretă amarnic reproşurile cu care-l înconjurase atât de des şi se hotărî să se sinucidă dacă se întâmplă să moară el pe câmpul de luptă. Voia să se facă infirmieră, ca să plece şi ea în Franța – cel puțin să păşească pe acelaşi pământ – dar Michael îi dădu să înțeleagă că patriotismul cere ca ea să continue să joace şi ea nu era în stare să se împotrivească unei rugăminți de-a lui făcută – cine ştie? – cu limbă de moarte. Michael savura din plin războiul. Era o figură foarte populară la popota regimentului şi ofițerii de carieră îl acceptară aproape imediat în mijlocul lor, cu toate că era actor. S-ar fi zis că familia de militari din care făcea parte şi-a pus un fel de amprentă asupra lui, aşa că în mod instinctiv adoptă manierele şi modul de gândire ale militarului de profesie. Avea mult tact şi un fel de a fi agreabil, şi ştia să tragă sforile cu multă îndemânare; era cu neputință să nu ajungă în suita vreunui general. Dovedi o mare capacitate organizatorică, aşa că-şi petrecu ultimii trei ani ai războiului la cartierul general al armatei. La armistițiu era deja maior şi decorat cu Crucea Militară şi Legiunea de Onoare.

Între timp, Julia jucase o seamă de roluri importante şi ajunsese să fie recunoscută ca cea mai bună actriță tânără. În tot timpul războiului teatrul prosperase şi ea profitase din plin, fiind văzută în piese care făcuseră serii îndelungate. Salariile crescură şi avându-l drept sfetnic pe Michael,

izbutise să stoarcă optzeci de lire pe săptămână de la directorii de teatre, în ciuda împotrivirii lor puternice. Michael venea în permisie în Anglia şi Julia era în al nouălea cer. Cu toate că el nu trecea prin primejdii mai mari decât un cioban din Noua Zeelandă, Julia se purta ca şi cum scurtele perioade petrecute împreună ar fi fost ultimele zile de care se putea bucura pe pământ acest suflet damnat. Se purta cu el cu tandreţe şi măsură, fără niciun fel de pretenţii, de parcă abia ar fi scăpat din ororile tranşeelor.

Tocmai înainte de sfârşitul războiului a încetat să-l mai iubească.

În momentul acela era însărcinată. Michael socotise că ar fi fost o lipsă de înţelepciune să facă tocmai atunci un copil, dar ea se apropia de treizeci de ani şi se gândea că dacă au de gând să aibă copii n-ar trebui să mai întârzie. Era acum destul de bine înfiptă în lumea teatrului încât să-şi poată permite să lipsească de pe scenă câteva luni şi mai existând şi posibilitatea ca Michael să cadă răpus dintr-o clipă într-alta (de fapt el îi demonstrase că e în tot atâta siguranţă ca şi acasă, dar ea socotea că vorbeşte doar aşa ca s-o liniştească pentru că, la urma urmei uneori se mai întâmplă să fie ucişi chiar şi generalii) dacă voia să trăiască mai departe trebuia neapărat să facă un copil cu el. Acum avea să aibă un copil la sfârşitul anului. Aştepta următoarea permisie a lui Michael cu mai multă nerăbdare ca oricând. Purta foarte uşor sarcina, se simţea bine, dar murea de dor să-i simtă braţele în jurul ei – era oarecum pierdută, descumpănită, neajutorată şi avea nevoie de puterea lui ocrotitoare.

Michael veni, straşnic de arătos în uniforma lui bine croită, cu însemnele de ofiţer de stat major şi coroana pe epoleţi. Se cam împlinise la trup – ca urmare a vieţii grele de la Statul Major – şi se bronzase. Părul tuns scurt, aerul degajat şi optimist şi ţinuta reglementară îl făceau să arate ca un militar din creştet până-n tălpi. Era extrem de bine dispus, nu numai pentru că avea să petreacă vreo câteva zile acasă, cât mai ales pentru că se apropia evident sfârşitul

războiului. Avea de gând să iasă cât mai repede cu putință din armată. Ce rost are să te bucuri de oarecare influență dacă n-o foloseşti? Atâția şi atâția tineri părăsiseră scena, fie datorită patriotismului, fie deoarece patrioții care stăteau acasă le făceau viața un infern şi, în sfârşit, din pricina introducerii serviciului militar obligatoriu, încât rolurile de june prim căzuseră ori în mâna celor inapți pentru serviciul militar, ori a celor atât de grav răniți încât fuseseră eliberați din armată. Iată deschizându-se perspective admirabile, şi Michael înțelese că dacă ar fi disponibil, curând şi-ar putea alege rolurile cele mai bune. De îndată ce va fi reuşit să atragă din nou atenția publicului asupra lui, să-i amintească de el, puteau începe să caute un teatru şi, dată fiind şi reputația cucerită între timp de Julia, condițiile erau coapte pentru a se lansa ca producători.

Stătură de vorbă până târziu în noapte şi apoi se culcară. Ea se lipi voluptuoasă de el, făcându-se mică la pieptul lui şi el o cuprinse cu brațele. După trei luni de abstinență, era într-o dispoziție amoroasă.

— Eşti cea mai minunată soțioară, îi şopti el.

Şi îşi lipi buzele de ale ei. Deodată pe ea o cuprinse un uşor dezgust. Abia se stăpâni să nu-l împingă la o parte. Mai înainte, nărilor ei de femeie pasionata, trupul lui, trupul lui tânăr şi frumos părea să le aducă parfumul fiorilor şi mierii şi acesta fusese unul din lucrurile care o legaseră cel mai tare de el, cu lanțuri grele. Ciudat însă, acum, nu mai era acelaşi lucru. Îşi dădu seama că nu mai miroase ca un tânăr: mirosea a bărbat. Îi veni puțin greață. Nu putu răspunde la ardoarea lui, dorea doar să-i satisfacă repede dorința pentru ca el, mulțumit, să se întoarcă pe o parte şi să adoarmă. În schimb ea rămase multă vreme trează. Era tulburată, aproape disperată. I se făcu inima cât un purice fiindcă înțelese că a pierdut ceva deosebit de prețios pentru ea, şi îi venea să-şi plângă de milă; în acelaşi timp însă, trăia un adevărat sentiment al triumfului, ca un fel de răzbunare pe care o putea savura după toată amărăciunea ce i-o pricinuise el; fusese, în sfârşit, slobozită din robia în care o

ținuseră simțurile, şi acum exulta. Acum, în sfârşit, putea trata cu el de la egal la egal. Îşi întinse picioarele scoțându-le de sub pătură şi oftă uşurată: „Dumnezeule, fantastic e să fii propriul tău stăpân”.

Luară micul dejun în camera lor – Julia rămânând în pat iar Michael aşezându-se la o măsuță alături. Îl privea în timp ce-şi citea ziarul. Se putea oare ca trei luni să fi produs o asemenea schimbare la el, sau era vorba pur şi simplu de faptul că de ani şi ani de zile îl vedea mereu cu aceiaşi ochi cu care-l văzuse când venise prima dată la repetiția de la Middlepool, cu acea frumusețe strălucitoare a tinereții care o molipsise pe ea de o boală fatală? Şi acum era uluitor de frumos – la urma urmei n-avea decât treizeci şi şase de ani –, dar nu mai era un adolescent; cu tunsoarea scurtă şi pielea bătută de vânt şi soare, cu micile crețuri ce începuseră să-i cresteze fruntea netedă şi pielea de sub ochi, era fără doar şi poate un bărbat în toată, firea. Îşi pierduse grația de mânz, gesturile lui erau ferme. Schimbările erau mici în sine, dar luate laolaltă, în ochii ei ageri şi inteligenți alcătuiau până la urmă o deosebire ca de la cer la pământ între cel care fusese şi cel de acum. Ajunsese un bărbat între două vârste.

Locuiau tot în micul apartament pe care şi-l luaseră când veniseră la Londra. Deşi de la un timp Julia câştiga destul de bine, nu meritase să se mute cât era Michael în serviciul activ; acum însă, când aşteptau un copil, apartamentul devenea evident neîncăpător. Julia găsise în cartierul Regent’s Park o casă care-i plăcea foarte mult. Voia să se instaleze din vreme, înainte de a naşte.

Casa dădea spre parc. Deasupra salonului erau două dormitoare şi mai existau şi două cămăruțe la etajul doi, care ar fi putut foarte bine să servească drept dormitor şi cameră de joacă pentru copil. Lui Michael îi plăcu totul: până şi prețul i se păru rezonabil. În ultimii patru ani, Julia câştigase mult mai mult decât el, aşa că se oferise să mobileze ea casa. Acum se aflau tocmai în unul din acele dormitoare.

— Cred că mai toată mobila pe care o avem mi-ar prinde

bine în dormitorul meu, iar ţie ţi-aş lua o garnitură drăguţă de la magazinul Maple, îi zise ea.

— A, eu unul n-aş cheltui chiar atât de mult, zâmbi el. Presupun că n-am să petrec prea multe nopţi în dormitorul meu, înţelegi?

Îi plăcea să doarmă în pat cu ea. Nu era pătimaş, dar era afectuos şi avea o poftă animalică de a-i simţi trupul lipit de-al lui. Multă vreme fusese şi cea mai mare plăcere a ei. Acum însă până şi gândul o scotea din minţi:

— O, cred că n-o să ne mai ţinem de prostii până după naşterea copilului. Până când se produce evenimentul şi terminăm cu asta, am să te las să dormi singur.

— La asta nu mă gândisem. Dar dacă tu crezi că e mai bine pentru bebeluş…

CAPITOLUL VIII

MICHAEL OBȚINU DEMOBILIZAREA chiar în clipa terminării războiului şi intră direct într-un rol. Reveni pe scenă cu calități actoriceşti sporite. Degajarea optimistă căpătată în armată era de mare efect. Era acum un individ trupeş, normal, bonom, gata oricând să zâmbească şi să râdă cu poftă. Era foarte potrivit pentru comedia de salon. Glasul lipsit de profunzime dădea un efect deosebit replicilor frivole şi cu toate că nu izbutea niciodată să fie convingător în roluri de îndrăgostit, putea susține cu destul succes o scenă ştrengărească de dragoste, rostind propuneri de căsătorie cu aerul că face o glumă sau declarații de dragoste de parcă s-ar fi ironizat singur – şi publicul se lăsă cucerit de maniera lui. Nu încercă niciodată să joace alt rol decât al lui personal. Se specializa în a înfățişa oameni de lume, salonarzi, distinşi cartofori, ofițeri de gardă sau puşlamale care, de fapt, n-aveau caracter rău. Directorii de teatre îl simpatizau. Se pregătea cu seriozitate şi se lăsa uşor condus. Atâta vreme cât obținea angajamente, nu-i păsa prea mult în ce rol e distribuit. Îl interesa doar să primească salariul pe care socotea că-l merită, iar dacă nu putea, atunci accepta şi mai puțin, numai să nu şomeze.

Îşi întocmea cu multă grijă planurile. În iarna de după sfârşitul războiului bântui o gripă cumplită. Maică-sa, taică-său muriră. Michael moşteni aproape patru mii de lire, ceea ce, împreună cu economiile lui şi ale Juliei, le spori capitalul la şapte mii. Numai că între timp chiriile teatrelor crescuseră înfiorător, se mai ridicaseră şi salariile actorilor

şi ale personalului auxiliar, aşa încât cheltuielile administrării unui teatru erau infinit mai mari decât înainte de război. Suma care altădată ar fi fost întru totul satisfăcătoare pentru lansarea unei companii dramatice se dovedea acum insuficientă. Singurul lucru care trebuia găsit era vreun om cu bani care să li se alăture, în aşa fel încât un eşec sau două în perioada inițială să nu-i scoată complet din afaceri. Se spunea că întotdeauna poți găsi în City un nătâng care să-ți dea un cec pentru montarea unui spectacol, dar când ajungeai să discuți condițiile, constatai că cea principală este să acorzi rolul de protagonistă vreunei cuconițe frumuşele care-l interesa pe el. Cu ani în urmă, Michael şi Julia glumiseră adeseori în privința babei bogate care avea să se îndrăgostească de el şi să-l lanseze în afaceri. De atunci învățase însă că nu poți găsi o babă bogată dispusă să sprijine în afaceri un tânar actor însurat cu o actriță căreia îi este credincios. În cele din urmă găsiră banii, la o femeie bogată care însă nu era nici bătrână şi nici n-o interesa el, ci Julia.,

Doamna de Vries era văduvă. Micuță şi bondoacă, cu un nas semit foarte frumos şi cu ochi de evreică frumoasă, cu multă, foarte multă energie, un fel de a fi în care se îmbinau efuziunile sentimentale, timiditatea şi un vag aer viril. Avea o adevărată pasiune pentru teatru. Când Julia şi cu Michael se hotărâseră să-şi încerce norocul la Londra, Jimmie Langton – pe care Dolly de Vries îl salvase de câte ori existase amenințarea de a fi silit să-şi închidă teatrul – îi scrisese, rugând-o să facă tot ce poate pentru ei. Dolly o văzuse pe Julia jucând la Middlepool. Ea dădea petreceri cu scopul de a oferi tinerilor actori prilejul de a cunoaşte directori de teatru şi producători, şi-i poftea într-un fel de conac de-al ei pe lângă Guildford – ținându-i într-un lux la care ei nici măcar nu visaseră vreodată. Nu-l prea plăcu pe Michael. Julia acceptă florile cu care Dolly de Vries îi umpluse apartamentul şi cabina de la teatru, fu de-a dreptul încântată de cadourile cu care o copleşise – poşete, truse de toaletă, coliere de pietre semiprețioase, broşe; însă nu păru

să-şi dea seama că generozitatea lui Dolly s-ar putea datora altui fapt în afara admirației pentru talentul ei. Când Michael plecă la război, Dolly insistă ca Julia să vină să locuiască la ea, în elegantul cartier Montagu, dar, cu nenumărate şi exagerate dovezi de recunoştinţă, actrița refuză de o aşa manieră încât Dolly – oftând şi vărsând o lacrimă – nu putu decât s-o admire şi mai mult. Când se născu Roger, Julia o rugă să-i fie naşă.

De la o vreme încoace, Michael tot învârtea prin minte eventualitatea ca Dolly de Vries să pună la bătaie banii de care aveau ei nevoie, dar nu era atât de prost încât să nu-şi dea seama că, deşi pentru Julia ar fi făcut-o, pe el l-ar fi refuzat. La rândul ei, Julia refuza s-o abordeze:

— A fost atât de drăguță şi de bună cu noi încât zău că n-o mai pot ruga nimic. Şi pe urmă îți dai seama ce umilitor ar fi dacă ar spune nu!

— E o speculație rentabilă, şi chiar de-ar fi să-şi piardă banii, nici n-ar simți, Sunt convins că dacă ai încerca, ai putea să-i scoți.

Şi Julia era sigură că ar izbuti. Din unele puncte de vedere Michael era cam simpluț, iar ei nu i se părea potrivit să-i atragă atenția asupra unor lucruri altfel evidente.

Numai că nici el nu era omul care să renunțe, odată ce şi-a pus în gând ceva. Urmau să plece la Guildford să petreacă sfârşitul săptămânii cu Dolly. Îndată după spectacolul de sâmbătă seara, cu automobilul nou pe care Julia i-l făcuse cadou lui Michael de ziua lui. Era o seară caldă şi frumoasă. Michael cumpărase drepturile de folosință pentru trei piese care le plăceau la amândoi – deşi îşi rupsese din inimă scriind cecurile – şi auziseră şi de un teatru pe care l-ar fi putut obține în condiții rezonabile. Totul era pregătit pentru lansarea în această antrepriză – în afară doar de capital. O îndemnă pe Julia să profite de ocazia pe care o oferea duminica respectivă.

— N-ai decât s-o rogi tu, zise enervată Julia, Te rog să mă crezi că eu n-am s-o fac.

— Nici ea n-o s-o facă pentru mine. Tu în schimb poți s-o

joci pe degete cum vrei.

— Am ajuns şi noi să ştim câte ceva despre finanțarea pieselor. Oamenii fac acest lucru din două motive: fie pentru că iubesc notorietatea, fie pentru că iubesc pe cineva. O mulțime de oameni vorbesc despre artă, dar rareori îi vezi plătind bani gheață dacă nu obțin şi ei ceva în schimb.

— Ei bine, o să-i facem lui Dolly toată publicitatea pe care şi-o doreşte.

— Întâmplător nu la asta ține ea.

— Ce vrei să spui?

— E aşa de greu să-ți închipui?

Deodată i se lumină mintea, şi fu atât de uluit încât trebui să încetinească. Era oare cu putință să fie adevărat ceea ce bănuia Julia? Nu i se păruse vreodată că Dolly l-ar plăcea, iar gândul că ar putea să fie îndrăgostită de el, – vai de mine, dar aşa ceva nici măcar nu-i trecuse prin cap! Fireşte că Julia avea ochi ageri, nu-i scăpa mai nimic, dar era o femeiuşcă geloasă, tot timpul i se năzărea că femeile se dau în vânt după el. Era adevărat că Dolly îi făcuse cadou de Crăciun nişte butoni, dar el crezuse că totul se datorează doar temerii ca el să nu se simtă prost pentru că Juliei îi dăruise o broşa care trebuie să fi costat pe puțin două sute de lire. Înseamnă că a fost doar un şiretlic din partea ei. Ei bine, el unul putea jura cu mâna pe inimă că n-a făcut nimic s-o încurajeze, să-i dea vreo speranță.

Julia chicoti:

— Nu, scumpule, nu de tine e îndrăgostită.

Felul cum Julia dovedea mereu că ştie ce gândeşte el îi lua pur şi simplu piuitul. De femeia asta nu puteai ascunde niciun capăt de ață.

— Atunci de ce mi-ai mai băgat în cap o asemenea idee? Ce n-aş da să înveți şi tu să te exprimi aşa ca să te înțeleagă omul.

Julia se conformă.

— În viața mea n-am auzit o prostie mai mare ca asta! strigă el. Vai, Julia, ce minte spurcată ai!

— Lasă-te de bancuri, scumpule.

— Nu cred o iotă din tot ce-mi spui. La urma urmei am şi eu ochi. Ce vrei să spui, că n-aş fi observat? Michael se dovedea mai ţâfnos decât fusese vreodată. Reluă: Şi chiar dacă ar fi adevărat, îmi închipui că eşti în stare să-ți porți singură de grijă. La urma urmei e o şansă unică, şi cred că ar fi o adevărată nebunie să nu profităm de ea.

— Claudio şi Isabella din *Măsură pentru măsură.*

— Urât din partea ta, Julia, să-mi spui tocmai mie aşa ceva. Dă-o naibii, sunt totuşi un gentleman!

— *Nemo me impune lacessit.*

Străbătură restul drumului într-o tăcere ca înainte de furtună. Doamna de Vries îi aştepta.

— N-am vrut să mă culc până nu vă primesc, le zise ea, strângând-o pe Julia în brațe şi sărutând-o pe amândoi obrajii. Lui Michael îi dădu mâna cu politețe indiferentă.

Julia petrecu o dimineață fericită în pat citind ziarele de duminică. Mai întâi parcurse ştirile din teatru, apoi coloanele cu bârfă mondenă, pagina femeii şi, în cele din urmă, îşi aruncă ochii şi asupra titlurilor de pe pagina externă. Cronicile literare le ignoră; niciodată nu putea să înțeleagă de ce se irosea atâta spațiu pentru ele. Michael, găzduit în camera alăturată, venise să-i spună bună dimineața şi apoi ieşise în grădină. Curând se auzi o bătaie timidă în uşă şi intră Dolly. Îi străluceau ochii mari negri. Se aşeză pe pat şi-i luă mâna Juliei:

— Iubito, am vorbit cu Michael. Am să pun la bătaie banii ca să vă lansez în conducerea unui teatru.

Juliei îi sări inima:

— Vai, nu se poate! Michael nici nu trebuia să te roage una ca asta. Refuz categoric. Şi aşa ai fost mult, mult prea drăguță cu noi.

Dolly se aplecă şi o sărută. Glasul îi coborâse cu un ton mai jos decât de obicei şi-i tremura uşor.

— Vai, draga mea, dar nu ştii că nu există lucru pe lume pe care să nu-l fac pentru tine? O să fie minunat; o să fim mai mult împreună şi eu am să fiu foarte mândră de tine.

Îl auziră pe Michael apropiindu-se fluierând pe coridor şi

când intră în cameră Dolly se întoarse spre el cu ochii ei mari scăldați în lacrimi.

— I-am spus.

Michael clocotea de emoție şi nerăbdare:

— Ce femeie extraordinară! Se aşeză de cealaltă parte a patului şi cuprinse mâna stângă a Juliei într-a lui. Ce zici, Julia?

Julia îl privi gânditoare:

— *Vous l'avez voulu, Georges Dandin.*[23]

— Ce-i asta?

— Molière.

De îndată ce semnară actul de întovărăşire şi Michael închirie teatrul pentru toamnă, îşi angajă un agent de publicitate. Trimiseră la ziare anunțuri despre noua întreprindere şi Michael pregăti cu agentul interviuri pe care să le acorde presei împreună cu Julia. În revistele săptămânale apărură fotografii de-ale lor, împreună sau separat, cu şi fără Roger. Se pedală puternic pe nota domestică, încă nu se hotărâseră cu care din cele trei piese pe care le aveau ar fi fost mai bine să deschidă stagiunea. Apoi, într-o după amiază când Julia şedea în pat citind un roman, Michael intră cu un manuscris în mână.

— Vreau să citeşti imediat piesa asta. Tocmai mi-a trimis-o o agenție teatrală. Cred că e o lovitură grozavă. Numai că trebuie să dăm răspunsul pe loc.

Julia lăsă din mână romanul.

— Mă apuc chiar acum de ea.

— Sunt jos. Anunță-mă când ai terminat-o şi vin s-o discut cu tine. Ai în ea un rol splendid.

Julia citi repede, sărind peste scenele care n-o priveau, şi concentrându-se asupra principalului rol feminin, evident cel pe care avea să-l joace ea. După ce întoarse şi ultima filă, sună şi o rugă pe servitoare (totodată şi garderobieră) să-i spună lui Michael că e gata să-i vorbească.

---

[23] Dumneata ai vrut-o, Georges Dandin *(fr.)*. – replică-cheie din comedia omonimă a lui Molière

— Ei, ce părere ai?

— Piesa e bună. Nu văd de ce n-ar avea succes.

Michael percepu o undă de îndoială în tonul ei.

— Păi atunci ce nu e în regulă? Rolul e straşnic. Vreau să zic că e o chestie dintr-alea pe care nimeni de pe lume nu le face mai bine decât tine. Are mult comic şi emoție cu carul.

— E un rol minunat, ştiu asta; dar e vorba de rolul masculin.

— Păi şi ăla e grozav.

— Ştiu; dar personajul are cincizeci de ani şi, dacă-l faci mai tânăr, tai tot hazul piesei. Iar tu nu poți să joci un rol de bărbat între două vârste.

— Nici nu mă gândeam să-l joc eu. Există un singur bărbat potrivit pentru rolul ăsta. Monte Vernon. Şi-l putem angaja. Eu am să joc rolul lui George.

— E mult prea mărunt. Nu e de tine.

— De ce nu?

— Păi eu am crezut că de-aia ne lansăm în conducerea unei companii, ca să jucăm împreună rolurile principale.

— A, nu țin câtuşi de puțin la asta. Câtă vreme putem găsi piese cu roluri de vedetă pentru tine, eu nu contez. Poate în piesa următoare să fie vreun rol bun şi pentru mine.

Julia se lăsă pe speteaza scaunului şi ochii i se umplură de lacrimi care începură să-i curgă şiroaie pe obraji.

— Vai ce bestie sunt!

Michael zâmbi şi surâsul lui era la fel de încântător ca întotdeauna. Se apropie de ea şi îngenunchind lângă scaun o înconjură cu brațele:

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce mai are acum bătrânica? – cită el.

Când îl privi acum se întrebă ce-o fi avut în el de i-a stârnit pe vremuri o patimă atât de nebunească? Gândul de a face dragoste cu el îi făcea pur şi simplu greață. Din fericire, el se simțea foarte bine în dormitorul pe care i-l mobilase. Nu era un bărbat pentru care viața sexuală să prezinte vreo importanță şi se simți de-a dreptul uşurat când descoperi că Julia nu mai ridică niciun fel de pretenții asupra lui. Se

gândi cu multă satisfacție că naşterea copilului o potolise, era obligat să recunoască faptul că el întrezărise această posibilitate şi acum îi părea doar rău că n-au făcut mai devreme copilul. Mai înainte, de vreo două-trei ori, când – mai mult din amabilitate decât din dorință – sugerase să-şi reia relațiile conjugale şi ea se scuzase pretextând ba că e obosită, ba că nu se simte prea bine, ba că are două spectacole a doua zi, ca să nu mai vorbim de o probă la croitorească în cursul dimineții, el acceptase situația cu destul calm, chiar cu inima uşoară. Acum Julia era în mai mare măsură om de înțeles, nu mai făcea scene, iar Michael era mai fericit ca oricând. Făcuse un mariaj al naibii de bun! Şi când se uita la căsniciile altora nu putea să nu vadă că el e unul din puținii norocoşi. Julia era o femeie de foarte bună calitate, cu caracter frumos şi-i mergea mintea, nu glumă; cu ea puteai vorbi despre absolut orice de pe lumea asta. „Cel mai bun camarad pe care l-a avut vreodată cineva, ascultă-mă pe mine, bătrâne!" N-avea nimic împotrivă să spună adesea lucrul acesta şi de fapt chiar şi prefera să petreacă o zi întreagă singur cu ea decât să joace o partidă de golf.

Julia constată cu surprindere că în inima ei nutreşte o ciudată milă pentru el, deoarece nu-l mai iubeşte. Era blândă din fire şi-şi dădea seama că ar fi o lovitură cumplită pentru mândria lui dacă ar avea măcar cea mai mică bănuială cât de puțin înseamnă el pentru ea. Continuă să-l flateze. Observă că de multă vreme a ajuns să asculte cu un sentiment de mulțumire cum îi laudă ea nasul splendid şi ochii frumoşi. În sinea ei se distra pe cinste văzând câte linguşeli e în stare să înghită. Aşadar, le turna cu lopata. Dar acum se uita din ce în ce mai des la gura lui tăiată drept, cu buzele subțiri. Părea din ce în ce mai meschină pe măsură ce înainta în vârstă şi când o să ajungă la bătrânețe n-o să mai fie decât o linie dreaptă şi aspră. Zgârcenia lui, care pe vremuri părea o trăsătură de caracter amuzantă şi poate chiar puțin înduioşătoare, ajunsese s-o revolte. Când oamenii aveau necazuri (ceea ce în lumea teatrului se

întâmplă mult prea des) primeau de la Michael multe cuvinte amabile şi prieteneşti, compătimire, dar prea puţini bani. Se considera al naibii de generos când se despărţea de o liră întreagă, iar o bancnotă de cinci lire constituia pentru el o adevărată genune a mărinimiei. Curând descoperi că Julia administrează casa fără pic de chibzuială sau măsură şi insistă s-o scutească de bătaie de cap, preluând el frânele gospodăriei. După aceea nu se mai risipi niciodată nimic. Fiecare gologan era bine justificat. Julia ajunsese să se şi mire cum de mai stau servitorii la ei. Probabil pentru că Michael îi trata cu atâta delicateţe. Dată fiind firea lui inimoasă, veselă şi afabilă, stârnea în ei dorinţa de a-i fi totdeauna pe plac şi bucătăreasa îi împărtăşea satisfacţia când găsea un măcelar de la care puteau lua carnea cu un penny mai ieftin decât din altă parte. Julia nu se putea stăpâni să nu râdă când se gândea cât de ciudat contrasta pasiunea lui pentru economie cu fiinţele nepăsătoare şi nechibzuite pe care le întruchipa atât de bine pe scenă. Adeseori se gândise că Michael e pur şi simplu incapabil de vreun impuls generos, iar acum, cu aerul că ar fi fost cel mai firesc lucru de pe lume, iată-l gata să se dea la o parte ca să-i acorde ei şansa cea mare. Era atât de profund mişcată încât nu mai putea nici să vorbească. Îşi făcea reproşuri pentru toate lucrurile aspre pe care le gândise despre el de atâta vreme încoace.

CAPITOLUL IX

MONTARĂ PIESA CARE ÎNREGISTRĂ succes. După aceea eontinuară să prezinte an după an noi producții. Întrucât Michael conducea teatrul la fel de metodic şi economicos ca şi gospodăria, nu pierdură decât prea puțini bani când cădea vreo piesă – cum era şi normal să se întâmple – şi în schimb, de pe urma succeselor, storceau până şi ultimul bănuț cu putință. Michael se îmbăta cu gândul că nu există teatru londonez în care să se cheltuiască mai puțini bani pentru o montare nouă. Dovedea o ingeniozitate nemaipomenită în readaptarea decorurilor vechi în aşa fel încât să pară noi şi; recondiționând mobila pe care o strângea încetul cu încetul în magazie, economisea închirierea alteia noi. Îşi câştigară reputația de conducători de trupă plini de inițiativă şi deschişi spre noutăți, deoarece Michael – ca să nu plătească drepturile de autor mai piperate pretinse de dramaturgii bine cunoscuți – era întotdeauna dispus să acorde o şansă unui începător. Căuta actori cărora nu li se deschisese o perspectivă şi care, deci, nu pretindeau salarii mari. În felul acesta făcuse câteva descoperiri extrem de rentabile şi avantajoase.

După trei ani de conducere a unei companii teatrale în calitate de producători ajunseseră să prindă destul cheag pentru ca Michael să poată împrumuta de la bancă banii necesari închirierii unui teatru de curând construit. După multe discuții se hotărără să-l boteze „Teatrul Siddons”. Piesa cu care-l inaugurară fu o cădere, aşa că trebuiră s-o

înlocuiască repede. Julia era speriată şi descurajată. Se gândea că teatrul acesta le poartă ghinion sau chiar că s-au săturat spectatorii de ea. Atunci Michael se dovedi mai mult ca oricând la înălțime. Calmul lui apăru în cea mai frumoasă lumină.

— În genul ăsta de afaceri trebuie să te aştepți şi la pagubă, şi la câştig, şi la bine şi la rău. Tu eşti cea mai bună actriță din toată Anglia. Nu există decât trei oameni care aduc teatrului bani, indiferent de piesa în care joacă, şi tu te numeri printre ei. Până acum am avut nişte mortăciuni. Dar piesa următoare o să meargă strună şi atunci o să recuperăm paguba şi o să şi câştigăm bani buni pe deasupra.

De îndată ce Michael se simți în siguranță, încercă să răscumpere de la Dolly de Vries cota ei de participare, dar ea nici nu vru să audă de argumentele lui şi se arătă indiferentă şi față de răceala cu care se purta el. De data asta viclenia lui îşi găsise naşul. Dolly nu vedea niciun motiv care să justifice vânzarea unei investiții aparent sigure şi sănătoase, iar participarea ei la întreprinderea teatrală o ținea permanent în preajma Juliei. Acum însă, luându-şi inima-n dinți, Michael făcu încă un efort de a scăpa de ea. Dolly refuzase cu indignare să-i părăsească la ananghie, iar el renunțase. Se consolase cu gândul că s-ar putea ca Dolly să-i lase o groază de bani lui Roger, finul ei. N-avea pe nimeni cu excepția unor nepoți în Africa de Sud, şi nu te puteai uita o clipă la ea fără să bănuieşti că suferă de hipertensiune. Între timp era destul de convenabil să aibă la dispoziție casa de lângă Guildford, la care să se ducă oricând doreau. Asta economisea o parte însemnată din cheltuiala pe care ar fi necesitat-o întreținerea unei case proprii la țară. Cea de a treia piesă se dovedi un succes răsunător şi Michael nu şovăi să sublinieze câtă dreptate avusese. Vorbea de parcă toată reuşita piesei i s-ar fi datorat doar lui. Julia aproape că începu să tânjească după un nou eşec – doar aşa ca să-i mai taie puțin din nas. Într-adevăr, îngâmfarea lui era de-a dreptul supărătoare. Bineînțeles, nu puteai să nu recunoşti

că are un gen de dibăcie – mai degrabă istețime – dar nu era nici pe departe atât de deştept cum se credea. Nu exista lucru pe lume la care să nu se creadă mai priceput decât toți ceilalți.

Odată cu trecerea anilor juca din ce în ce mai rar. Constata că-l interesează mult mai mult conducerea trupei.

— Vreau să-mi conduc teatrul în acelaşi spirit comercial ca şi un birou din City, zicea el.

Şi simțea că atunci când joacă Julia, îşi putea petrece cu cel mai mult folos serile ducându-se pe la teatrele de cartier, în căutare de talente. Avea un carnețel în care îşi nota numele oricărui actor cu ceva perspective. Apoi se apucase de regie. Întotdeauna îl iritase faptul că regizorii cer atât de mulți bani pentru repetițiile la o piesă, iar în ultima vreme unii dintre ei avuseseră chiar îndrăzneala să pretindă o cotă-parte din încasări. În sfârşit, se ivi şi prilejul nimerit, când cei doi regizori la care ținea cel mai mult Julia, erau deja angajați şi singurul în care mai avea ea încredere, juca într-o piesă, aşa că nu putea fi în întregime la dispoziția lor.

— Mă bate gândul să-mi încerc eu mâna la regie, zise Michael.

Julia avea îndoieli. Michael era lipsit de fantezie şi ideile lui erau banale. Nu era prea sigură că o să aibă autoritate asupra trupei. Dar singurul regizor disponibil le ceru un onorariu pe care amândoi îl socotiră exorbitant şi nu mai rămânea altă alternativă decât să-l lase pe Michael să încerce. Făcu o treabă mult mai bună decât se aştepta Julia. Era serios până în cel mai mic amănunt; munci pe rupte. În mod destul de ciudat, Juliei i se păru că obține de la ea mult mai mult decât oricare alt regizor cu care lucrase. Ştia foarte bine de ce e ea capabilă şi, fiind familiarizat cu fiecare inflexiune a vocii ei, cu fiecare privire a ochilor ei minunați, cu fiecare mişcare grațioasă a trupului ei, Michael izbuti să-i ofere sugestii din care ea la rându-i reuşi să construiască cel mai frumos spectacol din toată cariera. Cu actorii, se dovedea pe de o parte conciliant, pe de altă parte exigent. Când spiritele erau mai agitate, jovialitatea lui, bunăvoința

lui sinceră izbuteau să netezească asperitățile. După aceea nici nu s-a mai pus chestiunea dacă să continue sau nu să regizeze piesele companiei. Autorilor le plăcea pentru că, fiind lipsit de imaginație, era silit să lase piesele să vorbească de la sine şi adeseori, nefiind foarte sigur ce vor ei să spună, era obligat să-i asculte.

Julia era acum bogată. Nu putea să nu recunoască ce grijuliu se dovedise Michael şi cu banii ei, ca şi cu ai lui. Îi supraveghea investițiile şi era la fel de încântat când izbutea să-i vândă acțiunile ei cu un mare profit, ca şi când ar fi câştigat el banii. Îi plătea un salariu foarte mare şi era mândru să poată spune că este actrița cea mai bine plătită din Londra; în schimb, când juca el un rol, nu se trecea pe ştat cu o sumă mai mare decât socotea el că merită rolul respectiv. Când regiza o piesă trecea în lista de cheltuieli onorariul pe care l-ar fi primit un regizor de mâna a doua. Împărțeau în mod egal între ei cheltuielile gospodăriei şi costul învățăturii lui Roger. Solicitaseră înscrierea lui Roger la Colegiul Eton, la mai puțin de o săptămână de la naşterea lui. Nimeni nu putea nega că Michael era corect şi cinstit în modul cel mai scrupulos cu putință. Când Julia îşi dădu seama că e mult mai bogată decât el, vru să plătească ea toate aceste cheltuieli.

— N-ai niciun motiv s-o faci, îi zise soțul. Atâta vreme cât pot acoperi partea mea, o pun la bătaie. Tu câştigi mai mult decât mine pentru că prețuieşti mai mult. Te-am trecut pe stat cu un salariu bun pentru că-l meriți din plin.

Nimeni nu putea să nu admire abnegația cu care se jertfea de dragul ei. Orice ambiție pe care o va fi avut-o pentru sine şi-o lăsase deoparte pentru a sprijini cariera ei. Până şi Dolly, care nu-l prea avea la inimă, îi recunoştea altruismul. Un gen de sfială o împiedicase întotdeauna pe Julia să discute cu Dolly despre el, dar amica, isteață din fire, văzuse de multă vreme cât de tare o exaspera Michael pe nevastă-sa şi din când în când îşi dădea osteneala să sublinieze cât de util îi este. Toată lumea îl lăuda. Un soț desăvârşit. Juliei i se părea că nimeni în afară de ea nu ştie ce înseamnă să trăieşti

cu un asemenea monstru al orgoliului.

Mulțumirea lui de sine când își învingea un adversar la golf sau câștiga într-o înfruntare de afaceri, te scotea pur şi simplu din sărite. Era încântat la culme de viclenia lui. De fapt era un pedant, un pisălog care te plictisea de moarte. Îi plăcea să-i spună Juliei fiecare lucruşor pe care l-a făcut şi fiecare plan sau idee care-i treceau prin cap. Asta fusese agreabil. Când încă era o încântare pentru ea pur şi simplu să-l aibă în preajma ei, dar acum, de ani şi ani de zile i se părea intolerabil să audă vorbind un om atât de prozaic. Nu era în stare să descrie nimic fără a da mii de amănunte. Şi nu era îngâmfat numai din pricina iscusinței lui în afaceri; pe măsură ce înainta în vârstă era din ce în ce mai insuportabil, încântat de propria lui persoană. În tinerețe îşi considera frumusețea un dar al naturii, un dar incontestabil; acum însă începuse să-i acorde, tot mai multă atenție şi nu-şi cruța niciun efort pentru a păstra ceea ce-i mai rămăsese din ea. Devenise un fel de obsesie. Îşi supraveghea silueta cu o grijă de mămică înspăimântată. Nu mânca nimic care ar fi putut să-l îngraşe, şi nu uita niciodată·să facă gimnastică sau mişcare. Când i se păru că începe să chelească, consultă nişte specialişti şi Julia era convinsă că dacă ar fi putut face în secret operația, şi-ar mai fi ridicat un pic muşchii obrajilor. Căpătase obiceiul de a şedea cu bărbia nițel adusă înainte ca să nu i se vadă crețurile de pe gât şi-şi ținea corpul puțin dat pe spate ca să nu-i atârne burta. Era incapabil să treacă pe lângă o oglindă fără să se uite în ea. Tânjea în mod dureros după complimente şi radia pur şi simplu de încântare când izbutea să smulgă vreunul. Ajunsese să le prețuiască mai mult decât mâncarea şi băutura. Julia râse cu amărăciune şi tristețe când îşi aduse aminte că tocmai ea îi crease deprinderea de a se hrăni cu ele. Ani şi ani de zile îi tot băgase în cap cât de frumos e şi iată-l acum incapabil să mai trăiască fără laude. Era singura fisură a armurii lui. Era suficient pentru o actriță care şoma să-i spună în față că e de o frumusețe incredibili, ca el să se gândească imediat ce

potrivită ar fi pentru un rol la care tocmai se gândea. După câte ştia Julia, de ani şi ani de zile, Michael nu-şi prea bătuse capul cu femeile, dar pe la patruzeci şi cinci de ani începu să aibă mici flirturi. Julia bănuia că nu iese mare lucru din ele. Era un bărbat prudent şi nu voia decât să fie admirat. Auzise ea că de câte ori deveneau femeile mai insistente, el se servea de numele ei pentru a scăpa de ele: ba că nu putea risca să facă ceva; care s-o jignească, ba că e geloasă sau bănuitoare şi că, deci, ar fi mai bine să pună capăt prieteniei.

— Dumnezeu ştie ce-or fi găsind la el! exclamă Julia, adresându-se încăperii goale.

Ridică la întâmplare vreo cinci-şase din ultimele lui fotografii şi le examină rând pe rând cu atenție. Dădu din umeri.

— Mde, nu prea văd cum le-aş putea ține de rău. Şi eu am fost îndrăgostită de el. Fireşte însă că pe atunci era încă şi mai chipeş.

Pe Julia o cam întrista gândul că-l iubise atât de mult. Pentru că dragostea ei murise, avea impresia că viața a trişat-o. Oftă.

Şi mă mai doare şi spinarea.

CAPITOLUL X

SE AUZI O BĂTAIE ÎN UŞA.

— Poftim!

Intră Evie:

— Astăzi nu vă culcaţi, domnişoară Lambert? O văzu pe Julia stând pe jos înconjurată de vrafuri de fotografii. Dar ce faceţi, coniţă?

— Visez. Ridică două fotografii: Uită-te aici la poza asta şi la ailaltă.

În una era Michael în rolul lui Mercutio, în toată splendoarea frumuseţii lui juvenile, în cealaltă tot Michael, în ultimul său rol, cu joben alb şi un costum de dimineaţă, cu binoclul atârnat pe umăr. Arăta incredibil de încântat de sine.

Evie pufni uşurel:

— Mde, n-are rost să regreţi laptele vărsat.

— M-am tot gândit la trecut şi m-a cuprins o melancolie neagră.

— Nici nu mă mir. Când începi să te gândeşti la trecut înseamnă că nu mai ai niciun viitor în faţă, nu-i aşa?

— Ia tacă-ţi clanţa, cobe zaharisită, îi zise Julia care, când voia, putea să fie extrem de vulgară.

— Ei haideţi acuma, lăsaţi-o baltă că altfel n-o să mai fiţi în stare de nimic diseară. Mă apuc eu să strâng dezordinea pe care aţi făcut-o,

Evie era camerista şi servitoarea Juliei. O angajase la Middlepool şi pe urmă o luase cu ea la Londra. Era o mahalagioaică subţirică, vopsită tare şi colţuroasă, cu

accentul suburban londonez, cu un păr roşu, veşnic neţesălat şi părând mereu să aibă nevoie să fie spălat; îi lipseau doi dinţi din faţă dar în ciuda ofertei repetate de Julia în decursul anilor de a-i plăti dentistul, nu voise nici în ruptul capului să şi-i pună:

— Pentru cât de puţin mănânc, am prea mulţi dinţi şi aşa. Dacă aş avea fildeşi de elefant în gură n-aş mai avea o clipă de linişte.

Michael insistase de mult ca Julia să-şi angajeze măcar o servantă cu o înfăţişare mai potrivită pentru situaţia lor şi încercase s-o convingă pe Evie că munca e prea grea pentru ea, dar femeia nici nu vru să audă:

— N-aveţi decât să ziceţi ce vreţi, domnule Gosselyn, dar atâta vreme cât mai am vlagă în mine n-o s-o îngrijească şi s-o îmbrace nimeni pe domnişoara Lambert decât eu.

— Da, Evie, dar ştii, cu toţii înaintăm în vârstă. Nu mai suntem chiar atât de tineri.

Evie îşi trecu arătătorul pe sub nări şi pufni:

— Atâta vreme cât domnişoara Lambert e destul de tânără să facă pe fete de douăzeci şi cinci de ani sunt şi eu destul de tânără ca s-o îmbrac şi s-o îngrijesc. Îi aruncă o privire piezişă: Şi-acuma ce vă veni să plătiţi două lefi când vi se face treaba doar cu una?

Michael chicoti, în stilul lui voios:

— Ei da. Evie dragă, aici ai grăit cu dreptate.

Evie o împinse pe Julia să se ducă sus. Când n-avea matineu se culca un ceas-două după-amiaza şi apoi i se făcea un masaj uşor. Acum se dezbrăcă şi se strecură în pat,

— Fir-ar să fie. Sticla de apă fierbinte s-a răcit de tot.

Se uită la ceasul de pe cămin. Nici nu era de mirare. Probabil fusese pusă acolo de cel puţin o oră. Nici nu-şi dădea seama că a zăbovit atâta în camera lui Michael, răscolind fotografiile şi gândindu-se alene la trecut.

„Patruzeci şi şase. Patruzeci şi şase. Patruzeci şi şase. Când împlinesc şaizeci mă pensionez. La cincizeci şi opt de ani o să vizitez Africa de Sud şi Australia. Michael zice că ne putem încheia cariera acolo. Douăzeci de mii de lire. Îmi pot

juca toate rolurile de femeie între două vârste. Bineînțeles că la şaizeci de ani mai poți face pe femeia de patruzeci şi cinci. Dar ce ne facem cu rolurile? Nenorociții ăştia de dramaturgi, habar n-au!”

Încercând să-şi aducă aminte de piesele în care există un rol de prima mână pentru o femeie de patruzeci şi cinci de ani, o fură somnul. Dormi profund până când veni Evie s-o trezească pentru că sosise maseuza. Evie îi aduse ziarul de după-amiază şi Julia, după ce se dezbrăcă, în timp ce maseuza îi freca picioarele lungi şi subțiri şi pântecele – punându-şi ochelarii, citi aceleaşi ştiri din teatre pe care le mai parcursese şi dimineață, coloanele cu bârfe şi pagina femeii. Curând apăru Michael şi se aşeză pe patul ei. De multe ori venea pe la ora asta ca să facă puțină conversație cu ea.

— Ei, cum îl cheamă? întrebă Julia.

— Pe cine?

— Pe băiatul care a venit la masă!

— Habar n-am. L-am condus până la teatru. După aceea am şi uitat de el.

Domnişoarei Phillips, maseuza, îi plăcea Michael. Cu el ştia întotdeauna la ce să se aştepte şi cum stă. Spunea întotdeauna aceleaşi lucruri aşa că ştiai de la început ce trebuie să răspunzi. N-avea niciun ascunziş, nicio tainiță şi era straşnic de frumos, zău.

— Ei, domnişoară Phillips, iese uşor grăsimea?

— Vai, domnule Gosselyn, dar domnişoara Lambert n-are nici măcar un dram de grăsime. Mi se pare de minune felul cum îşi menține silueta.

— Păcat că nu mă puteți masa şi pe mine, domnişoară Phillips. Poate că ați izbuti să faceți ceva în privința grăsimii mele.

— Vai, cum vorbiți, domnule Gosselyn! Păi da’ ce, că doar aveți talia ca de băiat de douăzeci de ani. Nu prea ştiu eu cum faceți de vă țineți aşa bine, zău că nu ştiu.

— Viață simplă şi gândire înaltă, domnişoară Phillips.

— Julia nu era deloc atentă la ce vorbeau, dar prinse din

zbor răspunsul domnişoarei Phillips:

— Bineînțeles, că nimic nu e mai bun decât masajul, aşa zic eu întotdeauna, însă trebuie să vă păziți, cu dieta. În privința asta nu încape îndoială,

„Dieta! se gândi Julia, Când o să împlinesc şaizeci de ani îmi dau drumul de tot. Am să mănânc toată pâinea cu unt la care poftesc. Am să mănânc chifle calde la micul dejun, cartofi la prânz şi cartofi seara. Şi am să beau bere. Dumnezeule, cât de tare îmi place berea! Supă de mazăre şi supă de roşii: budincă cu melasă şi tarte cu vişine. Şi smântână, smântână. Smântână şi frişca. Şi să mă ia dracu' dacă mai pun spanac în gură până la sfârşitul vieții."

Când se termină şedința de masaj, Evie îi aduse o ceaşcă de ceai. O feliuță de jambon căreia îi scosese grăsimea şi nişte pâine foarte prăjită. Julia se sculă, se îmbrăcă şi plecă la teatru cu Michael. Îi plăcea să fie acolo cu o oră înainte de ridicarea cortinei. Michael se duse să-şi ia cina la club. Evie plecase înaintea ei cu o birjă şi când intră Julia în cabină găsi totul pregătit. Se dezbrăcă iar şi-şi puse capotul. Când se aşeză la masa de toaletă ca să se rnachieze observă nişte flori proaspete într-o vază.

— Hei, cine le-a trimis pe-astea? Doamna de Vries?

Dolly îi trimitea un coş imens de flori la fiecare premieră şi la cea de-a o suta reprezentație şi la cea de-a două suta reprezentație – dacă se întâmpla să ajungă – şi între ele, ori de câte ori îşi comanda flori pentru acasă, îi trimitea şi Juliei un buchet.

— Nu, domnişoară.

— Lordul Charles?

Lordul Charles Tamerley era cel mai vechi şi mai constant dintre admiratorii Juliei şi ori de câte ori i se întâmpla să treacă prin dreptul unei florării era gata să intre şi să-i trimită Juliei trandafiri.

— Uitați cartea de vizită, zise Evie.

Julia o privi: Domnul Thomas Fenneli. Tavistock Square.

— Vai. Ce cartier îngrozitor! Cine dracu' ar putea să fie după părerea ta?

— Păi trebuie să fie vreunul dintr-ăia cărora le-a luat mintea frumusețea dumneavoastră fatală, eu aşa zic.

— Trebuie să fi costat cel puțin o liră. În schimb mie Piața Tavistock prea nu-mi miroase a prosperitate. După câte îmi închipui s-ar putea să fi renunțat o săptămână la cină ca să le cumpere.

— Nu prea cred.

Julia îşi unse fața cu cremă.

— Vai. Evie, eşti înfiorător de lipsită de romantism. Pur şi simplu pentru că nu sunt dansatoare de revistă, tu nu eşti în stare să înțelegi de ce-mi trimite cineva flori. Şi dumnezeu să mă ierte, dar am picioare mai frumoase decât cele mai multe dintre alea.

— Dumneavoastră şi picioarele dumneavoastră.

— Ei bine, n-am nimic împotrivă să-ți spun că mi se pare straşnic ca la vârsta mea să mai primesc flori de la un tânăr necunoscut. Şi asta să fie o lecție şi pentru tine.

— Dacă v-ar vedea acuşica, nu v-ar mai trimite, după cât mă pricep eu la bărbați.

— Du-te-ncolo!

Dar când ajunse să fie mulțumită de machiaj şi Evie îi pusese ciorapii, şi pantofii, şi întrucât îi mai rămăseseră câteva minute libere, se aşeză la măsuță şi cu scrisul ei rapid şi cu trăsături mari, compuse un bilețel cu un torent de mulțumiri, domnului Thomas Fennell pentru florile sale minunate. Era politicoasă din fire şi în afară de asta îşi făcuse un principiu din a răspunde tuturor scrisorilor admiratorilor. Aşa izbutea ea să mențină contactul cu publicul. După ce scrise adresa pe plic, aruncă la coş cartea lui de vizită şi iat-o pregătită să-şi îmbrace rochia pentru actul întâi. Regizorul de culise trecu pe la cabine şi bătu în uşi:

— Gata pentru actul întâi.

Cuvintele acelea –, cu toate că le auzise dumnezeu ştie de câte ori – îi dădeau încă şi acum un fior. Aveau un efect tonic asupra ei. Prin ele viața căpăta un sens. Era pe punctul de a coborî din lumea închipuirii în lumea realității.

CAPITOLUL XI

A DOUA ZI, JULIA DEJUNĂ CU Charles Tamerley. Tatăl lui, marchizul de Dennorant o fuase de nevastă pe moştenitoarea unei mari averi şi la rândul lui primise o moştenire considerabilă. Julia mergea adesea la prânzurile pe care le dădea cu generozitate şi încântare în casa lui din Hill Street. În adâncul inimii ei nutrea un teribil dispreț pentru marile doamne şi nobilii lorzi pe care îi întâlnea acolo; ea era artistă, o femeie care munceşte, dar pe de altă parte ştia că legăturile contractate acolo îi puteau fi utile. Asta le oferea soților Gosselyn posibilitatea de a da la Teatrul Siddons premiere pe care ziarele le descriau drept strălucitoare şi, când la petrecerile de sfârşit de săptămână era fotografiată în mijlocul unor aristocrați, ştia că asta o să-i aducă o publicitate foarte bună. Erau vreo două protagoniste, mai tinere decât ea, care n-o prea puteau suferi tocmai pentru că se tutuia cu cel puțin două ducese. Dar n-avea de ce să-i pară rău. Julia nu strălucea în conversație, în schimb ochii îi erau atât de luminoşi, felul de a fi atât de inteligent, încât, de îndată ce deprinse limbajul înaltei societăți, începu să treacă drept o femeie foarte amuzantă. Avea un talent înnăscut pentru imitație, pe care de obicei şi-l ținea în frâu, temându-se să nu-i strice arta actoricească – dar în cercurile acestea îl valorifica din plin şi cu ajutorul lui îşi cuceri şi reputația de om de spirit. Era încântată că oamenii o plac, că o plac aceste femei elegante, care n-aveau nicio treabă, dar în sinea ei râdea de ele cât de orbite pot fi de farmecul ei strălucitor. Se întreba ce părere ar

mai avea ele dacă ar şti cu adevărat cât de lipsită de romantism este viaţa unei actriţe de succes, câtă muncă aspră cere, câtă grijă trebuie să ai de persoana ta şi ce deprinderi de o regularitate monotonă sunt absolut esenţiale. Însă cu multă bunăvoinţă le oferea sfaturi în privinţa machiajului şi le lăsa să-i copieze modelele de rochii. Întotdeauna se îmbrăca frumos. Până şi Michael, gândindu-se cu încântare că-şi face rochiile pe nimic, nu ştia cât de mult cheltuieşte ea de fapt cu croitoreasa.

Din punct de vedere moral ea împăcase cum nu se poate mai bine lumea asta cu lumea cealaltă. În ochii tuturor, căsnicia ei cu Michael era exemplară. Ea personal era un adevărat model de fidelitate conjugală. Pe de altă parte, mulţi membri ai acestui cerc erau convinşi că e amanta lui Charles Tamerley. Era o prietenie atât de veche încât ajunsese să fie considerată respectabilă, şi gazdele îngăduitoare le ofereau camere alăturate dacă se întâmpla să fie invitaţi în aceeaşi casă la un week-end. Zvonul care devenise pentru mulţi o certitudine fusese stârnit de Lady Charles – despărţită de mulţi ani de Sir Charles Tamerley – dar de fapt, n-avea în el niciun grăunte de adevăr. N-avea altă bază decât faptul că Charles o iubea nebuneşte de douăzeci de ani şi nu încape îndoială că din pricina Juliei căzuseră de acord să divorţeze soţii Tamerley care de fapt nu se înţeleseseră niciodată ca lumea. Realitatea este că tocmai Lady Charles îi adusese prima dată laolaltă pe Julia şi Charles. Se intâmplase să ia toţi trei masa la Dolly de Vries, când Julia – actriţă tânără pe atunci – avusese primul ei mare succes la Londra. Erau mulţi invitaţi şi cu toţii îi dăduseră foarte multă atenţie, Lady Charles, – pe atunci în vârstă de peste treizeci de ani, cu reputaţia unei femei frumoase, cu toate că în afară de ochi n-avea nimic deosebit, dar datorită unui soi de îndrăzneală neruşinată izbutea întotdeauna să-şi facă o apariţie de efect – se aplecă peste masă cu un zâmbet amabil:

— Vai, domnişoară Lambert, cred că l-am cunoscut pe tatăl dumitale pe insula Jersey. Era medic, nu-i aşa? Venea

adeseori în casa noastră.

Julia simți că-i vine rău de la stomac: Își aminti cine era Lady Charles înainte de căsătorie și văzu că i se întinde o cursă. Râse vălurit, foarte muzical:

— Aş, de unde! Era medic veterinar. Venea în casa dumneavoastră când fătau cățelele. Aveați casa plină de câini.

O clipă, Lady Charles nu prea știu ce să mai zică, și răspunse:

— Mamei îi plăceau grozav câinii.

Julia se bucură că Michael nu e de față. Bietul mieluşel! Ar fi fost groaznic de umilit. Vorbea întotdeauna de tatăl ei ca de doctorul Lambert, pronunțându-l ca pe un nume franțuzesc, și la moartea acestuia, curând după război, când mama Juliei s-a dus să stea la sora ei de la Saint-Malo, rămasă văduvă mai înainte, Michael începu s-o numească Madame de Lambert. La începutul carierei sale, Julia fusese oarecum sensibilă în privința asta, dar de îndată ce-și stabili reputația de mare actriță, se răzgândi: se simțea înclinată – mai ales când se afla printre aristocrați – să sublinieze faptul că taică-su fusese veterinar. Nu știa să explice prea bine de ce, însă avea senzația că în felul asta îi cam puns la punct.

În schimb, Charles Tamerley simți că nevastă-sa și-a fi dat toată osteneala s-o umilească pe tânăra actriță, și se înfurie; drept care se dădu peste cap să fie drăguț cu ea. O întrebă dacă ar putea căpăta permisiunea s-o viziteze și-i aduse niște flori foarte frumoase.

Pe atunci se apropia de patruzeci de ani, avea un cap drăguț pe un trup elegant, nu chiar frumos, dar în orice caz cu o înfățișare distinsă. Arăta a om bine crescut ceea ce și era, manierele lui fiind absolut desăvârșite. Era și mare amator de artă. Cumpăra tablouri moderne și colecționa mobile vechi. Era mare meloman și un om foarte citit. La început îl amuza să se ducă până la micul apartament din preajma Palatului Buckingham unde locuiau acești tineri, actori. Vedea că sunt săraci și gândul că poate intra în contact cu ceea ce în sinea lui denumea cu oarecare tandrețe

„boema” îi dădea emoţii. Veni de mai multe ori şi i se păru de-a dreptul o aventură când Soţii Gosselyn îl invitară să ia cu ei prânzul, pregătit şi servit de o sperietoare de ciori pe care ei o numeau Evie. Asta era viaţa adevărată. Charles nu-i prea dădu atenţie lui. Michael care – în ciuda frumuseţii sale prea evidente părea un tânăr cam şters, în schimb fu cucerit de Julia. Avea o căldură, o personalitate puternică şi o vitalitate clocotitoare care depăşeau tot ceea ce cunoscuse el până atunci. Se duse de mai multe ori s-o vadă jucând şi-i compară jocul cu amintirile sale despre mari actriţe străine, i se păru că are în ea ceva cu totul ieşit din comun. Magnetismul ei personal nici nu putea fi pus la îndoială, îşi dădu seama deodată că femeia are geniu, şi asta îl înfioră pur şi simplu:

„Poate e o nouă Doamnă Siddons. Chiar mai mare actriţă decât Ellen Terry.”

Pe vremea aceea Julia nu socotea necesar să doarmă după-amiaza, era robustă ca un cal şi nu obosea niciodată, aşa că adeseori o scotea la plimbare în parc. Simţea că el vrea s-o transforme într-un copil al naturii, şi asta îi convenea de minune. N-avea nevoie de vreun efort ca să fie ingenuă, sinceră şi în mod juvenil încântată de toate. O ducea la Galeria Naţională, la Galeria Tate şi la Muzeul Britanic, şi ea savura toate acestea efectiv atât cât declara. Lui Charles îi plăcea să·împărtăşească altora din cunoştintele sale şi ea se arăta bucuroasă să le primească. Avea o memorie bună, reţinea uşor, aşa că învăţă o mulţime de lucruri de la el. Lui îi datoră faptul că ulterior s-a văzut în stare să discute cu oamenii cei mai informaţi despre Proust şi Cézanne, încât erai surprins şi încântat să descoperi că o actriţă poate fi atât de cultivată. Julia ştiu că s-a îndrăgostit de ea cu multă vreme înainte ca el să-şi fi dat seama. I se păru un lucru destul de comic. Pentru ea era un bărbat între două vârste, un bătrânel drăguţ. Era îndrăgostită nebuneşte de Michael. Când Charles recunoscu în sinea lui că o iubeşte, purtarea lui se schimbă un pic, păru deodată lovit de o timiditate paralizantă şi când erau împreună avea lungi

răstimpuri de muțenie.

„Bietul mieluşel, îşi zicea Julia în sinea ei, e atât de înfiorător de gentleman încât nici nu ştie ce să facă în situația asta."

Dar ea îşi pregătise din timp conduita pe care avea s-o abordeze în momentul când el îi va face declarația de dragoste pe care o simțea plutind în aer. Un lucru trebuia să-l clarifice pe deplin cu el. N-avea de gând să-l lase să creadă că, dacă el e lord şi ea actriță, ajunge ca el să-i facă un semn cu degetul şi ea o să se şi grăbească să-i sară în aşternut. Dacă avea de gând să încerce o treabă dintr-asta. Ea avea să joace pe eroina ultragiata, cu brațul întins mult în lături şi cu arătătorul țâşnind înainte, aşa cum o învățase Jane Taitbout să facă gestul, arătând spre uşă. Pe de altă parte, dacă el se arăta zdruncinat rău şi cu limba legată, o să fie şi ea toată tremurândă, cu glasul numai suspine şi alte chestii dintr-astea, şi o să-i spună că nicicând nu i-a trecut prin minte că astea ar fi simțămintele lui față de ea şi că nu, nu, nu se poate, fiindcă i-ar zdrobi inima lui Michael. O să verse împreună o porție bună da lacrimi şi pe urmă totul o să fie în regulă. Dată fiind buna lui creştere, Julia putea conta pe el că n-o să înceapă s-o piseze prea tare, din moment ce şi-a băgat în cap că nu e nimic de făcut.

Dar când sosi momentul, lucrurile luară cu totul altă întorsătură decât se aşteptase ea. Se plimbau împreuna prin parcul St. James, se uitaseră la pelicani şi, cum scena le sugerase această idee, discutaseră posibilitatea ca într-o duminică seară Julia să joace rolul cochetei Millamant[24]. Se întoarseră în apartamentul Juliei, la ceai. Mâncară pe din două o gogoaşă. Apoi Charles se ridică şi dădu să plece. Scoase din buzunar o miniatură şi i-o înmână:

— E un portret al Doamnei Clairon. Era actriță în secolul XVIII şi avea multe din darurile dumitale.

Julia privi fețişoara aceea drăguță şi strălucitoare cu

---

[24] Cochetă din comedia de moravuri *Aşa e lumea* de William Congreve (1670–1729), protagonist al teatrului Restaurației.

peruca pudrată şi se întrebă dacă giuvaericalele care încadrau medalionul sunt diamante veritabile sau strasuri.

— Vai, Charles, nu se poate! Eşti prea drăguț.

— M-am gândit· că s-ar putea să-ți placă. E un fel de cadou de despărțire.

— Pleci din țară?

Era surprinsă, căci nu pomenise nimic în acest sens. Charles o privi cu un vag zâmbet:

— Nu. Dar n-am să mai vin să te văd.

— De ce?

— Cred că ştii la fel de bine ca şi mine.

Atunci Julia făcu ceva degradant. Se aşeză şi, un răstimp destul de îndelung, privi miniatura în tăcere. Apoi, potrivindu-şi perfect ritmul gesturilor, ridică ochii, încrucişându-şi privirea cu a lui Charles. Ştia să plângă aproape la comandă – era una din cele mai evidente înzestrări ale ei – şi acum, fără un sunet, fără un suspin, îi şiroiau lacrimile pe obraji. Cu gura întredeschisă, cu privirea unui copil care a fost profund lovit şi nu ştie de ce – înfățişarea ei era de un efect patetic irezistibil. Lui Charles i se schimonosi fața de durere. Când izbuti să vorbească, era răguşit de emoție:

— Eşti îndrăgostită de Michael, nu?

Julia încuviință cu un gest uşurel. Strânse din buze ca şi cum ar fi încercat să se stăpânească, dar lacrimile continuau să i se rostogolească pe obraji.

— Şi deci n-am nicio şansă? Aşteptă un răspuns din partea ei, dar degeaba: Julia îşi duse mâna la gură, părând că-şi muşcă unghia şi continua să-l privească cu aceiaşi ochi înlăcrimați. Nu-ți dai seama ce chin e pentru mine să continui să te văd? Vrei să continui?

Iarăşi Julia încuviință uşurel din cap.

— Clara a început să-mi facă scene în privința dumitale. A descoperit că sunt îndrăgostit de dumneata. Cred că ar fi o măsură de elementară înțelepciune să încetăm să ne mai vedem.

De data asta Julia clătină încetişor din cap. Scoase un

suspin. Se lăsă pe speteaza scaunului şi întoarse capul într-o parte. Întregul ei trup părea să exprime disperarea mâhnirii ei. Carnea şi sângele nu puteau rezista unei dureri atât de mari. Charles făcu un pas înainte şi căzând în genunchi cuprinse cu brațele trupul acela frânt de durere.

— Pentru numele lui dumnezeu, nu mai fi aşa nefericită. Nu pot îndura. Vai, Julia, Julia, te iubesc atât de mult că nu pot să te fac să suferi. Sunt gata să accept orice. N-am să-ți cer nimic.

Îşi întoarse spre el fața udă de lacrimi („Dumnezeule, ce îngrozitor trebuie să arăt!") şi-i oferi buzele. O sărută cu tandrețe. Până atunci n-o mai sărutase niciodată.

— Nu vreau să te pierd, murmură ea cu vocea voalată.

— Iubito! Scumpo!

— O să fie ca şi până acum?

— Exact la fel.

Scoase un oftat de uşurare şi vreo câteva minute rămase în brațele lui. După plecarea lui Charles, se ridică şi se privi în oglindă.

— „Cățea neruşinată!" îşi zise.

Dar chicotea de bucurie, fără pic de ruşine, când intră în baie să se spele pe față şi pe ochi. Era încântată la culme. Îl auzi pe Michael intrând şi-i strigă:

— Michael, ia uită-te la miniatura pe care mi-a dat-o Charles. E acolo pe polița căminului. Diamantele alea or fi veritabile sau strasuri?

Julia nu se simți prea la largul ei când lady Charles îşi părăsi soțul. Amenințase că va introduce acțiune de divorț, şi Juliei nu-i plăcea deloc ideea de a compărea în fața tribunalului în calitate de complice la adulter. Vreo două-trei săptămâni fu cam nervoasă. Se hotărî să nu-i spună nicio vorbă lui Michael până când nu va fi obligată, şi se bucură că n-a fost nevoie, fiindcă în decursul timpului se văzu că amenințările doamnei avuseseră doar scopul de a stoarce o pensie alimentară mai substanțială de la soțul ei nevinovat şi neştiutor.

Julia îl conduse pe Charles cu un tact admirabil.

Rămăsese de la sine înțeles între ei că marea dragoste conjugală a Juliei excludea din capul locului orice relație intimă, dar, cât priveşte restul, Charles era totul pentru ea – prieten, sfetnic, confident, bărbatul pe care se putea bizui în orice împrejurare, eventual ca s-o consoleze de vreo dezamăgire,

A fost însă ceva mai greu când Charles – dat fiind rafinatul său bun-simț – înțelese că ea nu-l mai iubeşte pe Michael. Atunci trebui Julia să dovedească maximum de tact. Nu că ar fi avut ea scrupule să-i fie amantă; dacă ar fi fost un actor care o iubea atât de mult şi de atât de multă vreme, n-ar fi avut prea multe împotrivă s-o facă din pură bunătate; însă Charles n-o inspira câtuşi de puțin. Ținea mult la el, dar era atât de elegant, atât de bine crescut, atât de cult, încât pur şi simplu nu-l vedea în chip de iubit. Parcă ar fi făcut amor cu un *objet d'art*[25]. Iar dragostea lui pentru artă îi stârnea o uşoară ironie; la urma urmei ea era o creatoare, pe când el nu reprezenta în ultimă instanță decât publicul. Charles ar fi vrut să fugă în lume cu ea. Aveau să cumpere o vilă la Sorrento, în Golful Napoli, cu o grădină mare, şi o să aibă un yacht ca să poată petrece zile întregi pe marea splendidă de culoarea vinului. Dragoste şi frumusețe şi artă: merită să pierzi lumea întreagă pentru astea[26].

„Mare fraier! gândi ea. Ca şi cum eu aş fi în stare să-mi abandonez cariera ca să mă îngrop în nu ştiu ce bârlog din Italia!"

Julia îl convinse că are o obligație față de Michael şi că mai e şi copilul pe deasupra; nu putea să-l lase să crească purtând pe umeri atât de tineri povara proastei reputații a maică-si. Portocali sau neportocali, n-ar fi avut nicio clipă de pace şi tihnă în vila aia frumoasă din Italia dacă o chinuia gândul că Michael e nefericit şi că băiețelul e îngrijit de străini. Omul nu poate să se gândească numai la sine, nu-i

---

[25] Operă de artă; bibelou *(fr.)*.

[26] Aluzie la subtitlul tragediei *Totul pentru dragoste* (despre Antoniu şi Cleopatra) de John Dryden (1631-1700).

aşa? Mai trebuie să te gândeşti şi la alții. Vorbi şi se purtă ca o femeie adevărată, caldă şi sensibilă. Uneori îl întreba pe Charles de ce nu ajunge la o înțelegere cu nevastă-sa în vederea divorțului, pentru a se putea însura cu o femeie drăguță. Pentru ea era de-a dreptul insuportabil gândul că-şi iroseşte viața din pricina ei! Însă Charles îi răspunse că e singura femeie pe care a iubit-o vreodată, drept care trebuie să continue s-o iubească până în ultima clipă.

— Vai, ce trist mi se pare! zise Julia.

Cu toate astea era cu ochii în patru şi dacă observa cumva că vreo altă femeie manifestă intenții de pasăre de pradă în privința lui Charles, avea grijă să-i strice jocul din capul locului. N-avea niciun fel de şovăială să se arate din cale-afară de geloasă în cazul când primejdia părea să facă necesar un asemenea joc. Stabiliseră de mult între ei – cu toată delicatețea la care te puteai aştepta de la un om atât de bine crescut ca Charles şi de la o femeie atât de bună ca Julia, fără referiri precise, doar prin aluzii voalate şi vagi – că dacă i se întâmpla ceva lui Michael, ar trebui s-o dea într-un fel sau altul la o parte pe Lady Charles şi atunci aveau să se căsătorească. Numai că Michael avea o sănătate de fier.

Julia fusese încântată să ia masa în Hill Street. Petrecerea fusese într-adevăr grandioasă. Julia nu-l încurajase niciodată pe Charles să-i invite pe actorii sau autorii cu care făcea întâmplător cunoştință, şi de fapt ea era singura persoană din toată societatea prezentă care-şi câştiga existența prin muncă. Fusese aşezată între un ministru bătrân, gras, chel şi vorbăreț, care îşi dădu osteneala s-o întrețină şi s-o distreze, şi un tânăr duce de Westreys care arăta ca un grăjdar şi se fălea că ştie argoul francez mai bine decât franțujii. Când descoperi că Julia cunoaşte franceza, insistă să converseze pe franțuzeşte. După dejun, Julia se lăsă convinsă să recite o tiradă din *Fedra* lui Racine, aşa cum era spusă la Comedia Franceză, şi aceeaşi tiradă aşa cum ar fi rostit-o o englezoaică, studentă la Academia Regală de Artă Dramatică. Izbuti să smulgă hohote de râs din partea auditoriului şi plecă de la petrecere îmbujorată de

succes. Era o zi frumoasă şi însorită şi se hotărî să meargă pe jos din strada Hill până în piața Stanhope. O recunoscu o mulțime de lume în timp ce-şi croia drum prin aglomerația de pe Oxford Street şi cu toate că nu privea decât înainte, îşi dădea seama câți oameni întorc capul după ea.

„Vai, ce înfiorător e să nu te poți duce nicăieri fără să se zgâiască toți la tine.”

Încetini puțin pasul. Era fără doar şi poate o zi frumoasă.

Descuie uşa şi de îndată ce intră auzi telefonul sunând. Ridică receptorul fără să se mai gândească.

— Da?

De obicei îşi prefăcea vocea când răspundea la telefon, dar de data asta uită.

— Domnişoara Lambert?

— Nu ştiu dacă e acasă. Cine e la telefon, vă rog? întrebă ea, adoptând repede accentul mahalalelor londoneze.

Dar primul răspuns, aşa monosilabic cum fusese, o trădase. Pe fir veni spre ea un râs satisfăcut:

— Am vrut să vă mulțumesc că mi-ați scris. Ştiți, nu era cazul să vă deranjați. A fost grozav de drăguț din partea dumneavoastră că m-ați invitat la masă, aşa că m-am gândit să vă trimit nişte flori.

Glasul şi cuvintele îi dezvăluiau identitatea interlocutorului. Era tânărul care roşea repede şi al cărui nume nu-l ştia. Chiar şi acum, măcar că-i văzuse cartea de vizită, nu şi-l amintea. Reținuse doar că locuieşte în Piața Tavistock.

— A fost foarte drăguț din partea dumitale, răspunse ea fără să-şi mai prefacă vocea.

— Mă tem că m-ați refuza dacă v-aş invita să luați ceaiul cu mine într-o zi, nu?

Auzi obrăznicie! Ea nu se ducea să bea ceaiul nici cu o ducesă, iar ăsta o trata ca pe o fată de varieteu. Dacă stăteai să te gândeşti era ridicol.

— Nu văd de ce n-aş face-o?

— Chiar vreți? reluă el cu însuflețire în glasul agreabil. Când?

În după-amiaza aceea Julia n-avea deloc chef să doarmă.

— Azi.

— E în regulă. O şterg de la birou. Patru şi jumătate e bine? Adresa e Tavistock Square, numărul 138.

Drăguț din partea lui că făcuse această propunere. Ar fi fost prea uşor pentru el să pomenească de cine ştie ce local monden unde să stea oamenii să se holbeze la ea. Asta dovedea că nu doreşte pur şi simplu să-l vadă lumea în compania ei.

Luă un taxi până în Tavistock Square. Era mulțumită de sine. Făcea o faptă bună. O să fie minunat pentru el ca – după trecerea anilor – să poată povesti nevestei şi copiilor că Julia Lambert a luat ceaiul cu el când nu era altceva decât un umil funcționar într-un birou de contabilitate. Şi fusese atât de simplă şi naturală. Nimeni care ar fi auzit-o sporovăind şi ciripind nu şi-ar fi închipuit că e cea mai mare artistă din Anglia. Şi dacă nu-l credeau, le putea arăta oricând fotografia ei. Cu dedicație, ca să le dovedească. O să râdă şi o să spună că, fireşte, dacă n-ar fi fost atât de tânăr şi necopt, n-ar fi îndrăznit nici în ruptul capului s-o invite.

După ce ajunse în dreptul casei şi plăti taxiul, îşi aminti deodată că nu-i cunoaşte numele şi când o să deschidă servitoarea uşa n-o să ştie de cine să întrebe. Dar, căutând soneria, observă că sunt opt butoane – patru rânduri de câte două –, şi în dreptul fiecăruia câte un cartonaş cu numele. Era o casă veche care fusese împărțită în apartamente. Începu să cerceteze, cu oarecare disperare, numele locatarilor, întrebându-se dacă vreunul din ele o să-i amintească ceva, când uşa se deschise şi se trezi cu tânărul dinaintea ei.

— V-am văzut când ați coborât din taxi şi m-am repezit jos. Din păcate stau la etajul trei. Sper că nu vă deranjează prea tare.

— Fireşte că nu.

Scările nu erau acoperite cu mochetă. Le urcă şi ajungând la etajul trei cam gâfâia. El săltase nerăbdător, agil ca o căprioară – gândi ea – şi evitase să sugereze că poate ea

preferă să le urce mai agale. Camera în care o pofti era destul de mare, dar mobilată teribil de sărăcăcios. Pe masă era o farfurie cu prăjituri şi două ceşti, o zaharniță şi o căniță cu lapte. Vesela era cea mai ieftină cu putință.

— Vă rog, aşezați-vă. Apa tocmai clocoteşte. Lipsesc doar o clipă. Am o plită cu gaze în baie.

Cât rămase singură se uită de jur împrejur.

„Bietul mieluşel, trebuie să fie sărac lipit pământului."

Odaia îi amintea, în mare măsură, de unele locuințe prin care stătuse când debutase în teatru. Observă strădaniile lui patetice de a ascunde faptul că e şi dormitor şi cameră de zi. În mod evident, divanul de lângă perete era patul în care dormea noaptea, în imaginația ei anii zburară repede şi se simți din nou ciudat de tânără. Vai ce bine se distrau şi o duceau în camere de genul ăsta şi cât de tare le plăceau mesele destul de dezordonate pe care le luau acolo, mâncare din pungi şi ochiuri cu slănină, prăjite pe reşoul cu gaz aerian!

Intră aducând un ceainic maro. Julia mâncă dintr-un chec pătrat, cu glazură trandafirie. De ani de zile nu mai făcuse una ca asta. Ceaiul ceylonez, foarte tare, cu lapte şi zahăr, o readuse spre zilele pe care le credea uitate. Se revăzu în anii când era actriță tânără, obscură, luptând pentru afirmare. Era delicios. Ar fi trebuit să facă un gest, dar nu-i veni în minte nimic potrivit. Drept care îşi scoase doar pălăria şi-şi scutură buclele.

Stătută de vorbă. Părea timid, mult mai sfios decât se arătase la telefon: Ei, nici nu era de mirare, acum că ea se afla acolo, era probabil copleşit, aşa că Julia îşi dădu toată osteneala să-l facă să se simtă mai la largul lui. El îi povesti că părinții lui locuiesc în cartierul Highgate, că taică-su e jurisconsult, că şi el a stat acolo, dar a vrut să fie independent şi acum, în ultimul său an de practicant, se rupsese de familie şi-şi luase această garsonieră. Muncea din greu, pregătindu-şi ultimul examen. Vorbiră despre teatru. O văzuse în toate piesele în care jucase de când avea el doisprezece ani. Îi spuse că odată, când avea paisprezece

ani, o aşteptase la intrarea actorilor, după un matineu şi când coborâse ea scările, o rugase să-i semneze în carnetul de autografe. Era drăguț, cu ochi albaştri şi părul castaniu deschis. Păcat că şi-l lingea atât de tare. Avea pielea albă şi obrajii destul de colorați; se întrebă dacă nu cumva e tuberculos. Deşi hainele nu erau de bună calitate, le purta bine – ceea ce-i făcu plăcere să observe – şi arăta incredibil de curat şi îngrijit.

Îl întrebă de ce şi-a ales locuința tocmai în Piața Tavistock. El îi explică: era central şi îi plăceau copacii. Priveliştea de pe fereastră e foarte agreabilă. Julia se sculă ca să se uite – era un pretext bun ca să se mişte şi să se pregătească de plecare: avea să-şi pună imediat pălăria şi să-şi ia la revedere de la el.

— Da, e destul de încântătoare, nu? Tipic londoneză; îți dă o senzație agreabilă, nu ştiu cum să-ți spun.

Rostind aceste vorbe se întoarse către el şi-l găsi în picioare lângă ea. Cuprinzând-o de după talie, o sărută pe gură. Nicio femeie n-a fost vreodată mai surprinsă. Fu atât de uluită încât, nici nu-i trecu prin cap să facă ceva. Băiatul avea buzele moi şi răspândea un miros tineresc, de-a dreptul încântător. Dar ceea ce făcea era pur şi simplu absurd. Încerca să-i despartă buzele, insistent, şi acum o strângea tare în brațe. Nu era supărată, nu-i venea să râdă, nici nu ştia prea bine ce simte. Şi acum avea impresia că el o cam trage, aşa uşurel, continuând să-şi apese buzele pe ale ei, simțea fără tăgadă ardoarea trupului lui, parcă ar fi fost un cuptor aprins, ceva cu totul neobişnuit. Şi apoi se trezi întinsă pe divan, cu el alături, sărutând-o pe gură şi pe gât şi pe obraji şi pe ochi. Julia simți un junghi ciudat în inimă. Îi cuprinse capul în mâini şi-l sărută pe buze.

Câteva minute mai târziu se afla în picioare lângă cămin, refăcându-şi toaleta în oglindă:

— Vai, în ce hal mi-e părul!

Îi dădu un pieptene şi ea şi-l trecu prin păr. Apoi îşi puse pălăria. Stătea drept în spatele ei şi ea îi văzu chipul în oglindă, peste umăr, cu ochii aceia albaştri urzind de dorință şi cu o privire vag zâmbitoare.

— Şi eu care te credeam un tânăr atât de sfios! se adresă ea imaginii lui din oglindă.

El scoase un chicot de satisfacţie:

— Când te mai văd?

— Vrei să mă mai vezi?

— Oho!

Julia se gândi repede. Era mai mult decât absurd, fireşte că nici prin cap nu-i trecea să-l revadă, era stupid din partea ei că l-a lăsat să se poarte astfel, dar nu strica deloc să câştige timp. S-ar fi putut s-o piseze cu insistenţele dacă-i spunea că incidentul n-o să aibă nicio urmare.

— Te sun eu peste câteva zile.

— Jură!

— Pe cuvântul meu.

— Să nu amâni prea mult.

Insistă s-o conducă până în stradă şi s-o urce într-un taxi. Ea ar fi vrut să coboare singură, ca să se poată uita la numele din dreptul soneriilor.

„Fir-ar să fie, ar trebui să ştiu cum îl cheamă.”

Dar el nu-i acordă nicio şansă. Când porni taxiul, Julia se trânti într-un colţ şi scoase o cascadă de râsete.

„Violată, draga mea. Practic vorbind, violată. La vârsta mea. Şi fără măcar să-mi ceară voie. M-a tratat ca pe o damă. Comedie din secolul XVIII, asta e. Puteam să fiu şi o servitoare, după cum s-a purtat. Cu turnură, cu chestiile alea mari şi caraghioase – cum naiba le zice? – purtate ca să umfle şoldurile, cu şorţuleţ în faţă şi băsmăluţă la gât.” Apoi, amintindu-şi vag piese de Farquhar[27] şi Goldsmith[28] inventă dialogul:

„Vai de mine şi de mine, domnule, dar nu vă e ruşine să vă împrofitaţi aşa de o biată fetişcană de la ţară? Ce-ar zice doamna Abigail, servanta coniţei, dacă ar auzi că un gentleman ca fratele ei mi-a furat cea mai de preţ comoară pe

---

[27] George Farquhar (1678—1707), reprezentant al comediei Restauraţiei; autorul piesei *Ofiţerul recrutor*

[28] Oliver Goldsmith (1730—1774), poet şi romancier, a scris şi dîuă „comedii ale Restauraţiei”

care o poate avea o tânără de teapa mea, adică fecioria? Ruşine, domnule, ruşine, zău aşa”.

Când ajunse acasă o aştepta deja maseuza. Stătea de vorbă cu Evie.

— Unde-ați fost, domnişoară Lambert? întrebă aceasta. Şi aş vrea să ştiu cum rămâne cu odihna dumneavoastră?

— Ducă-se dracului!

Îşi smulse hainele de pe ea şi le aruncă prin casă cu gesturi extravagante. Apoi, goală puşcă, sări în pat, rămânând o clipă în picioare, ca Venera născându-se din valuri şi apoi, trântindu-se, se întinse cât era de lungă.

— Care-i bancul? întrebă Evie.

— Mă simt bine.

— Mde, dacă m-aş purta şi eu aşa, oamenii ar începe să zică că m-am îmbătat.

Domnişoara Phillips se apucă să-i maseze picioarele. O freca încetişor, să n-o obosească, ci mai degrabă s-o odihnească.

— Când ați intrat adineauri, ca un vârtej – îi zise ea – mi s-a părut că arătați cu douăzeci de ani mai tânără. Vă străluceau minunat ochii.

— Lasă, domnişoară Phillips, păstrează complimentele pentru soțul meu. Apoi, după o clipă de gândire adăugă: Mă simt ca un nou-născut.

Şi la fel şi la teatru, mai târziu. Archie Dexter. Partenerul ei principal, veni în cabina ei să-i vorbească despre ceva. Ea tocmai terminase cu fardatul. Actorul fu uluit:

— Hei. Julia! Dar ce-i cu tine astă-seară? Dumnezeule, da’ arăți fantastic! Phii, nu pari să ai mai mult de douăzeci şi cinci de ani, zău aşa.

— Având un băiat de şaisprezece ani, nu prea are rost să pretind că mai sunt chiar aşa de tânără. Am patruzeci de ani bătuți pe muchie şi nu mă jenez s-o spun la toată lumea.

— Dar ce-ai făcut cu ochii ăia? Niciodată nu i-am văzut strălucind atât de tare.

Se simțea în formă, straşnic. Jucau de foarte multe săptămâni piesa intitulată *Pudriera,* dar astă-seară Julia

dădu o reprezentație de o prospețime mai mare ca la premieră. Străluci pur şi simplu. Smulse spectatorilor hohote de râs cu replici la care nu se râsese altă dată. Întotdeauna i se apreciase magnetismul personal, dar de data asta părea că radiază şi învăluie întreaga sală. Întâmplător Michael urmări ultimele două acte din colțul unei loji şi la sfârşit veni în cabina ei:

— Ştii că sufleurul zice că astă-seară spectacolul s-a lungit cu nouă minute datorită râsetelor?

— Şapte chemări la rampă. Aveam impresia că au să mă țină toată noaptea aici.

— De dragă, numai tu eşti de vină. Nu există pe lume actriță care să fi putut face ce-ai făcut tu astă-seară.

— Ca să fiu sinceră, mi-a făcut plăcere, am savurat totul din plin. Doamne, ce foame îmi e! Ce mâncăm?

— Tuslama cu ceapă.

— Vai, divin! Îşi aruncă brațele pe după gâtul lui şi-l sărută. Ador tuslamaua cu ceapă. Michael, Michael, dacă mă iubeşti, dacă ai un licăr de tandrețe în inima aia împietrită a ta, dă-mi voie să beau şi o bere.

— Julia!

— Numai de data asta. Nu-ți cer prea des favoruri.

— Ei, mă rog, după reprezentația pe care ai dat-o astă-seară, mă tem că nu te pot refuza, dar doamne, parcă şi văd cum o să te ia mâine în primire domnişoara Phillips.

CAPITOLULUL XII

CÂND JULIA SE VÂRÎ ÎN PAT ŞI-ŞI strecură picioarele până la sticla de apă fierbinte care-i aducea senzaţia de confort, privi fericită prin camera decorată în culori trandafirii şi bleu Nattier, cu heruvimii aurii ai măsuţei de toaletă, şi oftă mulţumită. Se gândi cât de tare seamănă cu Madame de Pompadour[29]. Stinse lumina dar nu-i era deloc somn. De fapt ar fi vrut să se ducă la localul Quag şi să danseze, dar nu cu Michael ci cu Ludovic al XV-lea, cu Ludwig de Bavaria sau cu Alfred de Musset. Clairon şi Balul Operei din Paris, îşi aminti de miniatura pe care i-o dăduse odinioară Charles. Aşa se simţea astă-seară. De ani de zile nu mai avuses·parte de o asemenea aventură. Ultima dată se întâmplase cu opt ani în urmă. Era un episod de care ar fi trebuit să-i fie îngrozitor de ruşine; Dumnezeule, ce speriată fusese după aceea, deşi de fapt, de atunci încoace nu mai izbutise niciodată să-şi amintească episodul fără să râdă în sinea ei.

Şi întâmplarea aceea fusese un simplu accident. Juca de multă vreme fără pauză şi avea mare nevoie de o vacanţă. Piesa în care era distribuită îşi cam pierdea priza asupra publicului aşa că se pregăteau să pună în repetiţie alta când Michael avu marea şansa de a închiria pe şase săptămâni teatrul unei trupe franţuzeşti. Părea un prilej foarte nimerit pentru Julia să poată pleca. Dolly închinase o casă la Cannes pe tot sezonul şi Julia ar fi putut sta la ea. Porni

[29] Jeanne Antoinette. Poisson, marchiză de Pompadour (1721-1764) favorită a lui Ludovic XV.

exact înainte de Paşti şi trenurile spre sud erau atât de aglomerate încât nu putuse găsi vagon de dormit, dar la Agenția de voiaj îi spuseseră să nu-şi facă griji, pentru că îi vor rezerva o cuşetă de la Paris. Spre marea ei consternare, când ajunse acolo·, constată că nimeni nu ştie nimic despre ea, iar şeful de tren îi spuse că toate cuşetele sunt ocupate. Singura şansă ar fi fost dacă cineva nu s-ar fi prezentat până în ultimul moment. Nu prea îi surâdea ideea de a şedea toată noaptea în colțul unui compartiment de clasa întâi, aşa că se duse la cină cu mintea cam tulburată. I se oferi o masă de două persoane şi curând se aşeză în fața ei un bărbat. Ea nu-i dădu nicio atenție. Nu mult după aceea îşi făcu apariția şeful de tren exprimându-şi regretul că nu-i poate fi de folos cu nimic. Julia făcu o scenă inutilă. După plecarea funcționarului, vecinul ei de masa i se adresă. Cu toate că vorbea curent franceza, şi foarte expresiv, ea îşi dădu seama după accent că nu e francuz. Răspunzând întrebărilor sale politicoase, Julia îi spuse toată povestea, exprimându-şi părerea despre Agenția de voiaj, despre societatea de căi ferate şi despre ineficiența generală a oamenilor. Necunoscutul, dădu dovadă de multă înțelegere. Îi spuse că după cină va străbate trenul să vadă şi el dacă nu se poate aranja ceva. Niciodată nu puteai şti ce soluții sunt în stare să inventeze conductorii în schimbul unui bacşiş bun.

— Sunt moartă de oboseală. Aş da şi cinci sute de franci pentru o cuşetă.

Conversația fiind deschisă astfel, el îi spuse că e ataşat la Ambasada spaniolă din Paris şi pleacă la Cannes în vacanța de Paşti. Deşi îi vorbea de un sfert de oră, Julia nu-şi dăduse osteneala să observe cum arată. Abia acum văzu că are o barbă neagră şi ondulată, mustața la fel., dar că barba creştea cam nefiresc pe fața lui; sub colțurile gurii erau două porțiuni goale. Asta îi dădea o înfățişare ciudată. Părul lui negru, pleoapele grele şi nasul cam lung îi aminteau Juliei de cineva. Surprinsă de propria-i descoperire, izbucni brusc:

— Ştiți, nu izbuteam să-mi amintesc cu cine semănați. Arătați exact ca portretul lui Francisc I de Tizian. Ăla de la

Luvru.

— Cu ochii micuți de porcuşor?

— Nu, nu asta, dumneavoastră aveți ochi mari; bănuiesc că de vină e mai ales barba.

Julia îi privi pielea de sub ochi: era uşor vineție şi fără zbârcituri. În ciuda bărbii care-l îmbătrânea, era foarte tânăr – maximum treizeci de ani. Se întrebă dacă e un grande de Spania. Nu era prea bine îmbrăcat, dar, de altfel, cei mai mulți străini nu sunt eleganți – hainele lui vor fi costat o mulțime de bani dar erau prost croite, iar cravata, cu toate că avea culori țipătoare, era făcută de Charvet, după cum îşi dădu ea seama. Când ajunseră la cafea o întrebă dacă-şi poate permite. Să-i ofere un lichior.

— Sunteți foarte drăguț. Poate că am să şi dorm mai bine aşa.

Îi oferi o țigară din tabachera de argint – ceea ce o miră puțin – dar când o închise, Julia observă că în colț avea o coroniță de aur. Trebuie să fi fost conte sau aşa ceva. Era destul de şic să ai o tabacheră de argint cu coroniță de aur. Păcat că purta hainele alea moderne! Dacă ar fi fost îmbrăcat ca Francisc I ar fi arătat foarte distins. Îşi puse în gând să fie cât se poate de amabilă.

— Bănuiesc că ar trebui să vă spun – zise el îndată – că ştiu cine sunteți. Îmi permiteți să adaug că vă admir foarte mult?

Ochii splendizi ai Juliei îl învăluiră într-o privire care întârzie asupra lui.

— M-ați văzut jucând?

— Da, am fost luna trecută la Londra.

— Piesulița e destul de interesantă, nu?

— Numai datorită dumneavoastră.

Când veni chelnerul să strângă banii, se văzu silită să insiste ca s-o lase să-şi plătească singură consumația. Spaniolul o însoți până în vagon şi apoi spuse că o să colinde trenul să vadă dacă nu-i poate găsi o cuşetă. Se întoarse peste un sfert de oră cu un conductor şi-i spuse că dacă-i dă acestuia bagajele, o s-o conducă el acolo. Era încântată.

Spaniolul îşi aruncă pălăria pe locul lăsat liber de ea şi porni înaintea ei pe coridor. Când ajunseră la compartimentul de dormit, spaniolul îi spuse conductorului să ducă burduful şi servieta diplomatică din plasă în vagonul de unde tocmai venise doamna.

— Nu cumva îmi cedați chiar cuşeta dumneavoastră? strigă Julia.

— E singura din tot trenul.

— Vai. Dar nu pot accepta aşa ceva.

— *Allez*[30], îi zise spaniolul conductorului.

— Nu. Nu se poate.

Când străinul îi făcu semn cu capul, conductorul luă bagajele.

— Pentru mine n-are importanță. Pot dormi oriunde, dar n-aş fi în stare să închid ochii până dimineața dacă aş şti că o artistă atât de mare e obligată să-şi petreacă noaptea într-un vagon îmbâcsit, cu alte trei persoane în compartiment.

Julia continuă să protesteze, dar nu prea vehement. Era extrem de amabil şi ea nici nu ştia cum să-i mulțumească. Nici măcar nu acceptă ca Julia să plătească diferența pentru vagon-lit. O imploră, aproape cu lacrimi în ochi să-i acorde marele privilegiu de a-i face acest cadou neînsemnat. Julia n-avea cu ea decât un sac de voiaj cu articole de cosmetică, cămaşa de noapte şi cele necesare toaletei, şi el i-l aşeză pe masă. Ceru doar permisiunea să rămână să fumeze cu ea o țigară, două până când va dori ea să se culce. Nu-i putu refuza această favoare. Patul era deja făcut şi se aşezară pe el. Peste câteva minute conductorul se întoarse cu o sticlă de şampanie şi două cupe. Era o mică aventură ciudată şi Julia o savura din plin. Din partea lui era o dovadă de admirabilă politețe („Vai, cum se pricep străinii ăştia să se poarte cu o mare actriță”), fireşte, însă, nu era genul de lucruri care i se întâmplau în fiecare zi lui Sarah Bernhardt. Iar Doamna Siddons, când intra într-un salon, sărea toată lumea în

[30] Duceți-vă *(fr.)*.

picioare de parcă ar fi fost un cap încoronat. Spaniolul îi lăudă franceza frumoasă. Se născuse în Jersey şi învăţase în Franţa? A, da. Asta explica totul. Dar de ce nu preferase să joace în teatrul francez? Dacă ar fi făcut-o, ar fi putut să se bucure de o reputaţie la fel de mare ca Eleonora Duse. De fapt îi şi amintea de Eleonora Duse – aceiaşi ochi magnifici, acelaşi ten palid, iar în arta ei aceeaşi căldură şi aceeaşi minunată naturaleţe.

Băură jumătate din sticla de şampanie şi Julia îşi dădu seama că e foarte târziu.

— Mă tem că acum ar trebui să mă culc.

— Atunci vă părăsesc.

Se ridică şi-i sărută mâna. După plecarea lui, Julia încuie uşa şi se dezbrăcă. Stingând toate luminile, în afară de lămpiţa de la capul patului, se apucă să citească. Curând se auzi o bătaie în uşă.

— Da?

— Îmi cer scuze că vă deranjez. Mi-am uitat periuţa de dinţi în lavabou. Îmi daţi voie s-o iau?

— Dar sunt în pat.

— Nu mă pot culca până nu mă spăl pe dinţi

„Eh, cel puţin e un om curat."

Dând din umeri, Julia întinse mâna spre uşă şi trase zăvorul. În împrejurările respective ar fi fost stupid să facă pe mironosiţa. Bărbatul intră, trecu în camera de toaletă şi peste o clipă ieşi fluturând periuţa de dinţi. De fapt o observase şi ea când se spălase, dar crezuse că aparţine cuiva din compartimentul alăturat. La vremea aceea compartimentele alăturate împărţeau aceeaşi toaletă. Spaniolul păru să observe abia atunci sticla:

— Mi-e tare sete, vă supăraţi dacă mai beau o cupă de şampanie?

Julia tăcu o fracţiune de secundă. Era şampania lui şi compartimentul lui. Mde, la urma urmei, unde merge mia meargă şi suta!

— Vai, vă rog!

Spaniolul îşi umplu paharul, aprinse o ţigară şi se aşeză

pe marginea patului. Julia se trase într-o parte ca să-i facă mai mult loc. El acceptă cu aerul că situația e perfect normală.

— N-ați fi putut în niciun caz dormi în vagon. E acolo un bărbat care respiră zgomotos. Aproape că aş fi preferat să sforăie pentru că atunci aş avea motiv să-l trezesc.

— Vai, ce rău îmi pare!

— A, n-are nicio importanță. Dacă se strică de tot lucrurile, vin şi mă ghemuiesc pe coridor în fața uşii dumneavoastră.

„Doar nu s-o fi aşteptând să-l poftesc să doarmă aici”, îşi zise Julia în sinea ei. Parcă încep să cred că totul a fost o înscenare. Dar nu e nimic de făcut, tinere. Apoi spuse cu voce tare:

— Romantic, fără doar şi poate, dar incomod.

— Sunteți o femeie fantastic de atrăgătoare.

Juliei îi părea tare bine că are o cămaşă de noapte drăguță şi că nu s-a dat cu cremă pe față. De fapt nici nu-şi dăduse osteneala să se demachieze. Buzele ei erau stacojii ca flacăra şi ştia bine că luminată din spate de lampa de citit nu arată deloc rău. Dar răspunse ironic.

— Dacă vă închipuiți că pentru că mi-ați cedat compartimentul o să accept să vă culcați cu mine, mă tem că vă înşelați.

— Mă rog, cum ziceți, bineînțeles. Dar de ce nu?

— Păi nu sunt chiar genul ăla de femeie fantastic de atrăgătoare.

— Dar atunci ce fel de femeie sunteți?

— Nevastă credincioasă şi mamă devotată.

Spaniolul oftă uşor:

— Prea bine. Atunci vă spun noapte bună.

Stinse țigara în scrumieră, îi luă mâna şi i-o sărută. Buzele lui urcară încetişor pe brațul ei. Julia avu o senzație ciudată. Barba o cam gâdila. Apoi necunoscutul se aplecă şi o sărută pe buze. Barba lui avea un miros cam stătut care o surprinse ciudat; nu era prea sigură dacă îi dădea fiori de repulsie sau de plăcere. Destul de curios, dacă stăteai să te

gândeşti, dar până atunci n-o mai sărutase niciodată un bărbos. Părea un lucru total indecent. El stinse veioza.

N-o părăsi decât când o geană de lumină, pătrunzând prin jaluzele îi avertiză că s-au revărsat zorile. Julia era zdruncinată şi din punct de vedere moral, şi din punct de vedere fizic.

„O să arăt o ruină când o să ajungem la Cannes.”

Dumnezeule, şi ce mult riscase! Ar fi putut foarte bine s-o ucidă sau să-i fure colierul de perle. O trecură toate sudorile când îşi închipui primejdia la care se expusese. Şi după toate, şi el mergea la Cannes. Dacă acolo îi venea cumva să insiste să continue relațiile, cum dumnezeu avea să le explice ea prietenilor prezența lui? Era sigură că lui Dolly n-o să-i placă. Şi pe urmă se putea să încerce s-o şantajeze. Şi ce s-ar fi făcut dacă el dorea să repete experiența? Era pasionat, în privința asta nu încăpea nicio îndoială, o întrebase unde o să stea şi cu toate că ea nu-i spusese, negreşit putea-să-i dea de urmă dacă se străduia: într-o localitate cum e Cannes ar fi fost aproape imposibil să nu se întâlnească. Putea s-o piseze. Dacă o iubea atât de mult cum spunea, era de neconceput s-o lase în pace. Şi pe străini nu puteai conta niciodată, cu siguranță era în stare să-i facă o scenă îngrozitoare Singura consolare era că el nu stătea acolo decât de Paşti, ea avea să susțină că e obosită şi să-i spună lui Dolly că preferă să stea liniştită în vilă.

— Cum naiba am putut să fiu atât de zevzeacă? strigă ea mânioasă.

Dolly avea s-o întâmpine la gară şi dacă necunoscutul era cumva atât·de lipsit de tact încât să vină să-şi ia rămas bun de la ea, o să trebuiască să-i spună lui Dolly că e persoana care i-a cedat compartimentul de vagon-lit. Era un lucru inofensiv. Şi întotdeauna soluția cea mai bună era să spui, pe cât posibil, adevărul. Dar la Cannes coborau o mulțime de călători şi Julia izbuti să iasă din gară şi să se urce în maşina lui Dolly fără să dea cu ochii de el.

— N-am aranjat niciun program pentru azi, zise Dolly. M-am gândit că o să fii obosită şi voiam să te am douăzeci şi

patru de ore numai şi numai pentru mine.

Julia îi strânse brațul cu afecțiune:

— O să fie minunat. O să şedem pur şi simplu să ne învârtim prin vilă, să ne ungem fețele cu cremă. Şi să facem o bârfă pe cinste.

Dar pentru ziua următoare, Dolly aranjase să iasă în oraş la prânz şi erau invitate la un cocteil la unul din barurile de pe Croisette. Era o zi frumoasă, senină, caldă şi însorită. Când coborâră din maşină, Dolly rămase o clipă în urmă să-i dea instrucțiuni şoferului şi Julia o aşteptă. Deodată îi zvâcni inima în piept, căci îl văzu pe spaniol îndreptându-se spre ea, cu o femeie lipită de brațul lui, de celălalt braț agățându-se o fetiță. Julia nu mai avu timp să se întoarcă într-o parte. În clipa aceea, Dolly se apropie şi dădură să traverseze. Spaniolul se apropie, îi aruncă o privire lipsită de orice semn de recunoaştere; – era în toiul unei conversații animate cu femeia de la brațul lui – şi trecu mai departe. Într-o clipă, Julia înțelese că şi el ținea la fel de puțin ca şi ea să se întâlnească. Femeia nu putea fi altcineva decât nevastă-sa, iar fetița, fiică-sa. Venise la Cannes ca să petreacă Paştele cu ele. Vai, ce uşurare! Acum se putea relaxa şi distra fără nicio teamă. Dar în timp ce o însoțea pe Dolly spre bar, Julia se gândi ce dezgustători sunt bărbații: o clipă nu puteai să ai încredere în ei. Era de-a dreptul ruşinos ca un bărbat cu o soție atât de simpatică şi cu o fetiță aşa de dulce să fie dornic să agațe o femeie în tren. S-ar zice că n-au pic de ruşine.

Cu timpul însă indignarea Juliei se mai potoli şi de atunci încoace i se întâmplase adeseori să rememoreze cu multă încântare aventura. La urma urmei fusese şi asta o distracție. Uneori îşi mai îngăduia să se lase purtată de visuri şi atunci trecea în revistă întâmplările acelei nopți ieşite din comun. Fusese un amant cât se poate de agreabil. Rămânea totuşi un eveniment către care să-şi poată întoarce gândurile la bătrânețe. Probabil că barba îi făcuse o asemenea impresie, senzația ciudată pe care o transmisese obrajilor ei, şi mirosul acela lipsit de prospețime –

respingător şi totuşi neverosimil de excitant. Ani de zile după aceea tot căuta din ochi bărbații cu barbă şi avea impresia că dacă unul din ei i-ar face propuneri ar fi pur şi simplu incapabilă să-i reziste. Dar pe vremea aceea bărbile nu mai erau la modă cine ştie ce – mare noroc pentru ea, întrucât vederea lor o făcea să i se taie picioarele, şi niciunul dintre bărboşi nu-i făcuse vreodată avansuri.

Ar fi vrut să ştie cine-i spaniolul. Peste vreo două zile îl văzu jucând *chemin de fer* la Cazino şi întrebă pe unul şi altul dacă-l cunosc. Nu-l cunoştea nimeni, aşa că el rămase în amintirea ei, fără niciun nume. Era o coincidență ciudată că nu ştia nici numele tânărului care în după-amiaza aceea se purtase în chip atât de neaşteptat. I se păru tare nostim.

„Dacă aş şti dinainte că au de gând să-şi îngăduie anumite libertăți cu mine, le-aş cere măcar cărțile de vizită.”

Gândul ăsta o încântă şi o făcu să adoarmă repede.

CAPITOLUL XIII

TRECURĂ CÂTEVA ZILE ŞI, ÎNTR-O dimineață când Julia stătea în pat şi citea o piesă, fu întrebată la telefon de portăreasă dacă vrea să vorbească cu domnul Fennell. Numele nu-i spunea nimic şi era pe punctul de a refuza când îi trecu prin minte că s-ar putea să fie tânărul practicant. Curiozitatea o făcu să spună să i se dea legătura. Îi recunoscu glasul.

— Ai promis că o să mă suni, dar m-am plictisit să mai aştept, aşa că ți-am telefonat eu.

— Am fost groaznic de ocupată în ultimele zile.

— Când te mai văd?

— De îndată ce am un moment liber.

— Ce zici de azi după-amiază?

— Am spectacol la matineu.

— Vino la ceai după matineu.

Julia zâmbi. („Nu, tinere, a doua oară nu mă mai prinzi tot aşa”). Răspunse:

— Mi-e imposibil. Întotdeauna rămân în cabină şi mă odihnesc până la spectacolul de seară.

— N-aş putea veni să te văd în timp ce te odihneşti?

Julia şovăi o clipă. Poate că ar fi fost cel mai bine să-l lase să vină: Cu Evie care tot intră şi iese şi cu şedința de masaj a domnişoarei Phillips la ora şapte, n-ar fi fost niciun risc să mai facă vreo prostie, şi ar fi fost în schimb un prilej foarte bun de a-i spune amabil pentru că de fapt era un băiețel tare drăguț – dar ferm, că întâmplarea din după-amiaza aceea trebuia să râmână fără urmări. După câteva cuvinte bine

simțite avea să-i explice că e o poveste total nelogică şi că trebuie să-i facă favoarea de a-şi şterge din memorie episodul respectiv.

— Bine. Vino pe la cinci şi jumătate; am să-ți ofer o ceaşcă de ceai.

Nicio fracțiune a vieții ei ocupate nu-i aducea mai multă bucurie decât cele trei ore petrecute în cabină între spectacolul de după-amiază şi cel de seară. Ceilalți actori plecau; rămânea Evie care să se ocupe de toate nevoile şi dorințele ei, şi portarii care să-i păzească singurătatea şi intimitatea, s-o ferească de intruşi. Cabina ei era ca cele de pe vapor. Lumea părea o realitate foarte îndepărtată, şi Julia îşi savura izolarea. Simțea o libertate fermecătoare. Ațipea un pic, citea un pic, sau – şezând pe canapeaua confortabilă – îşi lăsa gândurile să vagabondeze. Reflecta la piesa în care era distribuită şi la rolurile favorite din trecut. Se gândea la băiatul ei, Roger. Reverii plăcute hoinăreau prin mintea ei ca nişte îndrăgostiți care rătăcesc prin codrul verde. Îi plăcea poezia franceză şi uneori repeta, aşa doar pentru ea, versuri din Verlaine.

La cinci şi jumătate fix, Evie îi aduse o carte de vizită pe care o citi cu glas tare: „Domnul Thomas Fennell”.

— Pofteşte-l înăuntru şi adu nişte ceai.

Între timp se hotărâse cum să se poarte cu el. Avea sa fie afabilă, dar distantă. Avea să se intereseze pe tonul cel mai prietenos despre slujba lui şi să-l întrebe despre examenul pe care-l pregăteşte. Apoi avea să-i vorbească despre Roger. Împlinise şaptesprezece ani şi peste un an avea să meargă la universitate la Cambridge. Julia avea să strecoare în conversație şi ideea că la vârsta ei ar putea să-i fie şi mamă. Avea să se poarte de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic între ei, iar el o să plece pe jumătate convins că totul a fost doar o plăsmuire a fanteziei lui şi n-o s-o mai vadă niciodată decât sub luminile rampei.

Dar când dădu cu ochii de el – atât de firav, cu îmbujorarea dogoritoare a obrajilor şi cu ochii albaştri, cu un atât de mare farmec juvenil – simți un cuțit în inimă. După

ce-l primi, Evie închise uşa în urma lui. Julia era culcată pe canapea şi-i întinse mâna cu zâmbetul graţios al doamnei Recamier, dar el căzu în genunchi şi o sărută cu pasiune pe gură. Neputându-se stăpâni, îl cuprinse cu braţele pe după gât şi-i răspunse şi ea cu un sărut la fel de pătimaş.

(„S-au dus pe copcă hotărârile mele frumoase! Dumnezeule. Sper că nu m-am îndrăgostit de el!”)

— Pentru numele lui Dumnezeu, stai jos. O să aducă Evie ceaiul.

— Spune-i să nu ne deranjeze.

— Ce vrei să zici? Dar era evident ce voia el să spună. Juliei începu să-i bată tare inima în piept. E ridicol. Nu pot. S-ar putea să vină Michael.

— Te vreau.

— Dar ce-o să-şi închipuie Evie? Ar fi o prostie să riscăm astfel. Nu. Nu, nu!

Se auzi o bătaie în uşă şi intră Evie aducând ceaiul. Julia îi dădu instrucţiuni să pună măsuţa lângă divan şi un scaun pentru tânăr de partea cealaltă. O reţinu pe Evie cu o conversaţie inutilă. Simţi privirea băiatului aţintită asupra ei. Ochii lui se mişcau iute, îi urmăreau gesturile şi expresia feţei. Ea îi evita, însă era conştientă de nerăbdarea care se putea citi în ei şi de dorinţa lui intensă. Se simţi tulburată. I se păru că nici glasul nu-i mai sună firesc.

(„Ce naiba o fi cu mine? Dumnezeule, abia mai respir”.)

Când Evie ajunse la uşă, băiatul făcu un gest atât de instinctiv încât remarcă sensibilitatea Juliei mai degrabă decât ochii ei. Pălise de tot.

— A. Evie, mai adăugă Julia. Domnul acesta doreşte să-mi vorbească despre o piesă. Ai grijă să nu mă deranjeze nimeni. Te sun eu când am nevoie de tine.

— Cum doriţi, domnişoară.

Evie ieşi, închizând uşa în urma ei.

(„Sunt nebună. Mi-am pierdut complet minţile”.)

Dar băiatul mutase deja măsuţa, se lăsase în genunchi şi o cuprinsese cu braţele.

Îi expedie puţin înainte de ora când urma să vină

domnişoara Phillips şi, după plecarea lui, o sună pe Evie.

— E bună? întrebă Evie.

— Cine? Ce?

— Piesa de care v-a vorbit.

— E băiat deştept, dar prea tânăr, bineînțeles.

Evie se uită la măsuța de toaletă. Juliei îi plăcea să găsească întotdeauna fiecare lucru în acelaşi loc şi făcea o adevărată scenă dacă o cremă sau rimelul nu erau exact acolo unde trebuiau să fie.

— Unde vă e pieptănul?

Băiatul se pieptănase cu el şi-l·lăsase neglijent pe măsuța de ceai. Dând cu ochii de el, Evie îl privi o clipă dusă pe gânduri.

— Cum naiba o fi ajuns acolo? întrebă degajat Julia.

— Tocmai mă întrebam şi eu.

Juliei nu-i căzu deloc bine. Fireşte că era o adevărată nebunie să faci un asemenea lucru în cabină. Nu era nici măcar cheie în broască, pentru că o ținea Evie. Şi totuşi riscul adăugase puțină sare şi piper. Era amuzant să se poată gândi că a fost în stare de o asemenea aiureală, în orice caz, acum îşi stabiliseră o întâlnire. Tom (îl întrebase cum îi zic cei de acasă şi el spusese că Thomas, dar el nu era în stare să folosească numele oficial), Tom voia s-o scoată într-o seară în oraş, să supeze şi să poată dansa şi întâmplarea făcea că Michael urma să plece o seară la Cambridge, ca să repete o serie de piese într-un act, scrise de studenții de acolo. Aveau deci posibilitatea să petreacă mai multe ceasuri împreună.

— Ai putea să te întorci acasă când vine lăptarul, îi propusese el.

— Şi cum rămâne cu spectacolul meu de a doua zi?

— Nu putem să ne batem capul cu fleacuri dintr-astea.

Refuzase s-o ia de la teatru şi când ajunse la restaurantul pe care-l aleseseră îl găsi aşteptând-o în hol. Se lumină la fața când dădu cu ochii de ea.

— Se făcuse atât de târziu încât mă temeam că nu mai vii.

— Iartă-mă, dar după spectacol m-au ținut de vorbă nişte

pisălogi de care n-am izbutit să scap uşor.

Minţea. De fapt toată seara fusese emoţionată ca o şcolăriţă înaintea primului ei bal. Îi era imposibil să nu-şi dea seama că se comportă prosteşte. Dar după ce-şi scosese machiajul şi se farda pentru cină, nu izbutea să fie mulţumită în niciun chip. Îşi dădu cu albastru pe pleoape, apoi şi-l scoase, îşi fardă obrajii, apoi şi-i şterse şi încercă altă culoare.

— Da' cu ce vă tot omorâţi acolo? întrebase Evie.

— Mă omor să arăt de douăzeci de ani, proasto!

— Dacă o să vă mai moşmondiţi mult, o să arătaţi tocmai de vârsta pe care o aveţi.

Încă nu-l văzuse până atunci în haine de seară. Strălucea ca un obiect nou-nouţ. Cu toate că era de statură mijlocie, era atât de subţire încât părea înalt. Julia fu destul de mişcată văzând că în ciuda tuturor aerelor lui de om cu experienţă, se dovedi destul de sfios cu oberul care veni să le ia comanda. Dansară şi el nu prea ştia să danseze, dar pe ea o încântă vaga lui stângăcie. Oamenii o recunoscură şi ea începu să fie conştientă de felul cum savura el gloria ei reflectată de privirile lor. O pereche foarte tânără, care dansase până atunci, veni la masa lor ca să-i spună bună seara. După aceea el o întrebă:

— Nu erau lordul şi lady Dennorant?

— Ba da. Îl cunosc pe George de când învăţa la Eton.

Tom îi urmări cu privirea:

— Ea era născută lady Cecily Laweston, nu?

— Nu mai ţin minte. Crezi?

N-o interesa. Peste câteva minute trecu prin dreptul lor altă pereche.

— Uite-o pe lady Lepard.

— Cine mai e şi asta?

— Păi nu ţii minte că acum câteva săptămâni au dat o serată grozavă la casa lor din Cheshire la care a fost şi moştenitorul tronului. Erau şi fotografiile în revista Bystander.

A, deci aşa îşi obţinea el toate informaţiile astea! Dragul de

el! Citea prin ziare despre lumea bună şi din când în când, mai pe la restaurant, mai pe la teatru îi vedea în carne şi oase. Fireşte că pentru el era foarte interesant. Lucruri idilice. O, de-ar fi ştiut el ce plicticoşi erau de fapt toți oamenii ăştia! Pasiunea asta nevinovată pentru persoanele ale căror fotografii apar în publicațiile ilustrate îl făcea să pară incredibil de naiv, şi Julia îl privi cu tandrețe.

— Ai mai scos vreodată o actriță la restaurant?

Se făcu stacojiu la față:

— Niciodată.

Tare nu voia să-l lase să achite nota – avea o vagă bănuiala că trebuie să coste cam cât leafa lui pe o săptămână – dar ştia că l-ar jigni dacă s-ar oferi s-o plătească ea. Îl întrebă în treacăt cât e ceasul şi el se uită instinctiv la încheietura mâinii.

— Ah, l-am uitat acasă.

Julia îl privi scrutător;

— L-ai amanetat?

El roşi iar şi răspunse că se îmbrăcase în mare grabă.

Dar era suficient să se uite la cravata lui ca să-şî dea seama că nu e adevărat. O mințea. Înțelese că şi-a amanetat ceasul ca s-o poată invita în oraş. I se puse un nod în gât. Îi veni să-l ia în brațe atunci pe loc şi să-i sărute ochişorii albaştri. Îl adora.

— Hai să mergem, zise ea.

Maşina îi duse la garsoniera lui din Piața Tavistock.

CAPITOLUL XIV

A DOUA ZI JULIA SE DUSE LA Bijutierul Cartier şi cumpără un ceas pe care i-l trimise lui Tom Fennell pentru a-l înlocui pe cel amanetat. Peste vreo câteva săptămâni, aflând că e ziua lui, îi trimise o tabacheră de aur.

— Ştii că ăsta e lucrul pe care mi l-am dorit toată viața?

I se păru că i-au dat lacrimile. O sărută pătimaş.

Apoi, sub un pretext sau altul, îi trimise ace de cravată cu perle şi butoni de manşetă şi pentru vestă. Simțea un fior de încântare când îi făcea un cadou.

Ce îngrozitor e că nu-ți pot da nimic în schimb! zicea el.

— Dă-mi ceasul pe care l-ai amanetat ca să-mi plăteşti cina aceea.

Era un cesuleț de aur care nu putuse costa mai mult de zece lire, dar pe ea o amuza să-l poarte din când în când.

Abia după noaptea petrecută atunci când luaseră masa împreună îşi mărturisi Julia că s-a îndrăgostit de Tom. Era un adevărat şoc pentru ea. Dar gândul o înveseli:

„Şi eu care nu credeam să mă mai pot îndrăgosti vreodată. Bineînțeles că n-o să dureze. Dar de ce să nu profit şi eu şi să mă distrez?”

Se hotărî să-l mai aducă o dată în casa lor, şi prilejul nu întârzie să se ivească.

— Îl ții minte pe contabilul ăla tânăr al tău? îi zise ea lui Michael. Îl cheamă Tom Fennell. Întâmplător am cinat cu el într-o seară şi l-am poftit la masă duminica viitoare. Ne trebuia un bărbat în plus.

— A, şi crezi, că e omul potrivit?

A fost o petrecere spectaculoasă. Tocmai de aceea îl şi poftise. Se gândise că o să-i facă plăcere să cunoască personal câțiva oameni pe care-i ştia numai din fotografii. Îşi dăduse deja seama că e puțin cam snob. Păi asta nu putea să fie decât în avantajul amândurora: ea avea posibilitatea să-i prezinte oameni eleganți pe care dorea să-i cunoască. Nu era deloc proastă şi ştia perfect că Tom n-o iubeşte. Relația cu ea îi satisfăcea orgoliul. Din aluzii, din diverse poveşti pe care le storsese de la el, descoperi că avusese o mulțime de aventuri încă de la şaptesprezece ani. I se părea cea mai mare distracție de pe lume. Şi Julia înțelegea de ce se bucura de atâta succes. Aşa subțirel cum era, aproape numai pielea şi osul, era foarte atrăgător pentru că stăteau hainele mult mai bine pe el, iar prospețimea lui curățică era de-a dreptul fermecătoare. Îmbinarea de sfiiciune şi îndrăzneală îl făcea irezistibil. Era măgulitor pentru o femeie între două vârste, ca ea, să mai atragă un bărbat, şi încă tânăr, în felul acesta.

„Bineînțeles că ceea ce are el se numeşte sex appeal."

Ştia că e chipeş, mai ales pentru că e tânăr. Îmbătrânind, avea să se usuce, să se zbârcească şi să se scofâlcească; fermecătoarea îmbujorare din obraji avea să se prefacă într-o împurpurare vineție şi pielea lui delicată o să-şi piardă netezimea şi strălucirea; dar sentimentul că ceea ce iubea ea la el o să dureze atât de puțin îi sporea tandrețea. Simțea o ciudată compasiune pentru el. Avea optimismul tinereții. Şi ea se hrănea cu asta cum lipăie pisoii laptele. Dar nu era deloc amuzant. Râdea ori de câte ori spunea Julia ceva nostim, dar el unul nu scotea o vorbă de duh. Numai că Juliei nu-i prea păsa. Monotonia lui i se părea odihnitoare. Nicicând nu era cu inima mai uşoară decât în prezența lui. Şi izbutea să fie ea spirituală pentru amândoi.

Oamenii îi tot spuneau că arată cu zece ani mai tânără şi că în viața ei n-a jucat mai bine. Ştia că e adevărat şi ştia şi de ce. Dar se cuvenea să umble cu multă precauție. Trebuia să-şi păstreze mintea întreagă. Charles Tamerley îi spunea

întotdeauna că o actriță n-are nevoie de inteligență ci de sensibilitate şi poate că avea dreptate; n-o fi fost ea deşteaptă, dar simțul ei era foarte acut şi ager şi avea perfectă încredere în el. Acum acelaşi simț o avertiza să nu-i spună nici în ruptul capului lui Tom că-l iubeşte. Drept care avu grijă să-i arate limpede că nu ridică niciun fel de pretenții asupra lui şi că e liber să facă ce vrea. Îşi luă aerul că socoate povestea o mică prostioară căreia niciunul din ei nu trebuie să-i dea vreo importanță. Numai că nu ocoli niciun lucru care să-l lege de ea. Văzându-l pasionat de petreceri, îl ducea la serate. Îi determină pe Dolly şi pe Charles Tamerley să-l poftească la dejun. Plăcându-i mult să danseze, ea îi făcea rost de invitații la baluri. De dragul lui trecea şi ea pe acolo un ceas-două şi imediat îşi dădea seama de mulțumirea cu care vede el cât caz face lumea de ea. Ştia că lumea mare îi ia pur şi simplu ochii lui Tom. Aşa că-l prezentă unor persoane de marcă. Din fericire, Michael făcu o adevărată pasiune pentru el. Lui îi plăcea să trăncănească şi Tom era ascultătorul ideal. Îşi cunoştea bine meseria. Într-o bună zi Michael îi spuse Juliei:

— Isteț băiat, Tom ăsta. Se pricepe straşnic la impozite. Am impresia că mi-a arătat cum să economisesc vreo două-trei sute de lire în anul ăsta fiscal.

Fiind veşnic în căutare de talente noi, Michael îl lua de multe ori seara pe la teatrele din Londra sau din suburbii; după spectacol o culegeau şi pe Julia şi supau împreună. Din când în când Michael îl mai invita pe Tom să joace golf cu el duminica, şi atunci, dacă nu erau invitați nicăieri, îl aducea acasă la masă.

— E drăguț să ai în preajmă un tânăr ca ăsta. Te mai împiedică să ruginești.

Tom era agreabil în casă. Juca table cu Michael sau tabinet cu Julia şi când puneau gramofonul el era totdeauna acolo ca să schimbe plăcile.

— O să fie un prieten agreabil pentru Roger, zicea Michael. Tom are capul bine înfipt pe umeri şi e mult mai copt decât Roger. Ar trebui să aibă influență bună asupra

lui. De ce nu-l pofteşti să petreacă vacanța cu noi?

(„Noroc că sunt actriță bună”.)

Şi totuşi îi fu necesar un efort ca să-şi ascundă bucuria din glas şi să nu-şi arate pe față fericirea care o făcea să-i bată inima atât de tare:

— Nu e o idee rea, răspunse. Dacă vrei, am să-l invit.

Piesa în care era distribuită se juca în tot cursul lunii august şi Michael închiriase o casă la Taplow ca să poată sta acolo în toiul verii. Julia avea să vină la Londra pentru spectacole, iar Michael ori de câte ori îl chemau treburile; dar ea urma să stea la țară ziua şi duminicile. Tom avea un concediu de două săptămâni; se grăbi să accepte invitația.

Dar într-o zi Julia observă că e neobişnuit de tăcut. Era palid şi îl părăsise optimismul exuberant. Ştia că s-a întâmplat ceva, dar el nu voia să-i spună ce anume; repeta doar că e foarte îngrijorat. În cele din urmă îl sili să mărturisească adevărul: Se înglodase în datorii şi-l pisau creditorii. Viața în care-l atrăsese ea îl făcuse să cheltuiască mai mulți bani decât îşi putea permite, şi – ruşinându-se cu hainele lui ieftine la petrecerile grandioase pe la care-l purta ea, mersese la un croitor scump şi-şi comandase mai multe costume. Pariase pe un cal sperând să facă rost de bani ca s-o scoată la capăt, dar calul pierduse cursa. Juliei i se păru suma datorată de el destul de mică – o sută douăzeci şi cinci de lire – şi spuse că e absurd ca cineva să se lase tulburat de un asemenea fleac. Drept care se oferi imediat să i-o procure.

— A, nu, n-aş putea face una ca asta. Nu pot lua banii de la o femeie.

Se făcu stacojiu la față. Se ruşină pur şi simplu de un asemenea gând. Luându-l cu binişorul, cu şoşeli şi momeli, Julia îşi desfăşură toată arta convingerii. Îi prezentă argumente, se prefăcu jignită, ba chiar şi plânse un pic, aşa că în cele din urmă el acceptă, ca o mare favoare, să-i ia banii. A doua zi Julia îi trimise o scrisoare cu bancnote în valoare de două sute de lire. O sună la telefon şi-i spuse că i-a trimis mult mai mult decât îi trebuia.

— Ştiu eu foarte bine că oamenii nu-şi declară niciodată exact datoriile, protestă ea râzând. Sunt convinsă că datorezi mai mult decât ai spus.

— Pe cuvântul meu că nu e adevărat. Eşti ultima persoană pe care aş fi în stare s-o mint.

— Atunci păstrează restul pentru ce nevoi s-or mai ivi. Îmi face pur şi simplu rău când te văd plătind nota de câte ori ieşim să cinăm împreună. Şi mai sunt şi taxiurile şi toate chestiile alea.

— Nu zău. E de-a dreptul umilitor.

— Prostii! Ştii bine că am mult mai mulţi bani decât pot cheltui. Adică vrei să mă privezi de plăcerea de a te scoate dintr-o încurcătură?

— Foarte drăguţ din partea ta. Nici nu-ţi poţi închipui ce uşurare e pentru mine. Nici nu ştiu cum să-ţi mulţumesc.

Dar îi simţea o tulburare în glas. Bietul mieluşel, era atât de convenţional! Însă într-adevăr, simţea un fior cum nu mai cunoscuse până atunci, când îi dădea bani: asta stârnea în adâncul ei o pasiune surprinzătoare. Şi mai avea în cap un alt plan pe care spera să-l pună uşor în aplicare în cursul celor două săptămâni când avea să stea Tom la Taplow. La început garsoniera lui Tom din Tavistock Square i se păruse a avea un farmec în toată sărăcia ei. Dar mobila ieftină o înduioşase. Timpul însă făcuse să dispară orice urmă de înduioşare pe care i-o dădea interiorul. De vreo două ori întâlnise diverse persoane pe scări şi i se păruse că-i aruncă priviri ciudate. Era şi o menajeră şleampătă şi soioasă care-i făcea curăţenie lui Tom şi-i pregătea micul dejun, şi Julia avea senzaţia că femeia ştie ce se întâmplă acolo şi că o spionează. Odată încercase cineva clanţa în timp ce era Julia înăuntru, şi când ieşi o găsi pe menajeră ştergând balustrada scării. O privi pe Julia cu acreală. Julia nu putea suferi mirosul de mâncare stătută care stăruia pe scări şi ochii ei ageri descoperiră curând că odaia lui Tom nu e deloc curată. Perdelele erau ponosite, covorul uzat, mobila roasă; toate acestea o cam dezgustau. Întâmplarea făcea că nu cu multă vreme în urmă, Michael – veşnic cu ochii după

investiții rentabile – cumpărase un bloc de garaje aproape de casa lor din Piața Stanhope. Dând cu chirie pe cele care nu-i trebuiau, constatase că-l pot folosi gratis, pe-al lor. Deasupra garajelor erau câteva camere. Le împărți în două mici apartamente, unul pentru şoferul lor şi altul pe care-şi propunea să-l închirieze. Deocamdată nu era ocupat şi Julia îi sugeră lui Tom să-l ia el. Ar fi grozav. Putea să se strecoare repede acolo, să-l vadă când se întorcea el de la birou; uneori mai putea trece şi după spectacol şi n-ar fi aflat nimeni. Acolo aveau să fie liberi. Îi spuse în amănunt cum s-ar distra mobilând apartamentul; era sigură că au în casă tot felul de lucruri care nu le trebuie şi că el le-ar face pur şi simplu un serviciu prietenesc depozitându-le. Iar restul aveau să-l cumpere împreună. Pe Tom îl ispiti ideea de a avea propriul lui apartament, dar nici nu putea fi vorba de aşa ceva; chiar aşa mică cum era, chiria îi depăşea posibilitățile. Julia ştia. Şi mai ştia că dacă se oferă s-o plătească ea, el o să refuze cu indignare. Dar avea ea o vagă impresie că în cursul acelor două săptămâni de trândăvie şi bucurii, petrecute pe malul Tamisei, o să-i poată învinge scrupulele. Văzu cât de mult îl ispiteşte ideea, şi avea prea puține îndoieli că o să poată iscodi vreun mijloc de a-l convinge că acceptându-i propunerea îi face de fapt un serviciu.

„Oamenii n-au nevoie de motive – ci de scuze – pentru a face ceea ce le place”, reflectă ea.

Julia abia aştepta vizita lui Tom la Taplow. Avea să fie grozav să se plimbe cu el dimineața pe râu şi după-amiaza prin grădină. Întrucât Roger avea să fie şi el în casă, se hotărâse să nu facă niciun fel de prostii cu Tom; decența elimina orice asemenea gând. În schimb avea să fie un adevărat paradis să poată petrece cu el aproape toată ziua. Iar când ea avea spectacol la matineu, Tom se putea distra cu Roger.

Numai că lucrurile ieşiră cu totul altfel decât se aşteptase ea. Nici prin cap nu-i trecuse că Roger şi cu Tom au să se simpatizeze atât de tare. Era între ei o diferență de cinci ani şi ea crezuse – sau cel puțin ar fi crezut astfel dacă s-ar fi

gândit cât de cât la asta – că Tom o să-l considere pe Roger un fel de găligan tânăr, bineînțeles agreabil, dar pe care nu-l puteai trata altfel decât ca pe un adolescent, punându-l să-ți facă diverse servicii şi când nu mai voiai să-ți bați capul cu el, trimițându-l să se plimbe sau să se joace. Roger avea şaptesprezece ani. Era frumuşel, cu părul roşcovan şi ochi albaştri, dar mult mai mult decât atât nu puteai spune despre el. N-avea nici vivacitatea şi mobilitatea de expresie a maică-si, nici frumusețea trăsăturilor lui taică-su. Julia era oarecum dezamăgită. Copil fiind, în vremea când se fotografia atât ies de des cu el, era delicios. Acum avea o înfățişare cam greoaie şi o expresie gravă. De fapt, când începeai să-i cercetezi mai îndeaproape n-avea frumos decât părul şi dinții.

Julia ținea grozav la Roger dar nu se putea opri să constate că e cam fără sare şi piper. Când rămânea singură cu el, timpul se scurgea încet, şi nu prea ştia ce să facă şi ce să zică. Manifesta un viu interes pentru ceea ce presupunea că-l interesează pe el – crieketul şi altele asemenea – dar el nu părea să aibă mare lucru de spus despre ele. Cu oarecare strângere de inimă Julia începu să se teamă că nu e prea inteligent.

— Fireşte că e încă tânăr, zicea ea cu un pic de optimism. Poate că o să se mai schimbe odată cu trecerea anilor.

De când fusese trimis la şcoala pregătitoare, Julia îl verdea destul de rar. Când era el în vacanță ea juca mai totdeauna seara şi băiatul ieşea cu taică-su ori cu vreun prieten, iar duminicile şi le petrecea cu Michael pe terenul de golf. Dacă întâmplător ea lua masa în oraş, se putea prea bine să treacă două sau trei zile fără să-l vadă mai mult decât cele câteva minute din cursul dimineții când venea el în camera ei. Ce păcat că nu putuse rămâne de-a pururi un băiețel drăgălaş şi delicios care să poată să se joace în camera ei fără s-o deranjeze şi să poată fi fotografiat, cu zâmbetul larg şi senin, cuprinzând cu brațul gâtul mamei. Uneori Julia se mai ducea să-l viziteze la Eton şi lua ceaiul cu el. O măgulea grozav faptul că băiatul ținea în cameră

mai multe fotografii de-ale ei. Era conştientă că ducându-se la Eton stârnea o oarecare comoţie prin colegiu, iar domnul Brackenbridge, gazda băiatului, se dădea peste cap să fie cât mai politicos cu ea. Când se încheie semestrul, Roger veni direct la Taplow, unde Michael şi cu Julia se mutaseră deja. Julia îl sărută cu multă emoţie. Dar el nu părea chiar atât de emoţionat cum se aşteptase ea să fie, ajungând acasă. Părea niţel cam nepăsător. S-ar fi zis că deodată a ajuns de un rafinament intelectual vecin cu snobismul.

Odată îi spuse Juliei că ar vrea să plece de la Eton la Crăciun, socotind că a învăţat acolo tot ce se putea smulge de la acest colegiu, iar acum dorea să se ducă la Viena pentru câteva luni, timp în care să înveţe nemţeşte, pregătindu-se astfel pentru Universitatea Cambridge. Michael ar fi vrut să-l facă ofiţer, dar băiatul se împotrivi cu hotărâre. Asta nu înseamnă că ştia încă de pe acum ce carieră să-şi aleagă. Atât Julia cât şi Michael fuseseră obsedaţi de la început de teama că o să vrea să se facă actor, dar pare-se n-avea nici cea mai mică înclinaţie în acest sens.

— Oricum n-ar fi făcut nici două parale ca actor, spunea Julia.

Ducea viaţa pe care o dorea. Pleca pe Tamisa sau zăcea tolănit prin grădină cu o carte în mână. În ziua în care împlinise şaptesprezece ani, Julia îi făcuse cadou o maşinuţă sport foarte elegantă, cu care cutreiera acum ţara într-o viteză ameţitoare.

— Măcar o singură consolare avem, spunea Julia. Nu deranjează pe nimeni. Mai mult decât atât, pare pe deplin pregătit să se distreze singur.

Duminicile aveau foarte mulţi invitaţi de la Londra – actori şi actriţe, câte un scriitor şi o mână de prieteni intimi. Pe Julia o distrau grozav petrecerile astea şi ştia că şi oamenilor le place să le frecventeze. În prima duminică de după sosirea lui Roger s-a adunat o grămadă de lume. Roger se purtă foarte cuviincios cu oaspeţii. Îşi făcu datoria de gazdă – ce-l

puțin parțial – ca un om cu *usage, du monde*[31]. Dar Juliei i se păru că într-un fel destul de ciudat rămâne sau chiar se ține la distanță, de parcă ar juca un rol în care nu s-a integrat perfect, ceea ce-i dădea ei senzația stânjenitoare că nu-i acceptă de fapt pe toți oamenii ăştia, ci doar îi judecă, şi încă destul de glacial. Avea impresia că băiatul nu ia pe nimeni în serios.

Tom aranjase să vină în sâmbăta următoare şi Julia îl aduse cu maşina după terminarea spectacolului. Era o seară cu lună şi la ora aceea târzie şoselele erau goale. A fost un drum fermecător. Julia n-ar fi vrut să se mai sfârşească vreodată. Se tot cuibărea la pieptul lui, iar el o săruta din când în când prin întuneric.

— Eşti fericit?

— Şi încă cum!

Michael şi cu Roger se culcaseră deja, dar le lăsaseră în sufragerie ceva de mâncare. Tăcerea din casă le dădu senzația că se află acolo fără permisiunea stăpânului. Parcă erau doi drumeți rătăciți care ieşiseră din bezna nopții şi intrând într-o casă străină găsiseră o masă abundentă gata pregătită. Era romantic. Avea oarecum aerul unei poveşti din o mie şi una de nopți. Julia îl conduse în camera lui, uşă în uşă cu a lui Roger, şi apoi se duse la culcare. A doua zi dimineață nu-l trezi până târziu. Era o zi splendidă. Ca să poată profita din plin de prezența lui Tom, nu invitase pe nimeni în duminica aceea. După ce se îmbrăca şi se farda, puteau să se plimbe împreună pe Tamisa. Îşi luă micul dejun şi se îmbăie. Îşi puse o rochiță albă, potrivită şi cu înfățişarea ei şi cu lunca însorită, şi o pălărie roşie de pai cu borurile mari: culoarea pălăriei răspândea o îmbujorare caldă pe chipul ei. Se fardase foarte uşor. Se privi în oglindă şi zâmbi satisfăcută. Într-adevăr, arăta drăguță şi tânără. Porni să se plimbe prin grădină. Era o pajişte care se întindea până la Tamisa şi acolo îl găsi pe Michael înconjurat de ziarele de duminică. Era singur.

---

[31] Bune maniere, purtări alese *(fr.)*.

— Credeam că te-ai dus să joci golf.

— Nu, s-au dus băieții. M-am gândit că o să se distreze mai bine dacă-i las singuri. Arboră marele lui zâmbet prietenos: Sunt nițel cam prea energici pentru mine. Azi dimineață la opt se scăldau deja în râu şi de îndată ce mi-au înfulecat gustarea au şi pornit ca din puşcă în maşina lui Roger.

— Îmi pare bine că s-au împrietenit.

Era sinceră. Puțin dezamăgită că n-o să poată să meargă pe Tamisa cu Tom, era însă mult mai dornică şi preocupată ca Roger să-l îndrăgească: temerea ei fusese ea lui Roger, nu-i plac toți oamenii, aşa la întâmplare; şi la urma urmei, ea avea posibilitatea să stea cu Tom următoarele două săptămâni.

— Pot să-ți mărturisesc, fără supărare, că m-au făcut să mă simt trecut de prima tinerețe, ca să nu zic mai rău, comentă Michaeî.

— Spui prostii. Eşti mult mai frumos decât ei amândoi şi eşti şi tu perfect conştient de lucrul ăsta, dragule.

Michael îşi supse burta şi-şi scoase bărbia puțin mai în afară.

Băieții se întoarseră abia la masă.

— Iertați-ne că am întârziat atâta, zise Roger. Dar era omor de lume acolo şi de fiecare dată când să pornim runda trebuia să aşteptăm o mulțime. Am dat partida pe din două.

Le era foame şi sete. Erau surescitați şi încântați de ei înşişi.

— Vai ce bine că n-a venit nimeni pe-aici azi! zise Roger. Mă temeam că iar aduci toată trupa şi că o să trebuiască să ne purtăm ca nişte mici gentlemeni.

— M-am gândit că nu ne-ar strica putină odihnă, răspunse Julia.

Roger îi aruncă o privire:

— O să-ți facă bine, mămico. Arăți tare istovită.

(„Afurisitul! Nu, nu trebuie să-i arăt că m-a supărat. Slavă domnului, mai ştiu încă să joc teatru”.)

Îi răspunse cu un hohot vesel:

— N-am dormit toată noaptea întrebându-mă ce naiba o să facem cu coşurile de pe obrazul tău.

— Adevărat, nu sunt groaznice? Tom zice că şi el a avut dintr-astea pe vremuri.

Julia se întoarse către Tom. Cu bluza de tenis deschisă la gât, cu părul răvăşit, cu fața deja prinsă de soare, arăta incredibil de tânăr. De fapt nu părea mai în vârstă decât Roger.

— În orice caz, lui o să i se cojească nasul, continuă Roger cu un chicot. Atunci să vezi cum o să arate!

Julia nu se prea simțea la largul ei. Avu impresia că Tom şi-a lepădat haina anilor ca să poată ține pasul cu Roger nu numai ca vârstă. Vorbeau tot felul de prostii. Mâncară enorm şi băură halbă după halbă. Michael, mâncând şi bând cu tot atâta parcimonie ca şi altădată, îi privea amuzat. Îl distra tinerețea şi veselia lor. Înfățişarea lui îi amintea Juliei de un dulău bătrân care lenevește la soare şi bate uşurel cu coada în caldarâm privind la doi cățelandri care se zbenguie în jurul lui. Îşi luară cafeaua pe peluza de iarbă. Juliei îi făcu mare plăcere să şadă acolo la umbră, privind spre Tamisa. Tom arăta subțirel şi grațios în pantalonii lui albi lungi. Până atunci nu-l văzuse niciodată fumând pipă. Găsi scena ciudat de înduioşătoare. Dar Roger îl luă în râs:

— Fumezi pipă pentru că-ți place sau pentru că te face să te simți mai bărbat?

— Gura! îl repezi Tom.

— Ți-ai terminat cafeaua?

— Da.

— Atunci hai să mergem pe râu.

Tom avu un moment de reținere. Roger observă imediat:

— Aş, nu-i nimic! N-are rost să-ți bați capul cu onorații mei părinți, au ei ziarele lor de duminică. Mama tocmai mi-a dat o barcă de concurs.

(„Trebuie să-mi păstrez calmul. Trebuie să-mi păstrez capul. Dracu' m-a pus să-i dau barca aia?”)

— E-n regulă, zâmbi Julia cu indulgență. Duceți-vă pe râu, dar aveți grijă să nu cădeți în apă.

— Chiar dacă o să cădem nu pățim nimic. Ne întoarcem la ceai. Tăticule, s-a marcat terenul de tenis? După ceai avem să jucăm o partidă.

— Cred că taică-tu ar putea găsi un al patrulea partener ca să jucați o partidă de dublu.

— Aş, las-o moartă. Partidele de simplu sunt mult mai amuzante! Aş face şi mai multă mişcare! Apoi se adresă lui Tom: Fac pariu că ajung primul la debarcader!

Tom sări în picioare şi țâşni în urmărirea lui Roger. Michael ridică un ziar de jos şi-şi căută ochelarii.

— Ai văzut ce tare s-au împrietenit?

— Da, aşa s-ar părea.

— Mă temeam să nu se plictisească Roger rămânând singur cu noi. O să fie grozav să aibă cu cine să se distreze.

— Nu ți se pare că Roger cam întrece măsura?

— Zici de chestia cu tenisul? Draga mea, de fapt nu țin foarte mult să joc şi eu. E firesc ca cei doi băieți să dorească să joace împreună. Din punctul lor de vedere nu sunt decât un babalâc şi se tem să nu le stric partida. La urma urmei important e să se amuze ei pe săturate.

Julia simți o remuşcare. Michael era prozaic, strâns la pungă, iubitor de sine, dar ce extraordinar de bun era, total lipsit de egoism! Şi ferit şi de invidie. Atâta vreme cât nu dădea bani din pungă, simțea o sinceră satisfacție să-i poată face fericiți pe alții. Julia îi citea gândurile ca într-o carte deschisă. Era adevărat că niciodată nu păruse să aibă vreun gând care să se ridice deasupra obişnuitului dar pe de altă parte nici vreunul ruşinos n-avusese. Era exasperant că, deşi avea atâtea calități care să-l facă să-i merite afecțiunea, el nu făcea decât s-o plictisească într-un mod de-a dreptul chinuitor.

— Cred că tu eşti mult mai bun ca bărbat decât sunt eu ca femeie, iubitule.

O învălui în zâmbetul lui blând şi prietenos şi clatină uşurel din cap:

— Nu, scumpo, eu am avut un profil splendid, dar tu ai geniu.

Julia chicoti. Negreşit exista întotdeauna o mică doză de amuzament de stors de la un bărbat care n-are niciodată habar despre ce vorbeşti. Dar ce voiau ei să spună susţinând că o actriţă are geniu? Julia se întrebase adeseori ce anume o ridicase cu un cap deasupra contemporanelor ei? Bineînţeles, avusese şi ea detractorii ei, gurile rele. Într-o vreme oamenii făceau o comparaţie în defavoarea ei cu cutare sau cutare actriţă, favorita publicului în momentul respectiv, dar în momentul de faţă nimeni nu-i mai punea la îndoială supremaţia.

Era adevărat că nu se bucura de notorietatea mondială a stelelor de cinema; îşi încercase norocul şi cu filmele, dar fără succes; din cine ştie ce motiv, faţa ei – atât de mobilă şi de expresivă pe scenă – pierdea enorm pe ecran şi, după o probă pe care o făcuse cu aprobarea lui Michael, refuzase să mai accepte vreuna din ofertele ce i se adresau din când în când. Obţinuse o cantitate considerabilă de publicitate utilă datorită atitudinii ei demne. Dar Julia nu invidia starurile de cinema; acestea veneau şi treceau; ea însă rămânea. Ori de câte ori avea posibilitatea, se ducea să vadă spectacolele vedetelor de pe scenele londoneze. Le lăuda cu generozitate şi cu foarte multă sinceritate. Uneori, în modul cel mai cinstit, le considera atât de bune actriţe încât pur şi simplu nu înţelegea de ce făceau oamenii atâta caz de ea. Era mult prea inteligentă ca să nu-şi dea seama de aprecierile publicului, dar în privinţa ei se arăta destul de modestă. Întotdeauna rămânea surprinsă când oamenii se extaziau zgomotos în privinţa unei realizări care pentru ea fusese atât de firească încât nici nu i se păruse posibil să facă altfel. Criticii admirau varietatea jocului ei. Îi lăudau în special capacitatea de a intra în pielea personajelor.

Fără să fie perfect conştient, observa atent oamenii, dar când ajungea să studieze un rol nou, cine ştie de unde se ridicau înlăuntrui ei vagi amintiri şi constata că ştie despre personajul pe care urmează să-l întruchipeze tot felul de lucruri de care până atunci n-avusese habar. Asta o ajuta să se gândească la vreo persoană cunoscută sau chiar vreuna

pe care o văzuse pe stradă ori la vreo petrecere; combina această amintire cu propria ei personalitate şi în felul acesta construia un personaj întemeiat pe realităţi dar îmbogăţit cu experienţa ei, cu perfecta ei stăpânire a tehnicii actoriceşti şi cu uluitorul ei magnetism personal. Oamenii socoteau că joacă teatru numai în cursul celor două sau trei ore cât ţinea spectacolul; n-aveau de unde să ştie că personajul pe care-l întrupează sălăşluieşte în străfundul minţii ei toată ziua, şi când vorbeşte cu alţii, aparent acordându-le toată atenţia, şi când se ocupă de o treabă sau alta. Adeseori i se părea că în sinea ei sunt două persoane: de o parte, actriţa, favorita publicului, cea mai elegantă femeie din Londra – dar asta era doar o umbră, de cealaltă parte, femeia pe care o juca pe scenă – şi asta era substanţa ei.

„Să fiu a naibii dacă ştiu ce înseamnă geniu, îşi zicea ea. Atâta ştiu însă, că aş da nu ştiu ce să mai am iarăşi optsprezece ani."

Dar tot atât de bine ştia că nu e adevărat. Dacă i s-ar mai fi oferit o dată şansa de a o lua de la capăt, ar fi acceptat-o? Nu. De fapt nu. Nu era vorba atâta de popularitate, mă rog, de celebritate, dacă vreţi, nu la asta ţinea cel mai mult, nici la puterea pe care o avea asupra spectatorilor, la dragostea sinceră cu care o înconjurau; cu siguranţă nu era vorba de banii pe care i-i aducea această poziţie. Era vorba de puterea pe care o simţea în inima ei, de stăpinirea asupra acestui mijloc de comunicare cu oamenii – iată ceea ce o făcea să freamăte de încântare. Era în stare să intre într-un rol – şi poate nici cine ştie ce rol, unul cu replici cretine – şi totuşi, cu personalitatea ei, cu abilitatea pe care o simţea în vârful degetelor, turna în el viaţă adevărată. Nimeni altcineva nu ştia să facă ceea ce izbutea ea cu un rol. Uneori se simţea un fel de Dumnezeu,

„Şi în afară de asta, chicotea ea în sinea ei, Tom nici nu s-ar fi născut încă."

La urma urmei era şi firesc ca lui să-i placă să se zbenguie de colo colo cu Roger. Făceau parte din aceeaşi generaţie. Era prima lui zi de concediu, trebuia să-l lase să se distreze.

Mai aveau înainte o întreagă jumătate de·lună. Curând avea să se plictisească să stea toată ziulica în compania unui băiețel de șaptesprezece ani. Roger era drăgălaș dar n-avea niciun haz; nu era ea să se lase orbită de afecțiunea maternă. În schimb trebuia să aibă foarte mare grijă să nu se arate câtuşi de puțin iritată Din capul locului îşi pusese în minte să nu ridice niciun fel de pretenții asupra lui Tom; ar fi fost fatal ca el să simtă că-i datorează ceva.

— Michael, de ce nu-i închiriezi lui Tom apartamentul ăla din clădirea cu garaje? Acuma că şi-a dat examenul şi a ajuns contabil autorizat, nu mai poate locui într-o garsonieră prăpădită.

— Da, ideea nu e rea deloc. Am să i-o sugerez.

— În felul ăsta ar economisi onorariul unui agent imobiliar. Şi putem să-l ajutăm să şi-l mobileze. Avem tot felul de vechituri puse deoparte. Cred că ar fi mai bine să i le punem lui la dispoziție decât să le lăsăm să mucezească prin poduri.

Când se întoarseră, Tom şi cu Roger mâncară cât şapte la ceai şi apoi jucară tenis până se lăsă întunericul. După cină jucară domino. Julia dădu un spectacol splendid în rolul unei mame încă tinere care-şi priveşte înduioşată fiul şi pe prietenul acestuia, se culcă devreme. Nu mult după aceea urcară şi băieții spre dormitoarele lor. Erau exact deasupra odăii ei. Îl auzi pe Roger intrând în camera lui Tom. Se aşezară la taifas – ferestrele erau deschise şi la ei şi la ea, aşa că le auzi glasurile într-o conversație animată. Se întrebă exasperată ce naiba vor fi găsind să-şi spună unul altuia, pentru că ea nu-l considera pe niciunul din ei foarte vorbăreț. După un timp îi întrerupse glasul lui Michael:

— Ei, băieți! Hai, culcați-vă! Mai vorbiți şi mâine.

Julia îi auzi râzând.

— E în regulă, tăticule, strigă Roger.

— Nu e de ajuns o moară stricată, acuma s-au găsit două.

Auzi iarăşi vocea lui Roger:

— Ei, şefule, ți-am zis noapte bună.

Şi răspunsul afectuos al lui Tom:

— Pe mâine, bătrâne.

„Tâmpiţi!" îşi zise furioasă în sinea ei.

A doua zi dimineaţă, în timp ce-şi lua micul dejun, se trezi cu Michael în camera ei,

— Băieţii au şters-o. S-au dus să joace golf la Huntercombe. Voiau să facă două partide şi m-au întrebat dacă e nevoie să se întoarcă la prânz. Le-am dat voie să facă ce vor.

— N-aş zice că mă încântă peste măsură ideea lui Tom de a se purta ca şi cum ar sta la hotel.

— Lasă-i, draga mea, sunt copii. Eu unul zic că e bine să se distreze cât pot.

N-avea să-l vadă deloc pe Tom în ziua aceea, întrucât trebuia să pornească spre Londra cam între cinci şi şase pentru a ajunge la timp la teatru. Bineînţeles, lui Michael îi convenea să ia totul cu atâta bunăvoinţă. Ea însă era jignită. Îi venea să plângă. Probabil că-i era total indiferentă. Acuma se gândea numai şi numai la Tom. Se hotărî să facă ziua de azi complet diferită de cea anterioară. Se sculase pusă pe toleranţă, pe acceptarea lucrurilor aşa cum veneau, dar oricum nu era pregătită să primească o palmă atât de zdravănă drept în obraz.

— Au venit ziarele? întrebă ea bosumflată.

Porni spre capitală răvăşită de furie.

Nici ziua următoare nu se dovedi cu mult mai bună. Băieţii nu plecară spre terenul de golf, dar, în schimb, jucară tenis toată ziua. Faptul că erau veşnic în activitate, fără o clipă de odihnă, o irita profund pe Julia. În şort şi cămaşă de cricket, cu picioarele goale, Tom realmente nu părea să aibă mai mult de şaisprezece ani. Scăldându-se de trei-patru ori pe zi, cum făceau mereu, sigur că părul nu-i mai stătea lins: din clipa în care se usca se prefăcea într-o coroană de bucle rebele. Asta îl făcea să arate mai tânăr ca oricând şi, vai, atât de fermecător! Juliei i se rupea inima văzându-l. Şi avea impresia că purtarea lui s-a schimbat în chip foarte curios; în tovărăşia permanentă a lui Roger îşi lăsase deoparte atitudinea de tânăr orăşean elegant, preocupat de

îmbrăcăminte, cu grija neîncetată de a purta numai ceea ce trebuie; redevenise un şcolar neglijent. Nici cea mai mică aluzie de-a lui, nicio privire aruncată pe furiş măcar, nu trăda faptul că e amantul ei; o trata de parcă n-ar fi fost decât mama lui Roger. Prin fiecare observație pe care o făcea, prin vorbirea lui ştrengară, prin atențiile politicoase, îi dădea veşnic sentimentul că aparține unei generații mai vârstnice. Comportarea lui n-avea nimic din cavalerismul curtenitor pe care-l poate adopta un tânăr față de o femeie fascinantă; era doar amabilitatea îngăduitoare cu care o poate înconjura pe o fată bătrână care-i e mătuşă.

Julia era iritată că Tom se lasă cu atâta docilitate condus de cineva mult mai tânăr decât el. Asta trăda lipsa de personalitate. Dar nu pe el îl ținea de rău, ci pe Roger. Egoismul băiatului o revolta pur şi simplu. Bineînțeles, îți venea foarte uşor să zici că e tânăr. Dar nepăsarea lui față de bucuriile tuturor celorlalți în afară de el dovedea un caracter mârşav. Era lipsit de tact, de înțelepciune şi de măsură. Se purta de parcă toată casa, personalul de serviciu, taică-su, maică-sa ar fi existat numai şi numai pentru comoditate şi desfătarea lui. Adesea Julia ar fi dorit să-i vorbească mai aspru, dar în fața lui Tom pur şi simplu nu îndrăznise să adopte rolul de mamă severă. Şi mai era încă ceva: când i se făceau observații, Roger te înnebunea pur şi simplu cu poza lui de om profund rănit, ca un cerb împuşcat, care te făcea să simți că ai fost nedrept şi rău. Şi ea ştia să adopte această poză, de fapt expresia aceea a ochilor o moştenise tocmai de la ea; de nenumărate ori. Recursese pe scenă la această atitudine, cu un efect copleşitor, şi ştia prea bine că nu înseamnă neapărat mare lucru; şi totuşi când o vedea pe chipul lui, o zdruncina. Acum numai cât se gândea la asta şi simțea cum i se topeşte inima pentru el. Iar schimbarea aceea bruscă a sentimentelor îi dovedea adevărul: era geloasă pe Roger, înnebunită de gelozie. Recunoscu acest lucru cu un adevărat şoc: nici nu ştia dacă trebuie să râdă sau să se ruşineze. Stătu o clipă pe gânduri.

„Ei, lasă că i-o coc eu!”

N-avea de gând să lase şi duminica următoare să treacă la fel ca cea dinainte. Slavă domnului, Tom era destul de snob: „O femeie îi atrage pe bărbați cu ajutorul farmecului ei şi-i păstrează cu ajutorul propriilor lor vicii”, murmură ea în sinea ei şi se întrebă dacă aforismul îl inventase chiar ea sau şi-l amintea din vreo piesă în care jucase cândva.

Dădu instrucțiuni să se telefoneze câtorva persoane. Invită pentru week-end familia Dennorant. Charles Tamerley stătea la Henley în momentul acela şi acceptă invitația de a veni duminică împreună cu gazda lui, Sir Mayhew Bryanston, ministrul de finanțe. Pentru a-l distra pe acesta şi pe familia Dennorant (ştiind că oamenilor din înalta societate nu le place să se intâlnească între ei în sânul aşa-zisei boeme, şi cât de dornici sunt în schimb să cunoască un artist de un fel sau altul) îl invită pe Archie Dexter, partenerul ei, şi pe nevestica lui frumuşică, actriță care-şi păstrase numele de domnişoară, Grace Hardwill. Era aproape sigură că având un marchiz şi o marchiză care să se învârtă pe acolo şi un ministru care să-l impresioneze, Tom n-o să se mai ducă să joace golf cu Roger şi nici n-o să-şi mai petreacă după-amiaza într-o barcă, într-o asemenea societate, Roger avea să recadă – aşa cum se şi cuvenea – în postura de şcolar pe care nu-l bagă nimeni în seamă, iar Tom o să vadă ce frumos ştie ea sa strălucească ori de câte ori îşi dă osteneala.

Anticipându-şi triumful, izbuti să suporte cu tărie şi curaj zilele care mai rămăseseră până atunci. Pe Roger şi pe Tom nu-i prea văzu, iar în zilele când avea spectacol de matineu nici nu-i întâlni. Când nu jucau vreun joc alergau prin ținut în maşina lui Roger.

Julia îi aduse pe soții Dennorant după spectacol. Roger se şi culcase, dar Michael şi cu Tom îi aşteptau ca să ia supeul cu ei. A fost o masă foarte bună. Se culcaseră şi slugile, dar se serviră singuri. Julia observă graba şi interesul cu care Tom, redevenit timid, avu grijă ca soții Dennorant să nu ducă lipsă de nimic şi mai observă şi cât de bucuros fusese să sară în ajutor ori de câte ori era nevoie de serviciile lui.

Politețea lui depăşea simpla bună-cuviință, era aproape slugarnică. Soții Dennorant erau o pereche tânără şi fără pretenții şi nici nu le trecuse vreodată prin cap că rangul lor de noblețe ar putea impresiona pe cineva, aşa că George Dennorant se simți puțin stânjenit când Tom îi luă din față farfuria murdară şi-i întinse una curată pentru felul următor.

„Cred că mâine n-o să prea aibă Roger cu cine să joace golf”, îşi zise Julia în sinea ei.

Sporovăiră şi râseră până pe la trei în zori şi când Tom îi spuse noapte bună avea o lumină deosebită în ochi; numai că Julia nu ştia dacă se datoreşte dragostei sau şampaniei. Tom îi strânse mâna,

— Ce seară splendidă, îi zise el.

În dimineața următoare se făcuse deja târziu când coborî în grădină Julia, arătând splendid în rochia de organdi. Îl văzu pe Roger citind într-un şezlong.

— Ce faci, citeşti? îl întrebă ea, ridicându-şi sprâncenele realmente frumoase. De ce nu joci golf?

Roger părea nițel bosumflat:

— Tom mi-a zis că e prea cald.

— Serios? zâmbi ea fermecător. Mă temeam că poate ți-a dat ție prin gând că ar fi frumos să rămâi să te ocupi de oaspeții mei. O să fie atâta lume încât am fi putut uşor să ne descurcăm şi fără voi. Unde sunt ceilalți?

— Nu ştiu. Tom se dă bine pe lângă Cecily Dennorant.

— E foarte drăguță, ştii?

— Mi s-a părut mie că astăzi o să fie o plictiseală mortală.

— Sper să nu i se pară la fel şi lui Tom, zise ea cu aerul că o preocupă serios lucrul ăsta.

Roger nu răspunse.

Ziua se desfăşură exact aşa cum nădăjduise ea. Într-adevăr îl văzu prea puțin pe Tom, dar Roger profită încă şi mai puțin de el. Tom se descurcă grozav de bine cu soții Dennorant, aproape că-i cuceri; le explică ce să facă pentru a plăti impozite mai mici. Îl ascultă cu respect pe ministrul de finanțe când ținu un discurs despre teatru şi pe Archie

Dexter când îşi expuse opiniile referitoare la situaţia politică. Julia era într-o formă extraordinară. Archie Dexter era ager la minte, o comoară nesecată de anecdote teatrale şi un adevărat artist în a le reproduce; împreună menţinură conversaţia din cursul mesei la cel mai înalt nivel de veselie zgomotoasă; iar după ceai, când jucătorii de tenis se plictisiră de acest sport, Julia se lăsă convinsă (fără prea multă greutate) să-şi prezinte numărul de imitaţii: actriţele Gladys Cooper, Constance Collier şi Gertie Lawrence. Dar pe de altă parte nu uită că Charles Tamerley este în modul cel mai devotat dar şi cel mai puţin răsplătit îndrăgostit de ea, aşa că avu grijă să se plimbe puţin, singură cu el, în ultimele raze ale asfinţitului. Cu el nu se strădui să fie nici veselă nici spirituală, ci, ca întotdeauna, duioasă şi melancolică. Avea inima rănită, în ciuda spectacolului scânteietor pe care-l dăduse în cursul zilei; şi cu o sinceritate aproape completă, în sprijinul oftatului, privirilor triste şi propoziţiilor frânte, îl făcu să înţeleagă cât de seacă e viaţa ei şi faptul că în ciuda succesului neîntrerupt în cariera ei, nu-şi putea stăpâni senzaţia că în viaţă a pierdut, i-a scăpat ceva. Uneori se gândea la vila de la Sorrento, din golful Neapole. Frumos vis. Poate că ar fi fost suficient să întindă mâna ca să atingă fericirea; fusese o gâscă: la urma urmei, toate triumfurile teatrale ce sunt dacă nu o simplă iluzie? Paiaţe. Oamenii nici nu-şi dau seama cât de adevărată e povestea: *Vesti la giubba*[32] şi alte chestii dintr-astea. Era sfâşietor de singură. Fireşte că lui Charles nici nu era nevoie să-i spună că inima ei e îndurerată nu din pricina unor ocazii pierdute ci din pricina unui tânăr care părea că preferă să joace golf cu fiul ei în loc s-o iubească pe ea.

Apoi însă Julia şi Archie Dexter se stârniră. După cină, când şedeau cu toţii în salon, fără niciun fel de prevenire, pornind de la câteva vorbe din cadrul unei conversaţii fireşti, izbucni între ei o ceartă de gelozie de parcă ar fi fost

[32] Îmbracă-ţi costumul de arlechin – începutul ariei cunoscute sub acest nume din *Paiaţe* de Leoncavallo

îndrăgostiţi. O clipă ceilalţi nu-şi dădură seama că e o glumă, până când acuzaţiile lor reciproce ajunseră atât de scandaloase şi indecente, încât lumea murea de râs. Apoi jucară o scenă improvizată cu un domn beat agăţând o franţuzoaică de moravuri uşoare pe strada Jermyn. Mai târziu, profund serioşi, în timp ce micul lor public se prăpădea de râs, o imitară pe doamna Alving din *Strigoii* lui Ibsen, încercând să-l seducă pe pastorul Manders. Îşi încheiară spectacolul cu un scheci pe care-l făcuseră de multe ori pe la petreceri teatrale, destul de des ca să poată obţine maximum de efecte. Era o scenă din Cehov jucată pe englezeşte, dar în momentele în care pasiunea ajungea la culme, replicile lor sunau leit ca pe ruseşte. Julia îşi exersă toată gama talentului ei de tragediană, dar îl sublinia punând tare pedala pe farsă şi obţinând astfel un efect incredibil de comic. De fapt ea introduse în reprezentaţie chinul real al inimii ei, şi cu vioiciunea şi simţul ridicolului cu care era înzestrată, o luă în râs. Spectatorii erau gata să cadă de pe scaune, şi se ţineau de burtă de râs, când nu scoteau gemete chinuite. Poate că Julia nu jucase niciodată mai bine. De fapt, juca numai şi numai pentru Tom.

Ministrul de finanţe zise:

— Am văzut-o jucând pe Sarah Bernhardt şi pe Réjane[33]. Le-am văzut pe Eleonora Duse[34], pe Ellen Terry[35] şi pe doamna Kendal. *Nunc Dimittis*[36].

Strălucind ca soarele, Julia recăzu pe scaun şi sorbi o cupă de şampanie dintr-o înghiţitură.

„Dacă nu i-am făcut de petrecanie lui Roger să-mi zici mie cuţu”, se gândi ea.

Şi totuşi, a doua zi dimineaţă când coborî din dormitor constată că băieţii au plecat să joace golf. Michael condusese familia Dennorant până la Londra. Julia era obosită. Nu-i

---

33 Réjane (1856-1920), artistă franceză.

34 Eleonora Duse (1859-1924), actriţă italiană de faimă internaţională.

35 Ellen Terry (1847-1928), artistă celebră din Anglia, mama celebrului om de teatru Gordon Craig

36 Acum eşti slobod (*lat.* – în sensul: Acum pot să mor liniştit)

veni deloc uşor să se arate strălucitoare şi flecară când Tom şi cu Roger se întoarseră la masă. După-amiază plecară toți trei pe râu, dar Julia avu senzația că au luat-o nu atâta pentru că țineau s-o aibă cu ei, ci pentru că n-au avut încotro. Îşi înăbuşi un suspin când îşi aduse aminte cu câtă nerăbdare aşteptase vacanța lui Tom. Acum număra zilele care trebuie să mai treacă până când se întorcea la birou. Răsuflă din rărunchi de uşurare când se urcă în maşină să se ducă la Londra. Nu era supărată pe Tom, dar profund jignită; era exasperată şi nemulțumită de ea însăşi pentru că scăpase frânele sentimentelor. Dar când ajunse la teatru simți că s-a scuturat de obsesia lui ca de un coşmar din care te-ai trezit; acolo, în cabina ei, îşi recăpăta stăpânirea de sine şi treburile mărunte ale vieții de fiecare zi redeveneau insignifiante. Nimic nu conta cu adevărat când ea avea oricând la îndemână această supapă eliberatoare.

Aşa trecu săptămâna. Michael, Roger şi cu Tom se simțeau ca-n sânul lui Avram. Se scăldau, jucau tenis, şi golf, hoinăreau pe malul râului. Mai rămăseseră doar patru zile. Trei.

(„Reuşesc eu să rezist până la capăt. Altfel o să fie când ne întoarcem iar la Londra. Nu trebuie să-şi dea seama în ce hal de tristețe am ajuns. Trebuie să mă prefac că totul e în regulă”.)

— Straşnică vreme am avut! zise Michael, Mare succes a fost şi Tom, nu? Ce păcat că nu mai poate rămâne o săptămână.

— Da. Mare păcat.

Cred că ar fi grozav pentru Roger să-şi poată păstra un prieten atât de drăguț. Un tânăr englez perfect normal şi cu mintea foarte curată.

— A da, absolut. („Ce cretin! Complet cretin!”)

— E pur şi simplu un deliciu să-i vezi cum mănâncă.

— Da. S-ar părea că le-a plăcut mîncarea. („Dumnezeule, ce n-aş da să le fi stat în gât!”)

Tom urma să plece la Londra cu trenul luni dis-de-dimineață. Soții Dexter, care aveau o casă la Bourne

End, îi poftiseră pe toţi la masă duminică. Urmau să meargă cu şalupa. Acum că vacanţa lui Tom era pe sfârşite, Julia se bucura că nu-şi trădase supărarea nici măcar printr-o ridicare din sprâncene, Era sigură că el habar n-are cât de profund a jignit-o. La urma urmei trebuia să fie îngăduit oare. Era doar un băieţel, şi dacă se vedea într-adevăr silită să pună punctul pe i, atunci trebuia să admită că putea să-i fie mamă. Era supărător că ţine la el, dar asta era realitatea, n-avea încotro: îşi spusese din capul locului că nu trebuie să-l lase niciodată să simtă că ridică vreo pretenţie sau are vreun drept asupra lui. Duminică nu venea nimeni la cină. Ar fi vrut să stea singură cu Tom în ultima lui seară: asta era absolut cu neputinţă, dar cel puţin ar fi putut să se plimbe singuri prin grădină.

„Mă întreb dacă şi-o fi dat seama că nici nu m-a sărutat de când a venit aici?"

Puteau să iasă cu barca. Ar fi fost divin să stea câteva minute în braţele lui; asta ar fi compensat totul.

Petrecerea dată de soţii Dexter era o serată teatrală. Grace Hardwill, soţia lui Archie, era artistă de operetă şi adusese un stol întreg de tinerele drăguţe – dansatoare în spectacolul în care juca atunci. Cu maximum de naturaleţe, Julia jucă rolul vedetei care nu-şi dă niciun fel de aere. Se purtă încântător cu tinerele acelea – blonde platinate, cu ondulaţii permanente, care câştigau doar trei lire pe săptămână în trupa de balet. Mulţi dintre oaspeţi îşi aduseseră aparatele de fotografiat şi ea se supuse afabil rugăminţilor de a le poza. Aplaudă entuziast când Grace Hardwill îşi cântă aria celebră, acompaniată la pian chiar de compozitor. Râse cu tot atâta entuziasm ca şi toţi ceilalţi când principala subretă comică o imită chiar pe ea în unul din rolurile ei celebre. Totul era foarte vesel, foarte zgomotos, de o degajare agreabilă. Julia se distra de minune, dar când se făcu şapte seara nu-i păru rău că pleacă. Tocmai le mulţumea cu efuziune gazdelor pentru petrecerea încântătoare, când Roger se apropie de ea:

— Ştii, mămico, o mulţime de lume se duce la Maidenhead

să mănânce şi să danseze şi insistă să ne ia şi pe Tom şi pe mine. Nu te superi, nu?

Îi năvăli tot sângele în obraji. Nu se putu stâpâni să nu răspundă cam aspru:

— Şi cum o să vă întoarceţi?

— A, ne descurcăm noi. O să găsim noi pe cineva să ne aducă.

Îi privi neputincioasă. Nici nu ştia ce să spună.

— O să ne distrăm pe rupte. Şi Tom se dă în vânt să vină cu noi.

I se strânse inima de tot. Avu nevoie de un efort deosebit ca să nu facă o scenă. Dar izbuti să se stăpânească:

— Bine, drăguţule. Dar să nu întârziaţi prea tare. Nu uita că Tom trebuie să se trezească odată cu ciocârlia.

Tom se apropiase şi prinse ultimele cuvinte.

— Sigur nu te superi? întrebă el.

— Cum o să mă supăr? Sper că o să vă distraţi straşnic.

Îi zâmbi fermecător dar în ochii ei străluciră fulgere de oţel şi ură.

— Îmi pare destul de bine că au plecat copiii ăştia, îi zise Michael când se urcară în şalupă. De multă vreme n-am mai avut o seară în doi.

Julia strânse pumnii pentru a se putea stăpâni să nu-i spună să-i tacă fleanca. Era neagră de mânie. Era picătura care face să se verse paharul. Tom o neglija de două săptămâni. Nu se purtase nici măcar politicos cu ea, iar ea fusese un adevărat înger. Nu exista femeie pe lume care să fi dat dovadă de atâta răbdare. Oricare alta i-ar fi spus că dacă nu se poate purta în mod civilizat ar face mai bine s-o şteargă. Egoist, prost şi ordinar, asta era. Aproape că i-ar fi părut bine să nu fi plecat a doua zi dimineaţă, pentru ca să aibă plăcerea de a-l da afară pe scări. Şi ce îndrăzneală, s-o trateze tocmai pe ea astfel – şi cine? Un prăpădit de conţopişi din City; poeţi, miniştri, membri ai Camerei. Lorzilor se dădeau peste cap să anuleze chiar şi cele mai importante angajamente pentru a avea prilejul de a lua masa cu ea, iar el o lăsa baltă ca să se ducă să danseze cu o trupă de blonde

oxigenate care nu erau în stare să joace nici măcar un rolişor. Asta dovedea ce zevzec e. În mod normal ar fi trebuit să manifeste oarecare recunoştinţă. Păi cum, dar până şi hainele de pe el erau plătite de ea. Tabachera aia de care era el aşa de mândru, cine i-o dăduse, nu ea? Şi inelul pe care-l purta.

Dumnezeule mare. Dar cum o să se mai răzbune pe el! Da, da, şi chiar ştia cum o s-o facă! Ştia care sunt punctele lui mai sensibile şi cum îl poate jigni cât mai crud. Aşa o să-i pricinuiască cea mai cumplită durere. Începu să simtă o oarecare uşurare în timp ce învârtea în minte planul, o dată şi încă o dată şi încă o dată. Nici nu-şi putea stăpâni nerăbdarea de a-şi pune imediat în aplicare o parte din plan. Aşa că de îndată ce ajunseră acasă, se şi duse în camera ei. Scoase din poşetă patru monede de o liră şi o hârtie de jumătate de liră. Îi scrise un bilet:.

„Dragă Tom,

Îţi pun în acest plic banii pentru bacşişurile pe care le ai de dat, întrucât dimineaţă nu te voi vedea. Dă-i trei lire majordomului, o liră cameristei care te-a servit şi jumătate de liră şoferului.

Julia”.

Trimise după Evie, căreia îi dădu instrucţiuni ca plicul să-i fie înmânat lui Tom de către camerista care avea să-l trezească. Când coborî la cină se simţea mult mai bine. Susţinu o conversaţie însufleţită cu Michael în tot cursul mesei, iar după aceea jucară împreună cărţi. Chiar dacă şi-ar·fi scotocit mintea o săptămână întreagă n-ar fi putut găsi un mijloc de a-l umili mai cumplit pe Tom.

Din nenorocire însă, când se culcă, nu fu în stare să adoarmă. Aştepta ca Roger şi Tom să se întoarcă. I se strecură în suflet un gând care nu-i dădea pace. Poate că Tom o să înţeleagă că s-a purtat ca un porc, dacă se gândea măcar o clipă la tot ce a făcut, trebuia să-şi dea seama câtă nefericire i-a adus ei.; se prea poate să-i pară rău, şi după ce

se va întoarce şi-şi va lua rămas bun de la Roger, avea să se strecoare în camera ei. Dacă o va face, o să-i ierte totul. Bilețelul era probabil în dulăpiorul majordomului; putea atunci foarte uşor să coboare şi să-l ia înapoi. Într-un târziu se auzi un automobil oprind. Aprinse lumina ca să vadă cât e ceasul. Era trei. Îi auzi pe cei doi tineri urcând scara şi intrând fiecare în camera lui. Aşteptă. Aprinse veioza ca el să poată vedea în cazul când deschidea uşa. Avea să se prefacă adormită şi pe urmă când el înainta în vârful picioarelor avea să deschidă încet ochii şi să-i zâmbească. Aşteptă. În tăcerea nopții îl auzi urcându-se în pat şi stingând lumina. Julia rămase un minut cu ochii ațintiți drept înainte, apoi dând din umeri deschise sertarul de la noptieră şi luă două pastile pentru dormit dintr-o sticluță.

„Dacă nu adorm, o să înnebunesc de tot.”

CAPITOLUL XV

ERA TRECUT DE UNSPREZECE când se trezi Julia. Printre scrisorile pe care i le adusese majordomul era şi una care nu venise cu poşta. Recunoscu scrisul regulat, comercial, al lui Tom şi o deschise. Nu conținea nimic altceva decât cele patru lire şi hârtia de o jumătate de liră. Îi veni rău. Nu ştia prea bine ce s-ar fi aşteptat sau ce ar fi vrut să-i răspundă el la scrisoarea ei condescendentă şi la cadoul umilitor. Nici nu-i trecuse prin cap că Tom o să i-l înapoieze. Era tulburată, dorise să-l jignească, dar acum se temea că a mers prea departe.

„Cel puțin trag nădejde că a dat bacşişuri personalului de serviciu", mormăi ca să-şi mai vină în fire. Dădu din umeri: „Lasă-l că o să-i treacă. Nu-i strică deloc să descopere că nu sunt chiar o vacă bună de muls".

Dar toată ziua rămase gânditoare. Când ajunse la teatru o aştepta un pachet. De îndată ce citi adresa îşi dădu seama ce conține. Evie o întrebă dacă să-l deschidă, dar ea îi spuse că nu.

Îl deschise chiar ea în clipa când rămase singură. Erau butonii de manşetă şi de vestă, acele de cravată cu perle, ceasul şi tabachera de care era atât de mândru Tom. Toate cadourile pe care i le făcuse vreodată. Dar nicio scrisoare, niciun cuvânt de explicație. I se strânse inima de tot şi-şi dădu seama că-i tremură mâinile şi picioarele.

„Dumnezeule, ce tâmpită am fost! De ce naiba nu mi-am ținut firea?"

Îi bătea rău de tot inima. Nu putea ieşi pe scenă cu

măruntaiele chinuite de senzația aceea copleşitoare, avea să dea un spectacol mizerabil, trebuia să vorbească neapărat cu Tom. În casa în care stătea avea telefon, cu derivație în camera lui. Îl sună. Din fericire era acasă.

— Tom?

— Da!

De fapt făcuse o pauză înainte de a răspunde şi glasul lui sună destul de țâfnos.

— Ce înseamnă povestea asta? De ce mi-ai trimis înapoi toate lucrurile alea?

— Ai primit banii azi-dimineață?

— Da. Dar n-am înțeles nici în ruptul capului despre ce e vorba. Te-am ofensat cumva?

— A, nu. Îmi place să fiu tratat ca un întreținut. Îmi place să mi se arunce în obraz ideea că trebuie să mi se achite şi banii de bacşişuri. Mi s-a părut puțin ciudat că nu mi-ai trimis bani pentru un bilet de clasa treia cu care să mă întorc la Londra.

Cu toate că Julia era într-o stare jalnică, de tulburare şi nelinişte, aşa că abia putea scoate un cuvânt, aproape că zâmbi la auzul ironiei lui stupide. Mare prostuț era.

— Dar nu trebuie în niciun caz să-ți închipui că am vrut să te jignesc. Sper că mă cunoşti destul de bine ca să ştii că ăsta e ultimul lucru pe care aş fi în stare să-l fac.

— Tocmai de aceea e încă şi mai grav. („Mii de draci!” gândi Julia). Am greşit îngăduindu-ți să-mi faci toate cadourile astea. N-ar fi trebuit să-ți dau voie să mă împrumuți cu bani.

— Nu înțeleg ce vrei să spui. Trebuie să fie o neînțelegere cumplită la mijloc. Vino să mă iei după spectacol şi o să punem lucrurile la punct. Sunt convinsă că-ți pot explica totul.

— Iau cina cu ai mei şi am să dorm acasă la părinți.

— Atunci mâine.

— Mâine sunt ocupat.

— Vai, Tom, dar trebuie să te văd! Am însemnat prea mult unul pentru altul ca să ne despărțim în conditiila astea! N-ai

voie să mă condamni fără să-mi fi auzit pledoaria şi e nedrept să mă pedepseşti pentru un lucru de care nu sunt vinovată.

— Cred că ar fi mult mai bine să nu ne mai vedem.

Julia începuse să dispereze:

— Dar te iubesc, Tom. Te iubesc. Dă-mi voie să te mai văd o dată şi, după aceea, dacă o să mai fii supărat pe mine, o să punem punct poveştii.

Urmă o pauză lungă până când răspunse:

— Bine. Am să vin după matineul de miercuri.

— Nu fi atât de aspru cu mine, Tom.

Lăsă jos receptorul. În orice caz, avea să vină. Înveli la loc lucrurile pe care i le înapoiase, şi le ascunse acolo unde era sigură că n-o să le vadă Evie. Se dezbrăcă, îşi puse peignoir-ul roz şi începu să se fardeze. Era dată peste cap: se întâmpla pentru prima dată să-i spună că-l iubeşte. Era supărată la culme că fusese silită să se umilească până acolo încât să se roage de ei să vină. Până atunci, o solicitase întotdeauna el. Nu era deloc încântată la gândul că acum situația se inversa, şi încă într-un mod atât de evident.

Julia jucă foarte prost la matineul de miercuri. Valul de căldură făcea teatrele să meargă slab de tot şi publicul era apatic. Julia era indiferentă. Bolnavă, din cauza îngrijorării şi spaimei care-i rodea inima, puțin îi păsa cum merge piesa. („La urma urmei, ce naiba i-o fi făcând să vină la teatru într-o zi ca asta? Zău dacă înțeleg!”) Îi păru bine când se termină reprezentația.

— Îl aştept pe domnul Fennell, îi spuse lui Evie. Nu vreau să fiu deranjată cât timp stă aici.

Evie nu răspunse. Privind-o pe furiş, Julia o văzu țeapănă şi îmbufnată.

(„S-o ia dracul. Ce-mi pasă ce crede!”)

Tom ar fi trebuit să fie deja acolo. Era trecut de cinci. Avea să vină neapărat, la urma urmei a promis, nu? Îşi puse un halat, nu capotul pe care-l folosea când se machia, ci unul bărbătesc, de mătase vineție. Evie nu mai termina odată de aranjat lucrurile.

— Evie, pentru numele lui Dumnezeu, nu te mai foi atâta! Lasă-mă singură.

Evie nu vorbi. Continuă să rânduiască foarte metodic diferitele obiecte de pe măsuța de toaletă, exact aşa cum le voia Julia întotdeauna.

— De ce Dumnezeu nu răspunzi când îți vorbesc?

Evie se întoarse şi se uită la ea. Gânditoare, îşi frecă nasul cu degetul.

— Apăi îți fi dumneavoastră mare actriță…

— Ieşi dracului de-aici!

După ce-şi scosese machiajul de pe scenă, Julia nu se mai fardase deloc, cu excepția unei foarte uşoare umbre albăstrui sub ochi. Avea pielea netedă şi palidă şi fără ruj pe obraji sau pe buze arăta ofilită de tot. Halatul bărbătesc îi dădea o înfățişare deopotrivă neputincioasă, fragilă dar şi galantă. Îi bătea atât de tare inima încât o durea pieptul şi era teribil de neliniştită, dar uitându-se în oglindă murmură: „Mimi, în ultimul act din *Boema”.* Aproape fără să vrea tuşi de vreo două ori ca o tuberculoasă. Stinse luminile puternice de la toaletă şi se întinse pe canapea. Curând se auzi o bătaie în uşă şi Evie îl anunță pe domnul Fennell. Julia îi întinse o mână albă şi subțire.

— Scuză-mă că stau culcată, dar nu mă simt prea bine. Ia-ți un scaun de undeva. Eşti drăguț că ai venit.

— Îmi pare rău. Dar ce s-a întâmplat?

— A, nimic. Zâmbi forțat cu buzele de culoarea cenuşei. N-am prea dormit bine de vreo câteva nopți.

Îşi întoarse către el ochii frumoşi şi o vreme îl privi în tăcere. Expresia lui era posacă, dar Juliei i se păru că e totuşi puțin speriat.

— Aştept să-mi spui ce ai împotriva mea, reluă ea într-un târziu cu glas scăzut.

Îşi dădu seama că-i tremură puțin glasul, dar de la sine, nu pentru că şi-l prefăcea. („Doamne, mă tem că şi eu sunt speriată.)”

— N-are niciun rost să ne întoarcem la asta. Singurul lucru pe care voiam să ți-l spun este următorul: Mă tem că

nu-ți pot înapoia chiar acum cele două sute de lire pe care ți le datorez; pur şi simplu nu le am. Dar am să ți le plătesc treptat-treptat. Mi-e tare ruşine că trebuie să te rog să mă păsuieşti, însă n-am încotro.

Julia se ridică în capul oaselor şi-şi duse amândouă mâinile la inima care i se frângea:

— Pur şi simplu nu înțeleg. Două nopți întregi am stat trează şi am răsucit în minte toată chestiunea. Mi-era teamă să nu înnebunesc de tot. M-am străduit din răsputeri să înțeleg, dar nu pot, nu pot!

(„În ce piesă oi fi avut eu replica asta?")

— Ba da, poți, şi chiar foarte bine. Erai supărată pe mine şi ai vrut să te răzbuni. Şi te-ai răzbunat. Te-ai răzbunat perfect. Nicicum n-ai fi putut să-ți arăți mai clar disprețul față de mine.

— Dar de ce să țin să mă răzbun pe tine? De ce să fiu supărată pe tine?

— Pentru că m-am dus cu Roger la petrecerea aceea de la Maidenhead, iar tu voiai să vin acasă.

— Bine, dar eu ți-am spus să te duci. Ți-am zis că sper să te distrezi de minune.

— Ştiu eu ce mi-ai zis, dar ochii tăi vărsau văpăi de mânie. Eu n-am vrut să mă duc, dar a insistat foarte mult Roger. I-am zis că după părerea mea ar trebui să ne întoarcem să luăm masa cu tine şi cu Michael, însă el a susținut că vouă vă pare bine să scăpați de noi, aşa că nu mi s-a părut potrivit să fac prea mult tam-tam în legătură cu povestea asta. Iar când am văzut în ce hal de mânie ai ajuns, era prea târziu ca să te mai scot din starea ta.

— Nu eram furioasă. Nici nu ştiu cum a putut să-ți intre în cap o asemenea idee. Era absolut firesc să vrei să te duci la petrecere. Doar nu cumva îți închipui că sunt în stare să te țin de rău dacă te distrezi puțin în cursul concediului tău de două săptămâni. Bietul meu mieluşel, toată teama mea era să nu te plictiseşti. Țineam atât de mult să petreci bine!

— Atunci de ce mi-ai trimis banii ăia şi mi-ai scris biletul ăla? Era de-a dreptul insultător.

Juliei i se frânse vocea. Nu-şi mai găsea cuvintele, începu să-i tremure falca şi incapacitatea de a-şi stăpâni muşchii era ciudat de înduioşătoare. Tom întoarse capul stânjenit.

— Nu puteam suporta gândul că trebuie să-ți iroseşti banii tăi buni pe bacşişuri. Ştiu că nu eşti grozav de bogat şi ştiam că ai cheltuit o mulțime cu taxele pentru terenurile de golf. Nu pot să sufăr femeile care umblă cu tineri şi-i lasă pe ei să plătească totul. E o lipsă de tact. Te-am tratat exact aşa cum l-aş fi tratat şi pe Roger. Nici prin cap nu mi-ar fi trecut că o să te ofensezi.

— Juri?

— Sigur! Dumnezeule, dar e oare cu putință ca după atâtea şi atâtea luni să nu mă cunoşti deloc? Dacă ar fi adevărat ceea ce crezi tu, atunci aş fi femeie meschină, josnică, de dispreţuit la culme, o bestie vulgară şi fără inimă! Asta e părerea ta despre mine?

Grea întrebare!

— În orice caz, nu contează. Nu trebuia să fi acceptat vreodată cadouri scumpe de la tine şi nici să te las să-mi împrumuți bani. Toate astea m-au pus într-o situație mizerabilă. Am crezut că mă disprețuieşti fiindcă nici eu nu pot să-mi alung gândul că eşti şi îndreptățită s-o faci. Realitatea este că nu-mi dă mâna să mă învârt printre oameni cu mult mai bogați decât mine. Am fost un nătâng dacă mi-am închipuit una ca asta. M-am distrat grozav, mi-a plăcut la culme, dar acum am terminat. N-o să le mai văd niciodată.

Julia oftă din rărunchi:

— Nu-ți pasă de mine nici cât negru sub unghie. Asta înseamnă.

— Eşti nedreaptă.

— Pentru mine eşti totul pe lumea asta. Şi o ştii perfect. Sunt atât de singură, şi prietenia ta a însemnat enorm pentru mine. Sunt înconjurată de tot felul de pisălogi şi paraziți şi ştiam bine că tu eşti dezinteresat. Simțeam că pe tine mă pot bizui. Am adorat pur şi simplu compania ta. Erai singurul om de pe lume cu care puteam să mă simt cu

adevărat eu însămi. Nu ştii ce plăcere era pentru mine să te pot ajuta puțin? Nu de dragul tău îți făceam mici cadouri ci pentru propria mea plăcere; eram atât de fericită când te vedeam purtând lucrurile pe care ți le dădusem! Dacă ai fi ținut cât de cât la mine, ele nu te-ar fi umilit, ai fi fost înduioşat că-mi datorezi ceva.

Îşi întoarse încă o dată ochii către el. Întotdeauna putea plânge uşor, şi acum era de fapt atât de necăjită încât n-ar fi avut nevoie nici de cel mai mic efort pentru a da drumul lacrimilor. Tom n-o mai văzuse niciodată plin gând. Putea plânge fără să suspine, cu minunații ei ochi negri larg deschişi, şi cu fața aproape nemişcată. Pe obraji i se scurgeau lacrimi mari şi grele. Iar liniştea ei, imobilitatea trupului ei tragic, erau teribil de emoționante. Nu mai plânsese aşa de când juca în *Inimă zdrobită.* Dumnezeule, cum o mai zdruncinase piesa aia! Nu se uita la Tom, privea drept înainte; era într-adevăr înnebunită de durere, dar, ce-o fi fost asta? Un alter ego care ştia foarte bine ce face, o ființă care îi împărtăşea nefericirea şi totuşi îi supraveghea felul de a se exprima. Simți că băiatul se albeşte la față. O spaimă chinuitoare îi cuprinse brusc inima, când avu impresia că trupul băiatului nu mai poate îndura durerea ei insuportabilă.

— Julia!

Glasul lui era răguşit de emoție. Julia îşi întoarse ochii înlăcrimați spre el. Dar ei nu vedea o femeie plângând ci întreaga suferință a omenirii, durerea nemăsurată şi de nepotolit de care are parte omul pe lume. Se aruncă în genunchi şi o cuprinse în brațe. Era zdruncinat rău.

— Scumpo! Scumpo!

Un minut, Julia nu se clinti. Parcă nici n-ar fi fost conştientă de prezența lui. El îi sărută ochii care şiroiau de lacrimi şi-i căută buzele. Ea i le dădu de parcă ar fi fost lipsită de orice vlagă, ca şi cum nici n-ar fi ştiut ce i se întâmplă, ca şi cum n-ar mai fi avut nicio picătură de voință. Cu o mişcare abia perceptibilă îşi apăsă trupul de·al lui şi încetul cu încetul brațele ei îşi găsiră drumul către ceafa lui

Tom. Zăcea în brațele lui, nu chiar inertă, dar cu aerul că şi-ar fi pierdut orice vitalitate, ultima urmă de putere. Tom simți gustul sărat al lacrimilor ei. În cele din urmă, istovită, lipindu-se de el cu brațele moi, recăzu pe canapea. Buzele lui nu-i slăbeau o clipă gura.

Dacă ar fi văzut-o cineva un sfert de oră mai târziu, cu o veselie atât de calmă, puțin îmbujorată doar, nu şi-ar fi putut închipui nici în ruptul capului că nu cu mult timp în urmă trecuse printr-o asemenea furtună de plânsete. Băură un whisky cu sifon, fumară o țigară şi se priviră cu ochi drăgăstoşi.

„Tare-i drăguțel", gândi ea.

Îi veni în minte să-i facă o mare plăcere.

— Astă-seară vin la spectacol ducele şi ducesa de Rickaby şi după aceea o să supăm împreună la Savoy. Nu cumva ai vrea să vii şi tu? Aş avea mare nevoie de un partener.

— Dacă ții, fireşte că o să vin.

Îmbujorarea lui îi spuse Juliei ce emoționat era să facă cunoştință cu persoane atât de distinse. Julia se abținu să-i spună că soții Rickaby sunt în stare să vină oriunde pentru o masă gratis. Tom îşi luă înapoi cadourile – cu oarecare sfiiciune, dar le primi. După plecarea lui, Julia se aşeză la măsuța de toaletă şi se uită bine în oglindă.

„Ce noroc pe mine că pot plânge fără să mi se umfle pleoapele – îşi zise. Iar după ce şi le masă puțin, adăugă: Dar oricum, mari fraieri mai sunt şi bărbații!”

Era fericită. Acum totul avea să meargă strună. Îl recăpătase. Şi totuşi, în fundul minții ei sau în adâncul inimii, stăruia o mică, foarte mică picătură de dispreț pentru Tom, fiindcă era atât de prostuț.

CAPITOLUL XVI

CEARTA LOR, DISTRUGÂND ÎN CHIP destul de ciudat bariera dintre ei, îi apropie încă şi mai mult unul de altul. Tom se împotrivi chiar mai puţin decât se aşteptase ea, când Julia ridică din nou problema apartamentului. S-ar fi zis că după împăcarea lor, întrucât îşi luase înapoi cadourile şi acceptase să uite de banii datoraţi, îşi lăsase la o parte orice scrupule morale. Se distrară grozav mobilându-l. Nevasta şoferului îi făcea curăţenie şi-i pregătea micul dejun. Julia avea şi ea o cheie şi uneori intra şi şedea în micuţa cameră de zi până când se întorcea el de la birou. Supau împreună de două-trei ori pe săptămână şi dansau, apoi se întorceau în apartament cu taxiul. Julia petrecu o toamnă fericită. Noua lor premieră avea mare succes. Se simţea tânără şi vioaie. Roger urma să vină acasă de Crăciun, dar numai pentru două săptămâni, după care pleca la Viena. Julia se aştepta ca el să-l monopolizeze complet pe Tom, dar se hotărâse încă de pe acum să nu-şi manifeste vreo nemulţumire. Era firesc ca tinereţea să fie atrasă de tinereţe, şi-şi spunea în sinea ei că n-are niciun motiv să se îngrijoreze dacă vreo câteva zile cei doi aveau să stea atât de aproape unul de altul încât Tom n-o să se gândească deloc la ea. Acum îl avea în mână. Era mândru să fie amantul ei, asta îi dădea încredere în sine, şi era încântat să se bată pe burtă cu un număr foarte mare de persoane mai mult sau mai puţin distinse pe care, la urma urmei, le cunoştea doar prin ea. Acum ţinea morţiş să se înscrie la un club de mâna întâi şi Julia îi pregătea terenul.

Charles nu-i refuzase niciodată nimic, şi ea era convinsă că, acționând cu mult tact, l-ar fi putut convinge să propună candidatura lui Tom la unul dintre cluburile lui. Pentru Tom era o senzație nouă şi voluptuoasă de a avea bani de cheltuit. Julia îl încuraja să fie risipitor; avea ea un fel de bănuială că dacă-l deprinde să ducă un anumit gen de viață, într-o bună zi o să se trezească la realitatea că nu se poate lipsi de ea.

„Fireşte că nu poate să dureze, îşi spuse în sinea ei, dar când se va sfârşi, se va dovedi că a fost pentru el o experiență admirabilă. O să facă într-adevăr bărbat din el.”

Cu toate că-şi spunea neîncetat că nu poate dura, de fapt nu prea vedea ea de ce nu s-ar putea întâmpla şi altfel. Pe măsură ce treceau anii şi îmbătrânea şi el, diferența dintre ei avea să se mai estompeze. El n-avea să mai fie chiar atât de tânăr peste vreo zece-cincisprezece ani, iar ea o să aibă exact aceeaşi vârstă ca acum. Le mergea destul de bine împreună. Bărbații sunt creațiile obişnuinței; tocmai asta le dă femeilor o asemenea putere asupra lor. Nu se simțea nici măcar cu o zi mai bătrână ca el, şi era convinsă că el nici nu s-a gândit vreodată la diferența de vârstă dintre ei.

Era adevărat că în această privință avusese o dată o clipă de nelinişte. Era culcată pe patul lui. El stătea în picioare în fața toaletei, în cămaşă, şi se pieptăna. Era dezbrăcată, şezând în poziția unei Venere a lui Tizian pe care îşi amintea că o văzuse la un conac unde fusese invitată. Ştia că alcătuieşte un tablou splendid, de fapt. Şi fiind perfect conştientă de priveliştea fermecătoare pe care o oferea, îşi păstră această poză. Era fericită şi satisfăcută.

„E o idilă cu adevărat romanțioasă”, gândi ea şi pe buze îi flutură, în treacăt, un zâmbet uşurel.

El o zări prin oglindă, se întoarse şi, fără o vorbă, o acoperi cu cearceaful. Ea continuă să-i zâmbească afectuos, dar inima i se strânse. Oare Tom se temea să nu răcească ea, ori pudoarea lui englezească era şocată de goliciunea ei? Dacă nu cumva, pofta lui băiețească fiind acum satisfăcută, se trezise puțintel dezgustat la vederea trupului ei pe cale de a

îmbătrâni? Ajungând acasă, Julia se dezbrăcă iarăşi la piele şi se cercetă cu atenție în oglindă. Se hotărî din capul locului să se evalueze fără a se cruța ori a se menaja. Îşi privi gâtul – nu se vedea nici cel mai mic semn de îmbătrânire, în special când îşi tinea bărbia sus; sânii erau mici şi fermi – puteau foarte bine să fie şi ai unei fetişcane. Pântecele era plat, şoldurile foarte mici – acolo avea un mic, foarte mic strat de grăsime, dar asta avea toată lumea şi oricum i-l mai putea da în grijă domnişoarei Phillips. Nimeni n-ar fi putut spune că n-are picioare frumoase – erau lungi, subțiri şi atrăgătoare. Îşi pipăi tot trupul şi simți că pielea e catifelată, fără cusur. Bineînțeles că sub ochi avea câteva riduri, dar nu le vedeai decât dacă te uitai cu multă atenție. Lumea zicea că în ultima vreme se inventase şi o operație prin care puteai scăpa de ele, poate nu era rău să se intereseze şi de chestia asta; şi ce noroc că părul ei îşi păstrase culoarea; oricât de bine ți l-ai vopsi, culoarea artificială înăspreşte trăsăturile feței: Al ei, în schimb, rămânea acelaşi castaniu intens şi generos. Şi dantura era în perfectă regulă.

„Pudoare exagerată, n-a fost altceva.”

O clipă îşi aminti de spaniolul bărbos din vagon-lit şi-şi zâmbi şmechereşte în oglindă.

„Ăla nu se mai ruşina nici de dracu’.”

Şi totuşi, din ziua aceea avu mare grijă să se conformeze etaloanelor de decență ale lui Tom.

Reputația·Juliei era atât de frumoasă încât i se părea că nu trebuie să evite să se afişeze cu Tom în public. Pentru ea era o experiență nouă să umble pe la baruri, îi făcea mare plăcere, şi cu toate că nicio persoană n-ar fi putut fi mai conştientă că nu se poate duce nicăieri fără să se zgâiască toți la ea, nici prin cap nu-i trecea că o asemenea modificare a obiceiurilor ei ar putea da naştere la comentarii. Având îndărătul ei douăzeci de ani de fidelitate (căci fireşte pe spaniol nu-l punea la socoteală – un accident i se poate întâmpla oricărei femei), Julia era perfect încrezătoare că nimeni n-o să-şi închipuie măcar o clipă că are o idilă cu un băiat care-i putea fi chiar şi fiu. Nu-i venise niciodată în

minte gândul că poate Tom nu era întotdeauna chiar aşa discret cum ar fi trebuit să fie. Şi nici că ar fi putut s-o trădeze propria ei privire când dansau împreună. Îşi considera poziția atât de privilegiată încât nu-şi dădu seama că oamenii au început până la urmă să bârfească.

Când aceste trăncăneli ajunseră la urechile lui Dolly de Vries, femeia râse. La cererea Juliei, îl invitase·pe Tom pe la petreceri şi de vreo două ori îl poftise chiar şi să petreacă un week-end la conacul ei de la țară, dar nu-i dăduse nici cea mai mică atenție. I se păruse un tinerel drăguț, un însoțitor util al Juliei când era Michael ocupat, dar total insignifiant. Era o persoană dintre acelea care trec neobservate oriunde se duc, şi despre care nu-ți aminteşti cum arată, chiar după ce le-ai cunoscut. Era unul în plus pe care-l invită lumea la dineu ca să nu fie treisprezece la masă. Julia vorbea degajat despre el, numindu-l „flirt-ul meu” sau „junele meu”; dacă ar fi fost ceva la mijloc, ar fi fost imposibil să se exprime cu atâta franchețe, cu atâta răceală. Şi pe urmă, Dolly ştia foarte bine că singurii doi bărbați din viața Juliei erau Michael şi Charles Tamerley. Dar era caraghios din partea Juliei, ca – după ce se menajase cu atâta grijă timp de ani şi ani de zile – să înceapă deodată să frecventeze barurile de trei-patru ori pe săptămână.

Dolly n-o prea văzuse în ultima vreme şi era chiar puțin froasată de faptul că o neglija. Avea mulți prieteni prin cercurile teatrale şi începu să întreprindă oarecari cercetări. Nu prea-i plăcu ceea ce auzi. Nici nu ştia ce să creadă. Un lucru era în orice caz evident: era imposibil ca Julia să ştie ce se vorbeşte pe seama ei, aşa că cineva trebuia să-i spună. Dar nu ea; n-avea curajul. Chiar şi după trecerea atâtor ani încă mai era puțin intimidată de Julia. Julia era o femeie foarte echilibrată, şi cu toate că limbajul folosit de ea era adeseori aspru, n-o puteai scoate uşor din ale ei; şi totuşi, avea în ea ceva care te împiedica să-ți îngădui anumite libertăți; te copleşea senzația că dacă ai să mergi o dată prea departe, o să regreți amarnic.

Şi totuşi ceva trebuia făcut. Dolly răsuci povestea în minte

vreme de vreo două săptămâni, cu îngrijorare; încercă să-şi lase la o parte propriile ei simţăminte jignite şi să privească lucrurile numai şi numai din punctul de vedere al carierei Juliei, şi în fine ajunse la concluzia că Michael trebuie să stea de vorbă cu ea. Niciodată nu-l agrease pe Michael, dar la urma urmei era soţul Juliei, şi deci ea avea datoria să-i spună cel puţin atât cât să-l determine-să pună capăt acestei poveşti, indiferent cât adevăr era în ea.

Îi telefonă lui Michael şi-şi dădu întâlnire cu el la teatru. Nici Michael n-o agrea pe Dolly mai murit decât îl plăcea ea pe el – deşi din motive diferite – şi când auzi că vrea să-i vorbească, scăpă o înjurătură. Îl supăra cel mai tare faptul că nu izbutise niciodată s-o convingă să-şi vândă cota ei de participare la conducerea teatrului, şi-i erau antipatice toate sugestiile ei, socotindu-le o ingerinţă nedorită. Dar când secretara o pofti în biroul lui, o salută cu multă cordialitate, sărutând-o pe amândoi obrajii.

— Ia loc te rog, şi fă-te comodă. Ai venit să vezi dacă prăvălioara îţi mai poate aduce ceva încasări?

Dolly de Vries avea acum şaizeci de ani. Era foarte grasă şi faţa ei, cu nasul borcănat şi buzele groase şi roşii, părea nefiresc de mare. Rochia ei de satin negru avea un vag aer masculin, dar purta un colier dublu de perle la gât, o broşă cu diamante la corsaj şi alta în pălărie. Părul tuns scurt era vopsit arămiu. Buzele şi unghiile străluceau de acelaşi roşu intens. Avea vocea răsunătoare şi profundă, dar când se emoţiona, cuvintele începeau să i se încalece şi ieşea la iveală un vag accent de mahala londoneză.

— Michael, sunt necăjită din pricina Juliei.

Michael, care era întotdeauna prototipul gentlemanului, nu făcu decât să ridice uşor din sprâncene şi să-şi strângă buzele subţiri. Nu era omul care să discute despre nevastă-sa nici măcar cu Dolly.

— Am impresia că exagerează. Nu ştiu ce a apucat-o. Toate petrecerile astea pe la care umblă în ultima vreme. Baruri şi câte şi mai câte. La urma urmei, nu mai e chiar aşa de tânără; o să se istovească pur şi simplu.

— Aş, fleacuri. E zdravănă ca un armăsar şi sănătoasă tun. Arată mai tânără decât a fost în ultimii zece ani. Nu poți s-o ții de rău pentru un pic de distracție, când încheie o zi de muncă. Rolul pe care-l joacă acum n-o solicită prea mult: mie îmi pare chiar bine că mai vrea să iasă şi să se distreze. Asta dovedeşte doar câtă vitalitate are.

— Dar până acum nu ținea la lucruri dintr-astea. Mi se pare ciudat să se pasioneze deodată de dans, şi s-o țină tot aşa până spre dimineață, şi încă în atmosfera oribilă din localurile alea.

— E singurul gen de mişcare pe care o practică. Mi-ar fi greu să mi-o închipui punându-şi şortul şi venind să alerge cu mine prin parc.

— Mă tem că n-ar trebui să-ți ascund faptul că oamenii au început să vorbească. Se compromite.

— La ce te referi?

— Păi, e absurd ca la vârsta ei să se afişeze cu un băiat tânăr.

Michael o privi o clipă fără să înțeleagă despre ce e vorba, iar apoi când îşi dădu seama, râse zgomotos:

— Tom? Haide, haide, Dolly, cum poți să fii atât de proastă?

— Nu sunt proastă. Ştiu eu ce vorbesc. Când o persoană e atât de bine cunoscută ca Julia şi a umblat tot timpul cu acelaşi bărbat, e firesc ca oamenii să înceapă să trăncănească.

— Bine, dar Tom e în egală măsură prietenul meu şi al ei. Ştii foarte bine că eu n-o pot scoate pe Julia la dans. Trebuie să mă scol în fiecare dimineață la opt să fac mişcare înainte de a mă apuca de lucru. Dă-o naibii, după treizeci de ani petrecuți pe scenă trebuie să am şi eu cât de cât habar de firea omenească. Tom este tipul perfect al băiatului englez, curat şi cinstit, e aproape un gentleman. Sunt convins că o admiră pe Julia – la vârsta lui mulți băieți au impresia că sunt îndrăgostiți de femei mai în vârstă – mă rog, dar asta n-o să-i strice câtuşi de puțin, dimpotrivă, o să-i facă bine; însă ca să-ți închipui că Julia ar putea să se gândească

măcar o clipă la el – vai, Dolly, săraca de tine, mă faci pur şi simplu să râd!

— E plicticos, pisălog, ordinar şi snob.

— Păi, dacă-l socoţi astfel, atunci nu ţi se pare destul de ciudat ca Julia să fie atât de ataşată de el cum înclini să crezi?

— Numai o femeie poate şti de ce e în stare o femeie.

— Frumoasă replică, Dolly. Data viitoare o să te rugăm pe tine să ne scrii o piesă. Dar deocamdată să lămurim chestia asta: Eşti în stare să mă priveşti drept în ochi şi să-mi spui că o crezi pe Julia capabilă să aibă o legătură cu Tom?

Dolly îl privi drept în faţă. În ochi i se citea un chin cumplit, căci deşi la început nu făcuse decât să râdă la auzul celor debitate pe seama Juliei, nu fusese în stare să-şi alunge toate îndoielile care puseseră curând stăpânire pe ea; îşi aminti cel puţin zece mici incidente care în momentul respectiv nu-i atrăseseră atenţia, dar care, reconsiderate cu sânge rece, păreau teribil de suspecte. Trecuse prin nişte chinuri pe care nu se crezuse niciodată capabilă să le îndure. Dovezi? N-avea nicio dovadă; avea doar o intuiţie în care nu putea să nu se încreadă; ar fi vrut să spună da, imboldul de a o face era aproape de nestăpânit; totuşi, şi-l stăpâni. N-o putea trăda pe Julia. Prostănacul ăsta era în stare s-o dea de gol, şi Julia n-avea să-i mai vorbească în viaţa ei. Ar fi fost în stare s-o pună pe Julia sub supraveghere şi s-o prindă. Şi cine ştie ce s-ar fi putut întâmpla dacă spunea adevărul.

— Nu, nu sunt în stare de aşa ceva!

I se umplură, ochii de lacrimi, care începură să se rostogolească pe obrajii ei cărnoşi. Michael o văzu torturată, i se păru puţin ridicolă, dar îşi dădu seama că suferă şi, în bunătatea inimii lui, încercă s-o consoleze:

— Eram sigur că de fapt nu poţi spune una ca asta. Ştii cât de mult ţine Julia la tine, aşa că, zău, nu trebuie să fii geloasă dacă mai are şi alţi prieteni.

— Dumnezeu mi-e martor că nu vreau să-i refuz nimic, nu-mi pare rău de nicio bucurie de-a ei, suspină Dolly. Dar,

în ultima vreme purtarea ei față de mine s-a schimbat atât de mult! E teribil de rece. Şi eu, Michael, i-am fost totdeauna o prietenă atât de credincioasă!

— Da, dragă, asta o ştiu şi eu.

— De i-aş fi dat lui Dumnezeu un sfert din dragostea ce regelui i-am dat-o...[37]

— Ei lasă, lasă, dragă, nu e chiar aşa de grav. Şi, pe urmă, ştii, eu nu sunt genul de bărbat care să discute despre nevastă-sa cu alții. Totdeauna mi s-a părut o chestie de prost-gust. Însă, cinstit vorbind, am impresia că n-o cunoşti deloc pe Julia. Pentru ea viața sexuală nu înseamnă nimic. Altfel stăteau lucrurile când ne-am căsătorit, şi nu mi-e jenă să-ți spun, după trecerea atâtor ani, că pe atunci, îmi făcea viața destul de dificilă. Nu vreau să spun că era nimfomană sau alte chestii dintr-astea. Dar uneori era nițel cam obositoare. Mă rog, amorul are şi el avantajele lui, nu-i aşa, dar în viață mai sunt şi alte treburi. În schimb, după naşterea lui Roger s-a schimbat complet. Copilul a potolit-o. Toate instinctele alea ale ei şi le-a transmutat în actorie. L-ai citit pe Freud, Dolly, nu? Cum îi zice el la chestia asta care se întâmplă?

— Vai, Michael, ce-mi pasă mie de Freud?

— A, sublimare! Asta e. De multe ori mă gândesc că tocmai asta a făcut din ea o actriță atât de mare. Arta actoricească îți ocupă tot timpul, nu-i o treabă uşoară, şi dacă vrei s-o faci ca lumea, atunci trebuie să-i dedici întreaga ființă. Mă apucă toți dracii când văd că publicul crede că actorii şi actrițele duc o viață de distracții. N-avem noi timp pentru prostii dintr-astea.

Spusele lui Michael o enervară atât de tare încât îşi recăpătă stăpânirea de sine:

— Bine, Michael, se prea poate ca tu şi cu mine să ştim că nu e nimic rău în faptul că Julia umblă peste tot cu prăpăditul ăla de țângău fără haz. Dar îi dăunează reputației. La urma urmei, unul din marile voastre atuuri a

[37] W. Shakespeare, *Henric VIII,* Actul III, Scena II, 456.

fost căsnicia voastră exemplară. Toată lumea v-a privit cu admirație şi respect. De multă vreme publicul e încântat să vă considere o pereche unică şi extrem de devotată.

— Păi chiar aşa şi e, fir-ar să fie.

Dolly îşi ieşea cu totul din răbdări:

— Bine, frate, dar eu îți spun că lumea trăncăneşte. Nu poți fi chiar atât de prost încât să nu vezi că aşa e şi normal să facă. Vreau să spun, dacă Julia ar fi avut idilă după idilă, în văzul tuturor, nimeni n-ar fi băgat de seamă una în plus. Dar ca·după viața pe care a dus-o atâta amar de ani să izbucnească deodată astfel – e firesc ca toată lumea să înceapă să comenteze. Şi ne compromite.

Michael îi aruncă o privire fugară, apoi zâmbi:

— Da, Dolly, înțeleg ce vrei să spui. Probabil că ai dreptate, cel puțin parțial, şi în împrejurările date, cred că eşti perfect îndreptățită s-o spui. Ai fost extrem de amabilă cu noi când ne-am lansat şi m-aş jena cumplit să te dezamăgesc acum. Uite ce facem, îți cumpăr partea.

— Îmi cumperi partea?

Dolly înțepeni, şi fața ei – doar cu o clipă în urmă răvăşită şi descompusă – deveni rigidă. O cuprinse indignarea. Michael continuă pe un ton suav:

— Văd unde bați. Dacă Julia umblă lela nopțile, asta are o influență proastă asupra jocului ei. Evident, are un public de un tip destul de ciudat – o mulțime de cucoane bătrâne vin la matineurile noastre pentru că o consideră pe Julia o femeie tare drăguță şi cuminte. N-am nimic împotrivă să recunosc că dacă dă ocazia să fie vorbită de rău, asta s-ar putea să se răsfrângă şi asupra încasărilor. O cunosc pe Julia destul de bine ca să-mi dau seama că n-ar suporta niciun fel de amestec sau oprelişte în legătură cu libertatea ei de acțiune. Sunt soțul ei şi tebuie să tolerez lucrurile aşa cum sunt. Situația ta este însă complet diferită. Eu unul nu te-aş condamna câtuşi de puțin dacă ai vrea să te retragi, atâta vreme cât o poți face fără să ieşi în pierdere.

Dolly era acum în alarmă. Nu era proastă deloc, şi în materie de afaceri îi putea ține piept foarte bine lui Michael.

Era furioasă, dar tocmai asta o făcu să-şi recapete stăpânirea de sine:

— Ei bine, Michael, după atâția ani, credeam că mă cunoşti mai bine! Mi s-a părut de datoria mea să te avertizez, dar sunt gata să le primesc şi pe cele rele dimpreună cu cele bune. Nu sunt eu femeia care să părăsească o corabie pe punctul de a se scufunda. Ba chiar aş zice că-mi dă mâna mai mult decât ție să pierd nişte bani.

Avu o satisfacție imensă văzând dezamăgirea care se citea limpede pe fața lui Michael. Ştia ea prea bine ce mult înseamnă banii pentru el, şi trăgea nădejde că ceea ce i-a spus o să-l roadă. Michael îşi veni imediat în fire:

— Bine. Dolly, o să ne mai gândim.

Dolly îşi luă poşeta şi se despărțiră cu urări reciproce de bine, exprimate foarte afectuos.

„Cățea bătrână şi tâmpită”, îşi zise el după ce închise uşa în urma lui Dolly.

„Zevzec bătrân şi închipuit”, şuieră Dolly intrând în lift.

Dar când se urcă în automobilul ei splendid şi extrem de costisitor şi se întoarse în casa din Montagu Square nu putu să-şi mai rețină lacrimile grele şi chinuite care-i scăldară ochii. Se simți bătrână, singură, nefericită şi geloasă la culme.

CAPITOLUL XVII

MICHAEL SE MÂNDREA GROZAV cu umorul său. Duminică seara, curând după conversația pe care o avusese cu Dolly, intră degajat în camera Juliei în timp ce ea se îmbrăca. Luau masa devreme pentru că se duceau după aceea la cinema.

— Cine mai vine astă-seară în afară de Charles? o întrebă el.

— N-am putut găsi nicio doamnă disponibilă, aşa că l-am invitat pe Tom.

— Bravo! Chiar voiam să-l văd.

Chicotea gândindu-se la gluma pe care o pregătea în taină. Julia abia aştepta seara respectivă. La cinema avea să aranjeze lucrurile astfel încât să aibă pe Tom alături ca să-şi poată lăsa mâna într-a lui în timp ce ar fi vorbit în şoaptă cu Charles, aflat de partea cealaltă. Scumpul de Charles, ce drăguț din partea lui că o iubea de atâta vreme şi cu atâta devotament; Julia avea să-şi dea cât mai multă osteneală să se poarte afectuos cu el. Charles şi cu Tom sosiră împreună. Tom purta pentru prima dată smochingul cel nou şi schimbă în taină o privire cu Julia – satisfăcută din partea lui şi apreciativă din partea ei.

— A, bună, tinere! zise Michael voios, frecându-şi mâinile. Ştii ce-am auzit despre tine? Cică mi-ai compromite nevasta.

Tom tresări vizibil şi se făcu stacojiu la față. Obiceiul de a roşi fără voie îi dădea nişte complexe cumplite, dar nu se putea dezbăra de el.

— Vai dragă, dar e o veste straşnică! strigă veselă Julia.

Toată viața m-am străduit să găsesc pe cineva care să mă compromită. Dar cine ți-a spus, Michael?

— Mi-a şoptit o păsărică, glumi el şmechereşte.

— Ei, Tom, dacă Michael dă divorț de mine, să ştii că o să trebuiască să mă iei de nevastă!

Charles zâmbi cu ochii lui blânzi şi melancolici.

— Dar ce-ai făcut, Tom? întrebă Charles.

Jena vădită a tânărului produse un amuzament vag şi destul de grav lui Charles şi unul zgomotos lui Michael. Deşi părea să le împărtăşească veselia, Julia era atentă, în alarmă.

— Mde, se zice că tânărul craidon a tot dus-o pe Julia pe la baruri de noapte, când de fapt ea ar fi trebuit să doarmă de mult.

Julia chicoti încântată:

— Ei, Tom, ce facem? Negăm sau înfruntăm cu curaj?

— Păi, să vă spun eu ce i-am zis micuței păsărele, îi întrerupse Michael. I-am zis că de vreme ce Julia nu ține s-o însoțesc la baruri…

Julia nu mai asculta ce spunea el. Se gândi că trebuie să fie Dolly şi, lucru ciudat, îşi descrise în sinea ei prietena exact cu aceleaşi cuvinte pe care le folosise Michael cu câteva zile în urmă. Masa era gata şi conversația lor voioasă se abătu spre alte subiecte. Cu toate că Julia participă cu destulă veselie la conversația generală, cu toate că părea să-şi înconjoare oaspeții cu toată atenția şi chiar şi ascultă cu destulă apreciere una din poveştile din teatru spuse de Michael cel puțin pentru a douăzecea oară, în taină ducea o conversație animată cu Dolly. Dolly se făcuse mică de tot dinaintea Juliei, care-i spunea tot ce gândeşte despre ea:

„Vacă bătrână! Cum îndrăzneşti să-ți bagi coada în treburile mele? Nu, te rog să nu scoți niciun cuvânt! Să nu încerci să te scuzi pentru că n-ai cum. Ştiu exact ce i-ai spus lui Michael. E de neiertat. Credeam că-mi eşti prietenă. Credeam că mă pot bizui pe tine. Ei bine, acuma am terminat. Nu-ți mai vorbesc în viața mea. Niciodată. Niciodată! Ce-ți închipui tu că mă impresionează banii tăi

împuțiți? A, n-are rost să spui că n-ai făcut-o intenționat. Dacă nu eram eu, aş vrea să ştiu unde ai fi fost tu acuma? Toată distincția de care te bucuri, toată importanța care ți se acordă în lume, vin doar din faptul că eşti prietenă cu mine. Cine ți-a întreținut atmosfera la petrecerile pe care le-ai dat în toții anii ăştia? Crezi că oamenii veneau doar ca să te vadă pe tine? Pe mine veneau să mă vadă. Dar n-o să mă mai vadă. Niciodată! Nici în ruptul capului!"

De fapt aducea mai mult a monolog decât a discuție.

Mai târziu, la cinema, se aşeză lângă Tom, aşa cum plănuise, şi-l ținu de mână – numai că mâna lui părea teribil de rece şi inertă. Ca o aripioară de peşte. Bănuia că se gândeşte destul de stânjenit la ce-i spusese Michael. Tare ar fi vrut să aibă ocazia să schimbe măcar câteva cuvinte cu el ca să-i spună să nu se îngrijoreze. La urma urmei nimeni n-ar fi putut să conducă lupta mai bine decât ea şi să repurteze o victorie mai strălucită într-un asemenea incident. Aplomb: ăsta era cuvântul.

Se întreba ce anume i-o fi spus Dolly lui Michael. Trebuia neapărat să afle. Nu mergea să-l întrebe pe Michael, ar fi avut aerul că dă importanță faptului; trebuia s-o tragă de limbă chiar pe Dolly. Dar nu era prea înțelept să se certe cu ea. Julia zâmbi, gândindu-se la scena pe care avea s-o aibă cu Dolly. O să fie dulceața personificată, o s-o ducă uşor de tot cu zăhărelul şi n-o s-o lase nici măcar o clipă să-i bănuiască supărarea. Curios că o treceau fiori gândindu-se că oamenii bârfesc pe socoteala ei. La urma urmei, dacă ea nu-şi putea permite să facă ce vrea, atunci cine ar mai fi putut? Viața ei particulară nu privea pe absolut nimeni. Şi totuşi, nu nega că n-ar fi deloc plăcut dacă oamenii ar râde de ea. Îşi puse întrebarea ce ar face Michael dacă ar afla adevărul. Nu putea să divorțeze şi totodată să continue a fi directorul teatrului lor. Dacă avea cât de cât minte, avea să închidă ochii. Dar Michael era destul de curios în unele privințe: când şi când i se întâmpla să se pună pe picioarele de dindărât şi să adopte atitudini de comandant de regiment. Era în stare să sară deodată în sus,

hodoronc-tronc, şi să spună că, să-l ia naiba, dar trebuie să se poarte ca un gentleman. Aşa sunt bărbații, nerozi; nu e unul printre ei care nu şi-ar tăia craca de sub picioare, doar aşa ca să facă pe grozavul.

Bineînțeles că de fapt nu conta prea mult pentru ea. Putea foarte bine să se ducă să joace un an în America, până când se mai potoleau bârfelile. Şi pe urmă să conducă un teatru cu altcineva. Dar ar fi fost plicticos. Şi pe urmă mai, trebuia să mai țină seama şi de Roger; bietul mieluşel, pe el l-ar afecta; ar fi umilit, fireşte; n-avea rost să facă pe oarba, la vârsta ei nu putea să arate decât ca o caraghioasă, divorțând din pricina unui băiat de douăzeci şi trei de ani. Bineînțeles că nu putea să împingă prostia până acolo încât să se mărite cu Tom.

Dar oare Charles ar lua-o de nevastă? Se întoarse către el şi-i privi prin semiîntuneric profilul distins. Fusese îndrăgostit până peste urechi de ea, ani şi ani de zile; era unul dintre idioții aceia îmbibați de idei cavalereşti, pe care o femeie putea oricând să-i joace pe degete; poate că n-ar avea nimic împotrivă să apară drept complice la adulter în locul lui Tom. Asta ar fi putut constitui o minunată cale de a ieşi din încurcătură. Lady Charles Tamerley. Suna straşnic. Poate că de fapt fusese un pic cam imprudentă, dacă nu chiar nesăbuită. Fusese totdeauna cu mare băgare de seamă când se dusese în apartamentul lui. Tom, dar cine ştie dacă nu cumva vreunul din şoferii de pe la garaje o văzuse intrând ori ieşind şi căzuse la bănuială. Oamenii de genul ăsta sunt gata să gândească lucruri urâte. Iar în ceea ce priveşte barurile, ea una ar îi fost mai mult decât bucuroasă să se ducă cu Tom pe la localuri mici şi liniştite, unde să nu-i vadă nimeni, dar lui nu-i plăcea. Pe el îl încânta societatea numeroasă, voia să vadă oameni eleganți, din lumea bună, şi să fie văzut la rândul lui. Îi plăcea să se afişeze cu ea.

„Fir-ar să fie!” îşi zise în sinea ei. „Moaşă-sa pe gheață. Moaşă-sa pe gheață de o mie de ori!”

Filmul nu-i făcu Juliei chiar atâta plăcere cât se aşteptase.

CAPITOLUL XVIII

A DOUA ZI O CHEMĂ PE DOLLY LA telefonul cu număr secret:

— Scumpo, nu te-am mai văzut de un car de vreme. Ce-ai mai făcut în tot timpul ăsta?

— Nu mare lucru.

Glasul lui Dolly părea cam rece.

— Ascultă, dragă: mâine se întoarce acasă Roger. Ştii că o să plece definitiv de la Colegiul Eton. Trimit automobilul după el devreme şi aş vrea să vii să iei prânzul cu noi. Nu e vorba de o petrecere: o să fim doar tu şi cu mine, Michael şi Roger.

— Mâine iau masa în oraş.

De douăzeci de ani nu i se întâmplase niciodată lui Dolly să fie prinsă când o invita Julia. Glasul de la celălalt capăt al firului era ostil.

— Vai, Dolly, dar cum poți să fii aşa de rea? Roger o să fie dezamăgit la culme. Gândeşte-te că e prima lui zi petrecută acasă. Şi pe urmă țin neapărat să te văd. Nu ne-am mai întâlnit de nu ştiu câtă vreme şi mi-e grozav de dor de tine. Nu poți să amâni aranjamentul? Te rog eu mult, numai de data asta, scumpo, şi, după masă, tragem o bârfă pe cinste, ca pe vremuri, numai noi două.

Nimeni nu putea fi mai convingător decât Julia când îşi dădea osteneala, nimeni nu izbutea să toarne mai multă tandrețe în glas şi nici să-şi facă rugămințile mai irezistibile. Urmă o pauză de o clipă şi Julia îşi dădu seama că Dolly se luptă cu sentimentele ei rănite.

— Bine, dragă, am să aranjez.

— Eşti o scumpă!

Dar după ce închise telefonul, Julia mormăi printre dinți: „Vacă bătrână”.

Dolly veni. Roger o ascultă cu politețe în timp ce-i spunea că a crescut şi cu zâmbetul lui grav îi răspunse cum se cuvenea când ea îi spunea genul de lucruri pe care le socotea potrivite pentru un băiat de vârsta lui. Pe Julia, Roger o intriga, ba chiar o uimea: nu vorbea mult, mai degrabă asculta, pare-se cu destulă atenție, tot ce spuneau ceilalți, dar îi dădea oarecum senzația stranie că în mintea lui umblă cu totul alte gânduri. Părea că-i observă pe toți cu o curiozitate detaşată, ca aceea a oamenilor care privesc animalele, de la grădina zoologică. Te cam deranja, dacă nu chiar mai mult. Când i se ivi prilejul, dădu drumul la o bucățică de dialog pe care o pregătise pentru urechile lui Dolly:

— Vai. Roger dragă, ştii că bietul taică-tu e ocupat astă-seară. Am luat două locuri pentru cel de-al doilea spectacol de la Palladium şi Tom vrea să cinezi cu el la Café Royal.

— A! Apoi după o pauză: E-n regulă.

Julia se întoarse către Dolly:

— E aşa drăguț că Roger are pe cineva cum e Tom, cu care să iasă în oraş. Sunt grozav de buni prieteni, ştii?

Michael îi aruncă o privire lui Dolly, cu o licărire şireată în ochi. După care îi spuse:

— Tom e băiat foarte cuminte şi de treabă. N-o să-l lase pe Roger să facă prostii sau să intre în vreun bucluc.

— Eu una aş fi crezut că Roger o să prefere să umble cu prietenii lui de la Eton, zise Dolly.

„Vacă bătrână!” gândi Julia. „Vacă, vacă, vacă.”

Dar când terminară prânzul, o pofti să urce în camera ei:

— Eu o să mă bag în pat şi tu poți să-mi faci conversație în timp ce mă odihnesc. O bârfă dintr-aia pe cinste, de fete bătrâne, de asta mi-e poftă acum.

O luă afectuos pe Dolly pe după talia ei amplă şi o conduse

sus. O vreme vorbiră tot felul de banalități indiferente – haine, servitori, farduri, vorbe de clacă; apoi Julia, lăsându-se într-un cot, o privi pe Dolly cu ochi încrezători:

— Dolly, țin morțiş să vorbesc ceva cu tine. Am nevoie de sfatul cuiva, şi tu eşti singura persoană de pe lume de la care primesc sfaturi şi le ascult. Ştiu că în tine pot avea încredere.

— Sigur, scumpo!

— S-ar părea că oamenii spun diverse lucruri dezagreabile despre mine. A fost cineva pe la Michael şi i-a povestit că se spun vrute şi nevrute despre mine şi bietul Tom Fennell.

Cu toate că ochii ei mai puteau încă să privească în acelaşi chip fermecător şi rugător la care ştia bine că Dolly nu poate rezista, o supraveghe îndeaproape ca să vadă dacă pe chipul prietenei nu se manifestă vreo schimbare sau tresărire. Însă nu văzu nimic.

— Dar cine i-a spus lui Michael?

— Habar n-am. Nu vrea să mărturisească. Ştii şi tu cum îl apucă pe el, când ține să facă pe gentlemanul.

Se întrebă dacă a fost doar o părere a ei că trăsăturile lui Dolly s-au mai destins la auzul acestor vorbe.

— Aş vrea să ştiu adevărul, Dolly.

— Mă bucur grozav că m-ai întrebat, scumpo. Ştii bine că nu pot suferi să mă amestec în treburile altora, şi dacă n-ai fi ridicat chiar tu chestiunea, n-aş fi pomenit-o pentru nimic în lume.

— Draga mea, dacă n-oi fi ştiind eu ce bună prietenă mi-eşti, atunci cine ar mai şti?

Dolly îşi scoase pantofii şi se instală, masivă şi revărsată, pe scaun. Julia n-o slăbi din ochi.

— Ştii şi tu ce răutăcioşi sunt oamenii. Tu ai dus întotdeauna o viață atât de potolită şi ordonată. N-ai ieşit decât foarte puțin în lume, şi atunci numai cu Michael sau Charles Tamerley. El e altceva: bineînțeles, toată lumea ştie că te adoră de veacuri. Dar pare atât de ciudat ca brusc să începi să colinzi localurile cu un funcționăraş de la firma care se ocupă de contabilitatea voastră.

— Ei, nu e chiar aşa. Taică-su i-a cumpărat o cotă- parte din firmă, aşa că acum e şi el tovarăş la parte.

— Da, câştigă patru sute de lire pe an.

— De unde ştii? întrebă repede Julia.

De data asta era sigură că Dolly a fost prinsă pe picior greşit.

— Păi tu m-ai convins să mă adresez firmei lui pentru chestiunea impozitelor. Unul dintre partenerii principali mi-a spus. Pare oarecum nefiresc ca din venitul ăsta să-şi poată permite să aibă un apartament, să se îmbrace aşa elegant şi să invite lumea la baruri.

— După câte ştiu, se prea poate ca taică-su să-i trimită o alocație.

— Taică-su e jurisconsult undeva în nordul Londrei. Ştii tu prea bine că dacă i-a cumpărat o cotă-parte la o firmă nu-i mai dă şi alocație.

— Sper că nu-ți închipui că-l întrețin eu! zise Julia hohotind melodios.

— Scumpo, eu nu-mi închipui nimic. Îşi închipuie alții.

Juliei nu-i plăcură nici cuvintele, nici tonul lui Dolly. Dar nu-şi manifestă în niciun fel stânjeneala sau nemulțumirea.

— Bine, dar e absurd! Tom e în egală măsură prietenul lui Roger şi al meu. Bineînțeles că am umblat cu el. Mi se părea că ruginesc. M-am cam plictisit să merg doar la teatru şi să-mi rezolv toate treburile singură. Asta nu e viață. La urma urmei, dacă nu mă distrez şi eu puțin acum, nu văd când am s-o mai pot face. Am cam început să îmbătrânesc, Dolly, ştii? N-are rost să ne mințim. Pe Michael îl ştii şi tu cum e: bineînțeles că e foarte drăguț, dar te cam plictiseşte.

— Nu mai mult acum decât altădată, zise Dolly cu acreală.

— Mă socoteam ultima femeie de pe lume despre care ar putea gândi cineva că o să flirteze cu un băiat cu douăzeci de ani mai tânăr ca mine.

— Douăzeci şi cinci, o corectă Dolly. Aşa credeam şi eu. Din nefericire însă, băiatul n-a fost prea discret.

— Ce vrei să spui?

— Păi, i-a spus lui Avice Crichton că o să-i facă rost de un

rol în viitoarea voastră premieră.

— Cine naiba mai e şi Avice Crichton?

— A, o tânără actriță pe care o cunosc eu. Frumoasă ca o cadră.

— La ce te puteai aştepta de la un băiețel prostuț? Probabil îşi închipuie că-l poate convinge pe Michael. Ştii ce slăbiciune are Michael pentru fetişcanele astea.

— Tom zice că te poate pune să faci orice vrea el. Zice că eşti în stare să-i mănânci din palmă.

Mare noroc pentru Julia că era o actriță atât de bună. O clipă i se opri inima în loc. Cum putea Tom să spună una ca asta? Cretinul! Un tâmpit fără pereche!

Dar revenindu-şi imediat scoase un râs uşurel:

— Vai ce prostie! Nu cred o iotă din toate astea.

— E un tânăr ordinar, aş zice chiar vulgar. Nu e deloc de mirare că şi-a pierdut mințile văzând că-i dai atâta importanță.

Zâmbind nonşalant şi binevoitor, Julia, îi aruncă o privire ingenuă:

— Scumpo, dar *tu* nu poți să crezi că e amantul meu, nu?

— Dacă n-o cred, înseamnă că sunt singura persană care face opinie separată.

— Dar crezi?

O clipă, Dolly nu răspunse. Se priviră intens, drept în ochi, şi inimile li se înnegriră de ură; totuşi Julia îşi păstră zâmbetul pe buze.

— Dacă-mi dai cuvântul tău de onoare, în mod solemn, că nu ți-e amant, fireşte că te cred.

Julia îşi coborî glasul către o notă joasă şi gravă şi spuse cu cel mai perfect aer de sinceritate:

— Dolly dragă, până azi nu ți-am spus niciodată o minciună, şi sunt prea bătrână ca să încep tocmai acum. Îți dau cuvântul meu de onoare, în modul cel mai solemn cu putință, că Tom nu mi-a fost nimic altceva decât prieten.

— Mi-ai luat o mare piatră de pe inimă.

Julia ştia că Dolly n-o crede şi Dolly era conştientă că Julia ştie. Continuă:

— Dar în cazul ăsta, Julia iubito, de dragul tău şi-n propriul tău interes trebuie să fii mai înțeleaptă. Nu te mai afişa cu tânărul ăsta. Lasă-l în plata Domnului.

— Vai, n-aş putea face una ca asta. Ar însemna tocmai să recunosc că oamenii aveau dreptate cu ceea ce-mi puneau în seamă. La urma urmei, am conştiința perfect curată. Îmi pot permite să țin capul sus. M-aş dispreţul îngrozitor dacă aş lăsa nişte trăncăneli răuvoitoare să-mi influențeze comportarea.

Dolly îşi băgă picioarele la loc în pantofi şi, scoțându-şi rujul din poşetă, îşi făcu buzele.

— Mde, draga mea, eşti destul de matură ca să ştii exact ce vrei.

Se despărțiră cu destulă răceală.

Dar vreo două dintre replicile lui Dolly o cam secaseră pe Julia. Erau buboaie care coceau. Supărător lucru că bârfelile se apropiaseră atât de tare de adevăr. Dar parcă asta conta? Câte femei n-aveau amanți, şi cui îi păsa? Şi mai era şi actriță pe deasupra. Nimeni nu se aşteaptă de la o actriță să fie un model de moralitate.

„Asta numai din cauza blestematei mele de virtuți! Dacă nu era tâmpenia asta nu se stârnea toată zarva!"

Îşi câştigase o reputaţie de femeie extrem de virtuoasă, pe care n-o puteau atinge calomniile, iar acum se părea deodată că reputația ei e un fel de închisoare pe care şi-a clădit-o singură. Dar alte lucruri erau încă şi mai grave. La ce se referea Tom când spusese că ea e în stare să-i mănânce şi din palmă? Era un afront care o durea cumplit. Necopt şi netot! Cum îndrăzneşte să zică una ca asta? Julia nu prea ştia cum să procedeze nici în chestia asta. Ar fi vrut să-l tragă de urechi pentru ceea ce a spus. Dar ce rost ar fi avut? Cu siguranță că ar fi negat. Nu putea face altceva decât să-şi țină gura, oricum povestea mersese între timp mult prea departe, n-avea încotro şi trebuia să accepte totul. Era inutil să evite să privească adevărul în față: Băiatul n-o iubea, era amantul ei pentru că asta îi gâdila amorul propriu, pentru că-i aducea tot felul de bucurii care contau pentru el, şi

pentru că, cel puțin în propriii săi ochi, asta îi dădea o anumită poziție în societate.

„Dacă aş avea măcar un dram de glagore în cap, i-aş da cu piciorul”. Râse mânioasă: „Uşor de spus! Dar îi iubesc”.

Marea ciudățenie era că privind în adâncul inimii ei, constata că nu Julia Lambert, femeia, suferise afrontul şi era roasă de necaz, căci de ea nu-i păsa; o rănise insulta adusă Juliei Lambert, actrița. Adeseori simțise că talentul ei – geniul, cum îi ziceau criticii, dar cuvântul i se părea cam umflat –, mă rog, darul pe care-l avea, dacă vreți, nu era propria ei ființă, nici măcar nu făcea parte din ea, ci era doar ceva din afară, care o folosea pe ea, Julia Lambert femeia, pentru a se exprima pe el însuşi. Era o personalitate stranie, imaterială, care părea să se pogoare asupra ei, şi care făcea prin ea lucruri de care ea nu se ştia capabilă. Era o femeie obişnuită, drăgălaşă, care înainta în vârstă. Harul ei însă n-avea nici vârstă, nici formă. Era doar un duh care cânta pe trupul ei, aşa cum cântă violonistul pe strune. Tocmai ofensa adusă acestui har o ustura atât de puternic.

Încercă să doarmă. Era atât de obişnuită să doarmă după-amiaza, încât întotdeauna izbutea să ațipească în clipa în care se potolea, dar de data asta se răsuci neliniştită dintr-o parte într-alta şi somnul refuza să se pogoare asupra ei. În cele din urmă se uită la ceas. Tom se întorcea de multe ori de la birou imediat după ora cinci, îi era dor de el; în brațele lui îşi găsea tihna, când era cu el nu mai conta nimic altceva. Făcu numărul lui de telefon.

— Alo? Da! Cine e acolo?

Ținu receptorul la ureche, cuprinsă de panică. Era glasul lui Roger. Lăsă telefonul la loc în furcă.

CAPITOLUL XIX

JULIA NU DORMI BINE NICI noaptea. Era încă trează când se întoarse Roger, şi, auzindu-l intrând, aprinse lumina şi văzu că e patru. Se încruntă. A doua zi de dimineață Roger coborî troncănind pe scările de piatră tocmai când începea ea să se gândească la sculare.

— Mămico, îmi dai voie să intru?

— Vino.

Era încă în pijama şi halat. Julia îi zâmbi pentru că avea o înfățişare grozav de tânără şi proaspătă.

— Te-ai întors foarte târziu astă-noapte.

— Aş, de unde. Pe la unu.

— Mincinosule! M-am uitat la ceas. Era patru.

— Mă rog. Înseamnă că era patru, acceptă el degajat.

— Dar ce naiba ai făcut până la ora aia?

— Ne-am dus la un local să supăm după spectacol. Am dansat.

— Cine cu cine?

— Vreo două fete pe care le-am agățat. Tom le cunoştea dinainte.

— Cum se numeau?

— Una era Jill şi ailaltă Joan. Nu le ştiu numele de familie. Joan e actriță. M-a întrebat dacă nu i-aş putea găsi un rol pe care să-l dubleze în viitoarea voastră premieră.

Cel puțin niciuna din ele nu era Avice Crichton. Numele acesta i se învârtea mereu în minte de când îi pomenise Dolly.

— Bine, dar localurile alea nu sunt deschise până la patru.

— Nu, ne-am întors pe urmă în apartamentul lui Tom. Dar Tom m-a pus să-i făgăduiesc că n-am să-ți spun. Zicea că o să te înfurii.

— O, dragul meu, e nevoie de mult mai mult decât atât pentru ca să mă înfurie! Îți făgăduiesc că n-am să suflu o vorbă.

— Dacă e cineva de vină, atunci eu sunt ăla. Am fost pe la Tom ieri după-amiază şi atunci am pus lucrurile la cale. Toată povestea asta cu amorul despre care auzi în piese şi citeşti prin romane. Am şi eu aproape optsprezece ani. M-am gândit că n-ar strica să aflu şi eu cum stă toată chestia.

Julia se ridică în capul oaselor şi-l privi pe Roger cu ochi mari şi întrebători:

— Roger, ce vrei să spui?

Băiatul era liniştit şi grav.

— Tom zicea că ştie el nişte fetişcane cu care nu sunt probleme. Le-a avut şi el pe amândouă. Stau împreună, aşa că le-am dat telefon şi le-am invitat să se întâlnească cu noi după spectacol. Tom le-a spus că sunt virgin şi că ar fi mai bine să mă tragă la sorți între ele. Când ne-am întors în apartament, el şi-a luat-o pe Jill în dormitor şi mi-a lăsat mie camera de zi şi pe Joan.

O clipă Julia nici nu se gândi la Tom, prea era tulburată de ce-i povestea Roger.

— Nu mi se pare că ar fi mare lucru la urma urmei, nu prea văd că ar fi o chestie care să merite să se facă atâta zarvă în jurul ei.

Julia nu era în stare să scoată o vorbă. I se umplură ochii de lacrimi care începură să-i şiroiască pe obraji.

— Mămico, da' ce s-a întâmplat? De ce plângi?

— Eşti atât de tânăr! Doar un băiețel.

Se apropie de ea şi aşezându-se pe marginea patului o cuprinse cu brațele.

— Nu plânge, draga mea! Nu ți-aş fi spus dacă m-aş fi gândit că o să te tulbure. La urma urmei, mai curând sau

mai târziu tot trebuia să se întâmple.

— Bine, dar e prea devreme. Mult prea devreme! Mă face să mă simt aşa de bătrână!

— Nu tu. Draga mea, „Etatea n-are putere asupra ei, nici obiceiul nu-i poate istovi bogatul farmec”[38].

Julia chicoti printre lacrimi.

— Vai, Roger, ce cap sec eşti! Tu-ți închipui că Cleopatrei i-ar fi plăcut vorbele pe care le-a rostit despre ea măgarul ăla bătrân? Trebuia să mai aştepți şi tu nițel.

— Ba mai bine că n-am aşteptat. Acuma ştiu şi eu totul, am înțeles despre ce e vorba. Ca să fiu sincer, mi s-a părut o treabă cam dezgustătoare.

Julia oftă adânc. Era o mare consolare şi plăcere să-l simtă ținând-o în brațe cu atâta gingăşie. Dar i se rupea inima pentru ea însăşi.

— Mamă dragă, nu eşti supărată pe mine, nu?

— Supărată? Nu. Dar dacă tot trebuia să se întâmple, aş fi preferat să nu fie doar aşa un lucru de mântuială. Ca orice întâmplare banală. Tu vorbeşti de parcă ar fi fost doar o experiență stranie.

— Păi într-un fel chiar cred că asta a fost.

Julia îi zâmbi puțin:

— Şi tu chiar crezi că a fost dragoste?

— Păi, cam asta înțeleg cei mai mulți oameni prin cuvântul dragoste, nu?

— Nu, nu e adevărat. Ei se referă la suferințe şi chinuri, ruşine, extaz, paradis şi iad; ei folosesc cuvântul în sensul unei trăiri mai intense, precum şi al unei plictiseli nespuse; se referă la libertate şi robie; la tihnă şi nelinişte.

Ceva din tăcerea cuminte cu care o asculta o făcu să-l privească printre gene. În ochii lui stăruia o expresie curioasă. Nu prea ştia Julia ce-o fi însemnând. Parcă ar fi ascultat cu un aer grav un sunet care venea de la mari depărtări.

---

[38] W. Shakespeare, *Antoniu şi Cleopatra,* Act. II, Scena II (trad. Tudor Vianu).

— Dar nu prea pare să fie vorba de ceva foarte amuzant, murmură într-un târziu Roger.

Maică-sa îi cuprinse obrajii netezi cu mâinile şi-l sărută pe buze.

— Sunt o proastă, nu-i aşa? Eu încă te mai cred un băiețel, mic, mic de tot pe care-l țin în brațe.

Roger clipea, şiret parcă.

— Ce-i fi având de rânjeşti aşa, maimuțoiule?

— Făceam o poză splendidă, nu?

Julia nu putu să nu râdă:

— Eşti un purceluş. Un purceluş jegos până-n vârful urechilor.

— Dar, apropo, Joan are vreo şansă să fie angajată ca dublură?

— Spune-i să treacă într-o zi pe la mine.

Dar după plecarea lui Roger, Julia oftă. Era deprimată. Se simțea tare singură. Viața ei fusese atât de plină şi palpitantă încât n-avusese niciodată timp să se ocupe în suficientă măsură de Roger. Fireşte că o apucaseră pandaliile când făcuse băiatul tuse măgărească sau pojar, dar mai tot timpul fusese sănătos şi atunci ocupa doar un loc agreabil în fundul conştiinței ei. Întotdeauna simțise însă că există acolo ca să te ocupi de el când ai chef, şi adeseori se gândise că o să fie tare plăcut când o să crească mare, destul de mare ca să poată să-i împărtăşească interesele. Iar acum simțea un şoc dându-şi seama că – fără să-l fi avut vreodată cu adevărat în stăpânirea ei – l-a pierdut. I se strânseră buzele gândindu-se la fata care i-l luase.

„Auzi vorbă, dublură! Vax!”

Durerea pe care o simțea o absorbi în atât de mare măsură încât o făcea incapabilă să se lase afectată ·— aşa cum ar fi fost normal – de descoperirea ticăloşiei lui Tom. Întotdeauna avusese senzația că o înşală. La vârsta lui, cu temperamentul lui frivol, cu ea legată de spectacolele la oră fixă, de felurite angajamente către care o târau obligațiile profesionale, era limpede că băiatului i se ofereau tot felul de prilejuri de a-şi satisface înclinațiile. Julia închise ochii. Nu

ceruse altceva decât să nu-i ajungă ei la urechi. Asta era prima dată când i se aducea la cunoştinţă, fără voia ei, o realitate.

„N-am încotro, trebuie s-o înghit şi p-asta”, oftă ea. Tot felul de gânduri i se învârteau prin cap. „E ca şi cum ai minţi fără să ştii să minţi, asta e fatal; cred că e mai bine să n-ai minte şi să ştii că n-ai, decât să n-ai şi să nu-ţi dai seama.”

CAPITOLUL XX

DE CRĂCIUN, TOM SE DUSE CU familia la Eastbourne. Julia avea două spectacole în ziua a doua de Crăciun, aşa că rămase la Londra cu soțul şi băiatul; de revelion merseră la o serată grandioasă dată de Dolly de Vries la Savoy; iar peste câteva zile Roger plecă la Viena. Cât timp se afla el la Londra, Julia nu-l prea văzu pe Tom. Nu-l întrebă pe Roger ce fac când umblă împreună prin oraş, nu voia să ştie, îşi oțelea mintea deprinzându-se să nu se mai gândească şi-şi abătea gândurile, ducându-se la cât mai multe petreceri. Şi pe urmă mai existau întotdeauna şi reprezentațiile ei; de îndată ce ajungea la teatru, chinurile, umilința, gelozia i se alinau, parcă i le lua cu mâna. Căpăta un fel de simțământ al puterii triumfătoare găsind – parcă în borcanul cu fard – o altă personalitate care nu putea fi atinsă şi rănită de niciun fel de necazuri omeneşti. Având acest refugiu, era în stare să suporte orice.

În ziua în care plecă Roger, Tom îi dădu telefon de la birou:

— Ai vreun program astă-seară? Ce-ar fi să mergem să ne facem de cap?

— Nu, sunt ocupată.

Nu era adevărat, dar cuvintele îi scăpară fără voie.

— A, da? Mă rog, mâine se poate?

Dacă şi-ar fi exprimat dezamăgirea, dacă ar fi rugat-o să-şi contramandeze întâlnirea sau angajamentul presupus, Julia ar fi găsit puterea de a o rupe cu el atunci pe loc. Nepăsarea lui însă, o învinse.

— Mâine se poate.

— Perfect. Te iau de la teatru după spectacol. Pa.

Julia era deja gata, şi-l aştepta când fu poftit Tom în cabina ei. În mod destul de ciudat, era tare agitată. Fața lui se lumină la vederea ei, iar când Evie ieşi o clipă din cameră, o luă în brațe şi o sărută cu căldură pe buze.

— Acum mă simt mai bine, râse el.

Uitându-te la el şi văzându-l atât de tânăr, proaspăt şi ingenuu, atât de bine dispus, nu ți-ai fi închipuit niciodată că e în stare s-o facă să sufere atât de cumplit. Nici prin cap nu ți-ar fi trecut să-l suspectezi de joc dublu. Era absolut limpede că nici măcar n-avea habar că nu s-au văzut aproape deloc în ultimele două săptămâni.

(„Dumnezeule, ce bine ar fi dacă aş găsi puterea să-i spun să se ducă naibii.”)

Dar îl privi cu un zâmbet vioi în ochii splendizi.

— Unde mergem?

— Am reținut o masă la localul Quag. Au un program nou – un scamator american pur şi simplu formidabil.

Julia vorbi cu multă vivacitate în tot cursul cinei. Îi povesti despre toate petrecerile la care fusese, despre obligațiile teatrale de care nu putuse scăpa, în aşa fel încât să pară că numai din pricina angajamentelor ei nu s-au mai văzut. Rămase însă contrariată constatând că lui i se par toate acestea cum nu se poate mai fireşti. Se bucura că o vede, asta era limpede, îl interesa ce a mai făcut precum şi lumea pe care o văzuse ea, dar tot atât de limpede era şi că nu-i fusese câtuşi de puțin dor de ea. Ca să se convingă pe deplin de reacția lui, îi spuse că a primit o ofertă de a face un turneu la New York cu piesa în care juca. Îi descrise şi termenii care i se propuseseră.

— Excelent! zise el şi ochii îi străluciră. Condiții formidabile! Imposibil să pierzi, şi cine ştie dacă nu câştigi o groază de bani.

— Singura chestie este că nu țin prea mult să părăsesc Londra.

— De ce nu? Credeam că o să sari în sus de bucurie. Piesa asta a făcut o serie foarte lungă, şi după cât se pare o să

meargă încă bine până pe la Paşti, aşa că dacă vrei să dai lovitura în America, nici nu-ți poți găsi un mijloc mai bun.

— Eu una nu văd de ce nu s-ar juca şi în tot cursul verii. Şi pe urmă nu-mi plac prea mult oamenii necunoscuți. Țin mult la prietenii mei.

— Asta mi se pare o prostie. Prietenii o să se descurce perfect şi fără tine. Şi tu o s-o duci împărăteşte în New York.

Râsul ei vesel fu deosebit de convingător:

— S-ar zice că abia aştepți să scapi de mine.

— Bineînțeles că o să mor de dorul tău, dar e vorba doar de câteva luni. Eu unul n-aş mai ezita o clipă dacă mi s-ar oferi o asemenea şansă.

Dar când terminară supeul şi comisionarul le chemă un taxi, Tom dădu adresa apartamentului ca şi cum ar fi fost de la sine înțeles că se vor întoarce acolo. În maşină o cuprinse pe după talie şi o sărută, iar mai târziu, când zăcea în brațele lui, în patul de o singură persoană. Julia simți că toate suferințele prin care a trecut în ultimele două săptămâni nu erau un preț prea scump pentru fericirea şi tihna ce-i copleşeau inima.

Continuă să meargă cu Tom la localuri elegante pentru supeu şi la baruri pentru a dansa. Dacă oamenii țineau să-l socoată amantul ei, n-aveau decât; ea una depăşise momentul şi vârsta la care să-i mai pese. Dar de câteva ori se întâmplase ca el să fie ocupat când îl rugase ea s-o însoțească undeva. Printre prietenii de marcă ai Juliei se răspândise ideea că Tom se pricepe în mod deosebit să-i ajute în privința declarațiilor de impozite. Soții Dennorant îl invitaseră o dată să petreacă un week-end la țară şi acolo cunoscuse o sumedenie de persoane care se bucuraseră să profite de iscusința lui profesională. Începu să primească invitații şi de la persoane pe care Julia nici nu le cunoştea. Îi auzea doar numele pomenit de diverse cunoştințe.

— Îl cunoşti pe Tom Fennell, nu? Nu-i aşa că e tare isteț şi priceput? Am auzit că le-a economisit soților Gillian câteva sute de lire de la plata impozitelor.

Julia nu mai era chiar aşa încântată. Prin intermediul ei

obținuse el invitații la petrecerile la care dorise să meargă. Acum se părea că în această privință începea să se descurce binişor şi fără ajutorul ei. Era agreabil şi fără pretenții, între timp ajunsese să aibă o garderobă elegantă şi aerul lui curățel şi proaspăt făcea impresie bună; izbutea să le aducă oamenilor economii; Julia cunoştea destul de bine lumea după care se dădea el în vânt pentru a înțelege că foarte curând o să se cuibărească perfect în ea. N-avea o opinie prea bună despre morala femeilor pe care avea să le întâlnească Tom acolo şi ar fi putut uşor pomeni cel puțin vreo două cucoane cu titluri înalte care ar fi fost gata să pună gheara pe el. Singura consolare pentru Julia era faptul că toate erau nişte zgârcioabe cumplite. Dolly îi spusese că el n-are decât un venit de patru sute de lire pe an; cu asemenea sumă fără doar şi poate că n-avea posibilitatea să se învârtă în asemenea cercuri.

Cu multă hotărâre, Julia respinsese oferta din America încă înainte de a-i pomeni de ea lui Tom; piesa lor aducea încă şi acum încasări foarte bune. Dar una din acele crize inexplicabile, ce afectează din când în când teatrul, se năpusti brusc asupra Londrei şi profiturile scăzură dintr-o dată. Se părea că n-au să poată tine afişul mult după Paşti. Aveau în vedere o piesă nouă – *În zilele noastre* – în care-şi puseseră multe speranțe, şi intenția lor inițială fusese s-o monteze la începutul toamnei. Exista în ea un rol de efect pentru Julia, precum şi avantajul unui rol foarte potrivit pentru Michael. Era genul de piesă pe care o puteau uşor juca un an întreg. Lui Michael nu prea-i plăcea ideea de a face premiera în mai, puțin înainte de vacanța de vară, dar se părea că n-aveau încotro, drept care începu să se intereseze de o eventuală distribuție.

Într-o după-amiază, în pauza unui spectacol de matineu, Evie îi aduse Juliei un bilet. Fu surprinsă văzând scrisul lui Roger:

„Dragă mamă,

Ți-o recomand pe domnişoara Joan Denver, despre care

ți-am vorbit. Ține morțiş să ajungă la Teatrul Siddons şi s-ar mulțumi cu un rolişor cât de mic, sau chiar o dublură.

Fiul tău iubitor, Roger".

Julia zâmbi amuzată de maniera oficială în care-i scria: o măguli gândul că băiatul a crescut atât de mult încât să fie în situația de a încerca să le găsească slujbe prietenelor. Dar deodată îşi aminti cine e Joan Denver. Joan şi Jill. Era fata care-l sedusese pe bietul Roger. Se încrâncenă, dar era curioasă s-o vadă.

— George e aici? (George era portarul.)

Evie încuviință din cap şi deschise uşa.

— George.

Portarul intră.

— Domnişoara care a adus bilețelul e acuma aici?

— Da, domnişoară Lambert.

— Spune-i că am s-o primesc după spectacol.

În ultimul act al piesei, purta o rochie de seară cu trenă; era o toaletă grandioasă şi-i scotea în evidență silueta ireproşabilă. Purta diamante în părul de culoare naturală şi brățări cu diamante. Arăta într-adevăr maiestuoasă, aşa cum cerea rolul. O primi pe Joan Denver în clipa în care reveni după ultima chemare la rampă. Julia putea sări într-o singură clipă din rol în viața particulară, şi invers, dar de data asta, fără niciun efort, continuă să joace pe aristocrata imperială, detaşată şi măreață.

— Te-am făcut să mă aştepți atâta, încât m-am gândit să nu te mai rețin şi cât mi-ar fi trebuit ca să mă schimb.

Zâmbetul cordial al Juliei era surâsul unei regine; grația ei te ținea la o distanță respectuoasă. Dintr-o ochire, o cântărise pe tânăra care intrase în cabina ei. Era foarte proaspătă, cu o fețişoară drăgălaşă şi un năsuc cârn, fardată intens dar nu prea inteligent.

„Are picioarele prea scurte, gândi Julia. E departe de a fi de prima mână."

În mod evident fata se îmbrăcase cu ce avea ea mai bun şi din aceeaşi ochire Julia prinsese tot adevărul şi despre

îmbrăcămintea fetei.

(„Haine de gata, din Shaftesbury Avenue.”)

Biata fată, era groaznic de speriată. Julia o pofti să se aşeze şi-i oferi o ţigară.

— Ai chibriturile alături.

Văzu cum îi tremură mâinile când aprinse chibritul. Pe primul îl rupse, iar pe al doilea îl frecă de trei ori de cutie până să-l poată folosi.

(„Vai, de-ar putea-o vedea Roger acum! Fard ieftin, ruj prost, spaimă cât cuprinde. Şi el, care o credea o mare vampă!”)

— Joci de multă vreme, domnişoară… iărtă-mă, dar ţi-am uitat numele.

— Joan Denver. I se uscase gura şi abia mai vorbea. I se stinse ţigara şi o ţinea în mână cu un aer neajutorat. Răspunse la întrebarea Juliei: De doi ani.

— Ce vârstă ai?

— Nouăsprezece ani.

(„Asta-i minciună. Ai pe puţin douăzeci şi doi.”)

— Îl cunoşti pe băiatul meu, nu?

— Da.

— Tocmai a plecat de la Eton. S-a dus la Viena să înveţe nemţeşte. Bineînţeles că e grozav de tânăr, însă taică-su şi cu mine ne-am gândit că nu i-ar strica deloc să petreacă vreo câteva luni în străinătate înainte de a se duce la universitate la Cambridge. Dar în ce roluri ai jucat? Ţi s-a stins ţigara. Vrei să-ţi dau alta?

— A, nu e nevoie, mulţumesc. Am jucat prin turnee. Dar tare aş vrea să pot ajunge să joc la Londra. (Curajul disperării o îmboldi să rostească discursul pe care în mod evident şi-l pregătise.) Am cea mai formidabilă admiraţie pentru dumneavoastră, domnişoară Lambert. Am zis întotdeauna că sunteţi cea mai mare artistă din teatru. Am învăţat de la dumneavoastră mai mult decât în toţi anii pe care i-am petrecut la Academia regală de artă dramatică. Cea mai mare ambiţie a mea este să intru în teatrul dumneavoastră, domnişoară Lambert, şi dacă aţi găsi

cumva posibilitatea de a-mi oferi ceva cât de mic, sunt convinsă că ar fi cea mai extraordinară şansă de care s-a bucurat vreo tânără,

— Vrei să-ţi scoţi pălăria?

Joan Denver îşi scoase pălăriuţa ieftină şi cu un gest rapid îşi scutură buclele tunse destul de scurt.

— Vai ce păr frumos ai! îi spuse Julia.

Cu acelaşi zâmbet regesc dar infinit de cordial, – zâmbetul pe care îl revarsă un cap încoronat asupra supuşilor pe parcursul unei procesiuni, - Julia o învălui cu privirea. Nu-i vorbi. Îşi aminti de maxima învăţată de la Jane Taitbout: Nu crea niciodată o pauză fără motiv, dar dacă o faci prelungeşte-o cât poţi. Aproape că auzea bătăile inimii fetei şi o simţea intrând din ce în ce mai tare în hainele ei de gata, micşorându-se în propria ei piele.

— Ce te-a determinat să-i ceri băiatului meu o scrisoare de recomandaţie?

Joan roşi destul de tare pe sub fard şi înghiţi în sec înainte de a răspunde:

— L-am cunoscut în casa unui prieten şi i-am spus cât de mult vă admir şi el a zis că poate aţi izbuti să-mi găsiţi ceva în viitoarea piesă pe care o veţi juca.

— Da, tocmai treceam mintal în revistă diversele roluri.

— A, de fapt nici nu mă gândeam la un rol. Dacă aş putea să dublez pe cineva – adică, nu ştiu cum să vă explic, asta mi-ar da posibilitatea să asist la repetiţii şi să vă studiez arta actoricească. Ar fi în sine un gen de educaţie. Toată lumea e de acord în privinţa asta.

(„Auzi, gâsculiţa; vrea să mă flateze. Parcă eu nu ştiu toate astea. Da' de ce naiba ar trebui s-o educ tocmai eu?")

— Drăguţ din partea dumitale că te exprimi aşa. De fapt nu sunt decât o persoană foarte banală. Publicul e amabil, extrem de amabil. Şi dumneata eşti o fetiţă frumuşică. Şi foarte tânără. Tinereţea e atât de frumoasă! Politica noastră dintotdeauna a fost să oferim o şansă tineretului. La urma urmei nu putem să jucăm o veşnicie, şi ni se pare o datorie pe care o avem faţă de public să creştem actori şi actriţe care

să ne ia locul când va trebui să părăsim scena.

Julia spuse aceste cuvinte cu atâta simplitate, cu glasul ei frumos modulat, încât lui Joan Denver i se încălzi inima. Izbutise deci s-o convingă pe băbuță şi aproape sigur căpătase dublura aceea. Tom Fennell îi spusese că dacă îşi joacă bine atuurile cu Roger, ar putea uşor să ajungă undeva.

— Vai, domnişoară Lambert, dar momentul acela e încă foarte departe, zise Joan cu ochii ei negri şi frumoşi strălucind puternic.

(„În privința asta ai dreptate, fetițo, ai foarte multă dreptate. Fac prinsoare că şi la şaptezeci de ani o să joc atât de bine încât să te mătur pur şi simplu de pe scenă.”)

— Trebuie să mă mai gândesc. Nu prea ştiu încă ce roluri vor fi dublate în premiera noastră următoare.

— Am auzit că se vorbeşte de intrarea lui Avice Crichton în rolul fetei. Mă gândeam că eventual aş putea s-o dublez pe ea.

Avice Crichton. Nici cea mai mică licărire din ochii Juliei nu trădă faptul că numele acesta ar reprezenta ceva pentru ea.

— Da, mi-a pomenit soțul meu de ea, dar deocamdată nu e nimic stabilit. De fapt nici n-o cunosc. E deşteaptă?

— După părerea mea, da. Am studiat împreună la Academia regală de artă dramatică.

— Şi am auzit că e frumoasă ca o cadră.

Ridicându-se în picioare pentru a marca faptul că audiența s-a încheiat, Julia lăsă deoparte măreția imperială. Schimbă tonul şi dintr-o dată deveni actrița voioasă şi binevoitoare care e gata oricând să facă un serviciu cuiva:

— Ei, drăguțo, lasă-mi, te rog, numele şi adresa şi te anunț eu dacă se poate aranja ceva.

— N-o să mă uitați, domnişoară Lambert?

— Nu, fetițo, îți promit. Mi-a părut foarte bine de cunoştință. Ai o prezență fizică extrem de agreabilă. Ştii să te descurci până la ieşire, nu? La revedere.

„Ce să zic, are cel puțin zero la sută şanse să pună piciorul

în teatrul ăsta, îşi zise Julia după plecarea ei… Auzi, cățeaua, să-mi seducă băiatul! Băiețelul meu scump! O ruşine, asta e! Ar trebui să li se interzică unor asemenea femei…”

Se uită în oglindă în timp ce-şi scotea toaleta elegantă. Avea ochii oțeliți şi buzele răsucite într-un zâmbet sardonic. Se adresă propriei ei imagini:

„Şi dacă nu te superi, bătrânico, ascultă-mă pe mine ce-ți spun: Dacă e cineva care n-o să joace în piesa *În zilele noastre,* aia e domnişoara Avice Crichton”.

CAPITOLUL XXI

DAR PESTE VREO SAPTAMÂNA Michael pomeni de ea.

— Apropo, ai auzit de o fată care se cheamă Avice Crichton?

— Niciodată.

— Mi s-a spus că e destul de bună. Tip de lady şi chestii dintr-astea. Taică-su e ofiţer. Mă întrebam dacă ar merge în rolul Honoriei.

— Dar de unde ai auzit de ea?

— De la Tom. O cunoaşte, zice că-i foarte isteaţă. Joacă într-un program de duminică seara. De fapt, chiar duminica asta. Zice că, după părerea lui, ar merita sa ne ducem să adulmecăm şi noi pe-acolo.

— Păi de ce nu te duci?

— Mă duceam la Sandwich să joc golf. Ai muri de plictiseală dacă te-aş ruga să te duci tu? Îmi închipui că spectacolul e cretin, dar tu o să-ţi dai seama dacă merită cât de cât să-i dăm rolul să-l citească. O să te însoţească Tom.

Juliei îi bătea inima să-i spargă pieptul:

— Sigur că mă duc.

Îi telefonă lui Tom şi-l invită să treacă pe acolo să ia o gustare înainte de a se duce împreună la teatru. Când sosi Tom, Julia nu era încă gata.

— Suntem în întârziere sau ai venit tu prea devreme? întrebă Julia intrând în salonaş.

Observă imediat că Tom îşi pierduse răbdarea aşteptând. Era nerăbdător şi emoţionat.

— Cortina se ridică la opt fix, zise el. Nu pot să sufăr să intru la un spectacol după ce a început.

Agitația lui îi spuse Juliei tot ce dorea ea să ştie. Zăbovi un pic mai mult la cocteiluri.

— Cum o cheamă pe actrița asta pe care mergem s-o vedem astă-seară?

— Avice Crichton. Țin grozav de mult să aflu ce părere ai despre ea. Mi se pare o adevărată găselniță. Ştie că vii s-o vezi astă-seară şi e speriată la culme, dar eu i-am spus să nu-şi facă probleme. Tu ştii cum sunt spectacolele astea care se joacă numai duminică seara: repetiții făcute în pripă etcetera, etcetera. Eu i-am zis că tu o să înțelegi perfect lucrurile şi că o să fii îngăduitoare.

De nenumărate ori în cursul cinei, Tom se uită la ceas. Julia se comportă ca o perfectă femeie de lume. Vorbi de una şi de alta şi observă că el nu prea e atent. De îndată ce se ivi prilejul, Tom o readuse în discuție pe Avice Crichton.

— Bineînțeles că nu i-am suflat o vorbă fetei, dar sunt convins că se potriveşte perfect pentru rolul Honoria. (Citise *În zilele noastre,* aşa cum citea toate piesele în care juca Julia, înaintea premierei.) Arată exact cum trebuie să fie actrița din rolul ăsta. De asta sunt sigur. A tot avut de luptat cu greutăți, şi ar fi o şansă extraordinară pentru ea. Te admiră grozav şi abia aşteaptă să joace în aceeaşi piesă cu tine.

— Asta nu-i greu de înțeles. Înseamnă şansa de a juca timp de un an fără întrerupere, şi de a fi văzută de o mulțime de directori şi conducători de trupe.

— Corespunde şi din punctul de vedere al coloritului, e foarte blondă; ar forma un contrast perfect cu tine.

— Acuma de când cu oxigenatele şi platinatele, n-o ducem deloc rău cu blondele pe scenă.

— Dar ea e blondă de la natură.

— Serios? Azi-dimineață am primit o scrisoare lungă de la Roger. S-ar părea că o duce splendid la Viena.

Interesul lui Tom scăzu brusc. Se uită la ceas. Când li se aduse cafeaua. Julia zise că e mizerabilă şi că trebuie să i se

facă alta.

— Vai, Julia, dar zău că nu merită! O să întârziem îngrozitor.

— Bănuiesc că nu e chiar un dezastru dacă pierdem câteva minute din spectacol.

Vocea lui sună chinuit:

— Dar am făgăduit că n-o să întârziem. Are o scenă de mare efect chiar pe la început.

— Iartă-mă, dar nu pot merge fără să-mi beau cafeaua.

În timp ce aşteptau altă cafea, Julia întreţinu un şuvoi de conversaţie strălucitoare. Tom abia răspundea. Mereu se uita îngrijorat spre uşă. Când i se aduse cafeaua. Julia o bău tacticos, cu un calm înnebunitor. Până să se urce în automobil, Tom era deja pradă unei mânii care-l îngheţa. Tot drumul stătu ţeapăn, privind bosumflat drept înainte. Julia nu era deloc nemulţumită de ceea ce izbutise să facă. Ajunseră la teatru cu două minute înainte de ridicarea cortinei şi în clipa în care îşi făcu apariţia Julia, spectatorii izbucniră în aplauze. Cerându-şi scuze de la cei pe care-i deranjă, se strecură către locul din mijlocul stalului. Zâmbetul ei delicat mulţumea pentru aplauzele care-i salutaseră intrarea atât de bine calculată ca timp, deşi ochii ei plecaţi cu modestie negau că acestea ar fi avut vreo legătură cu ea.

Cortina se ridică, şi după o scurtă scenă îşi făcură apariţia două fete. Una foarte frumuşică şi tânără, cealaltă. Mult mai în vârstă şi cam urâţică. După un minut, Julia se întoarse către Tom şi-l întrebă în şoaptă:

— Care e Avice Crichton? Aia tânără sau aia bătrână?

— Cea tânără.

— A, da, sigur, parcă spuneai, tu că e blondă, nu? Se întoarse către Tom ca să-i privească chipul. Nu mai era bosumflat şi încruntat; pe buze îi licărea un zâmbet fericit. Julia îşi îndreptă atenţia către scenă. Avice Crichton era foarte drăguţă, asta nu se putea nega, cu un păr auriu splendid, ochi albaştri foarte frumoşi şi un nas drept, fin desenat; dar era genul de femeie care nu-i spunea absolut

nimic Juliei.

„Insipidă, îşi zise în sinea ei. Bună pentru trupa de dansatoare de la revistă.”

Câteva minute urmări spectacolul. Se uită foarte atentă, apoi se lăsă pe spate cu un uşor oftat.

„Nu e în stare să joace nici dacă ai plăti-o în diamante”, stabili ea definitiv.

Când se lăsă cortina, Tom se întoarse către ea. Animat de o vizibilă şi nerăbdătoare curiozitate. Îi trecuse complet supărarea:

— Ce părere ai de ea?

— E frumoasă ca o cadră.

— Ştiu eu asta. Dar cum joacă? Nu ți se pare grozavă?

— Da, e isteață.

— Mi-ai face o·mare plăcere dacă ai veni să i-o spui personal. Nici nu ştii ce încurajare fantastică i-ai aduce.

— Cine, eu?

Tom nici nu-şi dădea seama ce-i cere. Până atunci nu se auzise vreodată ca ea, Julia Lambert, să se ducă în culise şi să felicite o actriță dintr-un rolişor oarecare.

— I-am făgăduit că am să te duc la ea după actul doi. Hai, te rog mult, Julia, fii fată bună! O să fie o încântare nespusă pentru ea.

(„Netotul. Un idiot fără pereche. Mă rog, am să joc rolul până la capăt.”)

— A, sigur, dacă crezi că are vreo valoare pentru ea, vin cu plăcere.

După actul doi trecură prin uşa de fier şi Tom o conduse în cabina pe care Avice Crichton o împărțea cu pocitania din prima scenă. Tom făcu prezentările. Julia întinse o mână inertă, cu o manieră uşor afectată.

— Vai, sunt fermecată să vă cunosc, domnişoară Lambert! Vă rog să scuzați cabina asta. Dar n-avea rost să mă străduiesc s-o înfrumusețez doar pentru o singură seară.

Fata nu era câtuşi de puțin intimidată. Dimpotrivă, părea chiar foarte sigură pe sine.

(„A dracului de afurisită! Nicio clipă nu-şi scapă țelul din

ochi. Plus că face cu mine pe fata de colonel.”)

— Foarte drăguț din partea dumneavoastră că ați venit să mă vedeți. Mă tem că piesa nu face prea multe parale, dar, când eşti ca mine la începutul carierei, trebuie să te mulțumeşti cu ceea ce poți obține. Aveam mari îndoieli când mi-au trimis-o să-mi văd rolul, dar până la urmă a început să-mi placă.

— Îl joci fermecător, îi zise Juiia.

— Foarte drăguț din partea dumneavoastră că-mi ziceți aşa ceva. Tare aş fi vrut să mai fi făcut vreo câteva repetiții. Țineam morțiş să vă arăt dumneavoastră de ce sunt în stare.

— Mde, ştii, sunt în profesia asta de ani şi ani de zile. Totdeauna am fost de părere că cine are talent nu poate să nu şi-l pună în evidență. Nu eşti de acord?

— Înțeleg ce vreți să spuneți. Fireşte că am nevoie de mult mai multă experiență, asta o ştiu prea bine, dar de fapt ceea ce-mi trebuie e o şansă adevărată. Sunt convinsă că ştiu să joc teatru. Numai de aş putea obține un rol adevărat, să-mi înfig dinții în el.

Aşteptă o clipă ca să-i dea Juliei posibilitatea să spună că în premiera viitoare ar avea tocmai rolul potrivit pentru ea, dar Julia continuă s-o privească zâmbitoare. Era un fel de distracție feroce pentru Julia să se vadă tratată ca o preoteasă cu care nevasta moşierului se poartă binevoitor.

— Eşti de multă vreme pe scenă? întrebă în cele din urmă Julia. Mi se pare ciudat că n-am auzit niciodată de dumneata.

— Da, ştiți, o vreme am iucat la revistă, dar aveam senzația că-mi pierd vremea de pomană. Toată stagiunea trecută am fost în turneu. Acuma însă n-aş mai vrea să părăsesc Londra, dacă izbutesc să rămân aici.

— În lumea teatrului e o supraabundență de oameni.

— A, da, ştiu. Mi se pare un lucru aproape fără speranță, dacă n-ai pile sau chestii dintr-astea. Am auzit că în curând jucați o piesă nouă.

— Da.

Julia îşi păstră zâmbetul de o dulceață aproape

insuportabilă.

— Dacă e vreun rolişor pentru mine în ea, mi-ar plăcea colosal de mult să joc cu dumneavoastră. Îmi pare tare rău că domnul Gosselyn n-a putut veni astă-seară.

— Am să-i povestesc eu despre dumneata.

— Şi chiar credeți că aş avea vreo şansă? În ciuda siguranței de sine a lui Avice prin pojghița de maniere boiereşti adoptate pentru a o impresiona pe Julia, răzbătea destul de transparent o nesiguranță vecină cu spaima: Dacă ați pune o vorbă bună pentru mine, mi-ar fi de foarte mare ajutor.

Julia o privi gânditoare:

— Mă tem că pentru mine sfaturile soțului meu contează mult mai mult decât ale mele pentru el, zâmbi ea.

Când părăsiră cabina pentru ca tânăra actriță să se poată schimba·în vederea actului trei, Julia surprinse privirea întrebătoare pe care i-o aruncă ea lui Tom când îşi lua rămas bun de la el. Cu toate că nu văzu nicio mişcare, Julia avu senzația că Tom a clătinat uşor din cap în momentul acela. Sensibilitatea ei era ascuțită la maximum, drept care traduse dialogul mut în cuvinte. Suna probabil astfel:

— Vii să supăm împreună după aceea?

— Nu pot. Fir-ar-al dracului, trebuie s-o conduc acasă.

Julia. Ascultă cu încordare crâncenă actul al treilea. Nu era nimic rău în asta, deoarece piesa era gravă. Când se termină, şi un autor palid şi speriat ieşi la rampă şi ținu un mic discurs bâlbâit şi incoerent, Tom o întrebă unde vrea să meargă să supeze.

— Hai să mergem acasă să stăm de vorbă. Dacă ți-e foame, sunt convinsă că găsim noi ceva de mâncare la bucătărie.

— Adică vrei să mergem în casa din Piața Stanhope?

— Da.

— E-n regulă.

Julia intui sentimentul lui de uşurare auzind că ea nu insistă să meargă în apartamentul lui. În automobil rămase tăcut şi Julia ştia ce tare îl enervează faptul că trebuie să se

întoarcă împreună cu ea. Bănui că cineva dă un supeu sau o petrecere la care merge Avice şi el ar fi ținut să participe. Când ajunseră, casa familiei Gosselyn era întunecată şi goală. Servitorii se culcaseră. Julia sugeră să coboare la subsol ca să guste ceva.

— N-am nevoie de nimic de mâncare, dacă tu nu pui nimic în gură, zise Tom. Beau doar un whisky cu sifon şi mă duc la culcare. Mâine am o zi foarte grea la birou.

— Perfect. Adu-ți paharul în salon. Mă duc să aprind luminile.

Când veni sus, o găsi aranjându-şi fața la oglindă. Nu se întrerupse până când el nu-şi turnă de băut şi nu se aşeză. Apoi se întoarse către el. Părea foarte tânăr şi incredibil de fermecător, cu costumul lui frumos, aşa cum stătea acolo în fotoliu: toată amărăciunea şi ciuda pe care le simțise Julia în cursul serii, toată gelozia devorantă a ultimelor zile, fură risipite dintr-o dată de patima ei intensă. Se aşeză pe brațul fotoliului şi-şi trecu mângâietor degetele prin părul lui Tom. Acesta însă se trase înapoi cu un gest iritat.

— Nu fă asta! Nu pot să sufăr să-mi răvăşească cineva părul.

Juliei îi dădu un junghi cumplit în inimă. Niciodată nu-i mai vorbise Tom pe un asemenea ton. Dar scoase numai un râset uşurel şi ridicându-se luă de pe masă paharul pe care i-l umpluse el şi se aşeză pe un scaun în fața lui. Gestul şi cuvintele lui Tom izbucniseră instinctiv, iar acum se cam ruşina de ele. Îi evita privirea şi se posomorâse iarăşi. Era o clipă hotărâtoare. O vreme tăcură. Juliei îi bătea dureros inima în piept, dar în cele din urmă făcu efortul de a vorbi:

— Spune-mi, te rog, – începu ea cu un aer zâmbitor – te-ai culcat cu Avice Crichton?

— Bineînțeles că nu, strigă el.

— De ce nu? E drăgălaşă.

— Nu e genul ăla de fată. Pe ea o respect.

Julia nu permise nici unui simțămint de-al ei să i se citească pe față. Adoptă o manieră de o degajare fără seamăn: parcă ar fi vorbit despre căderea Imperiului Roman

sau despre moartea regilor.

— Eu una aş fi zis că eşti mort după ea. Tom îi evita încă privirea. Nu cumva sunteți logodiți?

— Nu.

De data asta îşi întoarse ochii spre ea. Dar privirea îi era ostilă.

— Ai cerut-o de nevastă?

— Asta-i bună! Un prăpădit ca mine!

Vorbise cu atâta patimă încât o surprinse pe Julia:

— Ce vrei să spui? Nu te înțeleg.

— Ce rost are să ne ascundem după deget? Cum aş putea să cer de nevastă o fată cumsecade? Nu sunt decât un peştişor întreținut şi, cel de sus ştie prea bine că tu eşti cea dintâi care cunoaşte acest amănunt.

— Nu fi prost. Ce rost are să faci atâta caz de câteva mici cadouri pe care ți le-am dat?

— Nu trebuia să le primesc. Am ştiut din capul locului că greşesc. Totul s-a petrecut treptat-treptat, aşa, cu binişorul, încât când mi-am dat seama ce se întâmplă eram deja înglodat până peste cap. Nu-mi puteam permite să susțin genul de viață pe care m-ai făcut tu s-o duc. Mă izbisem cu capul de pragul de sus. Trebuia să iau bani de la tine.

— De ce nu? La urma urmei sunt foarte bogată.

— Fac ceva pe banii tăi!

Avea paharul în mână şi cedând unui imbold de nestăpânire, îl aruncă în cămin şi-l sparse.

— Nu văd de ce ai face praf acest cămin fericit, îi zise Julia cu ironie.

— Iartă-mă. N-am vrut. Se trânti.la loc pe scaun şi-şi întoarse capul într-o parte: Mi-e groaznic de ruşine de mine însumi. Nu e deloc plăcut să-ți pierzi demnitatea, părerea bună despre tine.

Julia şovăi. Nu prea ştia ce să spună.

— Mi s-a părut pur şi simplu firesc să te ajut când erai la ananghie. Mi-a făcut plăcere.

— Ştiu, ai dat dovadă de un tact fantastic. Aproape că m-ai convins că eu îți fac un serviciu când mi-ai plătit

datoriile. Datorită ție mi-a venit mai uşor să mă port ca un porc.

— Îmi pare rău că o iei aşa.

Tonul ei era oarecum acid. Începuse să se cam enerveze.

— N-are de ce să-ți pară rău. M-ai vrut şi m-ai cumpărat. Dacă eu am fost o asemenea lepră încât să mă las cumpărat, asta n-a fost vina ta.

— Şi de când ai căpătat simțământul ăsta?

— L-am avut de la început.

— Asta nu-i adevărat.

Ştia ea perfect că ceea ce-i trezise lui conştiința era dragostea care-l apucase pentru o fată pe care o credea pură. Bietul găgăuță! Oare el nu ştia că Avice Crichton ar fi în stare să se culce cu orice asistent de regie dacă în mintea ei ar încolți speranța că aşa o să capete un rol?

— Dacă eşti îndrăgostit de Avice Crichton de ce nu-mi spui? Tom o privi cu un aer de câine bătut, dar nu răspunse. Te temi că o să-i tai şansele de a obține un rol în premiera viitoare? Speram că ai avut destul timp să mă cunoşti într-atât încât să ştii că eu nu amestec sentimentele cu profesia.

Lui Tom nu-i venea să-şi creadă urechilor:

— Ce vrei să spui?

— Mi se pare că fata e o adevărată descoperire. Am să-i spun lui Michael că după părerea mea ar merge perfect.

— Vai, Julia, eşti un înger. Habar n-am avut că am de a face cu o femeie atât de minunată.

— Dacă mă întrebai, îți spuneam.

Tom scoase un oftat de uşurare:

— Draga mea, țin grozav de mult la tine.

— Ştiu, şi eu țin grozav de mult la tine. A fost foarte plăcut să ies cu tine în lume şi tu eşti totdeauna aşa de bine pus la punct încât faci cinste oricărei femei. Mi-a făcut plăcere să mă culc cu tine şi – aşa am eu impresia – ți-a plăcut şi ție. Dar, să nu ne mințim, să privim adevărul în față: nici eu n-am fost îndrăgostită de tine, cum n-ai fost nici tu de mine. Ştiam de la bun început că nu poate să dureze. Mai devreme

sau mai târziu, era normal să te îndrăgosteşti, şi asta avea să pună capăt relației noastre. Şi te-ai îndrăgostit, nu?

— Da.

Fusese hotărâtă să-i smulgă această mărturisire, dar când el i-o făcu, junghiul din inima ei fu insuportabil. Şi totuşi pe buzele ei stărui acelaşi zâmbet bonom:

— Ne-am distrat destul de bine împreună, dar n-ai impresia că a sosit momentul să punem punct poveştii?

Vorbea cu atâta naturalețe, aproape glumind, încât nimeni nu şi-ar fi putut închipui că durerea ce-şi înfipsese colții în inima ei era de neîndurat. Aşteptă cu o spaimă sfâşietoare răspunsul lui.

— Îmi pare tare rău, Julia: Trebuie să-mi recapăt demnitatea. O privi cu ochii tulburați: Nu eşti supărată pe mine, nu?

— Ei cum, pentru că ți-ai transferat afecțiunea efemeră de la mine la Avice Crichton? În ochii Juliei juca un râs răutăcios: Bineînțeles, că nu, dragul meu. La urma urmei, oricum, dragostea ta se păstrează în teatru, nu?

— Îți rămân grozav de îndatorat pentru tot ce-ai făcut pentru mine. N-aş vrea să ai impresia că nu-ți sunt recunoscător.

— Vai, drăguțule, nu spune prostii. N-am făcut nimic pentru tine. Se ridică în picioare; Şi acum chiar o să trebuiască să pleci. Mâine ai o zi grea la birou şi eu sunt frântă de oboseală.

Lui Tom i se luă o mare povară de pe inimă. Şi totuşi nu era chiar fericit, îl cam nedumerea tonul ei, pe de o parte foarte prietenos şi pe de alta parte uşor ironic; se simțea un pic dezamăgit. Se apropie de ea ca s-o sărute la despărțire. Julia şovăi fi frântură de secundă, apoi, cu un zâmbet prietenos, îi oferi mai întâi un obraz şi pe urmă celălalt.

— Nu te superi dacă nu te conduc, nu? Te descurci singur. Ducând mâna la gură ca să-şi acopere un căscat foarte studiat, mormăi: Vai ce somn îmi e!

În clipa în care-l văzu plecat, stinse luminile şi se duse la fereastră. Iscodi cu prudență pe după perdele. Îl auzi

trântind uşa de afară şi-l văzu ieşind. Se uita în dreapta şi-n stânga. Bănui imediat că e în căutarea unui taxi. Nu se vedea niciunul. Aşa că o porni spre parc. Ştia că se duce s-o găsească pe Avice Crichton la petrecerea aceea şi să-i dea vestea cea mare. Julia se prăbuşi pe un scaun. Jucase teatru, jucase excelent, şi acum era topită. Lacrimi, lacrimi adevărate, dar pe care nu le vedea nimeni, i se scurgeau pe obraji. Era atât de nefericită că-i puteai plânge de milă. Un singur lucru îi dădea putere să-şi îndure nenorocirea – şi anume dispreţul glacial pe care nu putea să nu-l simtă pentru tâmpiţelul în stare să-i prefere ei o cabotină de duzină ce făcea abia acum primii paşi către actorie. Era de-a dreptul grotesc! Fata nu ştia nici măcar ce să facă cu mâinile; vai de mine, dar habar n-avea nici să traverseze scena.

— Dacă aş avea cât de cât umor ar trebui să crap de râs! strigă tare Julia. E cel mai mortal banc pe care l-am auzit vreodată.

Se întrebă ce-o să facă Tom acum? Curând o să aibă de plătit chiria apartamentului. O mulţime de mobile îi aparţineau ei. N-o să-i prea placă să se întoarcă în garsoniera lipsită de confort din Piaţa Tavistock. Se gândi la toţi prietenii pe care şi-i făcuse prin intermediul ei. Se purtase foarte dibaci cu toţi. Întrucât constataseră că le este util, aveau să-l păstreze. Dar n-o să-i vină prea uşor lui Tom s-o scoată pe Avice în lume. Julia era sigură că fata e tare afurisită: cu un spirit mercantil şi meschin, n-o să-i convină să-şi mai bată capul cu el când buzunarele lui o să se golească. Viţelul, înşelat de pretenţiile ei de virtute! Julia cunoştea genul ăsta de femeiuşcă. Era mai mult decât evident: se slujea de Tom doar pentru a obţine un rol la Teatral Siddons, şi în clipa în care-l obţinea, îi dădea papucii. Julia tresări când îi veni în minte acest gând. Îi promisese lui Tom că o să-i dea lui Avice rolul din piesa *În zilele noastre,* pentru că gestul se încadra în scena pe care o juca ea, însă nu acordase nici cea mai mică importanţă acestei făgăduieli. Rămânea întotdeauna Michael care să

pună piciorul în prag.

— O, Doamne, o să-i dăm rolul! zise Julia cu glas tare. Apoi chicoti malițios: Dumnezeu mi-e martor că sunt o femeie blânda din fire, dar toate au o limită.

Ar fi fost o mare satisfacție să poată răsturna situația în privința lui Tom şi Avice Crichton. Rămase aşezată pe scaun, în întuneric, gândindu-se cu îndârjire, cum o s-o facă. Dar din când în când, o apuca plânsul, căci din adâncurile subconştientului ei se înălțau amintiri teribil de înduioşetoare. Amintiri în care trupul subțirel şi tânăr al lui Tom era lipit de-al ei, cald în goliciunea lui, în care stăruia acea calitate deosebită a atingerii buzelor lui, apoi zâmbetul lui – deopotrivă sfios şi şmecheresc – şi mirosul părului său buclat.

„Dacă n-aş fi fost tâmpită, n-aş fi suflat o vorbă. Trebuia să-l cunosc suficient de bine până acum. Dragostea asta a lui, e un foc de paie. I-ar fi trecut şi aşa, şi după aceea s-ar fi întors la mine cu o foame de lup.”

Era moartă de oboseală. Se ridică şi se duse.la culcare, luând şi o poțiune de dormit.

CAPITOLUL XXII

DAR A DOUA ZI DIMINEAȚĂ SE trezi foarte devreme, pe la şase, şi începu să se gândească la Tom. Îşi repetă în sinea ei tot ce-i spusese şi tot ce-i răspunsese el. Era mofturoasă şi nefericită. Singura ei consolare era că izbutise să conducă despărțirea lor, ruptura, cu o veselie atât de degajată încât el n-avusese cum să-şi închipuie cât de tare a îndurerat-o.

Avu o zi înspăimântatăoare, incapabilă fiind să se gândească la altceva şi dându-şi cu pumnii în cap de furie că nu şi-l poate scoate din minte pe Tom. Poate ar fi fost mai uşor dacă ar fi avut un prieten sau o prietenă cărora să li se poată destăinui. Avea nevoie de cineva care s-o consoleze, o persoană care să-i spună că Tom nu merită să-ți bați capul cu el şi s-o asigure că s-a purtat ruşinos cu ea. De obicei îşi descărca inima lui Charles sau lui Dolly. Bineînțeles că Charles avea să-i ofere toată compătimirea de care avea ea nevoie, dar avea să fie o lovitură cumplită pentru el; la urma urmei, o iubea cu disperare de douăzeci de ani, şi ar fi fost cea mai mare cruzime să-i spună tocmai lui că i-a dat unui tinerel oarecare acel lucru pentru care Charles şi-ar fi jertfit bucuros zece ani din viață. Julia era idealul lui şi ar fi fost o nemernicie din partea ei să i-l clatine.

Fără îndoială că acum îi făcea bine să poată nutri convingerea că Charles Tamerley, un om atât de distins, de cult şi de elegant, o iubea cu un devotament nepieritor. Cu siguranță că Dolly ar fi fost încântată dacă i-ar fi făcut confidențe. În ultima vreme nu se prea văzuseră, dar Julia

ştia că e suficient s-o cheme, şi Dolly ar fi venit în fugă. Cu toate că deja bănuia adevărul sau aproape îl ştia, avea să fie şocată şi geloasă când Julia îi va face mărturisiri complete, dar fiind atât de recunoscătoare că s-a terminat totul, avea s-o ierte. Ar fi fost o mare consolare pentru amândouă să poată să-l facă bucățele·pe Tom. Bineînțeles, nu era prea plăcut să admită că Tom i-a dat cu piciorul, şi Dolly era al naibii de isteață, n-avea nici în ruptul capului să accepte minciuna că Julia l-a trimis la plimbare.

Ceea ce dorea Julia era să plângă pe rupte împreună cu cineva, dar ce motiv plauzibil ar fi putut să ofere dacă într-adevăr ea ar fi produs ruptura? Ar fi fost o victorie pentru Dolly şi oricât de înțelegătoare s-ar fi dovedit ea, însemna să ceri prea mult de la firea omenească aşteptându-te să-i pară într-adevăr rău că cineva i-a dat Juliei peste nas. Dolly avusese întotdeauna un adevărat cult pentru ea. Drept care n-avea de gând s-o lase nici măcar să întrezărească picioarele de lut ale idolului adorat.

„S-ar părea că singura persoană în fața căreia aş putea să-mi deschid inima, e Michael!" chicoti ea. „Dar tare mă tem că nu ține figura."

De altfel ştia din capul locului ce-o să-i răspundă el: „Mde, fetițo, nu prea sunt eu omul la care ar trebui să vii cu o asemenea poveste. Dă-o dracului, nu mă pune într-o asemenea situație. Mă mândresc eu cu faptul că am concepții destul de liberale, se prea poate să fiu şi actor, nu? Dar la urma urmei, nu uita că sunt totuşi gentleman, ştii, şi înțelegi, adică, dă-o naibii! E totuşi o chestie care nu se face, nu?"

Michael nu se întoarse acasă decât după-amiază, şi când intră în camera ei, Julia se odihnea. Îi povesti despre week-end-ul pe care l-a petrecut şi despre rezultatele meciurilor. Jucase straşnic, recuperase nişte mingi nemaipomenite şi-i dădu amănunte despre toate astea.

— Apropo, cum e cu fata aia pe care ai văzut-o aseară, face ceva parale?

— Eu zic că da. Chiar multe. E tare frumuşică. O să-ți

cadă cu tronc cum te văd şi cum mă vezi.

— Vai, dragă, cum poţi să vorbeşti aşa? La vârsta mea? Joacă bine?

— Bineînțeles că e lipsită de experiență, dar cred că are ceva stofă.

— Bine, atunci cred că ar fi cazul s-o chem, s-o măsor şi eu din cap până-n picioare. Cum pot da de ea?

— Are Tom adresa ei.

— Îi telefonez chiar acum.

Ridică receptorul şi făcu numărul lui Tom. Tom era acasă şi Michael notă adresa pe un carnețel.

Apoi conversația continuă:

— Vai, bietul de tine, ce rău îmi pare! Ce ghinion fantastic!

— Ce s-a întâmplat? întrebă Julia.

Michael îi făcu semn să tacă.

— A, mă rog, nu vreau să te judec tocmai eu. Nu-ți face probleme. Cu siguranță că putem face vreun aranjament care să fie convenabil şi pentru tine. Michael acoperi microfonul şi se întoarse spre Julia: Să-l invit la masă duminica viitoare?

— Dacă-ți face plăcere…

— Julia te întreabă dacă vrei să mănânci la noi duminică? O, îmi pare rău. Bine, nu-i nimic. Pe curând, băiete!

Lăsă jos receptorul.

— Are o întâlnire. Spune-mi, măgăruşul ăsta e în combinație cu domnişoara aia?

— El m-a asigurat că nu. Zice că o respectă, că e fată de colonel.

— A, e o lady.

— Nu mi se pare o concluzie obligatorie, zise Julia cu acreală. Dar despre ce vorbeai cu el?

— Zice că i-au redus salariul. Vremuri grele. Vrea să renunțe la apartament. Julia avu o strângere de inimă. Michael continuă: Dar eu i-am spus să nu-şi bată capul. Îl pot lăsa să stea acolo şi fără chirie până când se îndreaptă lucrurile.

— Nu văd de ce-ai face-o. La urma urmei era strict un

aranjament de afaceri.

— Mde, mi se pare un mare ghinion pentru un băiat tânăr ca el. Şi ştii că ne e foarte util: ori de câte ori ne trebuie un al patrulea la masă îl putem chema cât ai bate din palme şi e foarte convenabil să pot conta pe el când am nevoie de un partener la golf. Şi e vorba doar de douăzeci şi cinci de lire pe trimestru.

— Eşti ultimul om de la care mă aştept să-l văd făcând acte de mărinimie în dreapta şi-n stânga.

— N-avea teamă, dacă pierd la loviturile directe pot recupera oricând din greşelile adversarului.

Venirea maseuzei puse capăt conversației. Julia era încântată că în curând va fi momentul să se ducă la teatru, încheind astfel – sau cel puțin întrerupând pentru o vreme – chinurile acelei zile ce-i părea nesfârşită; la întoarcere avea să ia din nou ceva de dormit, obținând astfel câteva ore de uitare. Avea impresia că peste puțin timp o să-i treacă, în mare măsură, criza, – sau partea cea mai grea a durerii; ceea ce conta. Era să depăşească toiul suferinței cum putea mai bine. Trebuia neapărat să găsească un mijloc de a-şi abate gândurrle. Plecând la teatru îi spuse majordomului să-i dea telefon lui Charles Tamerley să vadă dacă poate prânzi cu el la Ritz a doua zi.

La masă, Charles fu extraordinar de drăguț. Înfățişarea, purtarea lui, indicau limpede faptul că trăieşte într-o lume total diferită, şi Julia simți brusc un fel de oroare pentru cercurile în care se învârtise din pricina lui Tom în anul ce trecuse. Charles vorbea de politică, de arte, de cărți; şi astfel pătrunse în sufletul Juliei pacea. Tom fusese o obsesie şi acum îşi dădea ea seama cât de dăunătoare; dar avea să scape de ea. Începu să fie mai optimistă. Nu voia să rămână singură, ştia că şi dacă s-ar duce acasă după prânz n-ar putea dormi, aşa că-l întrebă pe Charles dacă vrea s-o însoțească la Galeria Națională. Nici nu putea să-i facă o plăcere mai mare: Charles se dădea în vânt să-i ofere explicații cu privire la tablouri, şi parcă cine putea vorbi mai frumos despre ele? Acest prilej îi făcu să se întoarcă la zilele

de demult când ea debutase cu succes la Londra şi petrecuse atâtea după-amieze împreună cu el, plimbându-se prin parc sau umblând prin muzee. A doua zi Julia avea spectacol la matineu, iar în cea următoare un dejun oficial, dar când se despărţiră aranjară să ia din nou masa împreună vineri şi apoi să se ducă la Galeria Tate.

Peste câteva zile Michael îi spuse Juliei că a angajat-o pe Avice Crichton.

— Are exact înfăţişarea convenabilă pentru rolul respectiv, în privinţa asta nu încape nicio îndoială, şi o să formeze un contrast foarte potrivit cu tine. Cât despre jocul ei, mă bazez pe ce mi-ai spus tu despre ea.

A doua zi dimineaţă o anunţă majordomul că e domnul Fennell la telefon. Avu impresia că i se opreşte inima în loc:

— Dă-mi legătura.

— Julia, voiam să-ţi spun că Michael i-a oferit un contract lui Avice.

— Da. Ştiu.

— I-a zis că o angajează pe baza recomandării tale. Eşti un înger.

Julia, căreia îi bătea inima să-i spargă pieptul, făcu un efort de a-şi ţine glasul în frâu:

— Aş, nu mai spune asemenea prostii, răspunse ea veselă. Ţi-am spus eu că o să fie totul în regulă.

— Mă bucur nespus că s-a aranjat. Ea a acceptat rolul pe baza lucrurilor pe care i le-am spus eu despre el. În mod obişnuit nu acceptă nimic până n-a citit personal piesa.

Mare noroc pe el că nu i-a putut vedea mutra Juliei când l-a auzit rostind aceste vorbe: Tare ar fi vrut să-i spună pe un ton acid că nu prea au ei obiceiul când angajează actriţe de mâna a paisprezecea să le dea să citească manuscrisul înainte, dar se abţinu şi zise cu blândeţe:

— Mde, eu cred că o să-i placă rolul, tu ce zici? Mi se pare bunişor.

— Şi ştii, o să se dea peste cap să facă faţă cât mai bine. Sunt convins ca o să facă senzaţie.

Julia trase aer mult în piept

— Da, o să fie splendid, nu? Adică, sper că aşa o să se afirme definitiv.

— Da, asta i-am spus şi eu. Apropo, când te mai văd?

— Păi, să-ți telefonez eu, nu? E foarte neplăcut, dar sunt angajată în toate zilele următoare.

— Sper că n-o să mă plachezi numai pentru că...

Julia ricană cu un glas scăzut şi cam răguşit – râsul acela care avea un efect de zile mari asupra publicului:

— Nu fi stupid. A, Doamne, o să dea apa din baie pe dinafară. Trebuie să fug. Pa, scumpule!

Închise telefonul. Glasul lui! Durerea din inima ei era de nesuportat. Şezând în capul oaselor în pat se legăna într-o parte şi-ntr-alta pradă chinurilor.

— Ce mă fac? Ce mă fac?

Crezuse că s-a vindecat şi când colo, această scurtă conversație imbecilă îi dovedise că-l iubeşte la fel de mult ca şi altădată. Îl voia. Îi era dor de el în fiecare clipă a zilei. Nu se putea dispensa de el.

— N-am să scap în viața mea, gemu ea.

Şi iarăşi teatrul se dovedi singurul ei refugiu. Ironia soartei făcea ca marea scenă din piesa în care juca acum, scena căreia îi datora piesa succesul, să înfățişeze despărțirea a doi îndrăgostiți. Era drept că se despărțeau dintr-un simțământ al datoriei; Julia·– în piesă – îşi jertfea dragostea, speranțele de fericire, tot ce-i era scump, unui ideal de etică şi virtute. Era o scenă care o atrăsese grozav încă de la început. O juca extrem de convingător, înduioşător. Acum puse în ea tot chinul ei sufletesc; nu mai era vorba de zugrăvirea inimii frânte a unui personaj, ci de a ei. În viața de toate zilele încerca să înăbuşe o patimă despre care ştia prea bine că e ridicolă, o dragoste nedemnă de o femeie ca ea, şi-şi oțelea inima pentru a se gândi cât mai puțin la prăpăditul ăla de băiat care făcuse atâtea ravagii în viața ei; dar când ajungea la scena aceasta îşi dădea drumul. Îşi lăsă frâu liber chinurilor care o torturau. Era disperată pentru propria ei pierdere, şi dragostea, pe care o revărsa asupra partenerului din piesă, era dragostea pe care o mai

simțea încă – dragostea aceea pătimaşă, devorantă – pentru Tom. Perspectiva unei vieți seci şi pustii, dinaintea femeii din piesă era perspectiva propriei ei vieți lipsită de bucurie. Era cel puțin o consolare: simțea că niciodată n-a jucat mai bine.

„Dumnezeule, aproape că merită să suferi atât de cumplit pentru a da o reprezentație aşa de bună.”

Niciodată nu revărsase asupra unui rol atât de mult din propria ei personalitate.

Într-o seară, peste vreo două săptămâni, când intră în cabină la sfârşitul piesei, istovită de toată emoția pe care o manifestase, dar triumfătoare după nenumărate chemări la rampă, îl găsi pe Michael·şezând acolo.

— Hei, ce-i cu tine? Sper că n-ai fost undeva în primele rânduri?

— Ba da.

— Păi da, ai mai fost şi-acum câteva zile.

— Da, în ultimele patru seri am văzut spectacolul din cap în coadă.

Julia începu să se dezbrace. Michael se ridică şi măsură încăperea în lung şi-n lat. Aruncându-i o privire, Julia îl văzu puțin încruntat.

— Care-i chestia?

— Păi tocmai asta aş vrea să ştiu eu.

Julia tresări. Îi fulgeră prin minte gândul că Michael a auzit iarăşi ceva despre Tom.

— De ce naiba nu-i Evie aici? întrebă Julia.

— I-am zis eu să iasă. Trebuie neapărat să-ți spun ceva, Julia. Dar n-are rost să-ți ieşi din fire. Trebuie să stai să mă asculți.

O străbătu un fior:

— Ei, despre ce e vorba?

— Am auzit că se întâmplă ceva şi m-am gândit că e cel mai bine să vin să mă conving singur. La început am crezut că e doar un accident. De aceea n-am suflat o vorbă până când n-am fost perfect convins. Ce s-a întâmplat cu tine, Julia?

— Cu mine?

— Da. De ce dai o reprezentație atât de ieftină?

— Eu? Era ultimul lucru pe care se aştepta să-l audă de la el. Îl înfruntă cu văpăi în ochi: Imbecilule, în viața mea n-am jucat mai bine.

— Aiurea! Joci ca ultimul cabotin.

Fireşte că era o uşurare să vadă că se referă doar la jocul ei, dar ceea ce-i spunea el era atât de ridicol încât, deşi turbată, nu putu să nu râdă:

— Prostovan fără pereche ce eşti, habar n-ai ce vorbeşti. Păi bine, omule, dacă nu m-oi fi pricepând eu la actorie, atunci nu se pricepe nici dracul! Tu, în schimb, nu ştii nimic decât ce te-am învățat eu. Dacă joci cât de cât acceptabil, asta mi se datorează doar mie. La urma urmei, nu poți să cunoşti gustul budincii până când n-o pui în gură. Ştii de câte ori am fost chemată la rampă astă-seară? Piesa asta n-a mers niciodată mai bine, de când a avut premiera.

— Ştiu eu toate astea. Spectatorii sunt nişte animale. Dacă țipi şi urli şi te rostogoleşti pe jos, întotdeauna găseşti o mână de zevzeci care să ovaționeze până-şi pierd de tot mințile. Ăsta-i cabotinism, pentru galerie, şi tocmai asta faci tu de patru seri încoace. Era fals de la început până la sfârşit!

— Fals? Şi eu care simțeam în inimă fiecare cuvințel!

— Puțin îmi pasă ce simțeai, de vreme ce nu jucai! Jocul tău era o varză. Exagerai; erai prea stridentă, nicio clipă n-ai fost convingătoare. În viața mea n-am văzut manifestări mai crase de cabotinism.

— Porc fără pereche ce eşti, cum îndrăzneşti să-mi spui mie una ca asta? Tu eşti cabotin!

Luându-şi avânt îi trase o palmă drept în obraz, dar Michael zâmbi:

— N-ai decât să mă pocneşti, n-ai decât să mă şi înjuri dacă vrei, poți să urli până-ți vine rău. Dar realitatea rămâne că ți-ai făcut harcea-parcea toată arta actoricească. Nici prin cap nu-mi trece să încep repetițiile la piesa nouă atâta vreme cât joci în halul ăsta!

— Atunci, găseşte pe cineva care să joace rolul mai bine ca

mine.

— Haide, haide, Julia, nu te prosti. N-o fi mare lucru de capul meu ca actor, niciodată nu m-am crezut grozav, dar oricum, ştiu să deosebesc arta de cabotinism. Şi mai mult decât atât, în privința *ta,* nu există lucru pe care să nu-l ştiu. Sâmbătă pun afişele de suspendare a reprezentațiilor şi aş vrea foarte mult să pleci în străinătate. *În zilele noastre* va fi premiera din toamnă.

Felul calm şi hotărât în care-i vorbi o potoli pe Julia. Era adevărat că în privința actoriei, Michael ştia despre ea însăşi absolut totul.

— E adevărat că joc prost?

— Mizerabil.

Julia trecu în revistă lucrurile şi medită asupra lor. Ştia exact ce s-a întâmplat. Se lăsase antrenată de emoții şi pasiune: simțise, nu jucase. Iarăşi o trecu un fior rece. De data asta era grav. E foarte frumos să ți se frângă inima, dar dacă asta îți strică jocul actoricesc... nu. Nu, nu, nu merge. E altă mâncare de peşte. Jocul ei pe scenă era mult mai important decât orice flirt sau amor de pe lume.

— Am să încerc să-mi revin.

— N-are rest să te forțezi. Eşti istovită. E vina mea. Trebuia să fi insistat demult să-ți iei o vacanță. Ai nevoie de odihnă totală.

— Şi cu teatrul cum rămâne?

— Dacă nu găsesc cui să-l închiriez, reiau vreo piesa în care pot juca şi eu. De pildă, *Cupa e atu.* Ție nu ți-a plăcut niciodată rolul din piesa aia.

— Toată lumea zice că o să fie o stagiune minunată. Nu te poți aştepta la mare lucru de la o reluare în care nu sunt distribuită şi eu; n-ai să câştigi un gologan.

— Puțin îmi pasă. Singurul lucru care contează este sănătatea ta.

— Dumnezeule, dar ce te face atât de mărinimos? strigă ea. Nu pot suporta aşa ceva.

Deodată izbucni în plâns.

— Iubito!

O luă în braţe şi se aşeză împreună cu ea pe canapea. Julia se lipi cu disperare de el.

— Vai, Michael, eşti atât de bun cu mine şi eu am ajuns să mă urăsc! Sunt o fiară, o târâtură…

— O fi şi cum zici tu, zâmbi el, dar rămâne totuşi o realitate că eşti o actriță grozavă.

— Nu ştiu cum Dumnezeu poți să dai dovadă de atâta răbdare cu mine. M-am purtat ca o neruşinată cu tine. Tu ai fost minunat şi eu te-am sacrificat fără niciun scrupul.

— Haide, haide, drăguțo. Nu mai spune lucruri pe care ai să le regreți mai târziu. Nu faci decât să-mi furnizezi nişte arme pe care să le folosesc vreodată împotriva ta.

Delicatețea şi tandrețea lui îi înmuiară inima şi Julia ajunse să-şi facă reproşuri amare pentru toți anii în care-l găsise pur şi simplu plicticos.

— Slavă Domnului că te am măcar pe tine. Ce m-aş face fără tine?

— Ce rost are să-ți pui o asemenea problemă?

O ținu strâns şi deşi încă suspina, Julia începu să se mai potolească:

— Îmi pare rău că m-am purtat aşa adineauri.

— Lasă, draga mea.

— Chiar ți se pare că sunt cabotină?

— Iubito, Eleonora Duse nu e nici la degetul tău cel mic.

— Asta-i părerea ta sinceră? Dă-mi, te rog, batista. Tu n-ai văzut-o niciodată pe Sarah Bernhardt?

— Nu, niciodată.

— Aia declama ca o nebună şi țipa de-ți lua urechile. Şezură o vreme împreună, în tăcere, şi Julia se potoli.

Inima ei era cuprinsă de o mare dragoste pentru Michael.

— Eşti încă cel mai bine bărbat din Anglia, şopti ea în cele din urmă. Nimeni nu mă va putea convinge de contrariul.

Avu senzația că el îşi suge burta şi-şi scoate bărbia înainte, ceea ce i se păru nostim şi înduioşător deopotrivă.

— Ai perfectă dreptate. Sunt istovită. Sunt tristă şi prost dispusă. Parcă s-a rupt ceva în mine. N-am altă soluție decât să plec.

CAPITOLUL XXIII

DUPĂ CE LUĂ ACEASTĂ HOTĂRÂRE, Julia nu mai simţi decât bucurie. Perspectiva de a scăpa imediat de toată mizeria aceea chinuitoare, îi uşură sarcina de a îndura orice. Se puseră afişele la teatru; Michael îşi alcătui distribuţia pentru reluarea piesei mai vechi şi începu repetiţiile. Pe Julia o amuza să şadă fără treabă într-un stal şi s-o vadă pe actriţa care fusese angajată, repetând rolul jucat de ea cu ani de zile înainte. Încă mai păstra fiorul pe care-l simţise când se dusese prima dată pe scenă şi se aşezase în teatrul cufundat în întuneric, cu scaunele acoperite de huse, pentru a vedea cum din mâinile actorilor se nasc şi se dezvoltă personajele. Simplul fapt că se afla înăuntrul unui teatru o odihnea: nicăieri nu se simţea mai fericită. Asistând la repetiţii putea să se relaxeze, aşa încât seara, când dădea propriul ei spectacol, se simţea perfect proaspătă. Înţelese că tot ceea ce-i spusese Michael era perfect adevărat. Începu să se controleze, să ia în mână frânele propriei ei personalităţi şi comportări, aruncându-şi cât mai departe emoţiile particulare şi astfel punând stăpânire pe personaj, izbuti din nou să joace cu virtuozitatea ei obişnuita. Jocul ei încetă de a mai fi o supapă prin care dădea frâu liber sentimentelor şi redeveni o formă de manifestare a instinctului ei creator. O stimula şi o încânta chiar această recăpătare a stăpânirii asupra mijlocului ei de a face artă. Asta îi dădea sentimentul puterii şi al eliberării.

Dar efortul victorios pe care-l făcea o solicita foarte tare

aşa că, de îndată ce nu mai era în teatru, se simţea descurajată şi apatică. Îşi pierdu vitalitatea exuberantă. O copleşi o nouă umilinţă. Căpătă sentimentul că şi-a trăit traiul şi şi-a mâncat mălaiul. Ofta în timp ce-şi repeta că nimeni nu mai are nevoie de ea. Michael îi propuse să se ducă la Viena ca să fie în preajma lui Roger, dar – cu toate că ideea i-ar fi surâs – Julia clătină din cap:

— N-aş face decât să-l stânjenesc, să-i fiu o povară.

Se temea că băiatul o s-o considere o pacoste. El se distra, aşa că ea n-ar fi putut decât să-l încurce. Suporta cu greu gândul că băiatul o să socoată că e datoria lui plicticoasă de a o scoate din când în când în oraş, de a o invita pe la restaurante. Era mai mult decât firesc ca el să se distreze cel mai bine cu prietenii de vârsta lui pe care şi-i făcuse. Drept care, Julia se hotărî să se ducă să stea la maică-sa. Doamna Lambert – Madam de Lambert, cum insista Michael s-o numească – stătea acum, de mulţi ani, împreună cu sora ei, Madame Falloux, la Saint-Malo. În fiecare an petrecea vreo câteva zile la Londra, în casa Juliei, dar anul ăsta sănătatea o împiedicase să mai vină. Era destul de înaintată în vârstă, trecută bine de şaptezeci de ani, şi Julia ştia ce încântare o să fie s-o aibă pe fiică-sa la ea, într-o vizită de lungă durată. La Viena, cui îi păsa de o actriţă englezoaică? Acolo n-ar fi fost decât o necunoscută oarecare. În schimb, la Saint-Malo avea să fie un fel de personalitate, şi cele două bătrânele se puteau bucura din plin prezentând-o cercului lor de prietene. *„Ma fille, la plus grande actrice d'Angleterre"*[39] şi tot alaiul de asemenea vorbe.

Bietele băbuţe, nu mai aveau prea mult de trăit, şi duceau o viaţă destul de ştearsă şi cenuşie. Fireşte ca pentru Julia o să fie o plictiseală înfiorătoare, pentru ele, în schimb, va fi un adevărat regal. Julia avu senzaţia că în cursul Carierei ei strălucitoare şi triumfătoare, îşi cam neglijase mama. Iată în sfârşit ocazia de a compensa această lipsă. Avea să se dea peste cap să se facă agreabilă. Tandreţea ei pentru Michael

[39] Fiica mea, cea mai mare artistă a Angliei (fr.).

şi simţământul nedezminţit că ani şi ani de zile s-a dovedit nedreaptă cu el, o umpleau acum de căinţă. I se părea că a fost egoistă şi arogantă şi voia să-şi ispăşească toate aceste vini. Era dornică să se jertfească, aşa că-i scrise mamei sale, amintindu i sosirea iminentă.

În chipul cel mai firesc cu putinţă, aranjă în aşa fel încât să nu-l vadă de loc pe Tom până în ultima zi dinaintea plecării. Ultimul spectacol cu piesa ei se jucase cu o seară înainte şi la sfârşitul acelei zile urma să plece în Franţa. Tom îşi făcu apariţia pe la şase ca să-i ureze drum bun. Erau de faţă Michael, Dolly, Charles Tamerlev şi încă vreo două persoane, aşa că n-aveau nici cea mai mică şansă de a rămâne singuri măcar o clipa. Juliei nu-i veni deloc greu să-i vorbească pe tonul cel mai natural. Vederea lui nu-i aduse tortura înspăimântătoare de care se temuse tot timpul, ci doar o durere surdă în inimă. Ţinuseră secrete data şi destinaţia călătoriei ei, adică agentul de publicitate al teatrului telefonase doar la vreo câteva ziare şi deci, când Julia şi Michael ajunseră la gară, nu erau decât vreo cinci-şase reporteri, şi doi-trei fotografi. Julia le adresă câteva cuvinte amabile, în felul ei graţios, Michael adăugă şi el câte ceva. Apoi agentul de publicitate îi luă la o parte pe reporteri şi le prezentă pe scurt planurile Juliei. Între timp, Julia cu Michael pozară braţ la braţ în lumina blitz-urilor. Îşi dădură o sărutare de adio şi în cele din urmă Julia se mai fotografie o dată, de la fereastra vagonului, întinzându-i mâna lui Michael, care rămăsese pe peron.

— Mare pacoste mai sunt şi oamenii ăştia. Pur şi simplu nu poţi scăpa de ei, comentă Julia.

— Habar n-am de unde au aflat de plecarea ta.

Mulţimea nu prea numeroasă, care se strânsese când îşi dăduse seama că se petrece ceva, rămăsese la o distanţă respectuoasă. Agentul de publicitate se apropie şi-i spuse lui Michael că după părerea lui, le-a oferit reporterilor material suficient pentru o cronică. Apoi locomotiva pufăi şi scoase trenul din gară.

Julia refuzase s-o ia cu dânsa pe Evie. Avea senzaţia că

pentru a-şi recăpăta seninătatea trebuia o vreme să se despartă cu totul de viața ei dinainte. Şi pe urmă, în gospodăria aceea franțuzească, Evie nu şi-ar fi găsit câtuşi de puțin locul. Căci Madame Falloux, mătuşa Carrie, pentru Julia, măritată încă de tânără cu un franțuz, şi ajunsă acum la o vârstă foarte, foarte respectabilă, vorbea mai uşor franțuzeşte decât englezeşte. Era văduvă de mulți ani şi singurul ei fiu murise în război.

Stătea într-o casă înaltă şi strâmtă, aşezată pe un deal, şi când îi treceai pragul venind din strada cu caldarâmul demodat, pătrundeai în tihna unor veacuri de altădată. De cincizeci de ani nu se schimbase absolut nimic acolo. Salonul era mobilat cu o garnitură Louis XV, acoperită de huse, care nu erau scoase decât o dată pe lună când se peria cu multă grijă tapițeria de mătase. Candelabrul de cristal era înfăşurat în muselină ca să nu-l păteze muştele, în fața căminului, se afla un paravan de pene de păun aranjate artistic şi ocrotite de un strat de sticlă. Cu toate că nu foloseau niciodată odaia aceea, mătuşa Carrie ştergea chiar ea praful în fiecare zi. Sufrageria avea lambriuri de stejar: şi în această încăpere scaunele erau protejate de huse. Pe bufet era un vas ornamental de argint, un ceainic mare de argint, o cafetieră de argint şi o tăviță de argint. Mătuşa Carrie şi mama Juliei, doamna Lambert, îşi petreceau, ziua în salonaşul pentru micul dejun – o încăpere lungă şi îngustă, mobilată în stil Empire. Pe pereți, în rame ovale, erau portretele în ulei ale mătuşei Carrie şi ale răposatului ei soț, ale tatălui şi mamei ei, şi un portret în pastel al fiului ei căzut pe câmpul de luptă, de pe vremea când era copil. Aici îşi aveau cutiile pentru lucrul de mână, aici îşi citeau ziarele – cotidianul catolic *La Croix* şi *Revue des Deux Mondes* şi gazeta locală, şi tot aici jucau, seara domino. Cu excepția serii de joi, când veneau la cină abatele şi comandorul la pensie La Garde, aici îşi luau mesele; dar când sosi Julia, stabiliră că o să fie mai convenabil să mănânce în sufragerie.

Mătuşa Carrie mai purta încă doliu după soțul şi băiatul ei. Rareori era destul de cald ca să-şi scoată flanela neagră

croşetata chiar de ea. Şi doamna Lambert se îmbrăca în negru, dar când veneau, să cineze abatele şi comandorul, îşi punea pe umeri un şal de dantelă albă pe care i-l dăruise Julia. După cină jucau *plafond,* pe doi gologani suta de puncte. Doamna Lambert, pentru că stătuse atâția ani în insula Jersey şi mai mergea din când în când la Londra, era la curent cu tot ce se întâmpla în lumea mare, şi spunea că e foarte la modă un joc numit „contract", dar comandorul susținea că o fi el potrivit pentru americani, însă în ceea ce-l priveşte prefera să rămână credincios aceluiaşi *plafond.* Cât despre abate, după părerea lui, era totuşi păcat că lumea a abandonat whist-ul. Dar ce să-i faci, oamenii nu se mulțumesc niciodată cu ceea ce au; aşa sunt ei, veşnic dornici de schimbări, schimbări, schimbări.

În fiecare an, la Crăciun, Julia le făcea cadouri scumpe mamei şi mătuşii ei, care însă nu le purtau şi nu le foloseau niciodată. Le arătau cu multă mândrie prietenelor şi prietenilor – lucrurile acestea minunate sosite de la Londra, pe urmă le înfăşurau în hârtie de mătase şi le puneau la păstrare prin dulapuri. Julia îi oferise maică-si un automobil, dar ea îl refuzase. Pentru cât de puțin ieşea ea din casă, putea perfect de bine să meargă şi de aci înainte tot pe jos; un şofer n-ar fi făcut decât să le fure la benzină, dacă mânca în oraş ar fi fost o adevărată ruină, iar ca să-l hrănească la ele acasă ar fi însemnat s-o necăjească pe Annette. Aceasta era bucătăreasa, menajera şi servitoarea lor. Era în slujba mătuşii Carrie de treizeci şi cinci de ani. O adusese cu ea şi pe nepoata ei pentru diferite corvezi dar Angèle era tânără, n-avea încă nici măcar patruzeci de ani, aşa că n-ar fi fost deloc convenabil să fie acolo şi un bărbat care să se tot învârtească prin casă.

O instalară pe Julia exact în camera în care stătuse în copilărie şi tinerețe, când îi făcea mătuşa Carrie educația. Asta îi dădu o senzație deosebită, teribil de înduioşătoare, o vreme se simți emoționată la culme. Dar se deprinse foarte uşor cu modul acela de viață. Mătuşa Carrie îmbrățişase catolicismul cu ocazia căsătoriei, iar doamna Lambert – care

după pierderea soțului se instalase la Saint-Malo şi primise tot felul de învățături şi povețe de la domnul abate – făcuse acelaşi pas după o vreme. Cele două bătrânele erau cum nu se poate mai bisericoase. Se duceau în fiecare dimineață la slujbă şi duminicile la liturghie. În altă parte însă nu prea mergeau. Dacă ieşeau vreodată din casă, o făceau doar pentru vreo vizită protocolară la vreo doamnă în vârstă care suferise o grea pierdere în familie sau căreia i se logodise vreo nepoată sau un nepot.

Îşi citeau gazetele şi revista preferată, coseau tot felul de lucruri pentru opere de caritate, jucau domino şi ascultau radioul pe care li-l făcuse cadou Julia. Cu toate că domnul abate şi domnul comandor cinau cu ele joia de nu ştiu câți ani încoace, totuşi apropierea acestei seri le producea în mod invariabil o mare agitație.

Comandorul, cu stilul dârz şi direct pe care-l puteai aştepta de la un marinar, nu se jena niciodată să spună de la obraz că nu-i place cutare sau cutare mâncare, şi până şi abatele, – chiar aşa sfânt cum era – avea şi el preferințe şi idiosincrasii. De exemplu, îi plăcea grozav *sole normande*[40] dar insista să fie gătită numai cu unt de prima calitate şi, cum prețul untului crescuse enorm de la război încoace, – asta costa destul de mult. În fiecare joi dimineața, mătuşă Carrie scotea cheia de la pivniță de unde o ținea ascunsă şi cobora personal ca să aducă o sticlă de vin de Bordeaux. Vinul care mai rămânea, îl terminau ea şi cu soră-sa la sfârşitul săptămânii.

Făcură un caz grozav de Julia. O îngrijeau cu tot felul de tizane, se temeau teribil să nu cumva să stea într-un loc în care ar fi putut s-o tragă cel mai mic curent. De fapt ele îşi petreceau o mare parte din viață evitând curentul. O tot aşezau pe Julia pe divanuri şi se tot agitau să-i învelească picioarele. O băteau la cap în privința hainelor pe care le purta. Ciorapii ăia erau prea subțiri, se şi vedea prin ei; şi ce purta ea direct pe corp? Mătuşa Carrie nu s-ar fi mirat să

[40] Limbă de mare din apele Normandiei (fr.)

afle că n-are decât combinezonul.

— Nici pe acela nu-l poartă, zise doamna Lambert.

— Păi atunci ce are pe ea?

— Chiloței, zise Julia.

— Şi un *soutien-gorge,* bănuiesc.

— Doamne fereşte! strigă Julia jignită.

— Păi cum, nepoțico, vasăzică eşti goală-goluță pe sub rochie?

— Cam aşa ceva.

— *C'est de la folie*[41] zise mătuşa Carrie.

— *Cest vraiment pas raisonnable, ma fille*[42], zise doamna Lambert.

— Şi fără să fac pe mironosița, adăugă mătuşa Carrie, trebuie să-ți spun că nu e deloc decent.

Julia le arătă garderoba pe care şi-o adusese, şi în prima joi de după sosirea ei. Discutară cu ce ar trebui să se îmbrace pentru cină. Mătuşa Carrie şi cu doamna Lambert se cam încontrară. Şi chiar cu destulă țâfnă. Doamna Lambert era de părere că întrucât fiică-sa îşi adusese toalete de seară, era normal să pună o asemenea rochie, ceea ce însă i se părea absolut inutil mătuşii, Carrie:

— Draga mea, când veneam să te vizitez acolo în insula Jersey, şi erau poftiți gentlemeni la dineu, mi-aduc aminte că-ți puneai doar o rochie de casă.

— Sigur că o rochie de casă ar fi foarte potrivită.

Se uitară cu optimism la Julia, dar ea clătină din cap:

— Mai bine îmi pun un giulgiu.

Mătuşa Carrie îmbrăcă o rochie de brocart negru cu gulerul foarte înalt şi un colier de jad, iar doamna Lambert o rochie similară, dar cu şalul ei de dantelă şi un colier de ştrasuri. Comandorul, un omuleț viguros dar cu fața destul de zbârcită, cu părul alb tuns scurt, perie, şi o mustață impozantă cănită tare de tot – era extrem de galant şi măcar că trecuse mult de şaptezeci de ani, îi făcu semn cu piciorul

[41] Dar asta-i nebunie curată (fr.)

[42] Bine, fetițo, dar zău că nu e înțelept (fr.)

Juliei pe· sub masă în timpul cinei. Iar când îl conducea la plecare, profită de prilej ca s-o ciupească de fund.

„Sex-appeal-ul”, murmură Julia în sinea ei în timp ce revenea demn în salon în urma celor două doamne vârstniee.

Se agitau mult în jurul ei, nu atâta pentru că era o actriță de frunte, cât pentru că avea sănătatea şubrezită şi trebuia să se odihnească. Spre marea ei uimire, Julia descoperi foarte curând că pentru ele celebritatea ei nu era ceva de mare preț, ci mai degrabă un lucru care le stânjenea. Departe de a dori să se mândrească arătând-o la unul şi la altul, nu se prea omorau s-o ia cu ele când se duceau în vizite. Mătuşa Carrie adusese cu ea din insula Jersey obiceiul ceaiului de după-amiază şi nu-l părăsise nicicind. Într-o zi, curând după sosirea Juliei, când invitaseră la ceai nişte doamne, doamna Lambert i se adresă astfel fiică-si, la prânz:

— Draga mea, avem aici în oraş nişte prietene foarte bune, dar fireşte că ele încă ne mai consideră străine, chiar şi după trecerea atâtor ani, şi nu dorim să facem nimic care să li se pară cât de cât excentric. Fireşte că nu vrem să te punem să minți, dar dacă nu eşti absolut silită să pomeneşti de acest lucru, mătuşa Carrie, crede că ar fi mai bine să nu spui nimănui că eşti actriță.

Julia se simți prost, era de-a dreptul uluită, dar umorul ei ieşind iar victorios, îi veni să râdă.

— Dacă se întâmplă ca vreuna din prietenele pe care le aşteptăm azi după-amiază să te întrebe ce e soțul tău, poate n-ar fi chiar o minciună dacă le-ai zice că se ocupă de afaceri, nu?

— A, fireşte, zise Julia, îngăduindu-şi să zâmbească.

— Bineînțeles că noi ştim că artistele din Anglia nu sunt ca cele din Franța, adăugă cu bunăvoință mătuşa Carrie. Pentru o actriță franțuzoaică e un lucra aproape de la sine înțeles că are un amant.

— Vai de mine şi de mine! zise Julia.

Viața ei de la Londra, cu emoțiile, triumfurile şi durerile ei,

începu să i se pară ceva îndepărtat, de pe altă lume. Curând constată că e în stare să se gândească la Tom şi la simţămintele ei pentru el cu mintea perfect echilibrată. Îşi dădu seama că vanitatea îi fusese rănita mult mai profund decât inima.

Zilele se scurgeau monoton. Curând, singurul lucru care-i mai amintea de Londra era sosirea ziarelor de duminică, lunea dimineață. Lua un teanc întreg şi-şi petrecea toată ziua citindu-le. Atunci era up pic mai neliniştită. Se plimba pe metereze şi se uita la insulele presărate prin golf. Cerul plumburiu o făcea să tânjească după cel cenuşiu al Angliei. Dar până marți dimineața izbutea întotdeauna să recadă în tihna monotonă a vieții de provincie. Citea o mulțime de romane – englezeşti şi franțuzeşti – pe care le cumpăra de la librăria din localitate, şi-l recitea de nenumărate ori pe poetul ei preferat, Verlaine. În versurile lui era o gingaşă melancolie care i se părea că se potriveşte ca o mănuşă orăşelului aceluia cenuşiu din Bretagne, caselor vechi şi triste de piatră şi liniştii străzilor acelora întortocheate, în pantă. Obiceiurile tihnite ale celor două doamne bătrâne, banalitatea existenței lor care mergea pe acelaşi făgaş fără hopuri, flecăreala lor liniştită. — toate acestea îi stârneau mila: De ani şi ani de zile nu li se întâmplase nimic, n-avea să se întâmple nimic niciodată în viața lor până vor fi duse la cimitir, şi atunci cât de puțin aveau să fi însemnat viețile lor mărunte! O uimea faptul că ele sunt atât de mulțumite. Nu cunoşteau nici maliția, nici invidia. Realizaseră acea detaşare distantă de toate piedicile şi încătuşările banale ale oamenilor, pe care o simțea şi Julia ori de câte ori se afla la rampă, înclinându-se pentru a mulțumi aplauzelor unui public entuziast.

Uneori, acea detaşare degajată şi superioară i se păruse averea ei cea mai de preț. În cazul ei, sentimentul se născuse din mândrie; în cazul lor, fusese zămislit de smerenie. Dar în ambele cazuri, aducea cu sine acelaşi bun de mare valoare – libertatea spiritului; la ele însă era mult mai sigură.

Michael îi scria o dată pe săptămână, scrisori grăbite, de

om de afaceri, în care-i povestea ce încasări realizează Teatrul Siddons şi ce pregătiri face pentru viitoarea premieră; în schimb, Charles Tamerley îi scria zilnic. Îi reproducea vorbele de clacă de prin târg, discuta în maniera lui şarmantă de om cult despre tablourile pe care le vedea şi despre cărțile pe care le citea. Scrisorile lui erau încărcate de aluzii delicate şi de o erudiție jovială. Filosofa, dar fără pedanterie. Îi spunea că o adoră. Erau cele mai frumoase scrisori de dragoste pe care le primise vreodată Julia – drept care se hotărî să le păstreze, pentru binele posterității. Poate că într-o bună zi cineva o să le publice şi lumea o să se ducă la Galeria Națională de Portrete ca să-i vadă tabloul pictat de McEvoy şi o să ofteze meditând la trista şi romanțioasa poveste de dragoste a cărei eroină fusese Julia.

Charles se purtase admirabil cu ea în timpul primelor două săptămâni de disperare ale ei, – ca după moartea unei rude apropiate. Julia pur şi simplu nu ştia ce s-ar fi făcut fără el. Fusese întotdeauna la dispoziția ei. Conversația lui îi alinase nervii ca un balsam, purtând-o într-o altă lume. Sufletul ei fusese târât prin tină şi distincția lui spirituală o purificase de orice murdărie. O odihnise extraordinar de bine plimbarea împreună cu el prin galeriile de arta, comentarea tablourilor. Avea toate motivele să-i fie recunoscătoare. Se gândi la toți anii aceştia de când o iubea el. Se făcuseră mai bine de douăzeci, de când o tot aştepta. Şi nu fusese prea amabilă cu el. Pentru el ar fi fost o fericire nemaipomenită s-o aibă, iar ei nu i-ar fi stricat câtuşi de puțin. Se întreba de ce-i rezistase atâta vreme, la urma urmei? Poate tocmai pentru că se dovedise el atât de credincios, pentru că afecțiunea lui era atât de umilă, poate numai şi numai pentru că Julia dorise să păstreze neîntinat în mintea lui idealul pe care şi-l făurise el în privința ei. De fapt, era stupid şi ea fusese egoistă. Îi fulgeră prin minte gândul încântător că ar putea în sfârşit să-l răsplătească pentru toată tandrețea, răbdarea şi delicatețea altruistă față de ea. Julia încă nu pierduse acea conştiință a nemerniciei pe care i-o stârnise marea bunătate a lui Michael, şi era încă

plină de remuşcări pentru că atâta vreme îi găsise tot soiul de cusururi. Dorința de sacrificiu de sine cu care părăsise Anglia ardea încă şi acum cu flacăra vie în pieptul ei. Simțea că Charles ar putea fi obiectul asupra căruia merita să şi-o reverse.

Râse puțin în sinea ei, cu blândețe şi compătimire, gândindu-se ce uimit ar fi el înțelegând care-i sunt intențiile: o clipă va fi incapabil s-o creadă, iar apoi, ce încântare, ce extaz! Toată iubirea pe care şi-o zăgăzuise atâta amar de ani avea să rupă stăvilarele ca un torent nestăpânit şi s-o copleşească aidoma unui potop. I se umplu inima la gândul recunoştinței lui fără margini. Dar el tot nu putea încă să creadă în norocul care a dat peste el; şi când se va sfârşi totul şi va rămâne în brațele lui Charles, avea să se cuibărească la pieptul lui şi să-i şoptească drăgăstos: „A meritat aşteptarea îndelungată?”

„Ca şi Elena, mă faci nemuritor cu o simplă sărutare.”[43]

Era minunat să poată oferi atâta fericire unei ființe omeneşti.

„Îi scriu înainte de a pleca de la Saint-Malo”, se hotărî ea.

Primăvara trecu, veni vara, şi la sfârşitul lui iulie sosi timpul ca Julia să plece la Paris să se îngrijească de garderoba ei. Michael voia să deschidă stagiunea cu piesa cea nouă la începutul lui septembrie, deci repetițiile trebuiau pornite din august. Luase piesa cu ea în intenția de a-şi studia rolul, dar era cu neputință în condițiile în care trăia. Avea tot răgazul, dar în orăşelul acela cenuşiu, auster şi totuşi călduț şi confortabil, în tovărăşia permanentă a acelor două doamne bătrâne ale căror interese se limitau la biserica parohială şi la treburile gospodăreşti, – piesa nu putea s-o intereseze suficient, cu toate că era foarte bună.

„Cu siguranță că e momentul să mă întorc, îşi zise Julia. Ar fi groaznic dacă până la urmă aş ajunge la concluzia că teatrul nu merită toată zarva şi tevatura de care e

[43] Parafrază după un vers din Christopher Marlowe (1564-1593), *Doctor Faustus,* Act I, 1320

înconjurat."

Îşi luă rămas bun de la maică-sa şi de la mătuşa Carrie. Fuseseră foarte drăguţe cu ea, dar în adâncul inimii, ceva îi şoptea că n-o să le pară chiar atât de rău când plecarea ei o să le permită să-şi reia viaţa pe care ea le-o întrerupsese. Mai mult decât atât, erau oarecum uşurate ştiind că nu le mai paşte primejdia cine ştie cărei extravaganţe – un risc pe care-l ai întotdeauna în privinţa unei actriţe – stârnind eventuale comentarii nefavorabile printre cucoanele din Saint-Malo.

Sosi la Paris după-amiaza şi când fu poftită în apartamentul ce i se rezervase la Hotelul Ritz, scoase un oftat, de mulţumire. Era o adevărată încântare să revină la o viaţă de lux. Deja îi trimiseseră flori vreo trei sau patru persoane. Făcu o baie şi se schimbă. Charley Deverill, ce întotdeauna îi crea costumele şi cu care se împrietenise demult, veni s-o ia la masă la – un restaurant în Bois de Boulogne.

— Am petrecut o vacanţă splendidă, îi zise ea, şi fireşte că şi pentru bătrânelele mele a fost un adevărat regal să mă aibă în mijlocul lor. Şi totuşi parcă ceva îmi spune că dacă mai zăboveam doar o zi, începeam să mă cam sastisesc.

O încântă plimbarea cu maşina pe Champs Elysées în seara aceea minunată. Ce plăcere să simţi din nou în nări mirosul de benzină. Limuzinele, taxiurile, claxoanele, castanii, reverberele, mulţimea de pe trotoare, aglomeraţia de pe terasele cafenelelor – o adevărată vraja. Şi când ajunseră la restaurantul Château Madrid, atât de strălucitor de veselie, atât de civilizat, şi atât de scump, fu o desfătare vederea femeilor îmbrăcate elegant, fardate cu gust şi a bărbaţilor bronzaţi, îmbrăcaţi în smochinguri.

— Mă simt ca o regină întoarsă din exil.

Julia petrecu câteva zile de fericire alegându-şi toaletele şi făcând primele probe. Savura din plin fiecare clipă a acestor zile. Dar era o femeie cu personalitate, fermă şi, deci, când lua o hotărâre o respecta: înainte de- a pleca spre Londra îi scrise un bilet lui Charles. El fusese la Goodwood şi Cowes,

iar acum petrecea douăzeci şi patru de ore la Londra, în drum spre Salzburg.

Charles draga.

Ce *minunat e că te voi vedea atât de curând. Fireşte că sunt liberă miercur.i Cinăm împreună şi mă mai iubeşti?*

Julia ta."

În timp ce lipea plicul murmură: *„Bis dat qui cito dat"*[44]. Era o zicală latinească pe care o cita întotdeauna Michael, când, fiind solicitat să contribuie la o listă de subscripţie, trimitea imediat cu poşta exact jumătate din suma cerută.

[44] Cine dă repede, dă dublu (lat.)

CAPITOLUL XXIV

MIERCURI DIMINEAȚĂ JULIA ÎŞI făcu un masaj facial şi se coafă. Nu se hotărâse încă dacă să-şi pună la cină o rochie de organdi înflorată, foarte drăgălaşă şi primăvăratecă, amintind de tabloul lui Botticelli, sau una de satin alb cu o croială care-i punea în valoare silueta juvenilă şi în general avea un aer virginal; în timp ce se îmbăia, o alese pe aceea de satin: simboliza într-un mod destul de delicat că jertfa pe care intenționa s-o facă era un fel de ispăşire pentru îndelungata ei ingratitudine față de Charles. N-avea nicio bijuterie în afară de un colier de perle şi o brățară cu diamante; pe lângă verighetă mai purta doar un inel cu un singur diamant de formă pătrată. Ar fi dorit să-şi facă tenul să pară bronzat – cu un aer de fetişcană bătută de soare, care-i venea foarte bine –, dar, reflectând la ceea ce o aştepta se abținu. Nu putea să-şi bronzeze tot trupul, ca actorul care se vopsea din cap până-n picioare când juca pe Othello. Punctuală ca întotdeauna, coborî exact în clipa în care i se deschidea uşa din față lui Charles, îl întâmpină cu o privire în care strecură tandrețe, un farmec ştrengăresc şi un aer de intimitate.

Charles îşi lăsase mult mai lung părul cărunt şi cam rar; odată cu trecerea anilor, trăsăturile lui distinse, de intelectual, cam obosiseră, fața i se fleşcăise; era puțin adus de spate şi parcă n-avea hainele bine călcate.

„Ciudată e şi lumea asta în care trăim, gândi Julia. Actorii se dau peste cap ca să arate a gentlemeni, iar gentlemenii se străduiesc din răsputeri să arate ca actorii.”

Nu încăpea nici cea mai mică îndoială că Julia face impresia dorită asupra lui Charles. De altfel, el îi şi oferi cel mai bun prilej de a-şi pune în aplicare planul:

— Oare de ce eşti atât de încântătoare astă-seară?

— Pentru că abia aştept să cinez cu tine.

Ochii ei frumoşi şi expresivi se cufundară adânc într-ai lui. Îşi ținu buzele întredeschise, în stilul pe care-l găsise atât de seducător la lady Hamilton[45] în portretele lui Romney.

Luară masa la Savoy. Oberul le dădu o masă chiar în mijloc, ca să-i poată vedea perfect toată lumea. Cu toate că întreaga societate înaltă ar fi trebuit să fie plecată în vilegiatură, restaurantul era destul de plin. Julia salută din cap şi prin zâmbete diferite persoane pe care le zări. Charles avea să-i spună o mulțime de lucruri: îl ascultă cu un interes măgulitor.

— Charles, societatea ta e cea mai agreabilă din lume!

Sosiseră târziu, mâncară bine şi până când să-şi termine Charles de băut coniacul, lumea începu deja să vină pentru supeu.

— Dumnezeule, s-au şi terminat spectacolele? zise el, uitându-se la ceas. Ce repede trece timpul când sunt cu tine! Crezi că ăştia ar vrea să scape de noi?

— Nu prea am chef să mă duc la culcare.

— Probabil că Michael o să se întoarcă foarte curând acasă, nu?

— Probabil că da.

— De ce nu vii la mine să mai stăm de vorbă?

Iată ce numea Julia prinderea replicii din zbor.

— Mi-ar face foarte mare plăcere, răspunse ea, lăsând să transpară în glas îmbujorarea care simțea ea că ar fi foarte nimerită în obraji.

Se urcară în automobilul lui şi se duseră în Hill Street. O pofti în birou. Era la parter şi dădea spre o grădiniță. Uşile de

---

[45] Frumusețe celebră (1761?-1815), soția consulului britanic la Neapole, apoi iubita amiralului englez Horatio Nelson (1758-1805)

sticlă erau larg deschise. Şezură pe o canapea.

— Stinge o parte din lumini şi lasă noaptea să pătrundă în odaie, zise Julia, după care cită din *Neguțătorul din Veneția*[46]*:*

„Într-o noapte.

La fel ca asta, când zefirul dulce

Cu duioşie alinta copacii".

Charles stinse toate becurile, cu excepția unei lămpi cu abajur, şi când se reaşeză, Julia se cuibări la pieptul lui. El o cuprinse pe după talie şi ea îşi lăsă capul pe umărul lui.

— Iată paradisul, murmură ea.

— Mi-a fost cumplit de dor de tine toate lunile astea.

— Ai făcut vreo poznă?

— Mde, am cumpărat un desen de Ingres şi am dat o groază de bani pe el. Trebuie să ți-l arăt înainte de a pleca.

— Să nu uiți. Unde l-ai pus?

Încă din clipa în care intrase în casă, Julia se tot întreba dacă scena seducției se va petrece în birou sau sus.

— În dormitorul meu, răspunse Charles.

„De fapt aşa e mult mai comod", reflectă ea.

Râse în sinea ei gândindu-se la bietul bătrânel care născocise un truc atât de simplu ca s-o ducă în dormitor. Doamne, ce fraieri mai erau şi bărbații! Sunt timizi, ăsta e păcatul lor. Deodată simți un junghi în inimă, amintindu-şi de Tom. Să-i ia dracul! De fapt Charles era foarte, foarte delicat şi Julia era absolut hotărâtă să-l răsplătească, în sfârşit, pentru dragostea lui îndelungată şi plină de devoțiune.

— Ştii, Charles, mi-ai fost întotdeauna un prieten admirabil, îi zise ea cu glasul coborât, uşor voalat. Se răsuci puțin ca să-şi aducă fața cât mai aproape de a lui, ținând iarăşi buzele întredeschise ca ale lui Lady Hamilton. Mă tem că eu n-am fost prea drăguță cu tine.

Avea un aer atât de încântător de femeie gata să cedeze, o piersică delicioasă, coaptă, gata să fie doar culeasă, şi părea

---

[46] Actul IV, Scena I – (trad. Gala Galaction)

inevitabil ca Charles s-o sărute. Apoi avea să-i înlănţuie gâtul cu braţele ei molatice şi albe. Dar el nu făcu decât să zâmbească:

— Să nu spui asta. Întotdeauna ai fost divină.

(„E speriat, bietul mieluşel.”)

— Cred că nimeni nu m-a iubit vreodată ca tine.

O strânse uşurel:

— Şi-acum sunt la fel de îndrăgostit ca întotdeauna, şi tu o ştii prea bine. În viaţa mea n-a existat altă femeie.

Dar întrucât el nu săruta buzele întinse atât de aproape de el, Julia se întoarse puţin. Privi cu un aer meditativ radiatorul electric. Ce păcat că nu era aprins. Pentru scena asta ar fi fost nevoie de un foc.

— Cum s-ar fi schimbat toate dacă am fi fugit atunci împreună. Hei-ho!

Niciodată nu ştiuse ea prea bine ce înseamnă „hei-ho”, dar oricum se folosea al dracului de mult pe scenă şi rostită cu un oftat, exclamaţia suna întotdeauna, foarte melancolică.

— Anglia şi-ar fi pierdut cea mai mare artistă. Acum îmi dau seama ce egoism cumplit am dovedit când am făcut această propunere.

— Succesul nu e totul! Uneori mă întreb dacă nu cumva pentru a-mi satisface mica mea ambiţie prostească, n-am ratat câteva din lucrurile cele mai frumoase de pe lume. La urma urmei, dragostea e singurul lucru care contează. Şi acum se uita iar la el cu ochi mai frumoşi ca oricând, datorită duioşiei lor, destul de caldă ca să topească şi pietrele: Ştii, cred că acum, dacă ar fi s-o iau de la capăt, aş zice: Ia-mă!

Îşi lăsă mâna în jos ca să o apuce pe a lui. El i-o strânse cu recunoştinţă.

— O, draga mea!

— De câte ori nu m-am gândit la vila aceea de vis a noastră. Măslini şi leandri, şi marea azurie. Tihna şi pacea. Uneori mă îngrozeşte monotonia stupidă şi vulgaritatea vieţii mele. Tu-mi ofereai frumuseţea. Acum e prea târziu, ştiu; pe atunci nu mi-am dat seama cât de mult ţin la tine, niciodată

nu mi-am putut închipui că pe măsură ce trec anii o să începi să însemni tot mai mult şi mai mult pentru mine.

— E divin să te aud spunând asemenea cuvinte, scumpo. Asta mă despăgubeşte de tare multe lucruri.

— Charles, aş fi în stare să fac orice pentru tine Am fost egoistă. Ți-am distrus viața, dar nu-mi dădeam seama ce fac.

Avea vocea joasă şi tremurătoare şi-şi dădu capul pe spate ca să i se vadă gâtul ca o coloană de marmoră. Decolteul îi arăta o parte din sânii mici şi fermi, şi ea îşi puse mâinile sub ei, ca să-i împingă puțin înainte.

— Să nu spui una ca asta, să nu gândeşti una ca asta, răspunse el cu blândețe. Întotdeauna ai fost perfectă. Altfel nici n-aş fi ținut atâta la tine. O, Doamne, viața o atât de scurtă şi dragostea atât de trecătoare. Tragedia vieții e că uneori obținem ceea ce dorim. Acum când privesc în urmă la îndelungatul nostru trecut comun îmi, dau seama că ai fost mai înțeleptă ca mine. *„Nu poți uita, flăcău frumos, suspinul / Dormi sub pomi ce goi nicicând se lasă!”*[47] Ți-aduci aminte cum sună mai departe?

„Nicicând n-ai s-o săruți, nici lângă țel,
Ibovnic dârz, dar uită chinul:
Ea nu poate pieri… Mereu frumoasă
Nemângâiat, o vei iubi la fel!”[48]

(„Tâmpenie”)

— Ce versuri superbe! oftă ea. Poate că ai dreptate. Hei-ho!

El cită mai departe poezia lui Keats. Era o mică manie a lui pe care Julia o socotise întotdeauna cam plicticoasă.

„O, ramuri fericite ce nicicând

[47] Odă la o urnă grecească de John Keats (1795-1921) (trad. Aurel Covaci)

[48] Odă la o urnă grecească de John Keats (1795-1921) (trad. Aurel Covaci)

Vă despărțiți de-april şi frunze moi!
Ferice fluieraş, mereu cântând,
Neostenit, cântări apururi noi!”[49]

Julia căpătă astfel putința de a medita. Rămase o vreme cu privirea ațintită la căminul în care nu fusese aprins focul, cu aerul că vorbele acelea frumoase, delicatețea lor fără seamăn au vrăjit-o, aruncând-o într-o transă. Era absolut evident că Charles pur şi simplu n-a înțeles. Nici nu era de mirare. Douăzeci de ani fusese surdă la rugămințile lui pasionate şi era absolut firesc să fi renunțat la orice încercare, ca fiind lipsită de perspectivă. Era ca şi cu Everestul: dacă alpiniştii aceia îndrăzneți care atâta amar de vreme se străduiseră zadarnic să-i atingă culmea ar găsi în cele din urmă nişte trepte pe care să poată, urca uşor către ea, nu le-ar veni să-şi creadă ochilor; li s-ar părea că trebuie să fie vreo capcană ascunsă. Drept care Julia avu impresia că trebuie să-şi clarifice puțin intențiile; ca să zicem aşa, trebuia să întindă o mână de ajutor pelerinului istovit de drum.

— S-a făcut groaznic de târziu, zise ea cu maximum de dulceață în glas. Arată-mi desenul pe care l-ai cumpărat că pe urmă trebuie să mă duc acasă.

Charles se sculă şi ea îi întinse amândouă mâinile ca s-o poată ajuta să se ridice de pe canapea. Se duseră sus. Pe un scaun erau aranjate, foarte ordonat, pijamaua şi haina lui de casă.

— Ce frumos vă descurcați voi, celibatarii! Ce dormitor prietenos şi plăcut!

Charles luă din perete desenul înrămat şi-l aduse la lumină ca să-l poată vedea mai bine. Era un portret în creion al unei femei cam masive, cu bonetă şi decolteu adânc la o rochie cu mâneci bufante. Juliei i se păru femeia urâtă şi rochia ridicolă.

[49] Odă la o urnă grecească de John Keats (1795-1921) (trad. Aurel Covaci)

— E pur şi simplu răpitoare! strigă ea.

— Ştiam eu c-o să-ţi placă. Bun desen?

— For-mi-da-bil!

Charles aşeză tabloul la locul lui în perete. Când întoarse capul o găsi pe Julia în picioare lângă pat, cu mâinile la spate, arătând oarecum ca o roabă circaziană adusă de şeful eunucilor ca s-o vadă Marele Vizir; ţinuta ei sugera uşor o retragere sfioasă, o delicioasă timiditate şi totodată aşteptarea unei fecioare care se pregăteşte să pătrundă în regatul ei. Julia scoase un oftat care purta în el mai mult decât o undă voluptuoasă.

— Dragul meu, a fost o seară încântătoare. Niciodată nu m-am simţit atât de aproape de tine.

Îşi ridică mâinile de la spate şi cu acel excepţional simţ al ritmului şi oportunităţii, care-i venea în mod atât de firesc, le duse înainte, întinzându-şi braţele şi le ţinu cu palmele în sus de parcă ar fi odihnit pe ele, invizibil, un platou de la un festin imperial, pe care însă nu s-ar fi aflat decât inima ei oferită spre jertfire. Ochii ei splendizi erau drăgăstoşi şi îmbietori şi pe buze îi flutura un zâmbet al cedării sfioase.

Observă că lui Charles îi îngheaţă surâsul. Aşadar, înţelesese perfect.

(„Dumnezeule mare, nu mă vrea. Totul a fost o farsă.") O clipă această revelaţie uluitoare aproape că o făcu să se clatine pe picioare. („Doamne, Doamne, cum mai ies oare din încurcătura asta? Probabil că arăt ca o viţică.")

Cât pe-aci să-şi piardă echilibrul. Trebuia să raţioneze cu iuţeala fulgerului. Charles rămăsese locului, privind-o cu o stânjeneală pe care se străduia din răsputeri să şi-o ascundă. Julia fu cuprinsă de panică. Habar n-avea ce-ar putea face cu mâinile acelea care ţineau ofranda princiară; numai Dumnezeu ştia cât de mici erau, dar în clipa aceea, aşa cum stăteau acolo atârnate, aveau aerul unor pulpe de berbec. Şi oricât de tare se străduia, nu găsea nici vorbe potrivite pe care să le rostească. Fiecare fracţiune de secundă care trecea îi făcea atitudinea şi situaţia încă şi mai insuportabilă.

(„Şobolanul! Un şobolan împuțit, asta e! M-a dus cu vorba toți anii ăştia”.)

Făcu singurul lucru care se putea face în împrejurările date. Continuă gestul. Numărând, în aşa fel încât să nu se mişte prea repede, îşi trase mâinile una către cealaltă, până le putu împreuna, apoi, dându-şi capul pe spate, le ridică încet, foarte încet, către cap şi-şi sprijini urechea pe ele. Atitudinea pe care o obținu astfel, era la fel de picturală ca şi cea dinainte, şi tocmai această postură îi sugeră şi ce ar fi putut să spună. Glasul ei amplu şi profund tremură puțin de emoție.

— Privind acum în urmă, mă bucur grozav la gândul că nu avem să ne reproşăm nimic. Amărăciunea vieții nu stă în moarte, amărăciunea vieții e doar moartea dragostei. (Auzise ea undeva replica asta, prin vreo piesă.) Dacă am fi fost amanți te-ai fi plictisit de mult de mine şi către ce am fi putut privi acum în urmă, afară de regretul pentru propria noastră slăbiciune? Cum suna versul acela din Shelley pe care-l ziceai adineauri despre ofilire?

— Keats, o corectă el. „Ea nu poate pieri… Mereu frumoasă;”

— Aşa e. Spune mai departe.

Încerca astfel să câştige timp. Charles continuă:

— „Nemângâiat, o vei iubi la fel”.

Julia îşi aruncă brațele în lături într-un gest larg şi-şi scutură buclele. Ieşise cu bine la liman.

— E adevărat, nu? „Mereu frumoasă, mă vei iubi la fel.” Ce proşti am fi fost dacă pentru o nebunie de câteva clipe am fi aruncat la gunoi fericirea minunată pe care ne-a adus-o amiciția noastră. N-avem nimic de care să ne fie ruşine. Suntem curați. Putem să umblăm cu capul sus şi să privim pe toată lumea drept în față.

Instinctiv simți că asta ar fi o replică potrivită pentru părăsirea scenei, şi, potrivindu-şi fapta după vorbă, cu capul semeț, merse cu spatele către uşă şi o deschise dintr-o dată. Vigoarea ei era atât de mare încât purtă cu ea în jos pe scări aceeaşi impresie puternică de pe scenă. Apoi lăsă brusc

tensiunea să scadă şi cu maximum de simplitate se întoarse către Charles care venea în urma ei.

— Capa.

— Maşina e acolo, zise el în timp ce i-o puse pe umeri. Te conduc.

— Nu, lasă-mă să merg singură. Vreau ca paşii mei apăsați să alunge ceasul ăsta din inima mea. Sărută-mă înainte de plecare.

Ridică buzele spre el. Charles i le sărută. Dar Julia se smulse de lângă el înnăbuşindu-şi un suspin şi deschizând uşa cu un gest de parcă ar fi vrut s-o scoată din țâțâni, alergă spre automobilul care aştepta.

Odată ajunsă acasă, rămase în picioare în dormitor şi scoase un imens oftat de uşurare.

„Tâmpenia dracului. Şi-ți închipui, să cad eu în capcană ca o proastă! Slavă Domnului că am ieşit basma curată! Nătângul ăsta probabil că nici nu începuse să-şi dea seama unde băteam eu." Şi totuşi zâmbetul acela înghețat o cam deconcerta: „Se prea poate să fi bănuit el ceva, sigur de tot nu putea să fie, iar după aceea probabil i-a dat prin gând că a încurcat-o. Doamne Dumnezeule, şi ce de aiureli am mai putut spune! De fapt, însă, trebuie să recunosc că sunau al dracului de bine şi convingător. Dar mare noroc că m-am prins la timp! Altfel, peste un minut eram gata să mă şi dezbrac. Şi atunci nu mai era chiar aşa uşor s-o scot la capăt doar cu un mic râs grațios".

Julia chicoti. Bineînțeles că situația era umilitoare la culme, se făcuse de râs în ultimul hal, dar cine avea cât de cât umor nu putea să nu vadă şi partea comică a lucrurilor. Îi părea chiar rău că n-avea absolut pe nimeni cui să-i povestească scena: chiar dacă ar fi căzut ea prost, oricum era o poveste de milioane. Pentru un singur lucru însă nu-i trecea supărarea, şi asta nu-şi putea scoate din minte: că a căzut în capcana comediei patimii nemuritoare, pe care o jucase el în toți anii aceia; căci fără doar şi poate, nu era decât o poză; îi plăcea să se vadă mereu în postura de adorator constant, şi pare-se, ultimul lucru pe care-l dorea,

era să i se răsplătească fidelitatea.

„Mi-a tras o cacealma, asta a făcut, m-a tras pe sfoară.”

Şi totuşi i se ivi în minte ceva care făcu să-i piară zâmbetul. Când un bărbat nu primeşte avansurile amoroase ale unei femei, aceasta poate trage una din următoarele două concluzii: ori e homosexual, ori e impotent. Julia aprinse o ţigară ca să poată medita. Se întrebă dacă nu cumva Charles s-a slujit de devoţiunea faţă de ea drept paravan pentru a abate atenţia de la adevăratele sale înclinaţii. Clătină din cap. Dacă ar fi avut un viciu contra naturii, cu siguranţă că ar fi dat de bănuit şi ceva ar fi ajuns şi la urechile ei; la urma urmei, de la război încoace, în societate se vorbea aproape numai despre asta. Să fi fost impotent? Era întrutotul posibil. Îi socoti vârsta. Bietul Charles! Iarăşi zâmbi. Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci el şi nu ea se găsise într-o situaţie jenantă şi chiar ridicolă. Mai mult ca sigur că a fost speriat de moarte, bietul mieluşel. Evident că nu e genul de lucruri care să-i convină unui bărbat să i le spună unei femei, mai ales când e mort după ea; cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât i se părea mai plauzibilă explicaţia. O cuprinse o profundă compătimire pentru el, de fapt aproape maternă.

„Ştiu eu ce am să fac, îşi zise ea începând să se dezbrace. Mâine am să-i trimit un buchet imens de crini albi.”

CAPITOLUL XXV

A DOUA ZI DIMINEAȚĂ JULIA RĂmase o vreme cu ochii deschişi, înainte de a apăsa pe butonul soneriei. Se gândea. Reflectând la aventura ei din seara anterioară, nu putea fi decât încântată că dăduse dovadă de atâta prezență de spirit. Nu prea era adevărul adevărat că smulsese înfrângerii o victorie, dar dacă o priveai ca pe o retragere strategică, comportarea ei fusese de-a dreptul măiastră. Şi totuşi, nu prea se simțea la largul ei. Dacă exista cumva vreo altă explicație pentru modul ciudat de a se purta al lui Charles? Se prea poate ca ea să nu mai trezească dorința. Peste noapte îi trecuse prin minte această idee, şi cu toate că-l alungase imediat ca fiind mai mult decât absurd, era imposibil să negi că în ceasul acela al dimineții gândul afurisit se încăpățâna s-o necăjească. Sună. De obicei, întrucât Michael venea adeseori în dormitorul Juliei în timp ce-şi lua ea micul dejun, în mod tradițional Evie – de îndată ce trăgea perdelele – îi întindea o oglinjoară şi un pieptene, pudra şi rujul de buze. De data asta, în loc să-şi dea repede cu pieptenele prin păr şi să se pudreze superficial, Julia îşi dădu oarecare osteneală. Îşi făcu buzele cu multă grijă şi-şi fardă şi obrajii; după aceea îşi aranjă coafura.

— Dacă ai vorbi fără patimă sau prejudecăți (o întrebă ea pe Evie care punea tăvița cu micul dejun pe pat, dar fără să-şi ia ochii din oglindă), ai zice, Evie, că sunt cât de cât o femeie arătoasă?

— Trebuie mai întâi să ştiu unde bateți, înainte de a

răspunde la întrebarea asta.

— Babornită afurisită!

— Mare frumusețe nu prea sunteți, asta s-o știți de la mine.

— Nicio mare actriță n-a fost vreodată o frumusețe.

— Ei, mă rog, așa cum v-ați împopoțonat aseară, ca o păpușică, și cu lampa luminându-vă din spate, sigur, am văzut și femei mai urâte ca 'mneavoastră.

(„Da' că mare scofală am făcut aseară, cu toată găteala.")

— Adică eu asta vreau să te întreb, dacă mi-aș pune așa serios în gând să-l fac praf pe un bărbat, crezi, că aș izbuti?

— Mde, știind cât de proști sunt bărbații, nu m-ar mira chiar așa tare. Da' acuma cui mai vreți să-i suciți capul?

— Nimănui. Vorbeam doar așa, în general.

Evie adulmecă precum câinii de vânătoare, și pe urmă își lipi arătătorul de nas.

— Ce tot pufnești așa? Dacă ți-e a-ți sufla nasul, suflă-ți-l dracului!

Julia își mâncă pe îndelete, ba chiar foarte încet, oul fiert. Era preocupată. Se uită la Evie. Ciudată băbuța asta, bineînțeles, dar parcă poți să știi vreodată?

— Ia spune-mi, Evie, pe tine te-agață vreodată bărbații pe stradă?

— Pe mine?! Tare aș vrea să-l văd și eu pe ăla căruia-i dă mâna să-ncerce.

— Da, și eu aș vrea, ca să fiu sinceră. Femeile îmi tot spun mereu cum le urmăresc bărbații pe stradă și cum, dacă se opresc să se uite la o vitrină, le înghesuie, li se bagă în suflet și încearcă să le atragă atenția. Uneori cică au o imensă bătaie de cap până să poată scăpa de ei.

— Eu zic că asta e ceva să-ți întoarcă stomacu' pe dos.

— Asta n-aș ști să-ți spun. Mi se pare mai degrabă măgulitor. Vezi tu, chestie absolut extraordinară, pe mine nu mă urmărește nimeni niciodată pe stradă. Nu-mi aduc aminte să fi încercat vreodată un bărbat să mă agate.

— Ei, mă rog, ia să umblați o dată seara pe Edgware Road. Atunci sigur c-o să fiți agățată.

— Nu prea ştiu ce ar trebui să fac dacă mi s-ar întâmpla una ca asta.

— Să strigaţi după un poliţai, zise Evie încrâncenată.

— Am auzit eu de o fată care căsca gura la o vitrină de modistă din Bond Street, şi s-a apropiat un bărbat şi a întrebat-o dacă ar vrea o pălărie. Ea a zis că tare i-ar plăcea una din ele, şi au intrat înăuntru şi ea şi-a ales-o şi şi-a spus numele şi adresa, şi el a plătit-o pe loc şi pe urmă ea a zis mulţumesc foarte mult şi şi-a luat tălpăşiţa în timp ce el aştepta să i se dea restul.

— Aşa v-a zis ea, pufni sceptic Evie. Apoi se uită nedumerită la Julia: Da' care-i bancu'?

— A, nimic. Mă întrebam doar de ce, de fapt, n-am fost niciodată acostată de un bărbat. Nu s-ar putea zice că n-am pe vino-ncoace.

Dar oare avea? Se hotărî să pună chestiunea la încercare.

După ce-şi făcu somnul de după-amiază, se sculă, se fardă ceva mai intens ca de obicei, şi fără s-o mai cheme pe Evie, îşi puse o rochie care nu era nici foarte simplă, dar nici ostentativ luxoasă şi o pălărie de pai roşu, cu borul larg.

„Nu vreau să arăt ca o damă – îşi zise ea privindu-se în oglindă – dar pe de altă parte, nu vreau nici să am un aer prea respectabil.”

Coborî scările în vârful picioarelor, ca să n-o audă nimeni şi închise uşurel uşa de la ieşire. Era puţin, foarte puţin speriată, dar emoţionată în mod agreabil: i se părea că face ceva destul de şocant. Traversă Piaţa Connaught şi intră pe Edgware Road. Era cam pe la cinci. Autobuzele, taxiurile şi camioanele se ţineau lanţ; bicicliştii se strecurau destul de riscant prin circulaţia intensă. Trotuarele erau aglomerate. Julia porni cu pas degajat spre nord. La început privea drept înainte, fără să-şi întoarcă ochii nici în dreapta, nici în stânga, dar curând îşi dădu seama că aşa nu mergea. Trebuia să se uite la oameni, dacă voia ca şi ei să se uite la ea. De vreo două-trei ori, văzând grupuri care căscau gura la vitrine, se opri şi se uită şi ea, dar nimeni n-o băgă în seamă. Merse mai departe. Oamenii treceau pe lângă ea şi într-o

direcție, şi-ntr-alta. Păreau foarte grăbiți. Nimeni nu-i dădu nici cea mai mică atenție. Când văzu un bărbat singur apropiindu-se de ea, se holbă îndrăzneață la el, dar necunoscutul trecu mai departe, şi pe fața lui nu se citea niciun fel de expresie.

Juliei îi dădu prin cap că înfățişarea ei e prea severă, aşa că arboră un zâmbet vag. Vreo doi-trei bărbați avură impresia că lor le surâde şi se grăbiră să-i evite privirea. Întoarse capul când unul dintre ei întorsese şi el capul după ea, curând după ce trecuse, dar, când îi întâlni privirea, şi acesta îşi văzu grăbit de drum. Avea senzația că a primit numai bobârnace şi se hotărî să nu mai întoarcă niciodată capul. Merse tot înainte. Auzise mereu că la Londra lumea are comportarea cea mai civilizată de pe mapamond, dar, într-adevăr, felul cum se purta de data asta era de-a dreptul lipsit de sens.

„Aşa ceva nu ți se poate întâmpla pe străzile Parisului, Romei sau Berlinului”, reflectă Julia.

Îşi puse în gând să meargă până la Marylebone Road şi apoi să se întoarcă. Ar fi fost mai mult decât înjositor să trebuiască să revină acasă fără să fi fost acostată măcar o dată. Mergea atât de încet încât uneori trecătorii o înghionteau, ceea ce o irita.

„Trebuia să fi încercat pe Oxford Street. Evie e o tâmpită. Se vede de la o poştă că Edgware Road n-are niciun Dumnezeu.”

Deodată îi sări inima de bucurie. Izbutise să-şi încrucişeze privirile cu un tânăr şi era convinsă că a surprins în ochii acestuia o licărire de încântare. Tânărul trecu şi Julia făcu un efort supraomenesc să nu se întoarcă după el. Tresări totuşi, căci peste o clipă trecu iar pe lângă ea: făcuse cale-ntoarsă şi de data asta o privi stăruitor. Julia îi aruncă doar o ochiadă, apoi plecă sfios ochii în jos. Bărbatul se întoarse şi Julia era conştientă că o urmăreşte. Aşa era bine. Se opri să se uite într-o vitrină şi se opri şi el. Acum ştia cum să se comporte. Se prefăcu absorbită de mărfurile etalate, dar cu o clipă înainte de a porni mai departe întoarse spre el

o străfulgerare a ochilor ei uşor zâmbitori. Era cam scund, cu o înfăţişare de funcţionar sau şef de raion de magazin, îmbrăcat cu un costum gri şi o pălărie de fetru maro. Nu era exact bărbatul care i-ar fi plăcut ei s-o agaţe, dar ăsta era; în mod evident încerca să facă tocmai aşa ceva. Julia uită de începutul de oboseală şi plictiseală pe care-l simţise. Nu ştia ce o să se mai întâmple. Fireşte că n-avea de gând să lase lucrurile să meargă prea departe, dar era curioasă să vadă care o să fie mişcarea lui următoare. Se întrebă cu ce cuvinte o să i se adreseze. Era emoţionată şi încântată; în sfârşit, îşi luase o piatră de pe inimă. Merse încet mai departe, cu senzaţia că el e la mică distanţă în urma ei. Se mai opri la o vitrină, şi de data asta, când îl simţi oprindu-se, era chiar lângă ea. Juliei îi bătea inima să-i spargă pieptul, în sfârşit, începea să arate chiar a aventură.

„Mă întreb dacă o să mă invite să merg cu el la un hotel. Dar mă tem că nu-i dă mâna. Un cinema. Atâta tot. O să fie destul de nostim.”

De data asta se întoarse, îl privi drept în faţă şi aproape că-i zâmbi. El îşi scoase pălăria:

— Domnişoara Lambert, nu?

Era să-şi iasă din papuci. Fusese luată prin surprindere în atât de mare măsură încât nu mai avu prezenţa de spirit să nege.

— Mi s-a părut că vă recunosc de când v-am văzut, d-aia m-am şi întors, ca să fiu sigur, ştiţi, şi mi-am zis: „Dacă nu-i asta Julia Lambert atunci eu sunt primul ministru”. Şi p-ormă v-aţi oprit să vă uitaţi la vitrina aia şi aşa mi-a venit şi mie mai uşor, cum ar fi, să vă văd mai bine, care va să zică. Numai că ce m-a făcut să şovăi era că v-am văzut pe Edgware Road. Mi s-a părut caraghios, dacă-nţelegeţi ce vreau să spun.

Era chiar mult mai caraghios decât îşi închipuia el, în orice caz n-avea importanţă dacă ştia cine-i ea. Putea să-şi închipuie din capul locului că e imposibil să facă doi paşi prin Londra fără s-o recunoască lumea.

Bărbatul avea accentul mahalalelor londoneze şi o faţă

păstoasă, dar Julia îi zâmbi vesel şi prietenos. N-avea rost să-i dea impresia că face pe grozava.

— Şi vă rog să mă iertaţi că v-am adresat cuvântul, fără să vă fiu prezentat şi chestii dintr-astea, dar nu eram eu aşa de prost să scap prilejul, care va să zică. Îmi faceţi hatârul să-mi daţi *otograful?*

Julia icni. Era imposibil ca ăsta să fie singurul motiv pentru care o urmărea de un sfert de oră. Probabil inventase acest pretext pentru a-i putea vorbi. Mă rog, avea să-i facă jocul:

— Cu cea mai mare plăcere. Dar mi-e greu să vi-l dau chiar aşa, pe stradă. O să se holbeze lumea la noi.

— Aveţi dreptate. Staţi numai niţel, că eu tocmai mă duceam să-mi iau ceaiul. E un bufet expres la colţul ălălalt. Nu vreţi să veniţi să serviţi şi dumneavoastră o ceaşcă?

Simţea că face progrese. După ceai probabil că o să-i propună s-o ducă la un film.

— Sigur, răspunse ea.

Merseră înainte până ajunseră la bufet şi se aşezară la o măsuţă.

— Două ceaiuri, vă rog, duduie, comandă el. Serviţi ceva de mâncare? Iar când Julia refuză, adăugă: Biscuiţi şi unt pentru o persoană, duduie.

Acuma Julia avea posibilitatea să-l examineze ca lumea. Cu toate că era scund şi îndesat, avea trăsături frumoase, părul negru bine lipit pe cap cu briantină şi ochi frumoşi, numai că dinţii mâncaţi şi obrajii palizii îi dădeau un aer nesănătos. În maniera lui exista un fel de neobrăzare care nu prea îi plăcea Juliei, dar pe de altă parte (reflectă ea cu înţelepciune), nu te puteai aştepta chiar la sfioşenia unui ghiocel de la un tânăr care te-a agăţat pe Edgware Road.

— Până să mergem mai departe, îmi daţi *otograful* ăla, nu? Deviza mea e: Ce-i în mână, nu-i minciună.

Îşi scoase tocul din buzunar şi un cartonaş mai mare decât o carte de vizită dintr-un portvizit doldora.

— Emblema firmei, dar merge, oricum, zise el.

Juliei i se păru o prostie să împingă atât de departe

subterfugiul, dar cu cea mai mare afabilitate se iscăli pe dosul cartonaşului.

— Colecționați autografe? îl întrebă ea cu un zâmbet subtil.

— Cine, io? Aiurea. Astea mi se par vaxuri. Prietena. Ea îl are pe Charlie Chaplin şi pe Douglas Fairbanks şi mai ştiu eu pe care. Dacă vreți, vă arăt şi eu fotografia ei.

Din portvizit extrase o fotografie la minut a unei tinere destul de îmbietoare, care-şi arăta dantura într-un zâmbet ca pentru Hollywood.

— Drăguță, zise Julia.

— Oho, şi încă cum! Astă-seară ne ducem la film. O să cadă din picioare când îi dau *otograful* 'mneavoastră. Primul lucru pe care mi l-am zis în sinea mea când mi-am dat seama cine sunteți a fost: îi smulg eu *otograful* Juliei Lambert pentru Gwen, chiar de-o fi să mă omoare. Ne căsătorim în august când îmi iau eu conced, ştiți: Ne ducem pe Insula Wight în luna de miere. Şi ce-o să mai râdem noi pe chestia asta. Nici n-o să vrea să mă creadă când o să-i zic c-am luat ceaiul cu 'mneavoastră; o să zică că-mi bat joc de ea, şi atunci eu o să-i arăt iscălitura, e bine?

Julia îl asculta cu politețe, dar zâmbetul i se stinsese de pe față:

— Mă tem că trebuie să plec repede. Deja am întârziat îngrozitor.

— Nici eu n-am prea mult timp. Ştiți, dacă e vorba să mă întâlnesc cu iubita, vreau să scap de la magazin chiar la ora închiderii,

Nota de plată fusese pusă pe masă când le adusese chelnerița ceaiul, şi când se sculară de pe scaune, Julia scoase un şiling din poşetă.

— De ce faceți una ca asta? Cum vă închipuiți c-o să vă las să plătiți? Doar eu v-am invitat!

— Sunteți foarte amabil.

— Dar să vă spun ce puteți face pentru mine: dați-mi voie ca într-o zi s-o aduc pe fetița asta a mea să vă vadă în cabină. Doar aşa, să-i dați mâna, ați înțeles? Pentru ea ar fi o chestie

mortală. Păi ce, o să vorbească p-ormă numai de asta toată viața.

De câteva minute încoace Julia era tot mai rigidă, iar acum, în ciuda unui aer grațios și binevoitor pe care și-l păstra, deveni aproape semeață:

— Îmi pare foarte rău, dar la teatrul nostru nu primim nicio persoană străină în culise.

— A, scuzați. Dar nu vă supărați că v-am rugat, nu? Adică vreau să spun n-am îndrăznit s-o fac doar așa, pentru mine.

— Nu face nimic. Înțeleg perfect.

Făcu semn unui taxi care se târa pe lângă trotoar și-i întinse mâna tânărului.

— La revedere, domnișoară Lambert. Vă spun la revedere și mult noroc și celelalte. Și mulțumesc mult pentru *otograf.*

Șezând în colțul canapelei, Julia turba:

„Gândac vulgar. El și cu prietena lui. Auzi ce îndrăzneală, să mă întrebe dacă o poate aduce să se holbeze la MINE!"

De cum ajunse acasă, se repezi în odaia ei. Își smulse pălăria de pe cap și o trânti turbată pe pat. Se îndreptă cu pași mari spre toaletă și se uită în oglindă.

— Bătrână, bătrână, bătrână! murmură ea. Asta e: nu există nicio altă interpretare: n-am pic de sex-appeal. Nu-ți vine să crezi, eh? Zici că e absurd, eh? Păi altfel cum poți să înțelegi lucrurile? Străbat Edgware Road de la un capăt la altul, Domnul mi-e martor că sunt îmbrăcată exact cum trebuie pentru rolul respectiv, și nu-mi dă nici cea mai mică atenție alt bărbat decât un prăpădit de vânzător de prăvălie, un terchea-berehea care nu vrea de la mine decât autograf pentru tipesa lui. E absurd! Toți sunt niște porci asexuați! Mă întreb ce dracu' se întâmplă cu neamul ăsta englezesc? Imperiul Britanic, chipurile!

Ultimele cuvinte le rosti cu un dispreț care ar fi veștejit pe toți membrii guvernului de pe banca ministerială din Parlament. Începu să gesticuleze.

— E ridicol să presupun că aș fi putut să dobândesc poziția pe care o am în teatru dacă n-aș fi avut niciun pic de vino-ncoace. Parcă de ce vin oamenii să vadă o actriță? Adică

vrei să-mi spui că mai umpleam eu teatrul trei luni încheiate seară de seară, cu o piesă de duzină dacă n-aveam sex-appeal? Ce naiba o fi şi sex-appeal-ul, la urma urmei?

Făcu o pauză şi se examină în oglindă, dusă pe gânduri.

„Sigur că pot imita sex-appeal-ul. Pot imita orice de pe lumea asta."

Începu să se gândească la actrițele vestite pentru acest atribut, şi în special la una, Lydia Mayne, pe care o angaja invariabil orice director de teatru când avea nevoie de un rol de vampă. Nu era mare lucru de capul ei ca actriță, deşi era de mare efect în anumite roluri. Julia era straşnică la mimă, şi acum începu să exerseze o imitație a Lydiei Mayne. Îşi lăsă pleoapele grele peste ochi, în stilul senzual al Lydiei Mayne, şi-şi mişcă onctuos trupul prin rochie. Arboră indecența provocatoare a privirilor Lydiei, iar în gesturile feline strecură acea îmbiere în care consta specialitatea Lydiei. Ba chiar se apucă să şi vorbească pe acelaşi ton ca ea, cu glasul tărăgănat care făcea ca orice vorbă de-a ei să sune vag obscen.

— O, da, drăguțule, am auzit de multe ori treburi dintr-astea. N-aş vrea să-ți creez dificultăți cu soția. Dar oare de ce toți bărbații nu vor decât un singur lucru de la mine şi nu mă lasă în pace?

Julia realiza o caricatură foarte crudă. Era absolut nemiloasă. O amuză atât de tare încât izbucni în râs.

„Mde, o fi cum o fi, se prea poate să n-am eu sex-appeal, dar mă tem că după ce m-ar vedea imitând-o, mai toți ar socoti că nici Lydia n-are."

Gândul acesta îi dădu un sentiment de uşurare.

CAPITOLUL XXVI

ÎNCEPURĂ REPETIȚIILE, CARE MAI abătură gândurile tulburate ale Juliei. Reluarea pe care o monta Michael când pleca ea în străinătate nu mersese nici prea bine, nici prea rău, dar decât să închidă teatrul, prefera s-o mențină pe afiş până când era gata premiera cu *În zilele noastre.* Cum juca şi două matineuri pe săptămână iar afară era o căldură de cuptor, Michael hotărî să nu-i dea zor prea mare cu repetițiile. Mai aveau încă o lună la dispoziție.

Cu toate că Julia avea o experiență atât de îndelungată a scenei, nu pierduse nimic din fiorul pe care i-l dădeau repetițiile, drept care încă de la prima fusese cât pe ce să se îmbolnăvească de emoție. Era începutul unei noi aventuri. Pe atunci nu se simțea deloc vedetă, ci, mai degrabă o fetişcană veselă şi nerăbdătoare să debuteze în primul ei rolişor. Pe de altă parte, şi sentimentul ăsta era dublat de senzația delicioasă a propriilor ei puteri. Căpăta încă o dată prilejul de a şi le exercita.

La ora unsprezece păşi pe scenă. Distribuția stătea fără treabă în aşteptarea ei. Schimbă sărutări şi strângeri de mână cu artiştii pe care-i cunoştea, iar Michael, cu politețea lui perfect urbană, o prezentă celor pe care nu-i cunoştea. Pe Avice Crichton o salută cu deosebită cordialitate. Îi spuse ce frumuşică e şi cât de mult îi place pălăria pe care o poartă; îi povesti câte ceva despre rochițele frumoase pe care şi le alesese la Paris.

— L-ai mai văzut pe Tom în ultima vreme? o întrebă.

— Nu, e plecat în concediu.

— A, da. Drăguț băiat, nu?

— Dulce.

Cele două femei își zâmbiră privindu-se drept în ochi. Julia o urmări tot timpul cât își citea rolul, și-i ascultă cu atenție inflexiunile vocii. Rânji. Era întocmai cum se așteptase. Avice se dovedea o actriță dintre cele perfect sigure pe sine încă de la prima repetiție. Habar n-avea ce o așteaptă. Tom nu mai însemna nimic pentru Julia, dar cu Avice mai avea ea o socoteală de lichidat, și nici în ruptul capului nu putea s-o uite.

Piesa era o versiune modernizată a melodramei *A doua soție a domnului Tanqueray*[50] dar dată fiind schimbarea manierelor, acum era tratată într-un stil de comedie. Erau păstrate unele din personajele vechi și Aubrey Tanqueray, acum încărcat de ani, apărea în actul doi. După moartea Paulei se căsătorise a treia oară. Doamna Cortelyon își luase sarcina de a-l despăgubi pentru experiența nefericită pe care o avusese cu cea de a doua soție, iar acum ajunsese o bătrânică țâfnoasă și impertinentă. Ellean, fiica lui, și Hugh Ardale conveniseră să dea uitării neînțelegerile din trecut, căci moartea tragică a Paulei ștersese, pare-se, amintirea micilor sale escapade extraconjugale; drept care se căsătoriseră. Ajunsese general de brigadă în retragere, și-și petrecea timpul jucând golf și deplângând decăderea Imperiului Britanic („Pe legea mea, domnule, dacă nu i-aș pune la zid pe toți socialiștii ăia blestemați și nu i-aș împușca, numai să mi se dea voie"); în schimb Ellean, și ea destul de în vârstă acum, dintr-o tânără mironosiță se prefăcuse într-o femeie modernă și veselă, degajată atât în vorbă cât și în maniere. Personajul întruchipat de Michael se numea Robert Humphreys, și, ca și Aubrey din piesa lui Pinero, era văduv cu o singură fiică; fusese mulți ani consul în China și, căpătând o moștenire importantă, se retrăsese

[50] Cea mai celebră dintre melodramele de succes ale lui Arthur Wing Pinero (1855-1934), unul din ultimii reprezentanți ai „Piesei bine construite".

la moşia lăsată prin testament de un văr, aproape de reşedința familiei Tanqueray. Fiica lui, Honoria (acesta era rolul pentru care fusese angajată Avice Crichton) studia medicina cu intenția de a o practica în India. Rămas singur la Londra şi fără prieteni, întrucât stătuse atâția ani în străinătate, culesese de pe drumuri o binecunoscută femeie de stradă, doamna Marten. Doamna Marten făcea parte din aceeaşi categorie socială ca şi Paula, dar era mai puțin „năzuroasă"; „acționa" în sezonul de vară şi în cel de iarnă la Cannes, iar în pauza dintre ele stătea într-un apartament din Strada Albemarle, unde-i primea pe ofițerii din garda regală. Juca foarte bine bridge şi încă şi mai bine golf. Rolul i se potrivea perfect Juliei.

Autorul urmărea îndeaproape liniile piesei vechi din care se inspirase. Honoria îşi anunța tatăl că-şi părăseşte studiile de medicină şi până ce se mărită doreşte să stea cu el, căci tocmai s-a logodit cu fiul lui Ellean, tânăr ofițer de gardă. Puțin deconcertat, Robert Humphreys îi dezvăluie intenția de a se însura cu doamna Marten, Honoria primeşte destul de calm vestea:

— Fireşte, eşti la curent cu faptul că e o damă? întreabă ea cu răceală.

Stânjenit la culme, taică-su îi vorbeşte de viața nefericită pe care a dus-o această femeie şi de dorința lui insistentă de a şterge urma tuturor suferințelor pe care le-a îndurat.

— Ah, nu mai spune asemenea prostii, îi răspunde fata. E o ocupație straşnică, numai noroc să ai.

Fiul Elleanei era unul dintre numeroşii amanți ai doamnei Marten, exact aşa cum soțul ei se numărase printre amanții Paulei Tanqueray. Când Robert Humphreys îşi aduce soția la conacul de la țară şi se descoperă aceasta, ei hotărăsc s-o informeze pe Honoria, pentru că li se pare că n-au încotro. Spre marea lor consternare, însă, Honoria nici nu clipeşte. E deja la curent:

— Am fost încântată la culme când am aflat, îi spune ea mamei ei vitrege. Ştii, dragă, de la tine pot, în sfârşit, afla dacă e cu adevărat viril.

Asta era scena cea mai tare a lui Avice Crichton, dura zece minute bune şi Michael îşi dăduse seama din capul locului cât de importantă şi de efect e. Drăgălăşenia glacială şi ultrapractică a lui Avice era tocmai ce socotise el că ar conta foarte mult în împrejurările respective. Numai că după vreo cinci-şase repetiții căpătă impresia că mai mult decât atâta nu poate da. Discută cu Julia:

— Cum ți se pare că se înfiripă rolul lui Avice?

— E încă prea devreme ca să ne putem da seama.

— Nu prea sunt mulțumit de ea. Tu ziceai că joacă bine. Deocamdată nu s-au prea arătat semnele.

— E un rol pentru o inimă de piatră. Imposibil să nu izbutească să-l joace.

— Ştii şi tu la fel de bine ca şi mine că nu există asemenea roluri. Oricât de nesuferit sau cuminte ar fi un rol, trebuie jucat la maximum de tensiune. Nu sunt chiar aşa de sigur dacă n-ar fi mai bine s-o dai afară şi să găsesc pe altcineva.

— Asta nu-i chiar aşa uşor de realizat. Eu aş zice că ar fi de datoria ta să-i acorzi o şansă.

— Bine, dar e aşa de stângace, şi gesturile ei nu spun absolut nimic.

Julia căzu pe gânduri. Avea motivele ei să dorească să fie păstrată Avice în distribuție. O cunoştea în suficientă măsură ca să fie convinsă că dacă va fi dată la o parte o să-i spună lui Tom că de vină e gelozia Juliei. Tom o iubea şi deci avea să creadă orice-i spune. Ba mai mult decât atât, putea să meargă până acolo încât să-şi închipuie că Julia i-a montat totul ca să se răzbune pentru că a părăsit-o. Nu, nu, – trebuia neapărat să rămână. Trebuia să-şi joace rolul şi să nu aibă succes; iar Tom trebuia să vadă cu ochii lui ce proastă actriță e. Cei doi chibzuiseră împreună că piesa asta o să-i deschidă fetei cariera. Cretini. Asta avea s-o ucidă.

— Michael, eşti deştept şi priceput: sunt convinsă că dacă ți-ai da puțină osteneală ai putea s-o educi.

— Păi tocmai aici e buba, că după impresia mea e incapabilă să asculte indicațiile regizorale. Îi arăt exact cum să spună cutare replică şi pe urmă ea se duce şi-o zice pe

dos. O să-ți vină greu să crezi, dar uneori nu mă pot opri să nu bănuiesc că-şi închipuie că se pricepe mai bine ca mine.

— Poate că o intimidezi. Când îi spui să facă ceva e deja atât de speriată încât nu ştie cum să procedeze.

— Dumnezeule mare, dar unde s-a văzut un om mai blând ca mine? Niciodată nu i-am zis măcar un cuvințel mai aspru.

Julia îi zâmbi afectuos:

— Adică vrei să te prefaci chiar că habar n-ai ce-i cu ea?

— Nu, ce e?

O privi cu o față lipsită de orice expresie.

— Haida-de, dragule. Ce, n-ai observat că e moartă după tine?

— După mine? Şi eu care credeam că e ca şi logodită cu Tom! Aiurea! Îți umblă mereu mintea aiurea şi născoceşti tot felul de lucruri absurde.

— Ba nu, dragă, se vede cu ochiul liber. Păi ce, parcă ar fi prima care cade victimă frumuseții tale fatale? Şi la urma urmei bănuiesc că n-o să fie nici ultima.

— Dumnezeu mai ştie, dar tare n-aş vrea să-i stric ploile bietului Tom.

— Dar ce, parcă-i vina ta?

— Ei, şi atunci, cum ai vrea să rezolv chestia asta?

— Mde, eu cred că ar trebui să te porți drăguț cu ea. Ştii, mititica, e extrem de tânără. Ce-i trebuie ei e o mână de ajutor. Dacă ai lua-o deoparte, numai pe ea, de vreo câteva ori, şi ai trece cu ea prin tot rolul, cred că ai putea face minuni. Ce-ar fi s-o inviți într-o zi la masă şi să stai de vorbă cu ea?

Surprinse licărirea care se aprinsese în ochii lui Michael în timp ce rumega propunerea, şi umbra unui zâmbet care se schița pe buzele lui.

— Bineînțeles, important este să izbutim ca piesa să fie cât mai bine jucată.

— Îmi dau seama ce groaznic de plicticos o să fie pentru tine, dar cinstit vorbind, pentru interesele piesei, cred că merită.

— Ştii, Julia, că n-aş fi niciodată în stare să fac un lucru care să te necăjească. Adică vreau să spun că mai degrabă aş da-o afară pe fată şi aş înlocui-o cu altcineva.

— Asta mi se pare că ar fi o mare greşeală. Sunt convinsă că dacă ți-ai da suficientă osteneală cu ea, ar realiza un spectacol foarte bun.

Michael măsură camera în lung şi-n lat de vreo·două ori. Părea să întoarcă problema pe toate fețele.

— Mde, probabil că într-adevăr misiunea mea este să obțin maximum de randament de la fiecare actor din distribuție. În fiecare caz în parte trebuie să descoperi modul cel mai nimerit de a-l aborda.

Scoase bărbia înainte şi-şi supse burta. Îşi îndreptă spinarea. Julia ştia acum că Avice Crichton o să-şi păstreze rolul, şi a doua zi la repetiție Michael o luă deoparte şi avu o lungă conversație cu ea. După maniera lui, Julia ar fi putut jura că ştie fiecare vorbă pe care i-o spune şi, supraveghindu-i cu coada ochiului, curând o văzu pe Avice încuviințând zâmbitoare din cap. O invitase să ia masa cu el. Împăcată acum în sinea ei, Julia îşi reluă studiul rolului din piesă.

CAPITOLUL XXVII

REPETAU DE DOUĂ SĂPTĂMÂNI când sosi Roger din Austria. Petrecuse aproape o lună pe malul unui lac din Carintia şi după vreo zi-două la Londra urma să stea la nişte prieteni din Scoţia. Întrucât Michael trebuia să ia cina devreme pentru că juca în seara aceea, Julia se duse singură să-l întâmpine. În timp ce se îmbrăca, Evie, pufnind ca de obicei, îi spuse că-şi dă tot atâta osteneală cu dichisitul ca şi cum s-ar duce la o întâlnire cu un fante. Julia voia ca Roger să fie mândru de ea şi fără îndoială că arăta destul de tinerică şi drăgălaşă în rochiţa ei de vară cât se plimba pe peron. Ai fi zis – greşind însă – că habar n-are de atenţia pe care o atrage. După o lună de şedere la soare, Roger era foarte bronzat, dar încă destul de pistruiat şi mai pirpiriu decât când părăsise Londra la Anul Nou. Julia îl strânse în braţe cu afecţiune exuberantă. Roger abia zâmbi.

Urmau să cineze singuri. Julia îl întrebă dacă ar vrea să meargă după aceea la teatru sau la cinema, dar el zise că preferă să rămână acasă.

— O să fie mult mai plăcut, răspunse ea. O să avem timp să stăm de vorbă.

De fapt şi exista un subiect pe care o rugase Michael să-l abordeze cu Roger de îndată ce se va ivi prilejul. Acum că urma să intre la Cambridge, atât de curând, era cazul să se hotărască ce specialitate doreşte să urmeze. Michael se temea ca nu cumva să-şi piardă vremea de pomană pe acolo şi până la urmă să eşueze într-o agenţie de schimb sau chiar

pe scenă. Socotind că Julia are mai mult tact decât el şi o influență mai mare asupra băiatului, insistase ca ea să-i expună avantajele unui post la Ministerul de Externe, precum şi posibilitățile strălucite pe care i le-ar deschide avocatura. Juliei i se părea că ar fi nefiresc dacă în decursul unei conversații de două sau trei ore n-ar găsi calea de a aborda acest subiect important. La cină încercă să-l facă să vorbească despre Viena, dar Roger se dovedi reticent.

— A, ştii, n-am făcut decât lucrurile banale. Am căscat gura la tot ce era de văzut şi am muncit mult ca să învăț nemțeşte. Am colindat toate berăriile şi am fost foarte des la operă.

Se întreba dacă băiatul o fi avut ceva aventuri amoroase:

— Cel puțin nu te-ai întors logodit cu vreo tânără vieneză? hazardă ea, cu gândul de a-l trage de limbă.

O privi cu un aer meditativ, dar uşor amuzat. Ai fi zis că a înțeles încotro bate ea. Foarte ciudat: deşi îi era fiu, nu se simțea chiar la largul ei în prezența lui.

— A, nu, am fost prea ocupat ca să-mi bat capul cu chestii dintr-astea.

— Bănuiesc că ai fost la toate teatrele.

— Am fost, de vreo câteva ori.

— Ai văzut vreo piesă care mi-ar putea fi de folos?

— Ştii că nu m-am gândit niciodată la asta?

Răspunsul lui ar fi putut părea vag nepoliticos dacă n-ar fi fost însoțit de un zâmbet şi dacă acest zâmbet n-ar fi fost foarte dulce. Julia se miră pentru a nu ştiu câta oară cum de a moştenit băiatul atât de puțin din frumusețea lui Michael şi din farmecul ei. Părul lui roşu nu era urât, dar genele fără culoare îi lăsau fața aproape fără expresie. Dumnezeu singur putea şti de unde găsiseră doi părinți ca ei o mutră şi o siluetă atât de puțin fasonate.

Împlinise optsprezece ani; era timpul să se cizeleze. Părea puțin apatic; n-avea nici cea mai mică urmă din vitalitatea ei scânteietoare; parcă-şi închipuia singură vioiciunea cu care şi-ar fi povestit ea aventurile dacă tocmai s-ar fi întors după o şedere de şase luni la Viena. A, păi deja alcătuise o poveste

întreagă despre ce făcuse la Saint-Malo când stătuse cu mătuşa Carrie şi cu mama ei; spunând-o, smulgea oamenilor hohote de râs. Cu toţii ziceau că relatarea ei e la fel de bună ca o piesă, iar propria ei impresie era că e chiar mult mai bună decât majoritatea textelor dramatice care se jucau pe la teatre. I-o expuse şi lui Roger. El o ascultă păstrându-şi zâmbetul calm, care se deschidea încet; dar Julia avea tot timpul sentimentul supărător că n-o găseşte la fel de amuzantă cum i se părea ei. În adâncul inimii ei oftă. Bietul mieluşel te pomeneşti că n-avea pic de umor! Apoi, o remarcă a lui o făcu să vorbească despre piesa pe care o montau îi relată pe scurt acţiunea şi-i explică în ce consta rolul ei; îi vorbi despre distribuţie şi-i descrise decorurile. La sfârşitul mesei îşi dădu brusc seama că n-a vorbit decât despre ea şi despre propriile ei interese. Habar n-avea cum fusese împinsă la asta, şi prin minte îi fulgeră gândul că Roger a dirijat discuţia în aşa fel încât să o abată de la el şi de la treburile lui. Alungă totuşi acest gând: nu era el destul de inteligent pentru a face aşa ceva. Mai târziu, când se aşezară în salon, ascultând radioul şi fumând, Julia găsi prilejul nimerit pentru a strecura în conversaţie – cu aerul cel mai degajat cu putinţă, în aparenţă, – întrebarea pe care o pregătise:

— Te-ai hotărât ce vrei să faci în viaţă?

— Nu. E vreo grabă?

— Tu ştii ce puţin mă pricep eu la toate astea. Taică-tu zice că dacă vrei să intri în barou ar trebui să studiezi la Cambridge dreptul. În schimb dacă îţi face cu ochiul Ministerul de Externe, ar fi mai bine să te apuci serios de limbile moderne.

Roger o privi atât de multă vreme cu aerul acela ciudat de gânditor al lui, încât Juliei îi veni destul de greu să-şi păstreze aceeaşi expresie jucăuşă, degajată şi totuşi afectuoasă.

— Dacă aş crede în Dumnezeu, m-aş face popă, zise el în cele din urmă.

— Preot?

Juliei nu-i venea să-şi creadă urechilor. Căpătă o senzaţie de stânjeneală cumplită. Dar răspunsul lui îi pătrunse fulgerător în minte şi parcă-l şi văzu în chip de cardinal, instalat într-un palazzo splendid din Roma, cu pereţii plini de tablouri minunate, şi înconjurat de înalţi prelaţi care se frâng din şale în jurul lui; sau ca un sfânt, cu mitra pe cap şi cu veşmintele grele, brodate de sus până jos cu fir de aur, şi împărţind pâine sărmanilor, cu gesturi pline de bunăvoinţă. Se văzu şi pe ea îmbrăcată în brocart şi purtând un şirag de perle. Mama fraţilor Borgia.

— Asta mergea în secolul al XVI-lea, dar acum e prea târziu, comentă ea.

— Mult prea târziu.

— Dar nu-mi dau seama cum de-ai putut să-ţi bagi în cap o asemenea idee? Cum Roger nu-i răspunse, se văzu silită să reia tot ea: Nu eşti fericit?

— Perfect, zâmbi el.

— Atunci ce-ţi lipseşte?

Din nou îi aruncă privirea aceea care o deconcerta. Era greu de ştiut dacă e serios sau nu, căci îi stăruia în ochi un vag licăr de amuzament.

— Realitatea.

— Ce vrei să spui? tresări ea.

— Vezi tu, toată viaţa mi-am petrecut-o într-o atmosferă iluzorie. Vreau să mă întorc pe pământ, la amănuntele reale. Tu şi cu tata vă simţiţi perfect respirând acest aer, e singurul pe care-l cunoaşteţi şi vi se pare că e văzduhul paradisului. Pe mine mă înnăbuşe.

Julia îi ascultă cu atenţie, încercând să înţeleagă ce vrea să spună.

— Suntem actori, şi încă de succes. Tocmai de aceea am avut posibilitatea să-ţi oferim încă de când te-ai născut tot luxul de pe lume. Cred că i-ai putea număra pe degetele de la o singură mână pe actorii care şi-au putut trimite fiul la Colegiul Eton.

— Vă sunt foarte recunoscător pentru tot ce-aţi făcut pentru mine.

— Păi atunci ce ne reproşezi?

— Nu vă reproşez nimic. Mi-aţi oferit tot ce-aţi putut. Din nefericire pentru mine însă, mi-aţi răpit orice credinţă.

— Da' ce, ne-am amestecat noi în credinţele tale? Ştiu că nu suntem religioşi, suntem actori la urma urmei şi, după opt spectacole date în cursul săptămânii, duminica vrem şi noi să fim liberi. Eu una m-am aşteptat ca de credinţa ta să se ocupe şcoala.

Roger şovăi puţin înainte de a vorbi din nou. Îţi lăsa impresia că trebuie să facă un mic efort de stăpânire pentru a putea continua:

— Când eram copil – n-aveam decât paisprezece ani – stăteam într-o seară în culise şi te priveam jucând. Trebuie să fi fost o scenă foarte bună, rosteai replicile cu atâta sinceritate, şi ceea ce spuneai era atât de înduioşător, încât nu mi-am putut stăpâni lacrimile. Mă emoţionaseşi la culme. Nu ştiu prea bine cum să-ţi spun, dar parcă eram înălţat sufleteşte; te compătimeam grozav, mă simţeam un mic erou; ziceam că în viaţa mea n-am să mai fac vreun lucru urât sau pe ascuns. Şi tocmai atunci a trebuit să vii în fundul scenei, aproape de locul unde mă aflam eu; îţi şiroiau lacrimile pe obraji; erai întoarsă cu spatele spre public şi cu glasul tău de fiecare zi i-ai spus directorului de scenă: „Ce naiba face electricianul ăla cu luminile? Nu i-am spus de o mie de ori să nu bage albastru?” Şi pe urmă, parcă din aceeaşi răsuflare, te-ai întors şi ai dat piept cu publicul scoţând un puternic strigăt de groază chinuită şi ţi-ai continuat scena.

— Păi bine, dragă, dar ăsta era jocul! Dacă o actriţă ar simţi cu adevărat toate emoţiile pe care le înfăţişează pe scenă, ar însemna să se sfâşie singură în bucăţi. Mi-aduc perfect de bine aminte scena. De obicei avea un succes monstru la public. În viaţa mea n-am obţinut aplauze mai răsunătoare.

— Înseamnă că am fost eu prost ca să mă las indus în eroare. Aveam impresia că tu crezi cu convingere în fiecare vorbă care-ţi iese din gură. Când am văzut că totul e doar

teatru, s-a frânt ceva în mine. De atunci n-am mai crezut în tine. O dată am căzut în capcană; m-am hotărât să nu mă mai las prostit câte zile oi trăi.

Julia îl învălui în zâmbetul ei încântător şi dezarmant.

— Dragule, am impresia că vorbeşti prostii.

— Bineînțeles că ai impresia asta. Tu nici nu cunoşti diferența dintre adevăr şi iluzie. Tu nu încetezi niciodată să joci teatru. Pentru tine e o a doua natură. Joci teatru când avem musafiri. Joci teatru față de servitori, față de tata, față de mine. Cu mine joci rolul mamei iubitoare, indulgente şi celebre. Tu nici nu exişti ca atare, eşti doar suma nenumăratelor roluri pe care le-ai jucat. De nu ştiu câte ori m-am tot întrebat dacă ai existat vreodată ca ființă sau n-ai fost niciodată altceva decât un vehicul pentru toate aceste persoane pe care le-ai întruchipat. Când te vedeam intrând într-o cameră goală; de multe ori voiam să deschid uşa brusc, dar mi-a fost frică să nu se întâmple să nu găsesc pe nimeni înăuntru.

Ridică repede ochii spre el. O trecu un fior, căci ceea ce-i spunea îi dădea o senzație nefirească, supranaturală, îl asculta atentă, cu o oarecare nelinişte, căci vorbea pe un ton atât de grav încât Julia nu se îndoia că dă glas unor lucruri a căror povară o purta de ani şi ani de zile. De când se născuse nu-l auzise niciodată vorbind atât de mult

— Ți se pare că sunt numai şi numai falsitate?

— Nu chiar. Pentru că falsitatea te alcătuieşte pe tine şi tot ce ai. Falsitatea este adevărul tău. Exact aşa cum margarina este unt pentru oamenii care n-au mâncat niciodată unt.

Îi dădu o vagă senzație de vinovăție. Ca regina, căreia Hamlet îi spunea: „Să-ți frâng eu inima: şi-am să ți-o frâng/ De e dintr-o plămadă simțitoare”[51]

Gândurile începură să-i rătăcească în altă parte.

(„Mă întreb dacă sunt cumva prea bătrână ca să joc rolul lui Hamlet. Doamna Siddons şi Sarah Bernhardt l-au jucat.

[51] Actul III, Scena IV – trad. L. Levițchi şi Dan Duțescu

Am picioare mai frumoase decât toți bărbații pe care i-am văzut în rolul ăsta. Am să-l întreb pe Charles, să văd ce părere are. Bineînțeles e şi mizeria aia de versuri albe. Auzi ce tâmpenie din partea lui să nu scrie piesa în proză! Bineînțeles că aş putea s-o joc pe franțuzeşte la Teatrul Francez. Dumnezeule, ce performanță ar fi asta!")

Se şi văzu în costumul negru, cu pantalonii lungi de mătase, colanți: „Vai, sărmanul Yorick"[52]. Dar apoi se răzgândi.

— Bine, dar nu prea văd cum ai putea spune că taică-tu nu există. De douăzeci de ani el nu-şi joacă decât propriul său rol. („Michael ar putea juca rolul regelui, fireşte nu în franceză, dar ce-ar fi să ne hotărâm să facem o încercare aici, la Londra?")

— Bietul tata, probabil că o fi bun în meseria lui, dar nu-l dă inteligența afară din casă, nu? Ocupația de a fi cel mai bine bărbat din Anglia îi ia grozav de mult timp.

— Nu mi se pare prea delicat din partea ta să vorbeşti astfel despre tatăl tău.

— Ți-am spus cumva vreun lucru pe care nu-l ştiai? o întrebă el cu răceală.

Julia ar fi vrut să zâmbească. Dar nu-i convenea să-şi îndepărteze de pe față expresia de demnitate oarecum jignită.

— Slăbiciunea noastră, nu puterea noastră, câştigă inima celor ce ne îndrăgesc...

— În ce piesă rosteai tu replica asta?

Julia îşi stăpâni cu greu un gest de enervare. Cuvintele îi veniseră în mod firesc pe buze, dar în timp ce le rostea îşi aminti că erau dintr-o piesă. Bestie mică! Oricum, se potriveau perfect situației.

— Eşti aspru, îi reproşă ea pe un ton plângăreț. Începea să se simtă tot mai mult ca mama lui Hamlet. Nu mă iubeşti?

— Te-aş iubi dacă te-aş putea găsi undeva. Dar unde eşti

[52] Actul V, Scena I

tu? Dacă te-ar despuia cineva de exhibiționismul tău, dacă ți-ar smulge cineva tehnica actoricească, dacă te-ar coji cum curăță omul o ceapă de straturile succesive de afectare şi nesinceritate, de ştampilele şi clişeele preluate din roluri de demult şi din zdrențele de emoții simulate, ar ajunge oare în cele din urmă omul să-ți găsească totuşi un suflet? O privi cu ochii lui gravi şi trişti şi apoi îi zâmbi puțin: Dar îmi placi foarte tare.

— Crezi că eu te iubesc?

— În felul tău.

Fața Juliei fu răvăşită dintr-o dată:

— Dacă ai şti măcar ce chinuită eram de câte ori te îmbolnăveai! Nu ştiu ce m-aş fi făcut dacă mureai!

— Dădeai un splendid spectacol în rolul mamei îndurerate la căpătâiul singurului său copil.

— În niciun caz n-aş fi putut da o reprezentație bună dacă nu mi se oferea prilejul câtorva repetiții, răspunse acră Julia. Vezi tu, ceea ce nu poți înțelege este că actoria nu e ca natura: e o artă şi arta e un lucru pe care-l creezi. Durerea şi mâhnirea sunt urâte în realitate; e treaba actorului să le înfățişeze nu numai cu adevăr, dar şi cu frumusețe. Dacă aş muri cu adevărat, aşa cum am murit în vreo cinci-şase piese, crezi că mi-ar păsa dacă gesturile mele sunt grațioase iar cuvintele, rostite cu vocea sfârşită, suficient de clare pentru a se auzi până la ultimul rând de la galerie? Dacă e falsitate, nu e în niciun caz mai multă decât într-o sonată de-a lui Beethoven şi nici eu nu sunt mai prefăcută decât pianistul care o interpretează. E o răutate să spui că nu țin la tine. Îți sunt devotată. Eşti singurul lucru care a contat în viața mea.

— Ba nu. Țineai la mine când eram mic şi când te puteai fotografia cu mine. Era o poză frumoasă şi o publicitate admirabilă. Dar de atunci nu ți-ai mai prea bătut capul cu mine. Aş zice mai degrabă că te-am cam plictisit. Te bucurai întotdeauna să mă vezi, dar în sinea ta îmi erai recunoscătoare că-mi urmez propriul drum şi că nu ridic pretenții asupra timpului tău. Nu te țin de rău; în viața ta n-ai avut timp pentru nimeni în afară de tine.

Julia începea să se cam enerveze. Băiatul se apropia prea tare de adevăr ca să se mai simtă la largul ei.

— Pari să uiți că ființele foarte tinere sunt destul de plicticoase.

— Mortal de plicticoase, aş zice, zâmbi el. Dar pe de altă parte de ce să creezi impresia că nu poți suporta să mă ştii departe de tine? Şi asta e pur şi simplu teatru.

— Mă întristezi cumplit. Mă faci să mă simt vinovată, ca şi cum nu mi-aş fi făcut datoria față de tine.

— Ba ți-ai făcut-o. Mi-ai fost o mamă foarte bună. Ai făcut un lucru pentru care îți voi fi întotdeauna recunoscător: m-ai lăsat în pace.

— Nu prea înțeleg ce vrei.

— Ți-am spus: realitatea.

— Dar unde-ai s-o găseşti?

— Nu ştiu. Poate că nici nu există. Sunt încă destul de tânăr; habar n-am ce-i prin lume. M-am gândit că poate la Cambridge, cunoscând diverşi oameni şi citind fel de fel de cărți am să pot descoperi unde s-o caut. Dacă mi-or zice că ea nu există decât în dumnezeire, m-am dus dracului!

Julia era tulburată. Ceea ce-i spusese el nu pătrunsese cu adevărat în înțelegerea ei, cuvintele lui erau doar replici şi lucrul important era nu atât ce anume înseamnă ele, cât dacă „trec rampa"; însă, ea era conştientă de emoția pe care o simțea la el. Bineînțeles, n-avea decât optsprezece ani, şi ar fi fost o prostie să-l ia prea în serios, era imposibil să-şi alunge gândul că toate astea le-a învățat sau le-a prins de la altcineva, şi că în faptul şi felul de a le spune e şi oarecare poză. Oare avea cineva idei proprii şi oare exista cineva care să nu pozeze cât de cât, măcar aşa un pic? Dar, fireşte, că în momentul acela era posibil ca el să simtă cu adevărat tot ceea ce spunea şi ca atare n-ar fi fost deloc drăguț din partea ei să ia în uşor sau în derâdere spusele lui.

— Fireşte că înțeleg ce vrei să spui, îi răspunse deci ea. Cea mai mare dorință a mea este să fii fericit. Am să-l iau eu cu binişorul pe taică-tu şi tu n-ai decât să faci cum crezi de cuviință. Am înțeles că trebuie să-ți cauți propria mântuire.

Dar ar trebui să te asiguri mai întâi că ideile acelea ale tale nu sunt pur şi simplu morbide. Te pomeneşti că ai fost prea multă vreme însingurat acolo la Viena şi aş putea să jur că ai citit prea mult. Fireşte că taică-tu şi cu mine aparţinem altei generaţii şi mă tem că nu te putem ajuta prea mult. De ce nu stai de vorbă cu cineva mai apropiat de tine ca vârstă? De exemplu cu Tom.

— Cu Tom? E un biet snobuleţ. Singura lui ambiţie în viaţă e să ajungă gentleman şi n-are destulă minte ca să-şi dea seama că de ce se străduieşte mai mult, tot mai puţine speranţe are să izbutească.

— Şi eu care credeam că ţi-e tare simpatic. Vai de mine, dar vara trecută la Taplow parcă nici nu te mai despărţeai de el.

— Nu-mi era antipatic. M-am slujit de el cât am putut. A ştiut să-mi spună o mulţime de lucruri pe care doream să le aflu. Dar mi s-a părut doar un oarecare, un prostănac prăpădit şi lipsit de orice valoare.

Julia îşi aminti ce gelozie dementă avusese pe prietenia băieţilor. Se înfurie gândindu-se la toate chinurile prin care trecuse, şi care-i mâncaseră viaţa.

— I-ai dat paşaportul, sper? o întrebă el brusc.

Julia tresări, uluită, dar răspunse:

— Da, mai mult sau mai puţin.

— Mi se pare un lucru foarte înţelept din partea ta. Nu-ţi era nici la degetul cel mic.

O privea cu ochii lui calmi, meditativi, şi deodată Julia căzu pradă spaimei ameţitoare că Roger ar putea şti că Tom i-a fost amant. Imposibil, îşi zise ea, numai conştiinţa ei vinovată o putea face să se gândească la aşa ceva; la Taplow nu se întâmplase absolut nimic; era de necrezut ca vreo bârfeală dintr-acelea îngrozitoare să fi ajuns la urechile băiatului; şi totuşi, ceva din expresia lui îi dădea certitudinea că ştie. Se simţi ruşinată:

— L-am poftit la Taplow doar pentru că mi s-a părut că ţi-ar fi plăcut să ai un băiat de aceeaşi vârstă cu care să te distrezi.

— Chiar aşa a şi fost.

În ochii lui se simți o vagă licărire jucăuşă. Pe Julia o cuprinse disperarea. Ar fi vrut să-l întrebe de ce rânjeşte, dar nu îndrăzni; acum era sigură: nu era supărat pe ea – ceea ce ei i-ar fi venit mai uşor să suporte – era pur şi simplu amuzat. Fu îngrozitor de jignită. Îi venea să plângă, numai că se temea să nu-l facă pe el să izbucnească în râs. Şi parcă ce putea să-i spună? Orice i-ar fi spus el tot n-ar fi crezut-o. Teatru! Pentru prima dată în viață i se întâmpla să nu ştie absolut deloc cum să facă față unei situații. Se izbise de un lucru pe care nu-l cunoştea, de ceva misterios şi destul de înspăimântător. Asta să fie realitatea?

În momentul acela auziră un automobil oprindu-se.

— A venit taică-tu! exclamă ea.

Ce uşurare! Scena devenise insuportabilă şi Julia era recunoscătoare acestei sosiri care-i punea capăt. Mai inimos ca oricând, cu bărbia scoasă înainte şi cu burta suptă, arătând incredibil de chipeş în ciuda celor peste cincizeci de ani ai lui, – Michael dădu buzna în cameră şi, în felul lui bărbătesc, îşi întinse mâna mult înainte, pentru a-şi saluta fiul unic, după o absență de şase luni.

CAPITOLUL XXVIII

PESTE TREI ZILE ROGER PLECĂ în Scoția. Cu oarecare osteneală şi inventivitate, Julia izbutise să aranjeze lucrurile în aşa fel încât să nu mai aibă de petrecut împreună vreo perioadă mai îndelungată. Dacă întâmplarea făcea să rămână singuri câteva minute, vorbeau de lucruri indiferente. De fapt Juliei nici nu-i păru cu adevărat rău când îl văzu plecând. Nu-şi putea alunga din minte conversația ciudată pe care o avusese cu băiatul. În special un anumit lucru o neliniştea în mod inexplicabil: sugestia lui că dacă ar fi intrat ea într-o încăpere goală şi cineva ar fi deschis brusc uşa n-ar fi găsit pe nimeni acolo. Asta o făcea să nu se simtă deloc în apele ei.

„N-am pretins niciodată că sunt o frumusețe râpitoare, dar singurul lucru pe care nu mi l-a negat nimeni este personalitatea. E absurd să susții că deoarece pot juca o sută de roluri diferite în o sută de modalități diferite n-aş avea o individualitate a mea proprie. O pot face doar pentru că sunt o actriță grozav de bună.”

Se strădui să se gândească ce i se întâmplă când se duce singură într-o încăpere goală.

— „Dar nu sunt niciodată singură, nici măcar într-o încăpere goală. Întotdeauna este Michael, sau Evie, sau Charles, sau publicul; nu în carne şi oase, mă rog, dar oricum, măcar cu numele. Trebuie să stau de vorbă cu Charles în privința lui Roger.”

Din păcate, Charles era plecat. Dar urma să se întoarcă pentru repetiția generală şi premieră; de douăzeci de ani

încoace nu i se întâmplase vreodată să piardă o asemenea ocazie şi întotdeauna supaseră împreună după repetiţia generală. Michael rămânea la teatru, să pună la punct luminile şi toate celelalte, aşa că ei aveau să fie singuri. Deci, puteau să aibă o conversaţie aşezată.

Îşi studie rolul. Ea nu-şi crea personajul cu ajutorul observaţiei; avea în schimb un dar nemaipomenit de a intra în pielea femeii pe care trebuia s-o portretizeze, încât efectiv gândea cu mintea acesteia şi intuia lumea înconjurătoare cu simţurile ei. Instinctul îi sugera o sută de amănunte aparent lipsite de importanţă, care după aceea uluiau publicul prin veridicitatea lor; însă când o întreba lumea de unde le-a scos, nu era în stare să spună. Acum voia să manifeste degajarea curajoasă şi totuşi neliniştită a doamnei Marten care juca golf şi vorbea cu bărbaţii ca între camarazi, şi totuşi, fiind în adâncul fiinţei ei o burgheză respectabilă, tânjea după securitatea pe care ţi-o oferă căsnicia.

Lui Michael nu-i plăcea niciodată să fie de faţă multă lume la repetiţia generală şi de data asta, ţinând morţiş să păstreze secretul piesei până la premieră, nu primise decât pe Charles şi pe cei câţiva – fotografi şi croitorese – a căror prezenţă era indispensabilă. Julia se cruţă în mare măsură. N-avea nicidecum intenţia să dea toată măsura posibilităţilor sale până la premieră. Îi era suficient să joace corespunzător. Sub regia eminamente practică a lui Michael, totul merse strună, fără cel mai mic acroc, şi pe la zece seara, Julia şi cu Charles erau deja aşezaţi în restaurantul de la Savoy. Prima întrebare pe care i-o puse Julia fu ce părere are de Avice Crichton.

— Nu merge deloc rău şi e teribil de frumuşică. În rochia aia din actul doi era de-a dreptul frumoasă.

— Eu n-am să port în actul doi rochia pe care o aveam. Mi-a făcut Charley Deverill alta.

Nu observă privirea uşor amuzată pe care i-o aruncă Julia, şi chiar dacă ar fi sezisat-o nu şi-ar fi dat seama ce vrea să spună. Ascultând de sfatul Juliei, Michael îşi dăduse toată osteneala cu Avice. Făcuse repetiţii individuale cu ea în

biroul lui particular de la etaj şi-i sugerase intonația fiecărei replici, precum şi fiecare gest. De asemenea, Julia avea suficiente motive să creadă că prânzise de mai multe ori cu ea şi că o scosese şi la supeu în oraş. Rezultatul tuturor acestor eforturi consta în faptul că acum fata îşi juca rolul neaşteptat de bine. Michael îşi freca mâinile:

— Sunt foarte încântat de ea. Cred că o să aibă succes deplin. Mă bate gândul să-i ofer un contract.

— Eu una n-aş face-o, îl sfătui Julia. Sau cel puțin nu până la premieră. Niciodată nu poți să ştii de la început cum se desfăşoară un spectacol, până când nu eşti în fața publicului.

— E fată drăguță şi o lady desăvârşită.

— Fată drăguță, bănuiesc, pentru că e moartă după tine, şi o lady desăvârşită, pentru că rezistă la avansurile tale până când nu obține un contract.

— Vai, draga mea, nu fi aşa prostuță. Ce naiba, aş putea să-i fiu tată, la urma urmei.

Dar zâmbea foarte satisfăcut. Julia ştia foarte bine că la el amorul nu mergea mai departe de o strângere de mână şi vreo sărutare-două într-un taxi, dar tot atât de bine ştia şi cât de mult îl măguleşte să-şi închipuie că Julia îl suspectează de infidelități.

Acum însă, după ce-şi satisfăcuse pofta de mâncare fără să uite nicio clipă că trebuie să-şi mențină silueta, Julia abordă cu Charles subiectul care-i stăruia în minte.

— Charles dragă, aş vrea să vorbim despre Roger.

— A, da, parcă s-a întors deunăzi, nu? Ce mai face?

— Dragul meu, s-a întâmplat un lucru înfiorător. S-a întors complet schimbat, a ajuns un pedant ceva de spaimă şi nu ştiu ce să mă fac.

Îi reproduse conversația, în versiunea ei. Lăsă la o parte vreo două lucruri care i se păreau neconvenabile, dar ceea ce-i spuse era în linii mari exact.

— Tragic este că n-are pic de umor, încheie Julia.

— La urma urmei, abia a împlinit optsprezece ani.

— Când îl auzeam spunându-mi toate lucrurile alea,

puteam să şi cad din picioare. Eram ca Balaam din poveste, când măgărița lui l-a luat la rost.[53]

Privirea Juliei era veselă, dar Charles nici nu zâmbi. Remarca ei nu i se părea şi lui la fel de spirituală cum o socotise ea.

— Pur şi simplu nu-mi dau seama de unde au putut să-i vină toate ideile astea. E absurd să credem că a putut să gândească singur toate prostiile alea.

— Eşti chiar aşa sigură că băieții de vârsta lui nu gândesc mai mult decât ne închipuim noi, ăştia mai în vârstă? E un fel de pubertate a spiritului, şi rezultatele ei sunt adeseori stranii.

— Bine, dar mi se pare atât de ipocrit din partea lui Roger să fi nutrit toți anii ăştia astfel de gânduri şi să nu sufle o vorbuliță în privința lor. Avea aerul că mă şi acuză. Chicoti şi apoi reluă: Ca să fiu sinceră, când îmi vorbea Roger mă simțeam exact ca mama lui Hamlet. Apoi izbucni, aproape fără nicio trecere de la un subiect la altul: Mă întreb dacă oi fi prea bătrână ca să joc în Hamlet?

— Păi, rolul Gertrudei nu e prea grozav, nu?

Julia scoase un hohot, sincer amuzată:

— Nu fi cretin, Charles. Nu pe regină voiam s-o joc, voiam să joc rolul lui Hamlet.

— Dar ce, ți se pare potrivit pentru o femeie?

— Păi dacă l-au jucat şi Doamna Siddons şi Sarah Bernhardt? Asta mi-ar pune o amprentă pe carieră, dacă înțelegi ce vreau să spun. Bineînțeles însă că mai rămâne dificultatea versului alb.

— Am auzit actori care îl rostesc în aşa fel încât nici nu se deosebeşte de proză, răspunse Charles.

— Da, dar nu e chiar acelaşi lucru, nu?

— Te-ai purtat drăguț cu Roger?

Julia fu de-a dreptul surprinsă că el reia atât de brusc·acest subiect, dar ea reveni la el cu un zâmbet:

— A, da, încântător.

---

[53] *Cartea Numerilor,* 22-24

— E greu să ai răbdare şi să nu-ți ieşi din sărite văzând absurditatea tineretului; ăştia tineri ne spun că doi şi cu doi fac patru cu aerul că nouă nici nu ne-a trecut prin minte aşa ceva, şi pe urmă sunt dezamăgiți că noi nu le împărtăşim surprinderea cu care descoperă că găinile fac ouă. E o mare doză de tâmpenie în aiurelile zgomotoase pe care le spun ei, dar nu sunt chiar toate prostii. De fapt ar merita să-i privim cu compătimire. Ar trebui să ne străduim din răsputeri să-i înțelegem, să ținem minte tot timpul cât de multe ai de uitat şi cât de multe ai de învățat când dai prima oară piept cu viața. Nu e chiar aşa uşor să renunți la idealuri, iar realitățile brute ale vieții cotidiene sunt hapuri destul de amare. Conflictele spirituale ale adolescenței se pot dovedi teribil de grave şi nu poți face mare lucru ca să le rezolvi, eşti legat de mâini şi de picioare.

— Nu cumva chiar crezi că e ceva în poveştile astea ale lui Roger? Eu una sunt convinsă că sunt tot felul de fantezii dintr-acelea comuniste pe care le-a învățat la Viena. Mai bine nu-l mai trimeteam acolo.

— Se prea poate să ai dreptate. Se prea poate ca peste vreo doi ani să piardă din vedere norii trandafirii ai gloriei şi să accepte lanțul şi belciugul. Se prea poate să găsească ceea ce caută, dacă nu în divinitate, atunci în artă.

— Tare n-aş vrea să se facă actor – dacă la asta te referi.

— Nu, nu cred c-o să-l atragă o asemenea carieră.

— Şi bineînțeles că dramaturg nu poate să ajungă, pentru că n-are umor.

— Atunci o să fie foarte mulțumit să intre în Ministerul de Externe. Acolo, lipsa de umor o să-i fie de mare folos.

— Ce m-ai sfătui să fac?

— Nimic. Lasă-l în pace. Probabil că asta e cea mai mare favoare pe care i-o poți face.

— Bine, dar nu pot să nu mă îngrijorez din pricina lui.

— N-are niciun rost. Păstrează-ți speranțele. Tu credeai că ai dat naştere doar unei rățuşte urâte; poate că o să se prefacă într-o lebădă cu aripile de nea.

Charles nu-i oferea deloc ceea ce voia Julia. Ea se

aşteptase să-l găsească mai înțelegător şi mai apropiat.

„O fi îmbătrânind şi el, săracul, reflectă ea. A început să mai piardă şi el din simțul realității. Trebuie să fie neputincios de ani şi ani de zile; mă mir că nu mi-am dat seama până acum.”

Îl întrebă cât e ceasul, apoi spuse:

— Cred că ar fi timpul să mă duc. Trebuie să am o noapte lungă de odihnă.

Julia dormi bine şi când se trezi se simți imediat încântată. Astă-seară avea loc premiera. Îi· dădu un mic fior de bucurie amintirea oamenilor care se adunaseră deja la intrările stalurilor şi galeriei când părăsise teatrul după repetiția generală, iar acum, la zece dimineața, probabil se formase deja o coadă lungă cât toate zilele.

„Mare noroc pe ei, bietele animale, că e o zi frumoasă.”

Pe vremuri era îndeobşte insuportabil de intimidată şi speriată înaintea unei premiere. Toată ziua îi era rău de la stomac şi pe măsură ce treceau orele ajungea într-un asemenea hal încât se temea c-o să trebuiască să fugă de pe scenă. Între timp însă, după ce înfruntase ordalia de atâtea şi atâtea ori, căpătase o oarecare nonşalanță. În tot cursul primei părți a zilei era doar fericită şi uşor emoționată; abia mai târziu în cursul după-amiezii nu se mai simțea chiar aşa la largul ei. Rămânea cam tăcută şi voia să fie lăsată singură. De asemenea, îi cam creştea nervozitatea şi țâfna, iar Michael, trăgând învățăturile de rigoare din experiență, avea grijă să se ferească din calea ei. I se răceau mâinile şi picioarele, ajungând ca nişte bucăți de gheață, până intra în teatru. Şi totuşi, chiar această înfiorare care-i cuprindea trupul nu era lipsită de o undă de plăcere.

În dimineața aceea, Julia n-avea nimic altceva de făcut decât să se ducă ceva mai târziu la teatru, pentru a mai puncta câteva replici, aşa că zăbovi mai mult în pat. Michael nu se întoarse acasă la prânz, întrucât mai avea câte ceva de pus la punct la decoruri, şi Julia mâncă singură. Apoi se duse la culcare şi dormi zdravăn un ceas. Intenția ei era să se odihnească în tot cursul după-amiezii. La şase venea

domnişoara Phillips să-i facă un uşor masaj, iar pe la şapte voia să fie la teatru. Dar când se trezi se simți atât de înviorată încât nu mai avea răbdare să mai stea în pat. Drept care se hotărî să se scoale şi să iasă la plimbare. Era o zi frumoasă şi însorită. Întrucât îi plăcea mai degrabă peisajul citadin decât cel de la țară, şi străzile mai mult decât copacii, nu se duse în Hyde Park, ci flană prin piețele din jur, cam pustii în anotimpul acela, uitându-se alene la case şi gândindu-se în cât de mare măsură o preferă pe a ei oricăreia dintre acestea. Se simți uşoară şi degajată. Apoi i se păru că e timpul să se întoarcă acasă. Tocmai dăduse colțul Pieții Stanhope când îşi auzi numele strigat de un glas pe care nu putea să nu-l recunoască.

— Julia!

Întorcându-se, îl văzu pe Tom care o ajunse din urmă, cu fața numai zâmbete. Nu-l mai văzuse de la întoarcerea ei din Franța. Era foarte elegant, într-un costum gri, bine croit şi cu o pălărie maro pe cap. Era bronzat.

— Te credeam plecat.

— M-am întors luni. N-am telefonat pentru că vă ştiam ocupați cu ultimele repetiții. Vin astă-seară la premieră; mi-a dat Michael un fotoliu.

— Îmi pare foarte bine,

Era limpede că Tom e incântat s-o vadă. Îi citeai nerăbdarea pe față şi ochii îi străluceau. Julia descoperi cu încântare că vederea lui nu-i stârneşte nici cea mai mică emoție. În timp ce-şi continuau conversația, se tot minuna ce-o fi găsit la el de-a impresionat-o atât de profund.

— Ce ți-a venit să bați aşa străzile pe jos?

— Am ieşit la plimbare. Tocmai mă întorceam să-mi beau ceaiul.

— Vino să-l bei la mine.

Apartamentul lui era exact după colț. De fapt el dăduse cu ochii de ea tocmai când se îndrepta către intrarea clădirii.

— Dar cum de te-ai întors aşa devreme de la birou?

— A, n-avem prea multă treabă în perioada asta. Ştii, unul dintre partenerii din cadrul firmei a murit acum câteva

luni aşa că o să am o cotă mai mare. Asta înseamnă că până la urmă o să-mi dea mâna să păstrez apartamentul. De altfel Michael a fost foarte cavaler în privința asta, zicea că pot să rămân acolo şi fără chirie până când se mai îndreaptă lucrurile. Nu puteam suferi ideea de a mă muta. Haide, vino. O să fie o încântare să-ți fac o ceaşcă de ceai.

Sporovăia cu atâta vioiciune încât Julia era amuzată. Ascultându-l vorbind, nici prin cap nu ți-ar fi trecut că a fost vreodată ceva între ei. Nu era nici umbră de stinghereală în comportarea lui.

— Bine, vin. Dar nu pot rămâne decât cinci minute.

— E-n regulă.

Intrară în clădire şi ea urcă scara îngustă un pas înaintea lui.

— Intră tu în camera de zi şi eu pun ceainicul să fiarbă.

Intră şi se aşeză. Se uită prin încăperea care fusese pentru ea scena atâtor emoții. Nu se schimbase nimic. Fotografia ei era tot acolo, dar pe cămin se mai afla şi o poză mare a lui Avice Crichton, cu dedicația „Pentru Tom de la Avice". Julia receptă fiecare amănunt. S-ar fi putut zice că încăperea aceasta este un decor în care a jucat cândva; îi era vag familiară, dar nu mai însemna absolut nimic pentru ea. Dragostea a cărei văpaie o consumase atunci, gelozia pe care şi-o înnăbuşise, extazul cedării, - toate acestea nu aveau mai multă consistență decât vreunul din nenumăratele roluri jucate de ea în trecut. Îşi savură din plin indiferența. Tom intră cu fața de masă dată de ea pentru servit ceaiul, şi aşeză cu gesturi corecte serviciul de ceai dăruit tot de ea. Nu ştia prea bine Julia de ce gândul că el mai foloseşte încă, fără să-i pese, toate micile cadouri făcute de ea, o îmbia la râs. Apoi aduse ceainicul şi-şi băură ceaiul şezând unul lângă altul pe divan. Îi mai povesti cum i s-a îndreptat situația profesională. În stilul lui agreabil şi prietenos recunoscu faptul că în mare măsură aceasta se datora afacerilor pe care le adusese firmei respective prin intermediul Juliei, în felul acesta izbutind să obțină o cotă mai mare din beneficii. Îi vorbi despre vacanța din care tocmai se întorsese. Pentru

Julia era absolut limpede că n-are nici cea mai mică idee cât de mult a făcut-o să sufere. Dar acum şi acest amănunt o îmbie la râs.

— Am auzit că astă-seară o să aveți un succes monstru.

— Ar fi plăcut, nu?

— Avice zice că şi tu şi Michael v-ați purtat admirabil cu ea. Ai grijă să nu vă ia caimacul succesului.

O spuse în glumă, dar Julia se întrebă dacă nu cumva Avice i-a mărturisit că asta se gândeşte să facă.

— Te-ai logodit cu ea?

— Nu. Vrea să-şi păstreze libertatea. Zice că o logodnă i-ar putea dăuna carierei.

— Cui? Cuvântul îi scăpă Juliei înainte de a-l opri, dar imediat îşi recăpătă stăpânirea de sine: A, da, fireşte, înțeleg ce vrea să spună.

— Bineînțeles, n-am de gând să-i stau în cale. Adică, de pildă, dacă după premiera de astă-seară o să primească o ofertă grandioasă din America, îmi dau seama din capul locului că trebuie să fie absolut liberă s-o accepte.

„Cariera ei!" zâmbi Julia în sinea ei.

— Ştii, Julia, mi s-a părut fantastic ce frumos te-ai purtat cu ea.

— Dar ce te-a mirat aşa de tare?

— Mde, ştii cum sunt femeile!

Zicând acestea, o cuprinse pe după talie şi o sărută. Julia hohoti fără jenă:

— Vai ce prostuț şi absurd eşti!

— Ce-ai zice de un pic de amor?

— Nu fi stupid.

— Ce-i aşa stupid în chestia asta? Nu ți se pare că am stat destulă vreme divorțați?

— Sunt partizana divorțurilor irevocabile. Dar cu Avice cum rămâne?

— A, cu ea e altceva. Haide!

— Ai uitat cumva că astă-seară am o premieră?

— Mai ai timp berechet.

O cuprinse cu amândouă brațele şi o sărută cu tandrețe.

Julia îl privi ironic. Deodată însă se hotărî:

— E-n regulă.

Se sculară şi se duseră în dormitor. Julia îşi scoase pălăria şi rochia. Tom o ținu în brațe aşa cum făcuse atât de des altădată. Îi sărută ochii închişi şi sânii micuți de care era atât de mândră. Ea îi lăsă trupul să facă ce vrea cu el. Dar îşi păstră la mare distanță sufletul. Îi răspunse la sărutări din amabilitate, dar se trezi gândindu-se la rolul pe care urma să-l joace în seara aceea. Parcă i se dedublase personalitatea: de-o parte era femeia, cuprinsă în brațele bărbatului, de cealaltă parte actrița care, cu ochii minții, vedea deja în întunericul vag publicul imens şi auzea aplauzele zgomotoase când păşea pe scenă. Ceva mai târziu, când stăteau întinşi alături, el cu brațul pe după gâtul ei, uită în atât de mare măsură de el încât rămase de-a dreptul surprinsă când Tom curmă o tăcere îndelungată:

— Nu mai ții la mine?

Julia îl strânse puțin în brațe:

— Ba da, scumpule. Sunt nebună după tine.

— Astăzi pari atât de ciudată, nu te recunosc deloc. Îşi dădu seama că l-a dezamăgit. Bietul băiețaş, n-ar fi vrut să-i jignească sentimentele. De fapt era tare dulce.

— Având o premieră peste câteva ore, e greu să fiu cu adevărat eu însămi. Dar nu trebuie să te superi pentru atâta lucru.

Când ajunse la concluzia – de data asta absolut definitivă – că nu-i mai pasă de el nici cât negru sub unghie, nu-şi putu stăpâni o imensă milă față de el. Îi mângâie uşurel obrazul:

— Budincuță. („Mă întreb dacă Michael o fi ținut minte să trimeată bufetierele să servească ceai celor care stau la coadă? Costă doar un fleac şi în schimb spectatorii apreciază grozav gestul.”) Ştii, acum chiar trebuie să plec. La şase vine domnişoara Phillips. Evie trebuie să fie cu fundul în sus, nu-şi poate închipui ce mi s-a întâmplat.

Flecari dezinvoltă în timp ce se îmbrăca. Chiar şi fără să se uite la el, îşi dădea seama că Tom e vag neliniştit, îşi puse

pălăria, apoi îi cuprinse fața cu amândouă mâinile şi-l sărută prieteneşte.

— Pa, puiule. Petrecere frumoasă astă-seară.

— Baftă!

Îi zâmbi destul de stângaci. Julia îşi dădu seama că nu prea ştie cum s-o ia, ce să înțeleagă din purtarea ei. Se strecură afară din apartament, şi dacă n-ar fi fost prima doamnă a scenei britanice şi o femeie mergând pe cincizeci de ani, ar fi țopăit într-un picior tot drumul până acasă. Era încântată la culme. Deschise iala cu cheia ei şi închise uşa în urmă.

„Să ştii că Roger nu era prea departe de adevăr. Amorul nu merită toată zarva care se face în jurul lui.”

CAPITOLUL XXIX

PATRU ORE MAI TÂRZIU TOTUL SE sfârşise. Piesa merse bine de la început; publicul – de prima calitate, în ciuda sezonului – era încântat ca după vacanţă să se regăsească într-un teatru, şi era foarte dispus să se amuze. Stagiunea teatrală începea sub auspicii bune. Aplauze puternice după fiecare act, iar la sfârşitul reprezentaţiei vreo douăsprezece chemări la rampă; Julia veni de două ori singură să mulţumească publicului, şi până şi ea râmase uluită de căldura cu care fu primită. Ţinuse scurta cuvântare ezitantă pe care o pregătise dinainte, întrucât aşa cerea ocazia. Urmase o ultimă chemare la rampă a întregii trupe, după care orchestra intonase imnul naţional. Încântată, emoţionată şi fericită. Julia se duse în cabină. Niciodată nu se simţise mai sigură pe sine. Niciodată nu jucase cu mai multă strălucire, niciodată jocul ei nu dovedise mai multă varietate şi mai mari resurse actoriceşti. Piesa se încheia cu o lungă tiradă în care Julia, în rolul prostituatei la pensie, biciuia frivolitatea, inutilitatea şi imoralitatea societăţii oţioase în care o adusese căsnicia. Tirada avea vreo două pagini şi nu exista altă actriţă în toată Anglia care să fi putut menţine încordată atenţia auditoriului în timp ce o rostea. Cu fantasticul ei simţ al sincronizării şi ritmului, cu inflexiunile bine modulate ale glasului ei frumos, cu măiestrita stăpânire a unei vaste game emoţionale, izbutise printr-un adevărat miracol al tehnicii să o prefacă într-un moment culminant al piesei, palpitant şi aproape spectaculos. Nicio acţiune violentă n-ar fi putut să

fie mai emoționantă şi niciun deznodământ neaşteptat mai surprinzător decât această performanță. Întreaga distribuție fusese excelentă, cu excepția lui Avice Crichton. Julia fredona *sotto voce* intrând în cabină.

Michael veni aproape imediat după ea.

— Nu mai încape îndoială că e un succes. O luă în brațe şi o sărută: Dumnezeule, ce spectacol ai dat!

— Nici tu n-ai fost rău deloc, dragule.

— Ăsta e genul de rol pe care-l pot juca şi stând în mâini, răspunse el nepăsător, modest ca de obicei în privința propriilor sale posibilități. I-ai auzit în timpul replicii tale celei lungi? Cu asta cred că-i faci praf pe critici.

— Aş, ştii cum sunt ăia. O să acorde toată atenția prăpăditei de piese şi doar la sfârşit o să se ocupe de mine în ultimele trei rânduri.

— Scumpo, eşti cea mai mare actriță de pe lumea asta, dar să mă bată dumnezeu dacă nu eşti o cățea afurisită.

Julia făcu ochii mari cu o expresie de uimire cum nu se poate mai naivă:

— Dumnezeule, Michael, dar ce vrei să spui?

— Nu mai fă pe mironosița. Ştii tu perfect. Ce-ți închipui că poți să duci de nas o cătană bătrână ca mine?

O privea clipind şiret din ochi, şi Julia se văzu silită să facă un efort colosal ca să nu izbucnească în râs:

— Sunt nevinovată ca un prunc nou născut.

— Fugi cu ursul, că sperii copiii! Dacă s-a întâmplat vreodată ca cineva să distrugă cu bună ştiință jocul vreunui actor, apăi să ştii că tu eşti aia care i-ai tăiat macaroana lui Avice. Dar nici n-aş putea să mă supăr pe tine, fiindcă ai făcut-o în cel mai frumos mod cu putință.

Julia nu mai era în stare să-şi ascundă micul surâs care-i mijea în colțul buzelor. Laudele sunt întotdeauna hrana actorului. Singura scenă mare a lui Avice era în actul doi. O avea pe Julia drept parteneră, şi Michael o repetase în aşa fel încât să i-o dea în întregime fetei. De fapt, asta cerea şi piesa, iar Julia, ca întotdeauna, acceptase la repetiții toate indicațiile lui de regie. Ca să scoată în evidență culoarea

ochilor ei albaştri şi contrastul cu părul blond, o îmbrăcaseră pe Avice într-o rochie bleu pal. Dimpotrivă, Julia îşi alesese o rochie de un galben agreabil. Pe aceasta o purtase la repetiția generală. Dar în acelaşi timp îşi comandase şi altă rochie, argintie, strălucitoare şi, spre surprinderea lui Michael şi consternarea lui Avice, aşa îşi făcu intrarea în actul doi. Strălucirea ei, felul în care prindea toate razele reflectoarelor, absorbeau în întregime atenția spectatorilor. În comparație cu toaleta ei, bleu-ul lui Avice părea şters, fără haz. Când ajunseră la dialogul important pe care urmau să-l desfăşoare împreună, ca un scamator care extrage un iepure din joben, Julia scoase la iveală o batistă mare de şifon stacojiu, cu care începu să se joace. O tot flutura, o desfăcea de parcă s-ar fi uitat la ea, o răsucea, îşi tampona fruntea cu ea, o ducea la gură, parcă şi-ar fi suflat delicat nasul. Publicul, fascinat, nu-şi mai putea lua ochii de la pânza aceea roşie. Şi se deplasa mereu către fundul scenei, în aşa fel încât ca să-i poată vorbi, Avice trebuia să întoarcă spatele auditoriului; iar când se aşezau împreună pe o canapea, îi lua mâna, într-un stil impulsiv care publicului i se părea de o naturalețe extremă, dar lăsându-se destul de mult pe spate o silea pe Avice să-i întoarcă sălii profilul. Încă de la începutul repetițiilor, Julia observase că din profil Avice arată ca o oaie. Autorul pusese în gura personajului interpretat de Avice replici care la prima repetiție îi amuzaseră pe actori în aşa hal încât izbucniseră cu toții în râs. Înainte ca publicul să-şi poată da seama cât de nostime sunt replicile, Julia i le reteza cu vorbele ei. Iar publicul, dorind s-o audă ce spune, îşi stăpânea râsul. Scena, destinată şi alcătuită în aşa fel încât să fie extrem de amuzantă, căpătă o culoare sardonică, iar personajul jucat de Avice deveni oarecum odios. Lipsită fiind de experiență, tânără se pierdu de tot văzând că nu obține hohotele pe care miza; vocea i se înăspri şi gesturile deveniră din ce în ce mai stângace. Julia îi fură pur şi simplu această scenă, pe care o interpretă cu o virtuozitate de-a dreptul miraculoasă. Însă lovitura finală i-o dădu cu totul din întâmplare. Avice avea

de rostit o replică mai lungă şi Julia, cu mişcări nervoase, îşi mototoli batista roşie, făcând-o ghem; acțiunea respectivă sugera în mod aproape automat o expresie corespunzătoare; Julia o privi pe Avice cu ochi tulburi şi două lacrimi grele i se rostogoliră pe obraji. Nu era greu să simți ruşinea pe care i-o stârnea frivolitatea fetei, şi-i înțelegeai durerea pentru că bietele ei idealuri mărunte de dreptate, foamea ei nestăpânită de duioşie şi bunătate erau batjocorite într-un mod atât de sălbatic. Episodul nu dură decât un minut, dar în minutul acela, prin lacrimile ei şi prin privirile ei chinuite, Julia dezvăluise toată mizeria sordidă din viața acelei femei. Şi asta o îngropă pe Avice.

— Şi tâmpitul de mine, care se gândea să-i ofere un contract! zise Michael.

— De ce nu i-l oferi?

— Acuma, după ce i-ai înfipt pumnalul între coaste? Pentru nimic în lume. Tare afurisită eşti dacă poți să fii aşa geloasă. Nu cumva chiar îți închipui că valorează ceva în ochii mei? Eu cred că după atâția ani ai fi putut să-ți dai seama că eşti singura femeie care contează pentru mine.

Michael socoti că Julia i-a jucat acest renghi din pricina flirtului pe care-l avusese cu Avice şi, cu toate că, de bună seamă, era un mare ghinion pentru Avice, nu putea să nu se simtă un pic flatat.

— Păun bătrân ce eşti, zâmbi Julia, ştiind exact ce crede el şi exultând în sinea ei din pricina greşelii lui. La urma urmei, eşti: cel mai bine bărbat din toată Londra.

— O fi şi cum zici tu. Dar eu nu ştiu ce-o să zică autorul. E un maimuțoi îngâmfat şi scena s-a jucat exact pe dos de cum a scris-o el.

— A, lasă-l pe mâna mea că-l aranjez eu.

Se auzi o bătaie în uşă şi cine îşi făcu apariția? Autorul în persoană. Cu un strigăt de încântare, Julia se repezi la el, îl cuprinse eu brațele pe după gât şi-l sărută pe amândoi obrajii:

— Eşti mulțumit?

— Mde, s-ar zice că a fost un succes, răspunse el cu

oarecare răceală.

— Scumpule, dar o să se joace un an întreg cu casa închisă. Îşi lăsă mâinile pe umerii lui şi-l privi drept în ochi: Dar mare, mare ticălos mai eşti.

— Cine, eu?

— Erai cât p-aci să-mi strici spectacolul. Când am ajuns la bucăţica aia din actul doi şi mi-am dat deodată seama ce planuri ai avut cu ea, era cât p-aci să leşin. Dumneata trebuie să fi ştiut ce se ascunde îndărătul scenei ăleia, că doar ai scris piesa; păi atunci cum de-ai putut să ne laşi s-o repetăm tot timpul ca şi cum n-ar fi existat acolo nimic altceva decât ce se vedea la suprafaţă? Noi nu suntem decât nişte bieţi actori, cum te-ai putea aştepta de la noi să… să pătrundem până în străfundurile subtilităţii dumitale? E cea mai bună scenă din piesă şi era cât p-aci s-o stric. Nimeni de pe lume n-ar fi putut s-o scrie mai bine ca dumneata. Piesa dumitale e strălucită în ansamblu, dar scena aia are nu numai strălucire, ci geniu curat.

Autorul se îmbujora. Julia îl privi cu ochi plini de veneraţie. Omul era intimidat, fericit şi mândru.

(„N-o să treacă douăzeci şi patru de ore până când fraierul o să-şi închipuie că de fapt chiar aşa a şi vrut să se desfăşoare scena.”)

Michael era de-a dreptul radios.

— Vino, te rog, în cabina mea să bem un whisky cu sifon. Sunt convins că ai nevoie de un păhărel după toată surescitarea asta.

Când ieşeau ei, intră Tom. Era îmbujorat de emoţie:

— Draga mea, a fost grandios, iar tu, minunată, ce să zic. Dumnezeule, ce spectacol!

— Ţi-a plăcut? Avice a jucat bine, nu?

— Aş, ca o cizmă.

— Ce vrei să spui, dragul meu? Mie mi s-a părut şarmantă.

— Aiurea, ai măturat podeaua cu ea. În actul doi nici măcar nu mai părea frumoasă.

Cariera lui Avice!

— Apropo, ce faci astă-seară?

— Dolly dă o petrecere în cinstea noastră.

— Nu poţi să te scuzi şi să vii să supezi cu mine? Sunt topit după tine.

— Doamne, ce prostii spui! Cum aş putea s-o dezamăgesc·pe Dolly?

— Vai, te rog!

Ochii lui erau plini de dorinţă şi nerăbdare. Julia vedea limpede că o vrea mai mult ca oricând, şi-şi savura din plin triumful. Dar clătină cu fermitate din cap. Pe coridor se auzea gălăgie, lume vorbind şi ştiau amândoi ca o întreagă companie de prieteni îşi croiesc drum prin culoarele înguste ca s-o felicite.

— Lua-i-ar dracu' pe toţi ăştia! Dumnezeule, ce poftă am să te sărut. Îţi telefonez mâine dimineaţă.

Uşa se deschise de perete şi Dolly – grasă, transpirată şi aprinsă ca un vulcan datorită entuziasmului – năvăli înăuntru în fruntea unei adevărate mulţimi care înţesă cabina de te sufocai înăuntru. Julia se lăsă îmbrăţişată şi sărutată de tot felul de oameni. Printre alţii şi vreo trei-patru actriţe celebre, foarte mărinimoase cu laudele. Julia jucă splendid rolul modestiei lipsite de afectare. Coridorul era înţesat de oameni care voiau s-o mai vadă măcar o clipă. Dolly trebui să se lupte ca să poată ieşi.

— Vezi să nu întârzii prea mult, îi spuse Juliei. O să fie o petrecere divină.

— Vin de îndată ce reuşesc.

În cele din urmă scăpă de gloată şi după ce se dezbrăcă, începu să se demachieze. Intră Michael, cu haina de casă pe el.

— Vai, Julia, o·să trebuiască să te duci singură la petrecerea lui Dolly. Eu unul sunt obligat să stau cu agenţii de bilete, şi n-am să ajung. Se supără dacă-i las mască.

— Bine, nu-i nimic.

— Deja mă aşteaptă. Ne vedem mâine dimineaţă.

Michael ieşi, lăsând-o pe Julia singură cu Evie. Rochia pe care plănuia s-o poarte la petrecerea lui Dolly era întinsă pe

un scaun. Julia se dădu cu lapte demachiant.

— Evie, mâine o să mă sune domnul Fannell. Te rog să-i spui că nu sunt acasă.

Uitându-se în oglindă, Evie îi întâlni privirea:

— Şi dacă sună din nou?

— Nu vreau să-l întristez, bietul mieluşel, dar am impresia că multă vreme de aci înainte o să fiu cam ocupată.

Evie pufni destul de zgomotos, şi cu obiceiul ăla dezgustător al ei îşi trecu arătătorul pe sub nas.

— Aha, am înțeles, comentă ea sec.

— Întotdeauna am zis eu că nu eşti chiar aşa proastă cum pari, îi zise Julia continuând demachiatul. Ce caută rochia aia acolo pe scaun?

— Aia? Păi e rochia pe care ziceați c-o s-o puneți la petrecere.

— Bag-o în dulap. Nu mă pot duce la petrecere fără soțul meu.

— De când?

— Termină, băbătie caraghioasă! Dă telefon şi zi că m-a apucat o migrenă şi a trebuit să mă duc acasă să mă culc, dar că domnul Gosselyn o să vină dacă o să izbutească.

— Bine, dar petrecerea e dată tocmai pentru dumneavoastră. Cum puteți s-o lăsați baltă pe biata fată?

Julia bătu din picior:

— Nu vreau să mă duc la petrecere. Nu mă duc la nicio petrecere!

— Dar n-aveți nimic de mâncare acasă.

— Nu vreau să mă duc acasă. Am să mă duc să supez la un restaurant.

— Cu cine?

— Singură.

Evie o privi tare nedumerită:

— Dar piesa are succes, nu?

— Da. Totul e un triumf. Mă simt ca în paradis. Sunt în al şaptelea cer. Vreau să fiu singură şi să mă distrez. Sună la restaurantul Berkeley şi spune-le să-mi rezerve o masă de o singură persoană în salonaş. O să înțeleagă ei ce vreau să

spun.

— Dar ce-ați pățit?

— În viața mea n-am să mai prind un moment ca ăsta. Nu vreau să-l împart cu nimeni.

De îndată ce-şi curăță fața, o lăsă aşa cum era. Nu-şi făcu nici buzele, nici nu-şi rujă obrajii. Îşi îmbrăcă la loc haina maro şi fusta cu care venise la teatru, şi-şi puse aceeaşi pălărie de fetru cu borul lat, pe care şi-l trase peste ochi ca să-i ascundă cât mai bine fața. Când era gata, se uită în oglindă.

„Arăt ca o croitoreasă pe care a părăsit-o bărbatul şi parcă cine l-ar putea ține de rău? Sper că n-o să mă recunoască nimeni."

Evie dăduse telefoanele de la loja portarului şi, când se întoarse, Julia o întrebă dacă o mai aşteaptă mulți admiratori.

— Ca la vreo trei sute, aş zice.

— Lua-i-ar naiba! Deodată o cuprinse dorința de a nu vedea pe nimeni, de a nu fi văzută de nimeni. Măcar o oră voia să fie o persoană obscură. Spune-i pompierului să-mi dea drumul pe uşa din față şi am să iau un taxi şi pe urmă de îndată ce voi pleca, anunță mulțimea că n-are rost să mă mai aştepte.

— Numai Dumnezeu sărăcuțul, ştie, ce-o·să-mi audă urechile, mormăi posacă Evie.

— Eşti o vacă bătrână.

Julia îi cuprinse fața lui Evie cu amândouă mâinile şi-i sărută obrajii zbârciti; apoi se strecură afară din cabină, pe scenă şi trecu prin uşa de fier în sala cufundată în întuneric.

Modul foarte simplu de a se deghiza pe care-l adoptase Julia se dovedi în mod evident corespunzător, căci intrând în separeul de la Berkeley care-i plăcea ei cel mai tare, oberul n-o recunoscu imediat.

— Aveți vreun colțişor în care să mă strecurați şi pe mine? întrebă ea pe un ton nesigur.

Omul o recunoscu după glas, şi, mai ales când se mai uită încă o dată la ea:

— Vă aşteaptă masa dumneavoastră preferată, domnişoară Lambert. Am înțeles eu bine la telefon că o să fiți singură? Julia, confirmă din cap, şi chelnerul o conduse la o masă din colț. Domnişoară Lambert; am auzit că astă-seară ați avut un succes triumfal. (Ce repede se răspândesc veştile bune!) Ce ați dori să comandați?

Oberul era uluit că Julia supează singură, dar meseria nu-i permitea să manifeste alt sentiment față de clienții lui decât încântarea de a-i vedea.

— Sunt tare obosită, Angelo.

— Puțin caviar pentru început, doamnă, sau stridii?

— Stridii, Angelo, dar vezi să fie cât mai grase.

— Am să le aleg chiar eu, domnişoară Lambert. Şi după aceea?

Julia scoase un oftat îndelung, căci acum, cu conştiința slobodă, îşi putea permite să comande ceea ce-i stăruia în minte încă de la sfârşitul actului doi. Simțea că merită un festin pentru a-şi serba triumful, şi de data asta avea de gând să calce în picioare şi ultima urmă de cumpătare:

— Un rosbrat în arpagic, Angelo, cartofi prăjiți şi o sticlă de Bass. Într-o cană de argint.

Probabil că trecuseră zece ani de când mâncase ultima dată cartofi prăjiți. Dar şi asta, ce ocazie rară era! O coincidență fericită făcuse ca în ziua aceea să-şi confirme puterea magnetică pe care o exercita asupra publicului printr-o reprezentație pe care n-o putea, eticheta altfel decât scânteietoare, să lichideze o răfuială mai veche, printr-un singur truc ingenios, făcând-o praf pe Avice şi deschizându-i şi lui Tom ochii ca să vadă ce găgăuță a fost, şi, lucrul cel mai important din toate, să-şi dovedească ei înseşi fără putință de tăgadă, că este absolut liberă de toate lanțurile şi legăturile supărătoare care o oprimaseră, O clipă gândul îi pâlpâi în jurul lui Avice.

„Ce gâsculiță, să încerce ea să-mi pună bețe-n roate! Mâine am s-o las să-şi folosească toate cârligele, şi să smulgă toate hohotele de râs pe care le merită rolul”

Veniră stridiile şi le mâncă, savurându-le cu mult deliciu.

Îmbucă două felii de pâine neagră cu unt, cu sentimentul fascinant că-şi primejduieşte însuşi sufletul nemuritor, şi sorbi adânc din cana de argint.

— O, bere, ce bună eşti! murmură ea.

Parcă şi vedea ce faţă lungă ar fi făcut Michael dacă ar fi ştiut ce libertăţi îşi îngăduie. Bietul Michael, care-şi închipuise că i-a stricat scena lui Avice pentru că i s-a părut că-i dă el prea multă atenţie blondei ăleia fără pic de minte. Realmente, era jalnic să vezi ce netoţi sunt bărbaţii. Lumea zice că femeile sunt vanitoase; păi ce, dar nu sunt decât nişte viorele sfioase, în comparaţie cu bărbaţii! Nu putu să nu râdă, amintindu-şi de Tom. O dorise în după-amiaza aceea, şi o dorise încă şi mai tare seara. Era minunat să se poată gândi că nu mai înseamnă pentru ea mai mult decât oricare dintre maşiniştii de la teatru. Să ai inima liberă şi sănătoasă, asta îţi dă un grandios sentiment de încredere în tine.

Încăperea în care şedea la masă era legată prin trei arcade de sufrageria principală unde supa şi dansa lumea; fără îndoială că, în mulţimea aceea trebuie să se fi aflat şi un număr oarecare de oameni care asistaseră la spectacol. Ce surprindere ar fi pentru ei dacă ar şti că femeiuşca potolită din colţul separeului alăturat, cu faţa pe jumătate ascunsă de o pălărie de fetru, e Julia Lambert. Savura un adevărat sentiment al independenţei pentru că şedea acolo neştiută şi nebăgată în seamă. De data asta ei jucau o piesă pentru ea, iar ea era publicul. Uneori avea ocazia de a-i vedea o clipă, când treceau prin dreptul arcadei – tineri şi tinere, tineri şi femei nu prea tinere, bărbaţi cu chelie şi bărbaţi cu burtă imensă, babe înspăimântătoare care se agăţau cu disperare de o tinereţe simulată cu ajutorul fardului. Unele din aceste persoane erau îndrăgostite, unele erau geloase, iar altele erau indiferente.

Îi sosi şi friptura de vacă. Era făcută exact aşa cum şi-o dorise, iar cepele erau rumenite şi crocante. Cartofii prăjiţi îi mâncă delicat, cu degetele, savurându-l pe fiecare în parte, de parcă ar fi cerut fiecărei clipe trecătoare să se oprească

locului.

„Parcă ce înseamnă dragostea față de un rostbrat cu ceapă?” se întrebă. Era încântător să fie singură şi să-şi poată lăsa gândurile să vagabondeze după pofta inimii, îşi mai aminti o dată de Tom şi spiritul ei dădu amuzat din umeri: „A fost o experiență destul de nostimă”.

Cu siguranță că o să-i fie de folos într-o bună zi. Priveliştea dansatorilor văzuți prin arcadă era atât de asemănătoare cu o scenă dintr-o piesă, încât îi amintea de o idee pe care o avusese mai întâi la Saint-Malo. Chinul prin care trecuse când o părăsise Tom îi adusese în memorie *Fedra* lui Racine, pe care o studiase în tinerețe cu bătrână Jane Taitbout. Recitise piesa. Suferințele reginei lui Tezeu erau aidoma suferințelor ei, şi nu putea să nu socoată că există o asemănare izbitoare între situațiile lor. Acela era un rol pe care-l putea juca; ştia ce înseamnă să fii respinsă de un tânăr care ți-a căzut cu tronc. Dumnezeule, ce spectacol ar fi putut da! Acum ştia de ce în primăvară jucase atât de prost încât Michael preferase să oprească piesa; pentru că simțea cu adevărat emoțiile pe care le întrupa. Asta nu mergea. Trebuia să fi cunoscut efectiv emoțiile, dar nu le puteai interpreta pe scenă decât după ce le depăşiseşi. Îşi aminti că Charles îi spusese odată că izvorul poeziei este emoția retrăită în tihnă[54]. Habar n-avea ea de poezie, dar cu siguranță că ideea se aplica perfect artei dramatice.

„Ce inteligență din partea bietului Charles să apuce o idee atât de originală. Asta demonstrează ce greşit e să-i judeci pripit pe oameni. Îți vine să crezi că aristocrația e doar o gaşcă de nătângi, şi când colo câte un nobil dintr-ăştia vine deodată cu câte o chestie atât de bine spusă încât îți taie răsuflarea.”

Dar Julia avusese totdeauna impresia că Racine a greşit cumplit aducându-şi eroina pe scenă abia în actul trei.

„Bineînțeles că eu n-aş accepta stupidități dintr-astea

[54] Din prefața lui William Wordsworth la *Balade lirice* (1798) la care a colaborat cu S.V. Coleridge.

dacă aş juca piesa. Mă rog, o jumătate de act ca să-mi pregătesc intrarea, mai merge, dar două acte, haida-de!”

Nu vedea niciun motiv care ar putea-o împiedica să-i ceară vreunui dramaturg să-i scrie o piesă cu acest subiect, fie în proză, fie în versuri scurte, cu rime din când în când. Asta îi convenea, putea realiza un spectacol bun şi de efect. Era o idee grozavă, nu încăpea nici cea mai mică îndoială în privința asta, ştia şi ce haine o să poarte, nu draperiile acelea fâlfâitoare în care se înfofolea Sarah Bernhardt, ci tunica grecească pe care o văzuse pe un basorelief când o dusese Charles la Muzeul Britanic.

„Ce caraghioslâc! Umbli pe la muzeele şi galeriile alea şi te gândeşti că sunt de-o plictiseală monstruoasă, şi, p-ormă, când te-aştepți mai puțin, constați că ceva ce ai văzut pe acolo poate să-ți fie de folos. Ceea ce dovedeşte că arta şi toate treburile astea nu sunt chiar, chiar o pierdere de vreme.”

Bineînțeles că avea picioare destul de frumoase ca să şi le poată arăta perfect, îmbrăcată fiind în tunică, dar oare puteai să joci un rol tragic înveşmântată astfel? La asta se gândi cu multă seriozitate vreo câteva minute. Rozându-şi inima din pricina indiferenței lui Ippolit (şi chicoti gândindu-se cum i-ar sta lui Tom, amator de haine comandate în Savile Row, deghizat în tânăr vânător grec), mai putea oare să obțină efectele dorite fără veşminte ample? Această dificultate îi stimula imaginația. Dar pe urmă un gând care-i fulgeră prin minte o deprimă:

„Toate bune, dar unde ne sunt dramaturgii? Sarah Bernhardt îl avea pe Sardou, Eleonora Duse pe d’Annunzio. Dar eu pe cine am? „Regina scoțienilor are un copilaş drăgălaş dar eu sunt stearpă.”[55]

Şi totuşi nu lăsă această reflecție melancolică să-i tulbure prea multă vreme seninătatea. Încântarea ei era de fapt într-atât vecină cu entuziasmul încât se simțea în stare să

[55] Cuvinte despre Maria Stuart atribuite reginei Elisabeta I (1533-1603)

creeze şi dramaturgi din pustiu, aşa cum Deucalion[56] făurise oameni din pietrele de pe câmp.

„Ce prostii mai vorbea şi Roger deunăzi! Şi bietul Charles, care părea să ia lucrurile în serios. Băiețelul asta s-a făcut un mic pedant, asta-i tot!" Cu un gest arătă spre sala de dans. Luminile scăzuseră şi, de acolo de unde era aşezată ea, scena părea mai mult ca oricând un moment dintr-o piesă. „Lumea întreagă e o scenă şi toți oamenii-s doar actori"[57] dar mai e şi iluzia, prin arcada aceea: noi, actorii, suntem realitatea. Ăsta e răspunsul pe care trebuia să i-l dau lui Roger. Ei sunt materia noastră primă, noi suntem sensul vieților lor. Noi le preluăm micile lor emoții imbecile şi le prefacem în artă, din ele zămislim frumusețe şi importanța lor este că ei formează publicul de care avem nevoie pentru a ne realiza. Ei sunt instrumentele pe care cântăm noi – şi ce e un instrument dacă n-are cine să cânte la el?"

Ideea o umplu de încântare şi vreo câteva clipe o savura cu satisfacție. Creierul ei părea uluitor de lucid.

„Roger zice că noi nu existăm. Vai de mine şi de mine, dar numai noi existăm. Ei sunt umbrele şi noi le dăm substanță. Noi suntem simbolurile acestei întregi lupte învălmăşite şi fără țel pe care o numesc ei viață, şi numai simbolul este real. Cică actoria ar fi doar iluzie. Păi tocmai iluzia asta e singura realitate:

Şi astfel, din capul ei, Julia făuri din nou teoria platonică a ideilor. Îi dădu o bucurie imensă. Deodată se simți cuprinsă de un val de amiciție pentru acest imens public anonim care căpăta ființă doar pentru a-i oferi ei prilejul de a se exprima pe sine. Detaşată, urcată în vârful muntelui, la mare depărtare, privea cu ochi cercetători nenumăratele activități ale oamenilor. Căpătase un admirabil simțământ al eliberării de toate legăturile pământeşti, şi era un extaz în comparație cu care nimic nu avea nici cea mai mică valoare.

---

[56] Fiu al lui Prometeu, care a regenerat omenirea după potop

[57] Citat din *Cum vă place,* de Shakespeare. Monologul lui Jacques, Actul II, Scena VII (trad. Virgil Teodoru).

Se simțea ea un duh al cerului.

Chelnerul se apropie cu un-zâmbet linguşitor:

— Totul e-n regulă, domnişoară Lambert?

— Perfect. Vezi, dumneata, e foarte ciudat cum se deosebesc oamenii între ei. Doamna Siddons era moartă după cotlete de berbec; în privința asta nu semăn deloc cu ea: eu mă dau în vânt după friptura de vacă.

Lei 6,75

Colecția
«Romanul de dragoste»
168

W. Somerset Maugham (1874–1965), «Maupassant al Angliei» — cum a fost denumit cu oarecare dreptate, urmaș al lui Joseph Conrad, prin nuvelele, schițele și romanele pe fundal exotic, este deopotrivă continuator al comediei clasice englezești și al «melodramei bine construite».
Julia (Theatre, în original) este romanul vieții teatrale din Anglia interbelică, oglindită cu multe din fațetele sale în povestea unei familii de actori de frunte ai scenei britanice. Dragostea la prima vedere, iubirea pasionată sau mai temperată, afecțiunea caldă, idila pasageră, tandrețea conjugală sau maternă, adorația îndelungată și fără speranță sînt elemente componente ale poveștii actorilor Julia Lambert și Michael Gooselyn pentru care viața, dragostea și arta sînt de nedespărțit.

ULTIMELE APARIȚII:

159 Mihai Duțescu ■ Această iubire
160 Mario Soldati ■ Cele două orașe
161 André Maurois ■ Pămîntul făgăduinței
162 Jean Dutourd ■ Primăvara vieții
163 Jean Cayrol ■ Adevărurile Catherinei
164 André Dhôtel ■ Viviane. În lumea largă
165 Guy de Maupassant ■ Pierre și Jean
166 Marie-Anne Desmarest ■ Torente
167 Vicente Blasco Ibáñez ■ Rafael și Maria